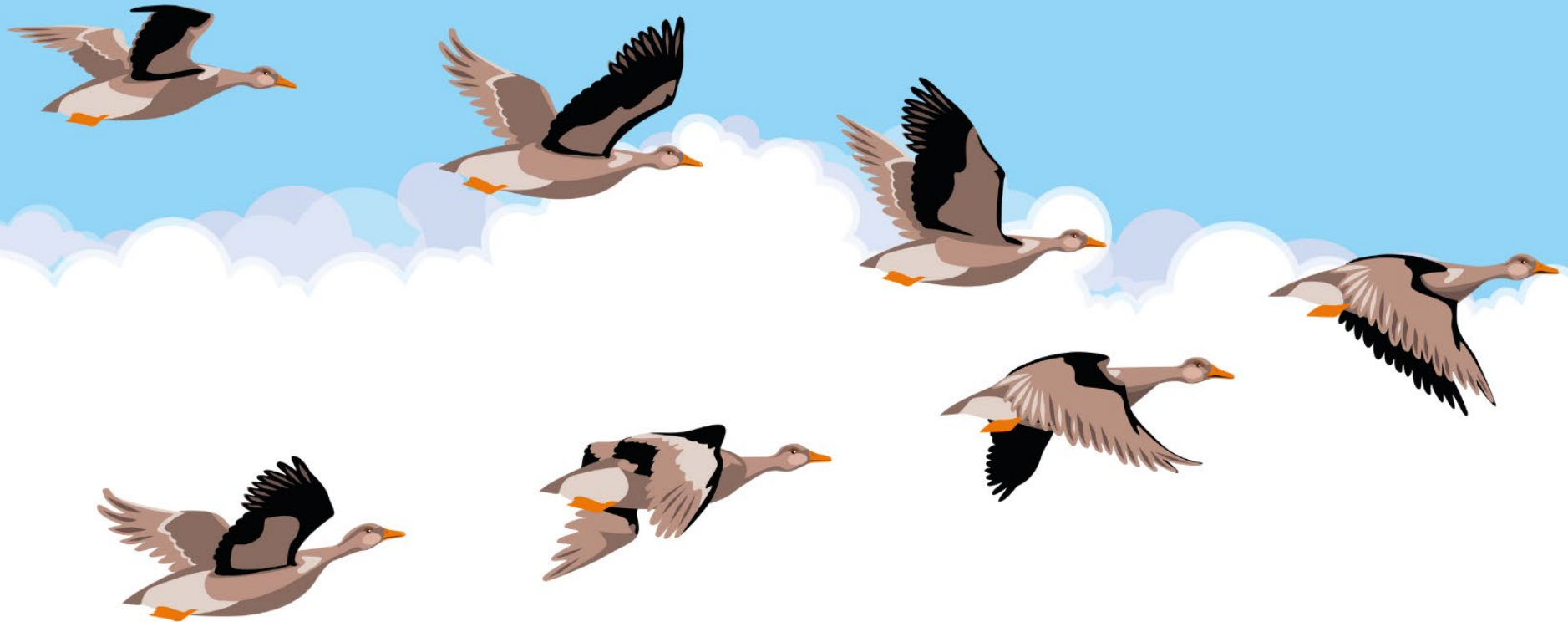

Deel D: Participatie

Flevoland | Noord-Holland | Zeeland

faunabeheereenheid
FLEVOLAND

FBE FAUNABEHEEREENHEID
NOORD-HOLLAND

faunabeheereenheid
ZEELAND

Colofon

Refereren als

Ganzenplan (2025). Deel D: Participatie. Flevoland, Noord-Holland, Zeeland.

Auteur

Bureau Ganzenplan

E info@ganzenplan.nl

I www.ganzenplan.nl

Eindredactie

Alwin de Graaf

Afbeeldingen

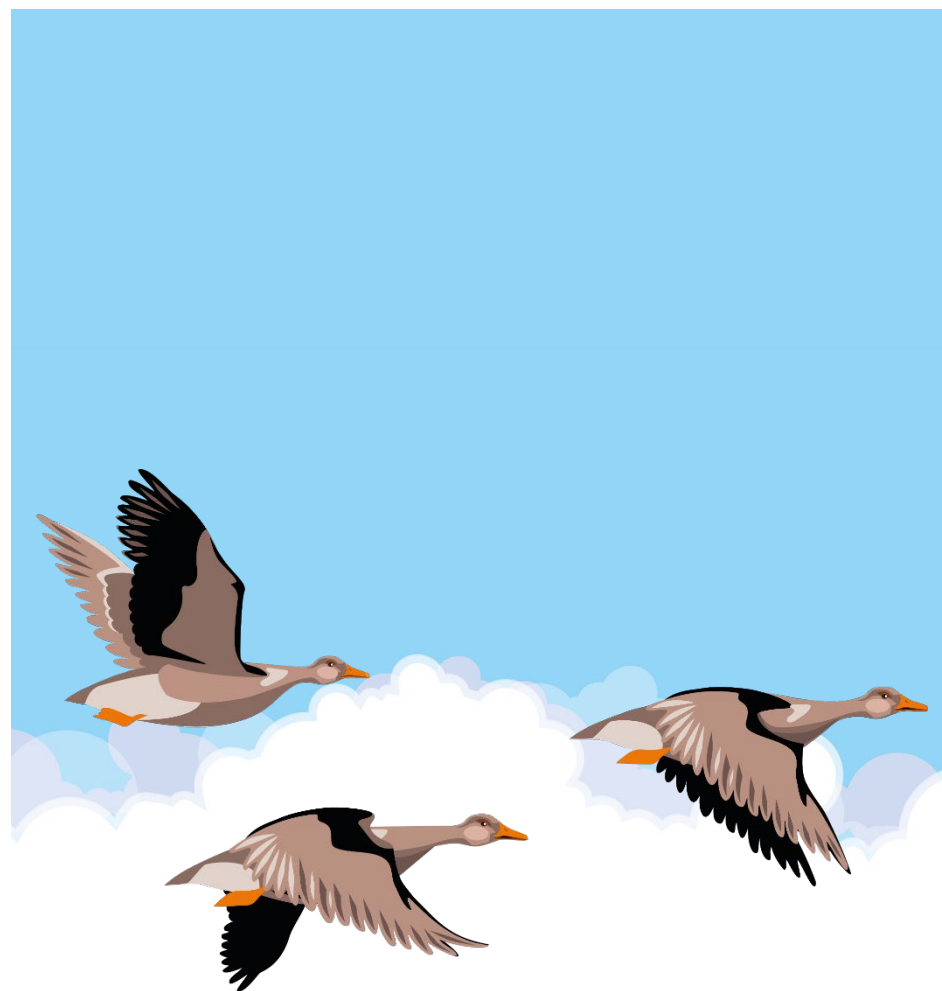
Gehele rapportage: Shutterstock

Illustraties

Michiel de Boer

Vormgeving

Sightdraft

Over dit document

Onder de titel 'Interprovinciaal Ganzenplan' hebben de Faunabeheereenheden (FBE's) en de provincies **Flevoland, Noord-Holland, Utrecht, Zeeland en Zuid-Holland** samengewerkt aan een goed onderbouwde **gegevensbasis (Deel B/C)**. Op basis daarvan kunnen indien nodig beheermaatregelen worden genomen om schade aan natuur en landbouw en risico's voor de vliegveiligheid te beperken. De gegevensbasis is in door alle deelnemende FBE's onderschreven, waarna voor iedere provincie een eigen faunabeheerplan zal worden uitgewerkt. De planning daarvoor verschilt per provincie.

De FBE's van **Noord-Holland, Zeeland en Flevoland** hebben een concept-faunabeheerplan Ganzen ontwikkeld dat eind 2024 ter advies is voorgelegd aan hun wildbeheereenheden, en dat ter reactie is gepubliceerd voor andere belanghebbenden. Alle reacties en de antwoorden daarop zijn vastgelegd in een **participatieverslag (Deel D)**.

De **FBE Noord-Holland** heeft begin 2025 haar **maatregelenpakket (Deel A)** uitgewerkt. De delen A t/m D vormen tezamen het Faunabeheerplan Ganzen Noord-Holland 2025-2031. Dit plan is op 4 maart 2025 goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland.

Dit is Deel D, het participatieverslag.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Over dit document	2
Inhoudsopgave.....	3
D1 Participatie.....	6
D1.1 Toelichting participatieproces en besluitvorming.....	6
D1.2 Schrijfrondes	8
D2 Ecologische review	14
D3 WBE-adviesrecht	16
D3.1 WBE's Flevoland	16
D3.2 WBE's Noord-Holland.....	23
D3.3 WBE's Zeeland.....	140
D4 Reacties belanghebbenden.....	152
D4.1 Reactie 1.....	152
D4.2 Reactie 2.....	152
D4.3 Reactie 3.....	153
D4.4 Reactie 4.....	154
D4.5 Reactie 5	154
D4.6 Reactie 6	155
D4.7 Reactie 7.....	156
D4.8 Reactie 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17.....	159
D4.9 Reactie 18.....	166
D4.10 Reactie 19.....	167
D4.11 Reactie 20	169
D4.12 Reactie 21.....	171
D4.13 Reactie 22.....	177
D4.14 Reactie 23	179
D4.15 Reactie 24.....	183
D4.16 Reactie 25.....	184
D4.17 Reactie 26	184
D4.18 Reactie 27.....	185
D4.19 Reactie 28.....	187
D4.20 Reactie 29	188
D4.21 Reactie 30.....	189
D4.22 Reactie 31.....	191

D4.23	Reactie 32	194
D4.24	Reactie 33	205
D4.25	Reactie 34	205
D4.26	Reactie 35	209
D4.27	Reactie 36	209
D4.28	Reactie 37	210
D4.29	Reactie 38	211
D4.30	Reactie 39 en 40	212

D1 Participatie

D1 Participatie

Samenwerken met belanghebbenden

D1.1 Toelichting participatieproces en besluitvorming

September 2023 – mei 2024: gegevensbasis op orde

In een aantal schrijfrondes is gewerkt aan de gegevensbasis van het Ganzenplan: Deel B. In dit deel zijn alle data, feiten, praktijkervaring en (wetenschappelijke) onderzoeken verzameld die nodig waren om een goed onderbouwd faunabeheerplan te kunnen maken.

Alle hoofdstukken van de gegevensbasis zijn geschreven door faunaspecialisten, wetenschappers en ervaringsdeskundigen. Daarop volgden steeds correcties en aanbevelingen van een klankbordgroep, die bestond uit beleidmakers en uitvoerders uit elke deelnemende provincie. Na het verwerken van deze eerste reacties werden de concept-hoofdstukken gepubliceerd op de website www.ganzenplan.nl. Alle belanghebbenden, zoals faunabeheerders/schadebestrijders/jagers, boswachters, agrariërs en dieren- en natuurbeschermers konden reageren op de teksten. Op deze manier zijn de teksten verduidelijkt, aangevuld en verbeterd. Daarna werden de hoofdstukken opnieuw gepubliceerd op de website. Van elke reactieronde werd een kort verslag gepubliceerd, waarin op hoofdlijnen werd verantwoord wat er met de reacties was gedaan. Indien nodig zijn ook wetenschappers en experts over specifieke vragen of onderwerpen geraadpleegd.

In Figuur D1-1 staat een visuele weergave van deze cyclus van raadplegen. We mogen trots zijn op het gezamenlijke resultaat: nooit eerder werd zoveel zorgvuldig onderbouwde informatie over ganzen en ganzenbeheer bijeengebracht.

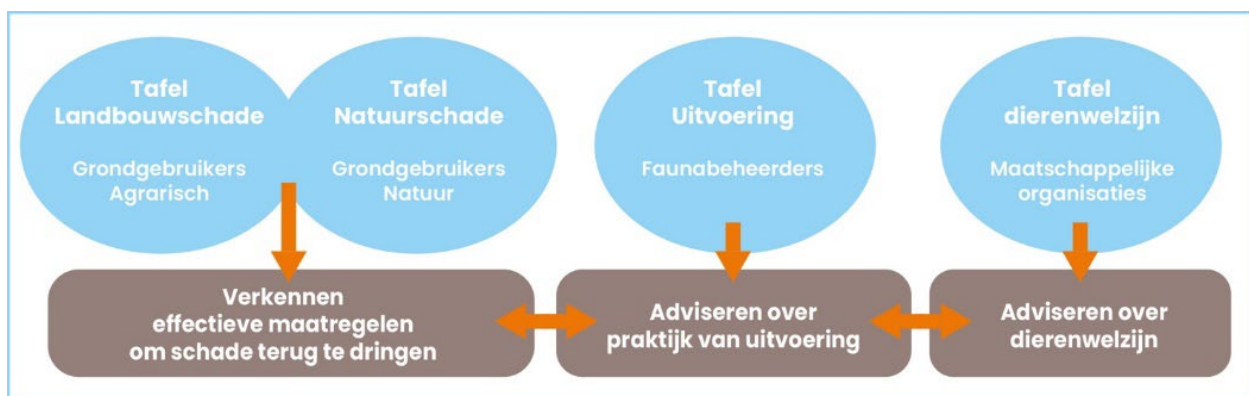
Figuur D1-1: Visuele weergave van de cyclus van raadplegen.

Juni 2024: besluit over vervolgstap

Op 6 juni 2024 hebben de gedeputeerden van de provincies Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Holland, Flevoland en Zeeland en de voorzitters van de vijf deelnemende FBE's het eerste deel (de gegevensbasis) van het interprovinciaal Ganzenplan en de uitgangspunten onderschreven. Op 7 juni 2024 hebben ook de afgevaardigden van de besturen van de FBE's hun instemming uitgesproken op zowel de gegevensbasis als de uitgangspunten. Daarna is gestart met de volgende stap: het ontwikkelen van een gezamenlijk maatregelenpakket.

Juli-september 2024: maatregelenpakket uitwerken

Om het maatregelenpakket te kunnen uitwerken, hebben gesprekken plaatsgevonden met de belangrijkste partijen: grondgebruikers agrarisch, grondgebruikers natuur, faunabeheerders/schadebestrijders/jagers, dierenwelzijn, Federatie Particulier Grondbezit en met gemeenten en waterschappen. Tijdens die 'belangentafels' (Figuur D1-2) verkenden we wat de gegevensbasis zou betekenen voor het concept-maatregelenpakket, welke maatregelen in hun ogen meer of minder passend zijn, en waarom. De inbreng van deze partijen heeft geholpen om binnen de wettelijke kaders en de uitgangspunten afwegingen te maken bij het samenstellen van het concept-maatregelenpakket.

Figuur D1-2. Overzicht van de belangentafels.

Oktober 2024: besluitvorming en formele consultatieronde

De gegevensbasis, het maatregelenpakket en alle bijlagen vormden het concept-faunabeheerplan Ganzen. De besturen van de vijf samenwerkende FBE's hebben op 4 oktober 2024 daarover de volgende besluiten genomen:

- o De FBE's Noord-Holland, Flevoland en Zeeland hebben het concept-faunabeheerplan conform planning op 14 oktober aangeboden voor formele consultatie aan hun wildbeheereenheden (WBE's). Tegelijkertijd werd dit concept-faunabeheerplan gepubliceerd op www.ganzenplan.nl. Belanghebbenden uit de deelnemende provincies kregen tot en met 8 november 2024 de gelegenheid daarop te reageren, net als in voorgaande schrijfrondes.
- o De provincies Utrecht en Zuid-Holland hebben in vervolg op het bestuurdersoverleg van 4 oktober 2024 gekozen voor een eigen traject en eigen tempo, waarin zij zelf een informele consultatie zullen organiseren voor hun achterbannen.

Juridische en ecologische review

Het concept-Ganzenplan is onderworpen aan een onafhankelijke toets, zowel juridisch als ecologisch. Daarmee is nog meer zekerheid verkregen over de kwaliteit van de gegevensbasis en de doorvertaling daarvan naar het maatregelenpakket. Deze is te vinden in hoofdstuk D2.

December 2024: besluitvorming FBE's en aanbieding aan Gedeputeerde Staten

Op basis van de inbreng uit de laatste consultatieronde werd beoordeeld of het conceptplan nog aangepast moest worden, waarna de FBE-besturen hebben beoordeeld of het conceptfaunabeheerplan Ganzen vastgesteld kon worden en of het ter goedkeuring kon worden aangeboden aan de Gedeputeerde Staten van de desbetreffende provincies.

D1.2 Schrijfrondes

Hieronder staat het korte verslag dat na iedere schrijfronde is gepubliceerd.

Schrijfronde 1

De hoofdstuknummering is tussentijds gewijzigd, zie Tabel D1-1.

Tabel D1-1. Nieuwe en oude hoofdstuknummers en -namen van schrijfronde 1.

Nummering en naamgeving in eerste schrijfrondes	Nummering en naamgeving in concept-Ganzenplan
Ho. 1 Inleiding	A1 Nederland ganzenland
Ho. 3 Wetgeving	B1 Internationale, Europese en nationale regels
Ho. 4 Beleidsmatig kader	B2 Provinciale regels
Ho. 5 Soortbeschrijving	B4 Ganzen in de vijf provincies
Bijlagen	Deel C Bijlagen

- o Er zijn veel tips gegeven om de leesbaarheid en duidelijkheid te vergroten. Deze zijn overgenomen. Ook zijn er diverse literatuurbronnen gedeeld die we hebben gebruikt bij het maken van het plan.
- o De doelomschrijving van het faunabeheerplan is op basis van de reacties herschreven. Er is aansluiting gezocht bij de definitie van Staat van Instandhouding:

“Doel van dit beheerplan is het reduceren van schade en risico's veroorzaakt door stand- en trekganzen tot een maatschappelijk aanvaardbaar niveau zonder dat de Staat van Instandhouding verslechtert”.
- o In hoofdstuk 4 (nu: B2) wordt het beleid van de verschillende provincies beschreven. Het beleid is opgenomen in het Ganzenplan, omdat een faunabeheerplan binnen de huidige wet- en regelgeving en beleidsregels van Europa-rijk-provincies opgesteld dient te worden. Velen hebben voor deze teksten suggesties gedaan en/of vragen gesteld. Dit zijn echter teksten (net als de wet) waar de faunabeheereenheden niet aan kunnen sleutelen. Het zijn teksten die door de overheden zijn vastgesteld. De tekstsuggesties en vragen zullen we verzamelen en met de provincies delen.
- o Er is advies gegeven over de juridische procedure bij het goedkeuren van het plan. Provincies hebben aangegeven dat zij de samenwerking ondersteunen en dat zij ieder hun eigen besluitvormingstraject volgen. Bij het doorlopen van het proces is dit voor de faunabeheereenheden daarom het uitgangspunt. Mochten provincies besluiten om toch een gezamenlijk goedkeuringsproces te doorlopen, dan is er een ander juridisch proces nodig dat nader onderzocht moet worden.
- o Er zijn tips gegeven over onderwerpen die in andere hoofdstukken aan de orde komen. Bijvoorbeeld verschillende maatregelen om schade te voorkomen, en schade die door de hoeveelheid ganzen optreedt. Deze reacties zijn meegenomen in de desbetreffende hoofdstukken.
- o Een misverstand willen we graag uit de wereld helpen: het doel van het faunabeheerplan (en de wet waar dit plan uit voortvloeit) is niet het aantal ganzen terugbrengen, maar het

terugbrengen van de maatschappelijke schade tot op acceptabel niveau. Er is namelijk geen één-op één relatie tussen het aantal ganzen en de mate van schade. Ook factoren zoals het weer en marktprijzen van gewassen zijn immers van invloed op de hoogte van het schadebedrag.

- o De nijlgans en de Indische gans werden gemist in de soortbeschrijving. Deze zijn toegevoegd. NB. Deze soorten maken geen onderdeel uit van het maatregelenpakket, omdat de Omgevingswet uitsluit dat exoten onderdeel uitmaken van een faunabeheerplan.
- o Er zijn verschillende suggesties gedaan voor nieuwe onderzoeken. Het faunabeheerplan dient binnen de bestaande wetgeving opgesteld te worden. Daarbij maken we gebruik van verschillende bronnen, zoals BIJ12 als het gaat om schadedata gewassen en de wetenschap die verschillende onderzoeken heeft uitgevoerd. Het faunabeheerplan is daarmee een verzameling van beschikbare (wetenschappelijke) informatie. Informatie die nog niet beschikbaar is maar wel relevant is als aanbeveling aan de overheden doorgegeven.

Schrijfronde 2

De hoofdstuknummering is tussentijds gewijzigd, zie Tabel DI-2.

Tabel DI-2: Nieuwe en oude hoofdstuknummers en -namen van schrijfronde 2.

Nummering en naamgeving in eerste schrijfrondes	Nummering en naamgeving in concept-Ganzenplan
Ho. 6 Monitoring en dataverzameling	B5 Betrouwbare data
Ho. 7 Populatie	B6 Ganzencijfers
Ho. 8 Schade verminderen	B9 Effectiviteit van beheermaatregelen

- o Er zijn wederom tips gegeven om de leesbaarheid en duidelijkheid te vergroten. Deze zijn overgenomen. Ook zijn er diverse literatuurbronnen gedeeld die we hebben gebruikt bij het maken van het plan.
- o De doelomschrijving van het faunabeheerplan is op basis van de reacties herschreven.

“Doel van dit faunabeheerplan is schade door stand- en trek ganzen aan landbouw en natuur te beperken tot een maatschappelijk aanvaardbaar niveau, en risico’s voor de vliegveiligheid te voorkomen. Het plan biedt daartoe een maatregelenpakket met een gedegen onderbouwing. De maatregelen zijn in eerste instantie preventief van aard. Waar dat aantoonbaar onvoldoende is, komt onder strikte voorwaarden afschot in beeld. Randvoorwaarde voor alle maatregelen is dat dierenleed zoveel mogelijk wordt voorkomen en dat de Staat van Instandhouding van de betreffende soorten niet verslechtert. Daarnaast heeft het beheerplan als doel de populaties (invasieve) exoten, zoals nijlganzen, in de provincies te reduceren”.
- o In de eerste feedbackronde waren er veel vragen over hoofdstuk 4 (nu: B2) en ook in de tweede feedbackronde was dit het geval. In dit hoofdstuk wordt het beleid van de verschillende provincies beschreven. Het beleid is opgenomen in dit Ganzenplan omdat een faunabeheerplan binnen de huidige wet- en regelgeving en binnen de beleidsregels van Europa, het rijk en de provincies opgesteld moet worden. Het zijn teksten die door de overheden zijn vastgesteld en die niet zomaar aangepast kunnen worden. Wel gaan we op basis van de vragen en suggesties die we hebben ontvangen met de provincies in gesprek om te bekijken of we dit hoofdstuk anders kunnen gaan verwoorden. We houden jullie hiervan op de hoogte.

- Er zijn verschillende verduidelijkende vragen gesteld over de juli-telling. Zoals de mate van betrouwbaarheid, of één telling per jaar wel voldoende is en over de compleetheid van de tellingen.
 - De juli-telling is gebaseerd op wetenschappelijke uitgangspunten en vormt daarmee mede de basis voor (inter-)nationale monitoring die wordt uitgevoerd door wetenschappers. Deze telling is bovendien breed maatschappelijk gedragen en wordt gebiedsdekkend uitgevoerd door de WBE's, in samenwerking met andere organisaties zoals terreinbeheerders en vogelbeschermers. Zeeland vormt een uitzondering hierop, want daar worden de hotspots worden geteld, omdat daarbuiten weinig ganzen voorkomen (zie hoofdstuk 6, nu B5).
 - Soms kunnen enkele telgebieden inderdaad niet worden geteld. Bijvoorbeeld als een telgebied onbereikbaar is door wegwerkzaamheden of als een teller ziek is. Hiervoor wordt het door het CBS ontwikkelde programma TRIM 3 gebruikt. Dit programma kan op basis van historische gegevens de niet-getelde aantallen bij-schatten.
- De teksten over nestbehandeling (legselbehandeling) in hoofdstuk 8 roepen veel reacties op. Voor de onderbouwing van het Ganzenplan maken wij gebruik van actuele en betrouwbare (wetenschappelijke) kennis. In het geval van nestbehandeling maken wij gebruik van de recente literatuurstudie van Sovon. In deze studie zijn meer dan 25 (veld-) onderzoeken systematisch bestudeerd en vergeleken. Het resultaat van deze uitvoerige studie is contra-intuïtief; onderaan de streep worden bij nestbehandeling namelijk evenveel kuikens vliegvlug als zonder nestbehandeling. Dat klinkt niet logisch, en tóch is dit wat het onderzoek uitwijst. Het is daarom zorgvuldig dat de resultaten van het onderzoek in dit Ganzenplan worden meegenomen.
- Uit een aantal reacties maken wij op dat men verwacht dat een faunabeheerplan een (wetenschappelijk) onderzoek is, of dat tijdens het proces van het maken van een faunabeheerplan (wetenschappelijke) onderzoeken worden uitgevoerd. Dit is niet het geval. Een faunabeheerplan wordt door de FBE's gemaakt op basis van de (wetenschappelijke) kennis die op dat moment beschikbaar is. Het laten uitvoeren van onderzoek is overigens geen taak van de FBE's; dit is een taak van de overheden zelf, eventueel via BJI2. Wel leveren de FBE's input voor de onderzoeksagenda en adviseren zij bij de prioritering. Bij het opstellen van een faunabeheerplan lopen we er altijd tegenaan dat we niet alles weten. Nieuwe situaties en nieuwe knelpunten roepen nieuwe vragen op. Deze 'ontbrekende inzichten' maken wel onderdeel uit van het faunabeheerplan en worden later benoemd in de aanbevelingen. Dit geeft de mogelijkheid om het beheer verder te verbeteren en de onderzoeksagenda van de overheid aan te vullen.

Schrijfronde 3

De hoofdstuknummering is tussentijds gewijzigd, zie Tabel 1-3.

Tabel DI-3: Nieuwe en oude hoofdstuknummers en -namen van schrijfronde 3.

Nummering en naamgeving in eerste schrijfrondes	Nummering en naamgeving in concept-Ganzenplan
Ho. 2 Maatschappelijke context	B3 Maatschappelijke context
Ho. 9 Schade-ontwikkeling en belangen	B7 Schadecijfers
Ho. 10 Evaluatie maatregelen en beleid	B10 Beheer van voorgaande jaren

Hoofdstuk 2 (Nu: B3)

- Hoofdstuk 2 roept in vergelijking met andere hoofdstukken relatief weinig reacties op. De reacties die zijn binnengekomen variëren sterk en geven daarmee de kern van het hoofdstuk weer: in het denken over ganzenbeheer zijn de meningen vaak sterk verdeeld.

- Verder komt naar voren dat het perspectief van mensen of partijen verschuift wanneer de populaties ganzen sterk groeien. Dan kijken sommige groepen mensen toch anders aan tegen wel of niet ingrijpen. Daarom is de tekst waar nodig aangevuld.
- Soms wordt gevraagd of we in de tekst specifieke groepen belanghebbenden kunnen koppelen aan specifieke perspectieven. Dat is echter niet mogelijk, omdat ook binnen groepen belanghebbenden de perspectieven (sterk) kunnen verschillen.
- Uit enkele reacties blijkt dat er behoefte is aan een meer praktische afsluiting van hoofdstuk twee. Bijvoorbeeld de wens om meer handen en voeten te geven aan hoe je het stille midden betreft. In hoofdstuk 1 t/m 10 beschrijven we echter alleen de gegevensbasis; er wordt geen doorvertaling gemaakt naar de praktijk.

Hoofdstuk 9 (Nu B7)

Dit hoofdstuk gaat over de schade die ganzen kunnen veroorzaken.

- Bij het onderzoek naar de mogelijkheden om schade te voorkomen worden verschillende bronnen gebruikt, zo ook de landbouwschadegegevens van BIJ12.
- Veel reacties gingen over de beleidsregels en de wijze waarop deze schade wordt bepaald. De beleidsregels worden opgesteld door de Provincies en deze worden uitgevoerd door BIJ12. De beoordeling van gewasschade wordt gedaan door taxateurs. De data die hieruit volgt worden gebruikt voor het evalueren van de afgelopen beheerperiode (weren, verjagen en eventueel populatiebeheer). De tekst van dit hoofdstuk is hierop duidelijker gemaakt.
- Als het gaat om schade aan flora en fauna gingen een aantal reacties in op de invloed die ganzen hebben op de vegetatie en of je dit dan schade moet noemen omdat begrazing een natuurlijk proces is en je dan niet kan spreken van 'verlies' en als 'schade' zoals in de landbouw wel het geval is.
- Overbegrazing in natuurgebieden kan voorkomen als door externe omstandigheden of incompleetheid van het systeem onnatuurlijk hoge aantallen van een soort aanwezig zijn en/of soorten ruimtelijk worden gedwongen op een bepaalde plek te blijven. De natuurlijke balans en/of het natuurlijke proces is dan verstoord, wat gevolgen heeft voor de biodiversiteit, de overleving van zeldzame soorten en die van de soort zelf.
- In dit geval gaat dat op voor ganzen en hun invloed op soorten/vegetatietypen die door andere oorzaken al zeldzaam zijn. Doordat ganzen het behalen van het doel de zeldzame soorten in stand te houden in de weg staan wordt daarom vanuit de Omgevingswet toch gesproken van schade.

Hoofdstuk 10 (B10 en B11)

- Op dit hoofdstuk zijn ook weer vele goede bruikbare adviezen gegeven waardoor onduidelijkheden konden worden opgelost en nog meer kennis en ervaring konden worden toegevoegd. Ook zijn suggesties gedaan om teksten beter leesbaar te maken. Daar hebben we dankbaar gebruik van gemaakt.
- Een van de verduidelijkingen betrof het onderscheid tussen doel en maatregelen van het Ganzenplan. Het doel is het terugbrengen van de maatschappelijke schade, en een maatregel die daarbij genomen kan worden is bijvoorbeeld het verlagen van de populatie. Bij het maken van het concept-maatregelenpakket is opnieuw naar de doelen gekeken en waar nodig zijn deze aangepast.
- De tekst is op het onderdeel natuurschade geherformuleerd en aangevuld. In de conceptteksten van dit hoofdstuk was de natuurschade kort beschreven, omdat de effecten al uitvoerig waren opgenomen in het voorgaande hoofdstuk. Toch wekte dit bij sommige lezers een verkeerd beeld en soms zelfs teleurstelling. De tekst is daarom aangepast en heeft een andere positie gekregen. Bij het maken van het

maatregelenpakket is nagegaan of de doelen, zoals deze de afgelopen jaren worden gehanteerd, bijgesteld moesten worden.

- o Ook is de tekst verduidelijkt als het gaat om de effecten van alle maatregelen. Beheer omvat namelijk het gehele pakket van maatregelen dat is genomen: weren, verjagen, verjagen met ondersteunend afschot en – als de mogelijkheden er zijn – populatiebeheer.
- o Ondanks het totale pakket aan beheermaatregelen is de schade toegenomen. Zijn de genomen maatregelen dan niet effectief? In sommige gevallen kan dit inderdaad geconcludeerd worden, maar niet altijd. Maatregelen zijn ook onvoldoende ingezet, ondanks dat het juridisch wel mogelijk was. Dit kan zijn vanwege capaciteitsgebrek van vrijwillige faunabeheerders, of andere belemmerende factoren. Denk bijvoorbeeld aan het ontbreken van een goed systeem waarmee faunabeheerders het afschot in de voedselketen kunnen brengen. De mate waarin er gebruik wordt gemaakt van de ‘juridische ruimte’ is bepalend voor het effect (of het uitblijven daarvan).
- o In een aantal reacties stelde men dat het doden van ganzen in de winter per definitie effectief zou zijn. Er kan echter niet zonder meer worden gesteld dat het doden van ganzen in de winter zal leiden tot minder schade.
- o Sommige soorten dragen bijvoorbeeld meer bij aan schade dan andere soorten, en ook tussen trek- en standvogels zitten verschillen. Door in te zetten op de vogels die de meeste schade veroorzaken, kan ook de grootste schadereductie worden behaald, terwijl het doden van andere soorten juist weinig schadereductie zal bewerkstelligen, of zelfs zal leiden tot meer schade. Deze specifieke kennis is gebruikt bij het maken van het concept-maatregelenpakket.
- o Tot slot is er een aparte paragraaf toegevoegd over de rol en de belemmeringen die WBE’s ervaren bij de uitvoering van het voorkomen van schade door ganzen.

D2 Ecologische review

D2 Ecologische review

Borging kwaliteit

Het concept-Ganzenplan is onderworpen aan een onafhankelijke toets, voor zowel de juridisch als ecologische basis. Daarmee is nog meer zekerheid verkregen over de kwaliteit van de gegevensbasis en de doorvertaling daarvan naar het maatregelenpakket.

De ecologische review is uitgevoerd door Sovon, het kenniscentrum voor in het wild levende vogels in Nederland. Sovon is onder de indruk van de hoeveelheid werk die is verzet. Zij vinden het waardevol dat zoveel kennis en bevindingen zo mooi samengevat bijeen zijn gebracht in één document. De conclusies uit de wetenschappelijke literatuur zijn correct overgenomen. Op basis van de review zijn de volgende wijzigingen in de gegevensbasis doorgevoerd:

- Gegevens over de broedbiologie, het foerageergedrag, en de verspreiding van ganzensoorten in Nederland zijn aangevuld.
- De tekst is aangescherpt door het toevoegen van verschillende recente bronnen die nog ontbraken, zowel wetenschappelijke publicaties als Sovon en AEWA-rapporten.
- De teksten waarin de verschillende door Sovon verzamelde datasets worden beschreven zijn aangevuld.
- De grote marges en andere onzekerheden rondom de berekening van het percentage standvogels in de winter zijn duidelijker verwoord. In de berekening zijn bredere marges toegepast, en de uitkomsten zijn gegeven als range in plaats van als exact getal, om de onzekerheid hierin beter tot uitdrukking te laten komen.
- Er is informatie toegevoegd over de optie om automatische taxaties toe te passen in rustgebieden, de verschillende vormen die dit kan aannemen, en het effect dat dit kan hebben op de getaxeerde schade. Eerdere evaluaties van rustgebieden zijn uitgebreider opgenomen in de tekst.
- De verschillen in definitie en gebruik van de Staat van Instandhouding (SvI) en de Gunstige Referentie Populatie (GRP) van ganzensoorten zijn verduidelijkt.
- In de evaluatie van het al dan niet behalen van de doelstellingen voor ganzenaantallen is in dit ganzenplan de GRP gebruikt als doel voor Flevoland, omdat zij zelf geen doel gesteld hebben. De bedoeling hiervan was het controleren dat de SvI nog steeds gewaarborgd is, maar door de verwoording leek de GRP als streefstand te worden gebruikt (waar de GRP niet voor bedoeld is). De verwoording is aangepast om dit te corrigeren.
- Sovon merkte ook op dat er in de beschrijving van de schade mogelijk meer gedaan kan worden met de ruimtelijke verspreiding van de schade. Dit illustreert dat een gebiedsgerichte aanpak mogelijk de beste oplossing is. Op dit moment is het niet meer mogelijk om nog een uitgebreide ruimtelijke analyse van de schade data toe te voegen. Echter is wel op basis van andere resultaten al de conclusie getrokken dat een gebiedsgerichte aanpak nodig is. De conclusie is dus wel in het ganzenplan verwerkt. Deze analyse zal wel nog worden uitgevoerd voor de uitvoering van het ganzenbeheerplan en de sturing hiervan om de effectiviteit verder te verbeteren.

D3

WBE-adviesrecht

D3 WBE-adviesrecht

Borging kwaliteit en uitvoerbaarheid

Conform artikel 6.3 lid 1 van het Omgevingsbesluit zijn de wildbeheereenheden gehoord die vallen binnen het werkgebied van de faunabeheereenheden in Flevoland, Noord-Holland en Zeeland. In de periode van 14 oktober tot en met 15 november konden zij reageren op het concept Ganzenplan. De wildbeheereenheden zijn door de faunabeheereenheid formeel uitgenodigd via de mail en informeel via de nieuwsbrieven (14, 18 oktober en 28 oktober 2024). In dit hoofdstuk staan de reacties van de verschillende WBE's en wat er met die reacties is gebeurd.

D3.1 WBE's Flevoland

FL1, FL2, FL3

Beste leden van de projectgroep interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen,

Namens XXX hartelijk dank voor de inzet om tot een gedegen interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen (IPFBP) te komen. Complimenten voor iedereen die hieraan heeft meegewerkt. Als XXX hebben wij onderstaande reacties op het plan.

Stelselwijziging

Het Ministerie van LNV is bezig met het vormgeven aan de stelselwijziging. In deze stelselwijziging is de Jagersvereniging van mening dat de kolgans, grauwe gans en grote Canadese gans op basis van jacht kan worden beheerd. Zodat de derogatie zoals bedoeld, alleen als uitzondering kan worden toegepast. In het voorliggende IPFBP wordt dit wettelijke kader wel benoemd (BI Internationale, Europese en nationale regels), maar is voor deze ganzen de mogelijkheid om deze soort onder het jacht-regiem te laten vallen, niet opgenomen. Gezien de voortgang van de stelselwijziging is deze mogelijk een reële beheermaatregel, die binnen de looptijd van dit concept IPFBP wordt vormgegeven. Dit aspect moet dan ook worden opgenomen in het IPFBP en heeft invloed op de uitvoeringsmogelijkheden voor onze achterban. Noot: De jager annex schadebestrijder heeft in deze een inspanningsverplichting. Schade ten gevolge van een veel te hoge ganzenstand moet onder het jacht-regiem uitgekeerd kunnen worden.

Antwoord

Een faunabeheerplan kan niet vooruitlopen op mogelijke wetgeving. Het moet binnen de bestaande wet- en regelgeving worden opgesteld. Indien tijdens de beheerperiode de beleidsmatige of wettelijke omstandigheden wijzigen dan zijn er mogelijkheden om daar op dat moment op in te spelen.

Evaluatie huidige IPFBP

In het IPFBP staan diverse aannames over jagers, die niet gevalideerd zijn of met de huidige WBE besproken zijn. Ook zijn wij niet benaderd voor een evaluatie van het lopende plan.

Antwoord

Dit wordt niet herkend. De mening en ervaringen van schadebestrijders (jagers) zijn op verschillende momenten opgehaald. Provinciale afdelingen van de KNJV, WBE's en jagers uit de vijf provincies zijn uitgenodigd via hun bestuurslid, via nieuwsbrieven vanuit de eigen FBE en via nieuwsbrieven via de website www.ganzenplan.nl om mee te denken over het nieuwe Ganzenplan.

Gedurende ruim een jaar is in een aantal schrijfrondes gewerkt aan de gegevensbasis van het Ganzenplan. De evaluatie is onderdeel van die gegevensbasis en is verwoord in hoofdstuk B6 tot en met B11. In deze hoofdstukken is praktijkervaring opgehaald en zijn alle data, feiten en (wetenschappelijke) onderzoeken verzameld die nodig zijn om een goed onderbouwd faunabeheerplan te maken.

Alle belanghebbenden zoals faunabeheerders/jagers, wildbeheereenheden, boswachters, agrariërs en dieren- en natuurbeschermers, gemeenten en waterschappen konden reageren op de teksten. Meerdere Wildbeheereenheden en individuele schadebestrijders (jagers) uit alle deelnemende provincies hebben van elke ronde gebruik gemaakt. Ook hebben provinciale afdelingen van de KNJV bijgedragen aan meerdere rondes. Op deze manier zijn de teksten verduidelijkt, aangevuld en verbeterd. Daarna werden de hoofdstukken weer gepubliceerd op de website. Van elke reactieronde werd een kort verslag gepubliceerd, waarin op hoofdlijnen is verantwoord welke reacties er waren en wat er met die reacties is gedaan.

Ook zijn er tafels georganiseerd waarin vertegenwoordigers van de belangrijkste belanghebbenden zoals agrariërs, natuur- en dierenbeschermingsorganisaties, waterschappen en gemeenten en schadebestrijders (jagers) konden meepraten over de inhoud van het maatregelenpakket en de op te lossen belemmeringen.

Wildbeheereenheden en andere belanghebbenden uit Flevoland, Noord-Holland en Zeeland hebben van 14 oktober tot en met 8 november 2024 kunnen reageren op het concept. Op verzoek van de wildbeheereenheden hebben zij een week langer de tijd gekregen, zodat zij hun wettelijke adviestaak beter konden vervullen.

Het concept faunabeheerplan beschrijft dat jagers niet voldoende inzet hebben gepleegd, maar er heeft nooit een overleg plaatsgevonden over de voortgang van de inzet.

Antwoord

De tekst uit het Ganzenplan is hierop nagelezen. Beschreven is dat de verhouding tussen wat nodig is en wat van een vrijwilliger verwacht kan worden soms uiteenloopt. Als daarvan sprake is, moet daar een oplossing voor komen. Daarnaast is ingegaan op belemmeringen die o.a. schadebestrijders ervaren zoals de kosten en de afzet.

Alle grondgebruikers in Flevoland hebben hun aangevraagde schades uitgekeerd gekregen, waaruit geconcludeerd kan worden dat de inzet van de jagers voldoende is geweest.

Antwoord

Er moet in dit verband onderscheid worden gemaakt tussen schadebestrijding en populatiereductie. Schadebestrijders hebben in samenwerking met hun grondgebruiker (agrariër) ervoor gezorgd dat is voldaan aan de eisen van schadetegemoetkoming. In het faunabeheerplan wordt echter ook geconstateerd dat dit onvoldoende is om de populatie te verkleinen om daarmee de (totale) schade te verminderen.

De mogelijkheden in de uitvoering van het lopende plan zijn summier, het is daarmee voor de jagers onmogelijk om de doelstanden van de ganzen te halen. Een stabilisatie van de populatie is al een hele mooi inzet. Graag zien wij hiervoor meer erkenning in het IPFBP. Daar waar het daadwerkelijk om aannames gaat of feitelijke onjuistheden wil de WBE dit nadrukkelijk uit het plan laten verwijderen en opgenomen zien worden in de reactie uit Flevoland op het horen van de WBE.

Antwoord

Flevoland verschilt ten opzichte van de andere vier provincies, waar naast ondersteunend afschot ook populatiereductie nodig is om de schade aan onder andere landbouw te verlagen. Het beheer in Flevoland is dan ook niet gericht op het reduceren van de populatie. Er gelden dan ook geen doelstanden/streefstanden.

Dit faunabeheerplan gaat overigens niet (meer) uit van doelstanden en/of streefstanden. De wet gaat uit van de maatschappelijke schade. De relatie tussen het aantal ganzen en de omvang van de schade is echter niet rechtlijnig (zie A4, inzicht 2 en B7.1). De monitoring zal zich dan ook richten op de schade-ontwikkeling. Het benodigde beheer zal daarop worden afgestemd via de principes van adaptief beheer, waarbij elk jaar het beheer zal worden bijgesteld op basis van de meest recente inzichten. Om de Staat van Instandhouding te blijven borgen zal ook het aantal ganzen gemonitord worden (zie A7.1).

WBE

De FBE is het fauna beleidsorgaan binnen de provincie. De WBE's zijn de wettelijke uitvoerders van het faunabeleid. In het conceptplan wordt een meer coördinerende rol voor de FBE voorgesteld, die hiervoor ook niet is uitgerust en dus extra bemensing moet krijgen. Als WBE zien wij deze taak bij ons belegd worden. Het beperken van de administratieve last zou zeer welkom zijn. De WBE's zouden financieel ondersteund kunnen worden om dit professioneel op te pakken. Erkenning van de WBE als de professionele uitvoerende partijen met dito bevoegdheden, mag meer aandacht in het IPFBP krijgen.

Antwoord

De positie van de wildbeheereenheden staat niet ter discussie. Een WBE geeft uitvoering aan het faunabeheerplan en bevordert het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren. De bestrijding van schadeveroorzakende dieren, populatiereductie en de jacht worden uitgevoerd in samenwerking met, en ten dienste van, grondgebruikers of terreinbeheerders, aldus art. 8.2 lid 2 Ow (B1.2).

FBE's en WBE's hebben eigenstandige en overlappende verantwoordelijkheden. In A5.2 is aangegeven dat daar waar nodig WBE's worden ondersteund bij het uitvoeren van hun coördinerende taak en er programma's zullen worden opgestart met WBE's die zich daarin verder willen ontwikkelen.

Met betrekking tot de verantwoordelijkheden die een FBE heeft is geconstateerd dat de FBE deze taak nu onvoldoende goed kan uitvoeren (B11.3). Dit is het geval in situaties waarbij sprake is van populatiereductie en/of, gecoördineerd verjagen.

Aanpak

In het IPFBP staan de doelaantallen per soort vermeld. Het is niet gezegd dat het behalen van deze doelaantallen ook zorgt dat het schadedoel gehaald wordt. Verwacht wordt dat de schades dan nog steeds te hoog zijn. Ons advies is dan ook om in eerste instantie tot de doelaantallen behaald zijn, vol ingezet wordt op populatiebeheer met alle mogelijke beschikbare middelen.

Antwoord

Mede op basis van deze reactie zullen de teksten worden nagelopen. Duidelijk moet zijn dat de faunabeheereenheden en iedereen die betrokken is bij de uitvoering een bijdrage leveren aan het bereiken van de doelen die door de overheden zijn opgesteld. Dit kan worden gedaan door het inzetten van weren, verjagen en indien nodig het doden van ganzen. Met nadruk een bijdrage, omdat er nog vele andere factoren van invloed zijn op het bereiken van het niveau van maatschappelijk geaccepteerde schade. Bijvoorbeeld de landschapkenmerken van Nederland, het overheidsbeleid en hoe de gronden worden

gebruikt hebben consequenties voor het aantal wilde dieren dat hier in soort en aantal aanwezig is. De overheid stelt doelen zoals welke schade maatschappelijk geaccepteerd is, welke natuurdoelen worden nagestreefd en welke norm wordt gehanteerd voor vliegveiligheid. Om deze doelen te behalen kan de overheid haar beleid aanpassen, bijvoorbeeld door te sturen op landschappelijke inrichting van (gevoelige) gebieden en door het toekennen van tegemoetkomingen in ganzenschade aan grondgebruikers. Daarnaast kunnen grondeigenaren/grondgebruikers bepalen hoe zij gronden gebruiken om bij te dragen aan deze doelen.

N.B. Met de inzichten van de afgelopen beheerperiode(n) wordt niet meer (ook) gestuurd op doel- of streefaantallen. Er wordt gestuurd op schade (zie A7 monitoring) waarbij de Staat van Instandhouding geborgd moet zijn. Dit zal nadrukkelijker worden opgenomen in deel A.

Beheerteams

In het concept faunabeheerplan wordt met name ingezet op beheerteams. De FBE wordt hierbij belast met het inhuren, bekostigen en verzekeren van dergelijke beheerteams. De WBE concludeert dat deze aanpak in strijd is met de wettelijke taak van de WBE. In Flevoland is jaren een stichting geweest die een dergelijke rol op haar eigen wijze heeft ingevuld en dat heeft geen positief effect gehad op het beheer van ganzen in Flevoland. De WBE ziet dat de mogelijkheden van ganzenbeheer binnen het huidige stelsel niet ten volle is benut en steunt daarom het idee van beheerteams niet. Vanuit de opvatting van de WBE moet het Ganzenplan erop zijn gericht om de mogelijkheden die er zijn, namelijk het beheer door jagers, beter en eenvoudiger te benutten.

Antwoord

Bij effectieve schadebestrijding en populatiereductie zijn veel partijen betrokken die ieder hun eigen verantwoordelijkheid hebben. De rollen voor de uitvoering zijn besproken aan de belangentafels Jacht, Landbouw en Terreinbeherende organisaties en Particulier grondbezit. In hoofdstuk A5 is beschreven hoe – mede op basis van die belangentafels – de verschillende partijen de samenwerking kunnen vormgeven. Het faunabeheerplan biedt daarvoor een raamwerk, dat ruimte biedt voor maatwerk per Faunabeheereenheid en zo nodig per regio.

Daar waar nodig zal de vrijwillige inzet kunnen worden aangevuld met beroepsmatige inzet. Dit kan betrekking hebben op coördinatie, kennisoverdracht of uitvoering van het beheer.

Of aanvullende inzet nodig is zal blijken uit de gesprekken die met de partijen uit een regio zullen worden gevoerd. Uit die gesprekken zal duidelijk worden welke problemen er zijn en welke oplossingen beschikbaar zijn. De gebiedspartners die de schade of risico's hebben zijn daarin leidend. Ook zal worden gekeken wat eenieder kan en wil bijdragen.

Deze aanpak is voortgekomen uit de ervaring die is opgedaan met verschillende pilots zoals Eemland (gecoördineerd verjagen) en Texel (gecoördineerde populatiereductie). Bij beide pilots zijn partijen zoals de wildbeheereenheid, LTO en terreinbeherende organisaties met behulp van de Faunabeheereenheid tot een zeer effectieve samenwerking gekomen. Deze partijen zijn in staat geweest om zowel financieel als onder andere in tijd, openlijke steun, kennis en ervaring, materiaal en communicatie elkaar te versterken, om samen de schade door ganzen aan flora, fauna en landbouwgewassen te verlagen.

Bepalend voor het succes bij dit soort pilots is dat niet de positie centraal staat, maar het oplossen van een probleem. Van daaruit wordt bekeken wat elke betrokken partij daar binnen zijn eigen vermogen aan kan bijdragen. Daarbij wordt rekening gehouden met de lokale situatie en samenwerkingscultuur.

Weidelijkheid

In het IPFBP worden koppelvormende ganzen en broedparen als eenheid benoemd. Jagers hebben geen enkele moeite met het schieten van koppelvormende ganzen maar wel met het schieten van broedparen. Dieren schieten in de meest kwetsbare levensfase van een dier (broedseizoen en ouders met jongen) is niet toegestaan, tenzij alle andere uitgevoerde maatregelen niet leiden tot het gewenste resultaat. De WBE wil eerst volledig zonder beperkingen kunnen inzetten op overige maatregelen alvorens gebruik te maken van "het laatste redmiddel (schieten van ouders en jongen)". Naar inzicht van onze deskundige faunabeheerders zijn de overige mogelijkheden nog niet voldoende benut en is het "vooral inzetten op deze maatregel" niet passend en juridisch aanvechtbaar. Daarnaast stelt de WBE de vraag of deze maatregel gaat zorgen voor maatschappelijke onrust?

Antwoord

Het idee dat het doden van vogels tijdens het broedseizoen verboden zou zijn is een verklaarbaar misverstand. In principe is het doden van alle vogels in elk stadium van hun leven verboden (art 1 Europese Vogelrichtlijn). Er zijn grofweg twee uitzonderingen daarop toegestaan:

Voor de jacht (art. 7) op een aantal benoemde soorten maar nooit in de periode van broeden en grootbrengen van jongen

Indien er een noodzaak is voor specifiek benoemde belangen, zonder voorwaarden over de periode (art. 9).

Omdat dit faunabeheerplan niet over de jacht gaat is punt 2 aan de orde en daar dient dit Ganzenplan voor. De specifieke belangen zijn benoemd in de Omgevingswet. In dezelfde wet is ook bepaald onder welke voorwaarden van het verbod in Artikel 1 van de Europese Vogelrichtlijn mag worden afgeweken. Zo dient de Staat van Instandhouding niet in het geding te zijn en dienen maatregelen noodzakelijk en effectief te zijn.

Koppel-/broedparenafschot is in het faunabeheerplan Ganzen opgenomen, omdat het een effectieve vorm van populatiereductie is. Hierbij worden namelijk niet alleen ganzen gedood, maar wordt ook voorkomen dat de ganzen eieren leggen, of dat gelegde eieren uitkomen. Zo komt er geen nieuwe aanwas bij en neemt het aantal ganzen ook af.

Koppelvormers zijn ganzen die duidelijk laten zien dat ze een paartje gaan vormen dat gaat broeden. Voor geoefende faunabeheerders (jagers) zijn deze koppelvormers goed herkenbaar. Herkenbaar in de lucht omdat ze als duo zij aan zij vliegen en herkenbaar op de grond omdat ze zich afzonderen van de grote groep, in de nabijheid van een broedlocatie. Door zo'n koppel te schieten, voorkom je dat ze een nest bouwen en eieren leggen. Als koppels toch de kans krijgen eieren te leggen, spreken we van een broedpaar. In dat geval is het ook mogelijk ze in de nabijheid van het nest te doden. De eieren die dan achterblijven, zullen niet uitkomen.

De tijd dat ganzen koppels vormen, verschilt per soort. Zo beginnen de eerste grauwe ganzen vanaf februari. Lokale faunabeheerders (jagers) zijn bij uitstek deskundig in het gebied waar ze actief zijn. Zij weten precies wanneer ganzen in hun gebied koppels vormen. Daardoor kunnen zij op tijd beginnen met afschot. Zodra er kuikens (pullen) te zien zijn, wordt er niet op de ouders geschoten.

Koppelafschot vraagt dus om maatwerk per gebied, en wordt uitgevoerd in de periode vanaf 1 februari totdat de eieren uitkomen.

Foerageergebieden

Het IPFBP zet in grote mate in op gedragsverandering en het clusteren van ganzen in foerageergebieden. Flevoland heeft geen foerageergebieden. Afschot is een laatste uiterste beheermiddel. Wat betekent dit voor Flevoland? Is het nodig dat er eerst foerageergebieden komen voordat afschot kan plaatsvinden?

Antwoord

Het inzetten op gedragsverandering is één van de maatregelen die ingezet kunnen worden om invloed op waar de schade plaatsvindt en hoe dit dan succesvol kan worden uitgevoerd.

Foerageergebieden kunnen ook natuurgebieden zijn. Flevoland beschikt met o.a. de Oostvaardersplassen over een groot areaal aan foerageergebied. Er zijn geen indicaties dat deze foerageergebieden niet voldoende zijn.

Onderzoek heeft uitgewezen dat foerageergebieden niet leiden tot een effectief faunabeheer. Deze onderzoeken zijn niet meegenomen in de Gegevensbasis van het concept faunabeheerplan.

Antwoord

Onduidelijk welk onderzoek wordt bedoeld (geen bronvermelding opgenomen). Op 19/11 is per mail gevraagd naar de bron. Op 19/12 is een rappel gestuurd. Er is geen nadere toelichting ontvangen.

Daarnaast heeft het enkel inzetten op gedragsbeïnvloeding negatief effect op de aantallen (rustgebieden trekken ook ganzen van elders), bodemgesteldheid en op termijn beperkte voedselbeschikbaarheid van rustgebieden.

Antwoord

Het doel van de rustgebieden is om ganzen daar te concentreren. Het is dus de bedoeling dat ganzen van elders daar naartoe komen, al dan niet omdat zij elders verjaagd zijn.

Met verjaging kan sturing worden gegeven aan waar ganzen grazen en dus waar schade optreedt. Daarvoor moet wel aan een aantal voorwaarden worden voldaan, namelijk: de verjaagingspanning moet gecoördineerd en zeer intensief zijn (à la Eemland) en de ganzen moeten een alternatief rustgebied hebben (natuur- en/of foerageergebieden) dat voldoende voedsel van goede kwaliteit biedt (B9.3-9.5). Daarnaast is benoemd in welke periode van het jaar verjaging in combinatie met rustgebieden het meest effectief kan zijn. Hierbij is het inderdaad van groot belang dat de rustgebieden voldoende voedsel bieden voor de populatie ganzen die hier opgevangen worden. Deze inzichten zijn gebaseerd op vele onderzoeken uit de laatste dertig jaar, waaronder verschillende recente studies. Alle onderzoeken die beschikbaar zijn, zijn verwerkt. Er zijn geen nieuwe onderzoeken aangedragen die leiden tot andere inzichten. De tekst van het faunabeheerplan is mede naar aanleiding van deze reactie uitgebreid en verduidelijkt.

Voor een optimaal gebruik van de foerageergebieden moeten de ganzen zich daar al gaan huisvesten voor het moment dat de schades op de overige plekken ontstaan. Aangezien de meeste schades in januari/februari ontstaan op het grasland, zal voor deze tijd gestart moeten worden de ganzen op de ongewenste plekken te bejagen. Dat vraagt om nog vroeger te bejagen (in winterrust periode). Een bijkomend feit is het steeds zachter wordende klimaat. Gras start eerder met groeien en er vindt een verschuiving van seizoenen en dus schade plaats.

Antwoord

In hoofdstuk B7.1 staat beschreven hoe de periode van begrazing effect heeft op de hoeveelheid schade op agrarisch grasland. De meeste schade wordt aangericht wanneer de grasgroei op gang komt, in de loop van maart. Wanneer er alleen in de winter wordt begraasd (december-februari) blijft de schade dus beperkt. Mogelijk lijkt op het oog in deze periode wel schade te ontstaan omdat het gras korter is op de plekken waar het is begraasd. Als het gras vervolgens weer gaat groeien worden deze verschillen opgeheven, mits de begrazing dan is gestopt en het gras voordat het gaat groeien niet te kort gegraasd is. Onderzoek naar de eerste maaidatum in de laatste 40 jaar laat weinig vervroeging zien hierin (B11.3, Van Vliet & Bron, 2018).

Nestbehandeling

In het IPFBP zouden wij graag opgenomen zien dat op alle plekken waar het gebruik van een geweer niet is toegestaan vol in te zetten op nestbehandeling. Binnen de gemeentegrenzen kan dit succesvol worden toegepast.

Antwoord

Uitgebreid wetenschappelijk onderzoek toont aan dat nestbehandeling alléén effectief is bij lokale (startende) groepen en in situaties waarbij alle nesten gevonden kunnen worden en alle eieren verwijderd worden, bijvoorbeeld in een stadspark. Voor populatiereductie op grotere schaal is nestbehandeling niet effectief, omdat er in de meeste gevallen evenveel kuikens vliegvlug worden. Dat lijkt misschien niet direct logisch, maar de verklaring hiervoor is beschreven in hoofdstuk B9.5. Bovendien heeft nestbehandeling ongewenste neveneffecten.

Er zijn gedurende de vele reactierondes en gesprekken met stakeholders geen andere onderzoeken of navolgbare gegevens aangedragen die deze wetenschappelijke conclusie uit het Ganzenplan weerleggen.

Zie voor meer informatie ook de publicatie van 24 februari 2024: <https://www.ganzenplan.nl/nieuws/de-effectiviteit-van-nestbehandeling/>

Preventieve maatregelen

In Flevoland hebben de boeren grote percelen, waardoor er ettelijke duizenden euro's aan preventie wordt besteed. Geconstateerd is dat preventiemaatregelen vaak maar kortstondig werken. Deze investeringen zijn daarom buiten proportioneel. Uit onderzoek blijkt dat preventieve maatregelen alleen niet werken. Ook ganzen leren snel dat hier geen gevaar van uit gaat. Ondersteunend afschot om de ganzen van de schadegevoelige percelen langdurig te verjagen blijft noodzakelijk. Dit dient uitgangspunt te zijn bij de uitwerking.

Antwoord

Bevestigd kan worden dat dit het uitgangspunt is van het maatregelenpakket voor Flevoland.

Tot slot

Het plan is opgesteld met vijf verschillende provincies. Ganzen kennen geen landelijke en provinciegrenzen. Het plan kan pas succesvol zijn als alle provincies hun volledige medewerking gaan verlenen. De ganzen die in Flevoland verblijven, vliegen ook naar Utrecht, Gelderland en Noord Holland. Een aspect wat in het IBFBP ontbreekt. Doelstellingen alleen voor Flevoland bepalen zou terug bij af zijn en niet bijdragen aan een toekomst waarbij schade maatschappelijk verantwoord is. Wij pleiten daarom voor een zoveel mogelijk uniforme aanpak. Graag zien wij de verdere uitwerking hiervan tegemoet alvorens het IPFBP voor goedkeuring wordt aangeboden.

Antwoord

Het interprovinciale faunabeheerplan Ganzen is gebaseerd op een gegevensbasis (deel B), die door vijf FBE's gezamenlijk is ontwikkeld, in overleg met experts en belanghebbende partijen. De provincies Flevoland, Zeeland en Noord-Holland krijgen een maatregelenpakket dat is gebaseerd op de data, feiten en inzichten van die gegevensbasis. Daarmee zal het maatregelenpakket voor die provincies voor een groot deel overeenkomen. Aangezien er regionale verschillen zijn, is er tegelijkertijd sprake van maatwerk.

De nauwe samenwerking in het faunabeheerplan ganzen zorgt ervoor dat er over provinciegrenzen heen consensus is over de feiten, wat het maken van afspraken en het gezamenlijk monitoren van resultaten sterk verbetert.

D3.2 WBE's Noord-Holland

NH 1

Na het bestuderen van het Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen stuur ik jullie hierbij mijn reactie.

De totstandkoming van het IFBP ganzen kenmerkt zich door zorgvuldigheid en er is gewerkt aan een brede oriëntatie van het vraagstuk Ganzen.

Ook de aanpak is professioneel opgezet. Door telkens na een hoofdstuk een consultatieronde te houden en hierna de opmerkingen en adviezen van de stakeholders en jagers te verwerken.

Het tijdsplan van 4 werkweken t/m 8 november om te reageren op het complete IFBP ganzen lijkt mij ruimschoots voldoende.

Ik heb het gelezen vanuit een brede blik op de situatie rondom schadebestrijding en jacht, maar ook vanuit de haalbaarheid van het plan. (natuur- en faunaorganisaties).

Er wordt veel aandacht geschonken aan studies over het gedrag van de ganzen, en het effect van verjagen of juist niet verjagen.

Sovon wordt regelmatig op positieve wijze genoemd in het IFBP ganzen. Het is een goede ontwikkeling dat ook de telcijfers van de jagers worden meegenomen en verwerkt in het systeem van Sovon. We moeten niet bang zijn voor deze organisatie.

De inbreng en inzet van de jagers in het populatiebeheer wordt benoemd, maar is niet direct bepalend. Jagers worden toch wel een beetje aan de zijlijn gehouden. Dit zal ook te maken hebben met de haalbaarheid van het plan.

De samenwerking tussen de 5 provincies is een positieve stap om de ganzenpopulatie beheersbaar te houden.

Graag zie ik dat we als bestuur onze opmerkingen rechtstreeks versturen naar info@ganzenplan.nl i.p.v. te wachten tot de vergadering van 13 november van de jagersvereniging om tot een collectief besluit te komen. Ook de voortgang wordt belemmerd door de voorgestelde procedure van de voorzitter van de Jagersvereniging.

In het samensmelten van input en de communicatie hiervan heb ik geen vertrouwen. De makers van het IFBP ganzen hebben meer baat bij individuele reacties van jagers en WBE's. Het is bijzonder jammer dat de voorzitter dhr. X d.m.v. nieuwsbrief 10 het initiatief van de individuele jagers en WBE's om te reageren heeft ontraden.

Reactie X :

“Op korte termijn zal het afdelingsbestuur een keuze willen maken welke wijze van formeel reageren op het voorliggend concept de voorkeur verdient: Óf het sturen van reacties van individuele WBE's én een afzonderlijk commentaar van het afdelingsbestuur gesteund door expertise vanuit het landelijk bureau van de Jagersvereniging, Óf een beoordeling van de Noord-Hollandse jagers gezamenlijk door het samensmelten van input vanuit de WBE's met een analyse van het afdelingsbestuur. Wat zal meer impact hebben? Een schot hagel of een solitaire kogel met eenzelfde energetische lading op eenzelfde afstand van zegge 30 meter gemeten. Op 13 november zullen we collectief een besluit moeten nemen hoe om te gaan met de consultatie van het IFBP Ganzen.”

Aldus X.

Tot slot: mijn complimenten aan de schrijvers van het stuk en de transparantie tijdens de schrijfrondes.

Mijn voorstel is om als XXX positief te staan tegenover het voorgestelde Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen.

Hieronder enkele aandachtspunten, (advies ook de gehele pagina lezen)

Pagina 23: Koppel en broedpaar jacht wordt niet goed omschreven.

De inzet van afschot vindt niet op de meest effectieve manier plaats. Een aantoonbaar effectieve maatregel als koppel- en broedpaarafschot wordt niet op grote schaal uitgevoerd, omdat het niet strookt met de (ongeschreven) weidelijkheidsregels van jagers.

Opm; De jager heeft geen moeite met de weidelijkheidsregels als het gaat om afschot hiervan. Wel als het gaat om afschot Ganzen met jongen. Als het gaat om populatie beheer heeft niet iedere jager hier moeite mee.

Antwoord

Zowel koppelaafschot als broedparenafschot is gericht op ganzen voordat zij eieren leggen en voordat de eieren uitkomen. Doel is immers het voorkomen van nieuwe aanwas. Ganzen die al kuikens (pullen) hebben, worden met rust gelaten. De tekst van het Ganzenplan is hierop verduidelijkt.

Pagina 24: kritiek en onmacht WBE's

WBE's komen door diverse omstandigheden onvoldoende toe aan de coördinerende taak zoals de wetgever deze heeft beoogd. Van een daadwerkelijk gebiedsgerichte (jachtveld overstijgende) aanpak is zelden of nooit sprake. De WBE's missen bovendien kennis en doorzettingsmacht zowel binnen individuele WBE's als tussen WBE's onderling. Aan de wettelijke taak kan daarom moeilijk invulling worden gegeven.

Opm; Kunnen WBE's hierop worden aangesproken over bovenstaande.

Antwoord

Dit is nog niet eerder uitgezocht. Daarom kan hier geen antwoord op worden gegeven. Wel is in het ganzenplan opgenomen dat daar waar nodig wildbeheereenheden kunnen worden ondersteund bij het uitvoeren van hun coördinerende taak en dat programma's zullen worden opgestart met WBE's die zich daarin verder willen ontwikkelen.

Pagina 112:

De watervogeltelling wordt gecoördineerd door Sovon, die daarbij nauw samenwerkt met het CBS, Rijkswaterstaat, het ministerie van LNV, BIJ12/Provincies en Trektellen.nl. De telling wordt uitgevoerd door een grote groep vrijwilligers en enkele professionals van Sovon.

Opm; Kunnen we het belang van samenwerking met Sovon benadrukken onder de jagers.

Antwoord

Ja, de basis van het plan is namelijk samenwerken. Door met elkaar samen te werken is het mogelijk om de doelen van het faunabeheerplan te halen. In de gesprekken met de Faunabeheereenheden, wildbeheereenheden en schadebestrijders (jagers) zullen we dit benadrukken.

Pagina 115

Volgens artikel 6.3 lid 4 van het Omgevingsbesluit zijn houders van een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit (voorheen jachtaktehouders) verplicht om gegevens te verstrekken aan de faunabeheereenheid over de aantallen dieren, onderscheiden naar soort, die zij binnen het werkgebied van de faunabeheereenheid hebben gedood.

Opm; Nog steeds zijn er een gros jagers die hier het belang niet van inzien, kan hier niet een sanctie beleid op worden gevoerd?

Antwoord

Het melden van gedode dieren naar aantal en soort bij de faunabeheereenheid is inderdaad een verplichting vanuit het Omgevingsbesluit artikel 6.3 lid 4. Dit is toegevoegd aan de tekst van BI.2. Het niet naleven van het Omgevingsbesluit kan consequenties hebben voor de omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit. De overheid kan deze vergunning intrekken.

Pagina 229

Meer verjagen betekent meer schade, tenzij ... Uit beide modellen komt naar voren dat bij veel verjaging het aantal percelen met schade omhoog gaat, met name wanneer er weinig opvang- en rustgebied beschikbaar is of wanneer dat niet op de goede plek ligt. Meer percelen met schade betekent ook meer percelen waarop getaxeerd moet worden, en dus worden de totale taxatiekosten ook hoger.

Opm. Wordt de nadruk niet te veel op verjagen gelegd i.p.v. populatie beheer?

Antwoord

Dit hoofdstuk uit deel B betreft een analyse van alle mogelijke maatregelen die genomen kunnen worden en de kennis die beschikbaar is om de schade te reduceren. Het kan zijn dat er meer kennis beschikbaar is van een maatregel of dat er meer woorden gebruikt moeten worden om de kennis goed leesbaar te maken. Dat zegt niets over welke maatregel wanneer het beste ingezet kan worden. Die vertaling wordt gemaakt in deel A.

Pagina 237

Samenvattend laten de verschillende studies variërende effectiviteit zien van afschot. De lokale omstandigheden en de inspanning van het afschot zijn vooral van belang voor de uiteindelijke effectiviteit.

Opm; Als de randvoorwaarden veranderen kunnen de jagers een hoger afschot genereren.

Antwoord

13/11 navraag gedaan door projectbureau wat wordt bedoeld met randvoorwaarden. Op 13/11 de volgende aanvullingen ontvangen:

Veel gehoorde opmerking is; waar moeten we met de geschoten ganzen heen. Veel jagers hebben hier geen afzet voor. Bij de laatste ALV van de WBE gaf men de voorkeur aan faciliteren boven beloning in euro's.

Antwoord

De faunabeheereenheden zullen in samenwerking met de provincies, agrarische sector en terreinbeherende organisaties zorgen dat er voorzieningen beschikbaar komen waar schadebestrijders (jagers) gedode ganzen kunnen afleveren, voor zover alternatieve verwerkingsmethoden ontbreken (zie hoofdstuk A5 in samenhang met B13).

Er zou meer bereidheid bij de grondgebruikers moeten zijn om de schadebestrijders tegemoet te komen in een onkostenvergoeding. Er wordt van de jagers verwacht om twee keer in de week te melden. Een vergoeding per schadeperceel/ per melding zou al een goede en praktische oplossing zijn. Je kan in faunaspot de registratie nazien.

Antwoord

Een faunabeheerplan omvat geen financiële afspraken. Deze kunnen wel tot stand komen bij de afspraken die voortkomen uit 'Iedereen draagt bij' (A5.2).

Zonder lokmiddelen en akoestische geluid is het lastig om ganzen d m v afschot binnen te krijgen. Veelal te hoog, waardoor er veel ganzen met hagelschade doorvliegen.

Antwoord

De aan te vragen middelen zoals lokmiddelen en akoestisch geluid zijn terug te vinden in deel C, bijlage 13. Het gebruik van lokmiddelen vergroot de effectiviteit van de uitvoering bij het reduceren van populaties en is belangrijk bij het voorkomen van aangeschoten ganzen (crippling). Mede op basis van de reacties zal in deel A beter de verbinding tussen deel A deel C worden gemaakt.

Er zijn jagers met m.i. te groot jachtveld. Waardoor ze alleen aan de verplichting melden voldoen, aan populatie beheer wordt nagenoeg weinig of niks gedaan.

Antwoord

In B11.3 is het volgende hierover opgenomen:

"Schadebestrijding vraagt een andere inzet dan bij jacht. Het bezitten van meerdere (zeer grote) jachtvelden soms zelfs in verschillende provincies kan ertoe leiden dat een jager de inzet die wordt gevraagd voor de schadebestrijding niet kan leveren".

Vanaf Januari afschot koppel ganzen vrijgeven, incl lokmiddelen.

Antwoord

Een faunabeheerplan dient binnen de wet en het beleid van de provincies te worden opgesteld. Basis is dat ganzen beschermd zijn. Voor afwijken van het beschermingsregime moet aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Zo moet bewezen worden dat de maatregelen noodzakelijk en effectief genoeg zijn om schade terug te brengen.

Vanuit de ecologie van het dier kan niet onderbouwd worden dat grauwe ganzen in januari koppelen, wel vanaf februari. Vandaar dat februari-april in het faunabeheerplan is opgenomen als periode voor het uitvoeren van deze maatregel.

Bij de laatste ALV van de WBE gaf men de voorkeur aan faciliteren boven beloning in euro's. Er zou meer bereidheid bij de grondgebruikers moeten zijn om de schadebestrijders tegemoet te komen in een onkostenvergoeding. Er wordt van de jagers verwacht om twee keer in de week te melden. Een vergoeding per schadeperceel/ per melding zou al een goede en praktische oplossing zijn. Je kan in faunaspot de registratie nazien.

Antwoord

Een faunabeheerplan omvat geen financiële afspraken. Deze kunnen wel tot stand komen bij de afspraken die voortkomen uit 'ledereen draagt bij' (A5.2).

Zonder lokmiddelen en akoestische geluid is het lastig om ganzen d m v afschot binnen te krijgen. Veelal te hoog, waardoor er veel ganzen met hagelschade doorvliegen.

Antwoord

De aan te vragen middelen zoals lokmiddelen en akoestisch geluid zijn terug te vinden in deel C, bijlage 13. Het gebruik van lokmiddelen vergroot de effectiviteit van de uitvoering bij het reduceren van populaties en is belangrijk bij het voorkomen van aangeschoten ganzen (crippling). Mede op basis van de reacties zal in deel A beter de verbinding tussen deel A deel C worden gemaakt.

Pagina 263 Coördinatie wildbeheereenheden

In wildbeheereenheden zijn jachthouders met een omgeving vergunning voor jachtgeweeractiviteiten georganiseerd (artikel 8.2 Omgevingswet). Zij zorgen gezamenlijk voor de coördinatie van de uitvoering van de faunabeheerplannen. Grondgebruikers en terreinbeherende organisaties kunnen ook lid zijn van de wildbeheereenheden.

Voor daadwerkelijke regie op de uitvoering hebben de FBE's nu onvoldoende positie. De meeste FBE's zijn onvoldoende toegerust in menskracht, missen hier en daar organisatorische deskundigheid en hebben geen doorzettingsmacht. Gezien de grootte van de opgave, helemaal gezien de opgave voor populatiebeheer in de komende planperiode (zie deel A), behoeft dit in ieder geval tijdelijk versterking.

Opm; Veel jagers maken zich zorgen over het gecoördineerd beheer vanuit de FBE. De WBE,s kunnen tegemoet komen in de gestelde onvoldoende positie van de FBE. De FBE kunnen hun doorzettingsmacht (kracht) samen met een WBE tot stand brengen. Een rechtstreekse benadering van de FBE met WBE-besturen heeft onze voorkeur.

Antwoord

Bij effectieve schadebestrijding en populatiereductie zijn veel partijen betrokken die ieder hun eigen verantwoordelijkheid hebben. De rollen voor de uitvoering zijn besproken aan de belangentafels Jacht, Landbouw en Terreinbeherende organisaties en Particulier grondbezit. In hoofdstuk A5 is beschreven hoe – mede op basis van die belangentafels – de verschillende partijen de samenwerking kunnen vormgeven. Het faunabeheerplan biedt daarvoor een raamwerk, dat ruimte biedt voor maatwerk per Faunabeheereenheid en zo nodig per regio.

Daar waar nodig zal de vrijwillige inzet kunnen worden aangevuld met beroepsmatige inzet. Dit kan betrekking hebben op coördinatie, kennisoverdracht of uitvoering van het beheer.

NH2 (5)

Hieronder de stukken beschreven die onzes inziens niet kloppen in het interprovinciaal ganzenplan (hierna ganzenplan te noemen). De alinea's uit het ganzenplan inclusief de bladzijdennummers zullen worden beschreven en voorzien van toelichting en knelpunten. Hier zullen de aanbevelingen bijgeschreven worden.

Namens x en de y is er een document opgemaakt voor het hoofdstuk beheer en maatregelen waarmee wij als jagers de ganzenstand kunnen reduceren. Dit stuk zal bijgevoegd worden bij dit document.

Blz. 19

Hieruit volgt dat schade en risico's door ganzen er altijd zal blijven. Preventie en verjaging kunnen bij een juiste inzet sturing geven aan de ruimtelijke verdeling van de schade, maar leiden niet of onvoldoende tot reductie van de totale schade of maatschappelijke kosten.

Aanbeveling: Op bladzijde 19 in de tweede alinea staat beschreven dat verjagen en preventie niet of onvoldoende leiden tot reductie van de totale en- of maatschappelijke schade/kosten. Zoals verder op in dit schrijven (zie aanbeveling bij Blz.51) aangegeven dient er ingezet te worden op het jaarrond beheren van de ganzenpopulatie.

Antwoord

Een faunabeheerplan dient binnen de wet en het beleid van de provincies te worden opgesteld. Het uitgangspunt van de wet is dat ganzen beschermd zijn: doden is dus verboden. Voor afwijken van het beschermingsregime moet een goede motivatie bestaan én aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Zo moet bewezen worden dat de maatregelen noodzakelijk en effectief genoeg zijn om het doel te bereiken. Het doel is de schade terug te brengen.

Bij afschot van grauwe ganzen in de periode november-januari zouden naast standganzen ook veel trekganzen worden gedood. Momenteel gaat het naar schatting om ca. 60% standganzen en 40% trekganzen. De trekvogels verlaten ons land in het voorjaar weer. Voor deze trekvogelpopulatie kan niet in voldoende mate worden aangetoond dat er een relatie is met schade.

Bovendien zou bij winterafschot slechts een deel van de bovengenoemde 60% standganzen gedood worden. Dat is veel te weinig om het aantal ganzen te doen dalen, omdat dit in het voorjaar meteen weer wordt aangevuld met nieuwe aanwas.

Winterafschot is dus wettelijk niet toegestaan omdat 1) onvoldoende kan worden aangetoond dat trekvogels schade veroorzaken en 2) omdat de maatregel onvoldoende effectief is in het kader van populatiereductie. Daarom kan afschot vanaf januari (of eerder) niet opgenomen worden in een faunabeheerplan.

De standvogelpopulatie van de brandgans is door het beheer in de afgelopen jaren gereduceerd tot de ondergrens waarbij de gunstige Staat van Instandhouding nog kan worden gegarandeerd. Het beheer in de komende jaren bestaat daarom uit handhaving van dit populatieniveau. Verdere reductie is wettelijk niet toegestaan. Voor het verder verlangen van de schade kunnen alleen middelen worden ingezet die aantoonbaar de Staat van Instandhouding niet verslechteren.

De trekkende brandganzen vertrekken pas in het voorjaar (april-mei) naar hun broedgebieden. Door dit late vertrek veroorzaken ze vooral schade aan de eerste snede grasland en lokaal aan flora en fauna. Het doden van deze trekkende brandganzen is

juridisch mogelijk maar vereist wel internationale afstemming om te voorkomen dat de populatie onder de afgesproken grenswaarde komt waarbij de gunstige staat van instandhouding kan worden gegarandeerd. Het grootste knelpunt is echter dat geen onderscheid gemaakt kan worden tussen de standganzen en trekganzen en de populatie standganzen niet verder mag worden gereduceerd als de gunstige staat van instandhouding niet meer gegarandeerd kan worden. De standvogelpopulatie schommelt rond deze ondergrens.

Blz. 22

Wel kan worden gekeken naar gecoördineerde verjaging in meerdere kleinere gebieden (c.q. polderniveau, ca. 7.000 ha) waar kwetsbare gewassen worden geteeld of waar veel weerstand is tegen de aanwezigheid van ganzen. Binnen deze gebieden moet intensief en gecoördineerd worden verjaagd. Daarbuiten mag geen verjaging plaatsvinden, zodat ganzen voldoende voedsel kunnen vinden.

Aanbeveling: Op bladzijde 22 in de vijfde alinea wordt geschreven dat er gekeken kan worden naar gecoördineerde verjaging in kwetsbare gebieden. In deze zelfde alinea wordt geschreven dat daarbuiten geen verjaging mag plaats vinden zodat de ganzen voldoende voedsel kunnen vinden. Deze tekst staat haaks op de doelen die gehaald dienen te worden (reductie van de ganzenpopulatie).

Antwoord

Deze manier van verjaging kan ingezet worden in de winter, als populatiereductie geen mogelijkheid is. Zie verder bovenstaand antwoord over afschot in de winter.

Blz. 23

De inzet van afschot vindt niet op de meest effectieve manier plaats. Een aantoonbaar effectieve maatregel als koppel- en broedpaarafschot wordt niet op grote schaal uitgevoerd, omdat het niet strookt met de (ongeschreven) weidelijkheidsregels van jagers. Daarnaast is men onzeker in het veld over de juridische controleerbaarheid en handhaving daarop. Achteraf valt immers niet meer aan te tonen dat er sprake was van een koppel. Bij koppelafschot heerst het gevoel dat dit niet effectief is omdat per optreden vaak slechts enkele koppels kunnen worden gedood. Maar met elk geschoten koppel (of deel daarvan) wordt voorkomen dat het broedpaar 3-5 ganzen produceert in de zomer. In de zomer (tot en met september) worden per optreden meer ganzen geschoten, dat voelt effectiever en het strookt met de weidelijkheidsregels uit de jacht: jacht vindt plaats nadat de jongen groot zijn geworden. Echter is in die periode de kans groot dat juist jonge ganzen geschoten worden, terwijl deze een kleinere (natuurlijke) overlevingskans hebben dan de volwassen vogels. Het is daarom minder effectief in het reduceren van de populatie. Populatiebeheer is het meest effectief als er jachtveld overstijgend wordt beheerd. De focus ligt doorgaans echter op het eigen jachtveld.

Aanbeveling: Op bladzijde 23 in de vierde alinea staat beschreven dat afschot niet op een effectieve manier plaats vindt. Hierin wordt gesteld dat afschot na het broedseizoen ineffectief is en dat er voor een overgroot deel alleen maar jonge vogel worden geschoten. Het percentage jonge vogels dat wordt geschoten na het broedseizoen is inderdaad hoger dan in de winter en het vroege voorjaar. Hier geldt tevens: de jeugd heeft de toekomst: jonge ganzen zullen binnen enkele jaren gaan broeden en voor nakomelingen zorgen waardoor de stand verder toeneemt. Bij afschot van jonge ganzen zal dat op langere termijn een reductie van de stand of afname van de groei van de stand opleveren.

Antwoord

Met de huidige aantallen grauwe ganzen blijft aanvullend zomerafschot noodzakelijk. Deze maatregel is iets minder effectief omdat een groot deel van de zomerpopulatie uit jonge ganzen bestaat. De kans is dus groot dat er vooral veel jonge ganzen geschoten worden, ook omdat deze nog geen ervaring met jagers hebben. Jonge ganzen zijn nu juist de ganzen die pas op langere termijn zouden hebben bijgedragen aan nieuwe aanwas. Ganzen starten namelijk vaak pas rond hun derde of vierde levensjaar met broeden, soms zelfs nog later (B4.8).

Op korte termijn remt zomerafschot de groei van de populatie dus niet, maar op langere termijn vermindert het natuurlijk wel toekomstige broedparen.

Al met al is een combinatie van koppel-/broedparenafschot, ruivangsten en zomerafschot noodzakelijk om een bijdrage te leveren aan het verlagen van de schade aan landbouwgewassen en flora en fauna en aan de risico's voor de vliegveiligheid.

Tevens wordt er geschreven dat er bijna geen jachtveld overstijgend afschot plaats vindt. Dit is niet waar. In meerdere WBE's worden meerdere malen per jaar een gecoördineerde "ganzendag" dan wel ochtend gehouden. Op zo een gecoördineerde dag/ochtend wordt er in meerdere jachtvelden WBE breed afschot gepleegd. Deze gecoördineerde afschot dagen/ochtenden leveren doorsnee enkele honderden gedode vogels per dag op.

Antwoord

De tekst van het Ganzenplan is hierop nagelezen. In B11.3 is aangegeven dat sommige wildbeheereenheden ganzendagen organiseren. Tijdens een ganzendag gaan (een deel van) de leden van een WBE gezamenlijk aan de slag om het aantal ganzen terug te brengen. Hoewel op kleine schaal uitgevoerd, dragen deze initiatieven lokaal bij aan het reduceren van het aantal ganzen (B11.3). Daaruit volgt inzicht 6 A4 dat de focus doorgaans ligt op het eigen jachtveld.

Daarbij wordt geschreven dat het effectiefste middel koppelaafschot betreft. Dit betreft het afschot in het broedseizoen van koppelvormige ganzen. Hiermee gaat de FBE de Europese regels te buiten. De Europese vogelrichtlijn (2009/147/EG) beschermt vogels tijdens kwetsbare periodes zoals het broedseizoen, en staat alleen afschot toe als laatste redmiddel wanneer andere methoden zijn uitgeput. Daarbij is het advies van de projectgroep ganzenbeheer in Noord-Holland op geen enkele wijze meegenomen in dit ganzenplan. Advies van de projectgroep zit bijgevoegd.

Antwoord

Het idee dat het doden van vogels tijdens het broedseizoen verboden zou zijn is een verklaarbaar misverstand. In principe is het doden van alle vogels in elk stadium van hun leven verboden (art 1 Europese Vogelrichtlijn). Er zijn grofweg twee uitzonderingen daarop toegestaan:

Voor de jacht (art. 7) op een aantal benoemde soorten maar nooit in de periode van broeden en grootbrengen van jongen indien er een noodzaak is voor specifiek benoemde belangen, zonder voorwaarden over de periode (art. 9).

Omdat dit faunabeheerplan niet over de jacht gaat is punt 2 aan de orde en daar dient dit Ganzenplan voor. De specifieke belangen zijn benoemd in de Omgevingswet. In dezelfde wet is ook bepaald onder welke voorwaarden van het verbod in Artikel 1 van de Europese Vogelrichtlijn mag worden afgeweken. Zo dient de Staat van Instandhouding niet in het geding te zijn en dienen maatregelen noodzakelijk en effectief te zijn.

Blz. 24

Relatief veel tijd is besteed aan nestbehandeling (legselreductie). Deze maatregel is bewezen niet effectief voor het reduceren van een grote populatie. Dat komt doordat in de praktijk steeds één of twee eieren niet worden behandelen om te voorkomen dat de gans een nieuw legsel begint. Ook de behandelingsmethode is niet 100% effectief (een deel van de eieren komt alsnog uit) en bovendien worden lang niet alle nesten gevonden. Heel veel broedparen weten daardoor jaarlijks nog kuikens groot te brengen waardoor sprake blijft van groei. In een beginnende populatie, alleen in een overzichtelijk terrein (waarbij dus alle nesten worden gevonden) kan legselreductie een effect hebben als dan daadwerkelijk alle eieren worden behandeld.

Aanbeveling: De aanbeveling op effectief nestbeheer staat beschreven onder Blz. 232. In de het op bladzijde 24 geschreven alinea staat dat het wel effect kan hebben op beginnende populaties. Ook in de provincie Noord-Holland zijn nog beginnende populaties van ganzen, dit zijn vaak beginnende populaties binnen de bebouwde kom.

Antwoord

De aanbeveling komt overeen met wat is beschreven in het ganzenplan, zie A5.4 nestbehandeling.

Blz. 29

Over het algemeen geldt dat verjaging op grasland het beste kan worden toegepast in de zomer en in het najaar, en in mindere mate in het vroege voorjaar (maart) (zie hoofdstuk B7). In de winter (december-februari) is het voedselaanbod beperkt en is dus een groter rustgebied nodig.

Aanbeveling: Op bladzijde 29 staat geschreven in de laatste alinea dat verjaging op grasland het beste kan plaats vinden in de zomer en najaar en in mindere mate in het voorjaar (maart). Bij gunstige weersomstandigheden begint de grasgroei voor de eerste snede al in februari. Juist op grasland dient de eerste snede beschermd te worden. In de eerste snede gras zitten de meeste voedingsstoffen. Daarbij wordt geschreven dat in de winter het voedselaanbod beperkt is maar daarbij treedt er nog steeds schade op als ganzen in de winter grazen op de (overjarige) graslanden.

Antwoord

Van begrazing in het vroege voorjaar (februari) kan het gras zich veelal herstellen, doordat het na de begrazing harder groeit dan onbegrasd gras. Begrazing in deze periode lijkt van minimale invloed te zijn op de schade van de eerste snede. Een belangrijke voorwaarde hierbij is echter wel dat de begrazing op tijd stopt, zodat het gras zich kan herstellen.

Bij vooral natte winters treedt er vertrapping en verslapping op. Op de verslechte plekken wordt de bodem dicht getrapt door de aantallen ganzen. Op de verslechte plekken kunnen bij zeer nat weer plassen ontstaan. Alle planten (gras) die onder water staan gaan op den duur dood. Mocht de plant niet dood gaan dan treedt er op zijn minst groei achterstand op. Op de verslechte plekken blijft de plant achter met groeien maar wordt uiteindelijk wel geoogst samen met het hele perceel. Per saldo heb je in de oogst minder voedingsstoffen omdat de verslechte plekken groeiachterstand hebben opgelopen. Als een agrariër meerdere verslechte plekken in zijn perceel of percelen heeft dan gaat de voedingswaarde in de gehele graskuil achteruit. Door de verminderde voedingswaarde in de graskuil moet de agrariër meer krachtvoer bij voeren om toch aan zijn melkproductie te komen. Het voeren, dus ook aankopen, van krachtvoer is financieel een grote post voor de agrariër. Deze doorwerking van wildschade is nog een onderbelicht probleem en hier wordt ook geen rekening mee gehouden in dit ganzenplan.

Antwoord

In A8.5 is al een aanbeveling opgenomen die ingaat op wat hier wordt ingebracht. Reacties vanuit de praktijk benoemen de verslemping als belangrijk van schade. Vooral onder natte omstandigheden, dat met het steeds extremer worden van het weer vaker lijkt voor te komen, lijkt verslemping van de bodem een probleem. Er zijn nog nauwelijks structureel verzamelde gegevens beschikbaar over dit fenomeen.

Aanbevolen wordt om in samenwerking met grondgebruikers gegevens te verzamelen waardoor een gerichte aanpak kan worden ontwikkeld met als doel het voorkomen van schade met zo min mogelijk inzet en kosten voor grondgebruikers, uitvoerders en de overheid.

De paragraaf met aanbevelingen komt overigens niet meer terug in de definitieve versie van het faunabeheerplan maar zal separaat worden aangeboden aan de provincies.

Blz. 30

In de winter en het voorjaar kan verjaging op kwetsbare gewassen wel lonen. Op deze gewassen loopt de schade snel op, zelfs met weinig begrazing, waardoor de kosten van verjagen opwegen tegen de reductie in schade. Wanneer blijvend grasland in de omgeving beschikbaar blijft voor begrazing, is er voldoende alternatief foerageergebied beschikbaar voor de ganzen. Wintergraan wordt ook gerekend tot kwetsbare gewassen, echter is dit niet altijd kwetsbaar voor begrazing (zie paragraaf B7.1).

Aanbeveling: Op bladzijde 30 in de tweede alinea staat geschreven dat verjaging in het vroege voorjaar wel zin heeft op kwetsbare gewassen. Maar als dit gebeurt moet er voldoende grasland ter beschikking zijn in de omgeving voor begrazing als alternatief foerageergebied. Weer wordt er gesproken over grasland dat dient als foerageergebied. Zie hierboven geschreven tekst (aanbeveling Blz. 29) over de schade die optreedt in de winterperiode. Hier wordt niet gesproken over het afschaffen van de winterrust wat wel is afgesproken in het coalitie akkoord 2023-2027. Daarbij laten ganzen zich niet sturen, ze zullen foerageren op de meest smakelijke gewassen waarbij 24 uur verjaging onuitvoerbaar is.

Antwoord

Zie het antwoord bij uw opmerking over blz. 19.

Blz. 31

Hoewel in de winter het hoogste aantal ganzen aanwezig is, is winterafschot van grauwe ganzen toch het minst effectief. Dit komt doordat daarbij voor een deel trek ganzen zullen worden gedood die niet van invloed zijn op de standvogelpopulatie en bovendien niet of nauwelijks bijdragen aan de schade. Het aandeel trek ganzen is gemiddeld ongeveer 30-40% van de totale winterpopulatie, maar er zijn verschillen per provincie (zie paragraaf B6.3). Ook is de kans groot dat in de winter jonge stand ganzen worden gedood die al een kleinere overlevingskans hebben dan de volwassen vogels, en daarnaast nog niet bijdragen aan de reproductie. Daarnaast geldt nog dat bij relatief beperkt afschot de effecten van verstoring (meer schadepercelen) niet opwegen tegen de aantallen stand ganzen die gedood worden.

Populatiebeheer zal daarom worden toegepast in de periode van 1 februari, beginnend met koppelafschot, tot en met 30 oktober. Alleen in de 0-10 km veiligheidszone rondom Schiphol zal vanwege het belang van de vliegveiligheid ook in de winter populatiebeheer plaatsvinden.

Aanbeveling: Op bladzijde 31 tweede en derde alinea staat geschreven dat afschot van winter ganzen minst effectief is. Zie het schade effect van (overwinterende) ganzen in de winterperiode bij de aanbeveling geschreven op Blz. 29. Daarbij wordt alleen populatiebeheer

toegestaan het jaarrond in de veiligheidszone 0-10 kilometer van internationale luchthaven Schiphol. Door het afschaffen van de veiligheidszone 10-20 kilometer zal er, indien er geen jaarrond populatiebeheer plaats vindt, een aanzuigende werking ontstaan naar de veiligheidszone 0-10 kilometer. Daar er in de winterperiode zeer hoge aantallen wintergasten in de 10-20 kilometer zone verblijven. Bovendien zal dit een enorme aanwas leveren die ervoor zorgt dat in de toekomst alleen maar meer vogels geschoten zullen moeten worden.

Antwoord

Uit de evaluatie van het Schipholconvenant blijkt dat het aantal ganzen in de verschillende zones is toegenomen, ondanks alle inspanningen om de aantallen juist te verkleinen.

Het aantal grauwe standganzen in het westen en midden van Nederland blijft te groot, waardoor influx naar de 0-10 km veiligheidszone rondom Schiphol niet alleen kan worden voorkomen door intensieve maatregelen in de 10-20 km zone. Om de influx naar de veiligheidszone daadwerkelijk te verminderen, is sterke populatiereductie in alle omliggende provincies (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland) noodzakelijk. Dit noemen we de 10+ km zone. Om die reductie te bereiken moet de inzet worden vergroot en effectiever worden ingezet. Daarnaast is een duidelijkere sturing en facilitering van de uitvoering nodig door de convenantpartners. In het Ganzenplan staat beschreven hoe dat kan worden bereikt.

De maatregelen uit het faunabeheerplan zijn aanvullend op de sturing die verschillende overheden moeten geven aan de inrichting en het grondgebruik in de veiligheidszone. Een voor ganzen onaantrekkelijke inrichting en grondgebruik geven de beste garantie op het voorkomen van vogelaanvaringen.

Blz. 33

Grauwe gans: De meeste schade aan gewassen wordt veroorzaakt door de standvogelpopulatie van grauwe ganzen. De schade ligt fors boven de maatschappelijk geaccepteerde schade. Het aantal grauwe ganzen is ook veruit het hoogst van alle ganzensoorten in Nederland. Voor de grauwe gans geldt dat zowel de trek- als de standvogelpopulatie ruim boven de internationaal afgesproken doelpopulatie zit (voor trekganzen 2x de GRP en voor standganzen 1.1x de GRP, zie paragraaf B6.5). Vanuit de zorg voor de instandhouding is er dus geen belemmering voor populatiebeheer van de stand- en trekvogelpopulatie.

Aanbeveling: Op bladzijde 33 eerste alinea staat beschreven dat de populatie grauwe ganzen (zowel stand ganzen als overwinterende ganzen) ruim boven de internationale afgesproken doelpopulatie zit. Vanuit de zorg voor het instandhoudingsdoel is er dus geen belemmering om de populatiebeheer uit te voeren op zowel stand ganzen als mede de overwinterende ganzen. Zie ook voor de Europese vogelrichtlijn de aanbeveling geschreven onder Blz. 51.

Antwoord

Vanuit de Staat van Instandhouding zijn er voor de grauwe gans geen belemmeringen, maar de wet kent nog andere voorwaarden. Zo moet er aantoonbare (verwachte) schade door betreffende soorten zijn en moeten er geen alternatieve maatregelen mogelijk zijn.

Er moet dus een relatie worden aangetoond tussen de schade en ganzen. Omdat het grootste gedeelte van de trekvogelpopulatie grauwe ganzen al vertrokken is zodra het gras weer begint te groeien, kan er onvoldoende een relatie worden gelegd tussen schade en de trekvogelpopulatie met als gevolg dat er geen reductie van de trekvogelpopulatie onderbouwd kan worden.

Zie ook antwoord op vragen over 'winterafschot'.

Blz. 35

Het is van belang dat er een goede monitoring plaatsvindt op de trekvogelpopulatie om de staat van instandhouding te blijven borgen (zie hoofdstuk A7). Dit wordt net zoals bij de grauwe gans en brandgans gedaan door met GRP's te werken. De populatie trekganzen van de kolgans zit momenteel nog ruim boven de GRP die voor deze soort is bepaald (zie paragraaf B6.5).

Aanbeveling: Op bladzijde 35 in de tweede alinea staat ook voor de kolgans beschreven dat de staat van instandhouding niet in het geding is en de GRP (Gunstige referentie populatie) zich ruim boven het afgesproken doel bevindt. Hierdoor kan er ook op de kolgans in de winterperiode als trekvangschadebestrijding plaats vinden. Zie ook voor de Europese vogelrichtlijn de aanbeveling geschreven onder Blz. 51.

Antwoord

Zie antwoord bij uw opmerking over blz. 33. De Staat van Instandhouding is slechts één van de voorwaarden waaraan moet worden voldaan. Gezien de directe schade die kan ontstaan op kwetsbare gewassen is verjaging met ondersteunend afschot op de kolgans in de winterperiode overigens wel toegestaan.

Blz. 51

Jacht en beheer en schadebestrijding

Op grond van artikel 7 van de Vogelrichtlijn is het mogelijk dat EU-lidstaten onder bepaalde voorwaarden de jacht op de soorten van Bijlage II kunnen toestaan. Grauwe gans, grote Canadese gans en kolgans staan genoemd in Bijlage II. De brandgans daarentegen staat genoemd in Bijlage I. Het toestaan van de jacht op deze soort is niet mogelijk. Wel is het mogelijk aan de hand van artikel 9 lid 1 brandganzen te beheren (afschot, vangsten, nestbehandeling) als uitzondering op de verbodsbepalingen (dit wordt derogatie genoemd). Dit kan alleen wanneer andere maatregelen om schade te voorkomen of te verminderen niet of onvoldoende werken. Het fundamentele verschil tussen de plaatsing op Bijlage I of Bijlage II is dat EU-landen voor de soorten genoemd in Bijlage II (grauwe gans, grote Canadese gans en kolgans) jacht kunnen toestaan. Bij soorten van Bijlage I (brandgans) kan vanuit de Vogelrichtlijn alleen beheer toegepast worden voor specifieke maatschappelijke belangen (bijvoorbeeld landbouwschade, veiligheid van het luchtverkeer en/of bescherming van flora en fauna). In Nederland wordt dit geregeld via een vergunning voor een flora- en fauna-activiteit (onder de Wnb waren dit vrijstellingen of ontheffingen). In Nederland heeft de Staat bepaald dat de grauwe gans, de grote Canadese gans en de kolgans niet worden aangewezen als soorten waarop jacht is toegestaan. Net als bij de brandgans is beheer dus alleen mogelijk door middel van een vergunning voor een flora- en fauna activiteit ter voorkoming van schade of andere in artikel 9 Vogelrichtlijn genoemde maatschappelijke belangen.

Aanbeveling: Op bladzijde 51 is beschreven wat er volgens de EU-vogelrichtlijn mogelijk is. Er kan dus gewoon het jaarrond beheer en schadebestrijding plaats vinden op de brand-, -kol-, -grauwe en Canadese gans. Door het jaarrond toe te staan van beheer en schadebestrijding zal ook de populatie van de ganzen gereduceerd worden en zal schade aan de landbouw en natuurgebieden kunnen worden verminderd.

Antwoord

Dit is niet wat hier beschreven staat. Om tot beheer en schadebestrijding over te gaan moet aan meerdere eisen worden voldaan. Zie beantwoording hierboven m.b.t. 'winterafschot'.

Blz. 73

Provinciaal beleid Noord-Holland.

Maatregelen ganzenfoerageergebieden Nederland speelt een belangrijke rol in de opvang van ganzen die tijdens de winter van noordelijker Europese gelegen gebieden naar het zuiden trekken. Daarom hebben de Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland naast de Natura 2000-gebieden ook speciale foerageergebieden aangewezen. Een evaluatie in 2014 heeft bevestigd dat deze foerageergebieden op de juiste locaties liggen en groot genoeg zijn om effectief te zijn (Ganzenrustgebieden in Noord-Holland, 2016; Hoogeboom et al., 2016). Deze foerageergebieden bieden bescherming en voedsel aan trekganzen, zoals grauwe ganzen, kolganzen, brandganzen en rotganzen, zodat ze voldoende kracht kunnen opdoen voor hun terugkeer. Binnen de begrenzing van deze foerageergebieden is afschot ter ondersteuning van verjaging op grond van de Omgevingsverordening Noord-Holland niet toegestaan, en is vergunning vrije schadebestrijding ook niet mogelijk. De landelijke vrijstelling is hier bruikbaar (artikel 4.8 Omgevingsverordening NH2022). Deze regels gelden voor de periode waarin Nederland als overwinteringsgebied wordt gebruikt door deze Ganzensoorten.

Aanbeveling: Op bladzijde 73 in de vijfde alinea staat geschreven dat er uit een evaluatie 2014 is gebleken dat er in Noord-Holland voldoende rust en foerageergebieden zijn en dat deze ook op de goede plek liggen. Er staat beschreven dat deze rust en foerageergebieden voldoende bescherming en voedsel bieden aan de trekganzen. Door deze evaluatie kan er buiten de rust en foerageergebieden jaarrond beheer en schadebestrijding plaats vinden.

Antwoord

Om tot beheer en schadebestrijding over te gaan moet aan meerdere eisen worden voldaan. Zie beantwoording hierboven m.b.t. 'winterafschot'.

Blz. 75

Coalitieakkoord provincie Noord-Holland

In het coalitieakkoord van de provincie Noord-Holland 2023-2027 is het volgende opgenomen met betrekking tot ganzenbeheer (Provincie Noord-Holland, 2023):

"Toereikend faunabeheer is van groot belang. De provincie neemt het initiatief om beleid op te stellen en kaart deze problematiek waar nodig aan bij het Rijk. De ganzenpopulatie zorgt voor enorme schade aan Landbouwgewassen en natuur. Deze periode zetten we daarom alles op alles om de ganzenpopulatie te verminderen. Met betrokken partijen maken we een actieplan dat toewerkt naar gecoördineerde preventie, minder schade, betere informatie over nut en noodzaak van bestrijding en een eerlijke, haalbare tegemoetkoming. Preventieve maatregelen en diervriendelijke bestrijding vormen het zwaartepunt van het actieplan. Het doden van ganzen wordt alleen ingezet als er geen andere oplossingen meer zijn. Als er gedood moet worden, heeft vergassen de voorkeur, omdat dit minder stress bij de dieren veroorzaakt. Het afschaffen van de winterrust op boerenakkers wordt als proef opgenomen in het actieplan. Als in 2025 een substantieel dalende trend in de ganzenschades en - populatie uitblijft, wordt in 2026 een brede evaluatie uitgevoerd op hoe het faunabeheer functioneert, welke kaders daarvoor gelden en hoe het georganiseerd is. Zolang de populatie niet is teruggebracht, wordt het eigen risico verlaagd tot 5%."

Aanbeveling: Op bladzijde 75 staat een passage geschreven uit het coalitieakkoord 2023-2027 van de provincie Noord-Holland. Hier staat beschreven dat de winterrust als zijnde proef wordt opgenomen in het actieplan. In dit ganzenplan staat de winterrust gewoon nog opgenomen. Zoals bij de aanbeveling geschreven op bladzijde 51 staat is het toegestaan om ook in de winterperiode ganzen beheer/bestrijding toe te staan. Dit gebeurt ook al meerdere jaren in de provincie Friesland in de winterperiode.

Antwoord

Om tot beheer en schadebestrijding over te gaan moet aan meerdere eisen worden voldaan. Zie beantwoording hierboven m.b.t. 'winterafschot'.

Blz. 101

Op deze pagina staat de profiel omschrijving van de Indische gans.

Aanbeveling: De Indische gans betreft een exoot maar mag alleen in de veiligheid zone 0-10 kilometer van de internationale luchthaven Schiphol geschoten worden. Deze ganzen soort betreft een exoot maak hem voor heel Noord-Holland te bestrijden.

Antwoord

Dit is een aanbeveling voor de provincie Noord-Holland. Exoten kunnen vanuit de Omgevingswet geen onderdeel uitmaken van het maatregelenpakket van een faunabeheerplan. De aanbeveling zal worden doorgegeven aan de provincie Noord-Holland.

Blz. 104

De kolganzen die nu in Nederland broeden, zijn nakomelingen van lokganzen die in 1988 werden vrijgelaten, nadat het houden van lokganzen voor de jacht verboden werd.

Aanbeveling: Deze zin staat geschreven op bladzijde 104 in de eerste alinea. Dit betreft een aannname. Hoe zeker weet de FBE dat de broedende kolganzen in Nederland afkomstig zijn van losgelaten lokvogels van de jacht vroeger? Deze exemplaren kunnen net zo goed losgelaten of ontsnapte kolganzen zijn uit een watervogelcollectie of volièrre bij een particulier, bedrijf en- of instelling. Deze aannname betreft stemmingmakerij dat jagers dit gedaan hebben en daartoe aan faunavervalsing hebben gedaan.

Antwoord

Het is algemeen bekend dat een groot deel van de Nederlandse broedvogels afstamt van door jagers losgelaten lokvogels die sinds 1988 niet langer mogen worden gebruikt. Dit staat in verschillende publicaties beschreven en is daarmee feitelijke informatie.

Blz. 132

De huidige verspreiding van broedparen, voornamelijk in Friesland, de Zaanstreek, en het Zuid-Hollandse rivierengebied, loopt parallel met de gebieden waar ze in de vroegere jaren zijn losgelaten (Figuur 24) (Sovon, 2023g).

Aanbeveling: Op bladzijde 132 staat in de eerste alinea beschreven dat de huidige broedparen van de kolganzen op enkele plekken in Nederland broeden. Waaronder in de Zaanstreek. Bij de tellingen van afgelopen jaren (betreft zowel de wild telling alsmede de ganzentelling) werden er in de Zaanstreek geen kolganzen waargenomen. Ook heeft de WBE geen meldingen van leden ontvangen over kolganzen in de zomerperiode. Tevens wordt hier ook weer verwezen naar de losgelaten exemplaren (zie aanbeveling van Blz. 104).

Antwoord

Zie het eerdere antwoord over de losgelaten vogels. De tellingen van Sovon laten zien dat er kolganzen worden geteld in die omgeving, hoewel in hele lage aantallen. Deze tekst gaat over de resultaten van de Sovon-telling. Ook tijdens de juli-telling worden kolganzen geteld in de Zaanstreek, hoewel ook hier in lage aantallen.

Blz. 195

Er wordt regelmatig beweerd dat verslemping plaats zou kunnen vinden bij hoge begrazingsdruk, waarbij slechte afwatering zou ontstaan en gras makkelijker met wortel en al uitgetrokken wordt, wat weer tot kale plekken zou leiden (Latour et al. 2021). Uit onderzoek komt een effect van verslemping door ganzen echter niet duidelijk naar voren (Buitendijk & Nolet, 2023, Latour et al 2023). Waarschijnlijk is een samenloop van omstandigheden nodig voordat dit soort effecten plaatsvinden, waarbij de tijd van het jaar, het weer, de bodemsoorten gesteldheid, de manier van begrazen en het aantal ganzen allemaal meespelen. Er is gericht onderzoek nodig om te bepalen of deze effecten inderdaad bijdragen aan hogere landbouwschade, en of er maatregelen zijn waarmee dit type schade beperkt kan worden om zo schade bedragen te reduceren.

Aanbeveling: Op bladzijde 195 wordt een alinea gewijd aan verslemping (vierde alinea). Zie hiervoor de aanbeveling geschreven voor Blz. 29.

Antwoord

De reactie komt overeen met wat in het plan staat beschreven.

Blz. 196

De kans dat boeren melden dat zij schade hebben, heeft ook een effect op de hoeveelheid getaxeerde schade. Het is waarschijnlijk dat het aantal schademeldingen toeneemt onder invloed van het gemak waarmee de melding kan worden gedaan. Eerder in dit hoofdstuk is al aangegeven dat het aantal meldingen in de meeste provincies is toegenomen na het invoeren van een nieuw systeem om schade te melden.

Aanbeveling: op bladzijde 196 vierde alinea wordt geschreven dat het aantal schademeldingen is toegenomen omdat het gemak waarmee de schade gemeld kan worden is toegenomen. Dit betreft weer een aanname want onder de agrariërs bevindt zich een hoog aantal "oudere" waarvoor de digitalisering van deze tijd te snel gaat. Het zou ook bijzonder zijn om het onnodig moeilijk te maken in de hoop dat agrariërs de wildschade niet meer gaan melden. De belastingdienst gaat de aangifte belasting toch ook niet onnodig moeilijk maken in de hoop dat mensen geen belastingaangifte gaan doen waardoor ze minder hoeven terug te betalen?

Antwoord

Er is een duidelijke relatie te leggen tussen het nieuwe systeem van BIJ12 en het aantal meldingen dat is gedaan. Het is een feitelijke constatering.

Blz. 197

Winterschade is over het algemeen hoger dan zomerschade, vooral voor de kolgans en de brandgans. Voor de grauwe gans is het verschil tussen winter- en zomerschade vrij klein. Schade aan grasland aan zomer- en najaarssnede wordt vooral geregistreerd in Noord-Holland en Zuid-Holland, en in mindere mate in Utrecht. De kolgans richt mogelijk minder schade aan dan nu aan de soort wordt toegeschreven, omdat deze eind maart begint aan de migratie, en dus juist in de meest schadegevoelige periode niet aanwezig is.

Aanbeveling: Op bladzijde 197 wordt in de vijfde alinea geschreven dat de schade aangericht door kolgenzen minder is dan nu aan de soort wordt toegeschreven. Met knap weer begint het gras soms al in februari te groeien. Zeker in februari zijn de kolgenzen nog volop in ons land aanwezig en kunnen daardoor aanzienlijke schade aanbrengen aan de eerste snede gras. Deze beeldvorming komt louter voort uit cijfermatige beoordeling waarvan alle effecten niet registreerbaar zijn. Door de Eu-vogelrichtlijn te volgen kan er in de winterperiode gewoon schade bestrijding plaats vinden. Zie aanbeveling geschreven voor Blz. 51.

Antwoord

Om tot beheer en schadebestrijding over te gaan moet aan meerdere eisen worden voldaan. Zie beantwoording hierboven m.b.t. 'winterafschot'.

Blz. 230

In de praktijk betekent deze aanpak dat ganzen van percelen met kwetsbare gewassen worden verjaagd naar blijvend grasland dat grotendeels als opvang-/rustgebied fungeert. En dat er voor grote aaneengesloten regio's waar vooral blijvend grasland is en grote aantallen ganzen in de omgeving voorkomen, zoals de Zaanstreek en Waterland en bijvoorbeeld de provincie Utrecht, een grote dichtheid aan ganzen wordt geaccepteerd. In die gebieden geldt dan dus een beleid van niet verjagen en opvangen in voorkeursgebieden.

Aanbeveling: Op bladzijde 230 in de derde alinea wordt geschreven dat er bij gebiedsgewijs verjagen grote opvang gebieden ter beschikking moeten staan. Dit zijn bij voorkeur grote gebieden van overjarig grasland waaronder bij voorkeur Zaanstreek en Waterland. Zaanstreek en Waterland vallen op dit moment nog onder de veiligheidszone van internationale luchthaven Schiphol. Het lijkt niet wenselijk dat er mogelijk rustgebieden komen zo dicht bij een zeer drukke luchthaven. Zaanstreek- Waterland is één van de gebieden waar de populatie ganzen het grootst is. Gezien dat we de ganzen populatie moeten reduceren zijn "nieuwe" rustgebieden dan ook zeer onwenselijk.

Antwoord

Deze alinea geeft slechts een voorbeeld van hoe de theorie van verjagen met opvanggebieden er in de praktijk uit zou kunnen zien als een polder overwegend bestaat uit (blijvend)grasland. Het is aan de grondgebruikers in een gebied om te bepalen of dit meerwaarde heeft voor hun situatie. De plaatsnamen zijn verwijderd uit de tekst, om verwarring daarover te voorkomen.

NB: De FBE heeft aangegeven dat zij dit, bovenstaande tekst blz 230, fictief bedoelde en in het daadwerkelijke plan eruit zullen halen. Nadat er zeer veel commentaar op kwam van jagers en boeren. Wat bedoelen ze nog meer fictief in dit plan.

Antwoord

Het IFBP is gebaseerd op feiten en wetenschappelijke kennis. Om abstracte wetenschap begrijpelijker te maken worden soms fictieve voorbeelden beschreven. Daarbij wordt altijd aangegeven dat het een voorbeeld betreft. Het document is erop nagelezen om er zeker van te zijn dat dit overal duidelijk is.

Blz. 232

De gedachte bij legselbehandeling is dat elk onklaar gemaakt ei, later daadwerkelijk één gans minder betekent en dat deze maatregel daarmee direct bijdraagt aan vermindering van het aantal ganzen. Dat is niet het geval. Een deel van de onklaar gemaakte eieren komt namelijk toch uit. Bovendien komt uit verschillende praktijkstudies naar voren dat (lang) niet alle nesten worden gevonden. Als bovendien een of twee eieren niet worden behandeld, betekent dit onderaan de streep dat er nog altijd eieren uitkomen. Deze jonge ganzen hebben geen concurrentie van andere jongen en dus een grotere overlevingskans. In de praktijk worden er dan evenveel ganzen vliegvlug, als wanneer er geen legselbehandeling zou zijn toegepast.

Aanbeveling: Op bladzijde 232 onder het kopje modelmatige benadering staat geschreven dat het effect van nest behandeling geen effect heeft. Dat niet alle nesten gevonden worden dat klopt want dit is onmogelijk om 100% van alle nesten te vinden. Dit lukt van geen één soort. In de praktijk wordt het dompelen in maiskiemolie toegepast bij nestbeheer. Dit kan een optie zijn maar is niet waterdicht. Wanneer een ei in een later stadium (broedstadium) wordt gedompeld in de

maiskiemolie en er nog voldoende zuurstof in het ei (de ei zak) aanwezig is kan het ei/broedsel nog gewoon uitkomen. Wanneer men de nesten van grauwe ganzen behandeld is het goed om te weten dat het weg halen van de eieren in de leg periode geen zin heeft. Een grauwe gans geeft één legsel per jaar. Wanneer de eieren worden weggehaald in de periode dat de grauwe gans nog aan de leg is zal de gans op een andere plaats zijn eieren in een nieuw gemaakt nest verder leggen. Indien de grauwe gans tot broeden komt en het legsel pas weggehaald wordt als de grauwe gans al een twee weken aan het broeden is zal de grauwe gans niet meer opnieuw beginnen. Dit heeft te maken met dat de eileiders van de grauwe gans indrogen zodra de gans uitgelegd is en niet meer gaat broeden. De eileiders van de grauwe gans zullen pas in het voorjaar van het daaropvolgend jaar weer actief worden. Als het nestbeheer wordt toegepast op het moment dat de grauwe gans aan het broeden is en dan alle eieren worden verwijderd zullen er voor het betreffende broed jaar geen kuikens uitkomen. Daarbij staat er ook geschreven dat er evenveel ganzen kuikens vliegvlug worden als er geen nestbeheer plaats vindt als bij wel nestbeheer is een bijzondere gedachtegang.

Antwoord

Uitgebreid wetenschappelijk onderzoek toont aan dat nestbehandeling alléén effectief is bij lokale (startende) groepen en in situaties waarbij alle nesten gevonden kunnen worden en alle eieren verwijderd worden, bijvoorbeeld in een stadspark. Voor populatiereductie op grotere schaal is nestbehandeling niet effectief, omdat er in de meeste gevallen evenveel kuikens vliegvlug worden. Dat lijkt misschien niet direct logisch, maar de verklaring hiervoor is beschreven in hoofdstuk B9.5. Bovendien heeft nestbehandeling ongewenste neveneffecten.

Er zijn gedurende de vele reactierondes en gesprekken met stakeholders geen andere onderzoeken of navolgbare gegevens aangedragen die deze wetenschappelijke conclusie uit het Ganzenplan weerleggen.

Zie voor meer informatie ook de publicatie van 24 februari 2024: <https://www.ganzenplan.nl/nieuws/de-effectiviteit-van-nestbehandeling/>

Blz. 263

Voor daadwerkelijke regie op de uitvoering hebben de FBE's nu onvoldoende positie. De meeste FBE's zijn onvoldoende toegerust in menskracht, missen hier en daar organisatorische deskundigheid en hebben geen doorzettingsmacht. Gezien de grootte van de opgave, helemaal gezien de opgave voor populatiebeheer in de komende planperiode (zie deel A), heeft dit in ieder geval tijdelijk versterking.

Aanbeveling: Op bladzijde 263 schrijft de FBE dat ze te weinig mankracht heeft voor het gecoördineerd uitvoeren van dit plan. De wettelijk taak van de FBE betreft: De FBE heeft als wettelijke taak om faunabeheerplannen op te stellen met als doel de gecoördineerde uitvoering van het provinciale beleid. De uitvoering in het veld gebeurt door de lokale, bij wet aangewezen, WBE's. De gecoördineerde uitvoering van het provinciaal beleid geschied door de FBE. De gecoördineerde uitvoering van faunabeheerplannen ligt bij de WBE's. Bij ons inzien is de FBE de grenzen van haar taken aardig aan het oprekken en zet zo de WBE's buitenspel.

Taak FBE:

De FBE heeft als wettelijke taak om faunabeheerplannen op te stellen met als doel de gecoördineerde uitvoering van het provinciale beleid. De uitvoering in het veld gebeurt door de lokale bij wet aangewezen WBE's.

Taak WBE:

Het jaarlijks organiseren van drie faunatellingen. Het rapporteren van uitgevoerde beheer maatregelen aan de Faunabeheereenheid. De organisatie van bestrijding van wildschade. Het geven van voorlichting over jacht, beheer en schadebestrijding.

Antwoord

De FBE is als vergunninghouder verantwoordelijk voor de uitvoering van de vergunning en de naleving van de daaraan verbonden voorschriften. De uitvoering van de omgevingsvergunning kan worden doorgemachtigd aan derden (behalve als een opdracht specifieke voorschriften bevat over wie wordt belast met de uitvoering). In de machtiging kan de FBE-randvoorwaarden stellen waarmee zij kan borgen dat zij aan haar wettelijke verplichtingen voldoet. De insteek van de FBE kan mede afhankelijk zijn van de al dan niet noodzakelijke sturing op de maatregelen die volgen uit de omgevingsvergunning, en de beschikbaarheid en inzetbaarheid van capaciteit waarmee de uitvoering van een omgevingsvergunning daadwerkelijk kan worden geborgd. De aanpak kan mede verband houden met het wettelijk belang waarvoor de vergunning is verleend. Zo vraagt bijvoorbeeld populatiereductie in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer of de volksgezondheid om meer resultaatgerichte sturing, dan de aanpak van schadebestrijding waarbij primair de grondgebruiker een afweging kan maken over de aanpak.

Bij effectieve schadebestrijding en populatiereductie zijn veel partijen betrokken die ieder hun eigen verantwoordelijkheid hebben. De rollen voor de uitvoering zijn besproken aan de belangentafels Jacht, Landbouw en Terreinbeherende organisaties en Particulier grondbezit. In hoofdstuk A5 is beschreven hoe – mede op basis van die belangentafels – de verschillende partijen de samenwerking kunnen vormgeven. Het faunabeheerplan biedt daarvoor een raamwerk, dat ruimte biedt voor maatwerk per Faunabeheereenheid en zo nodig per regio.

Daar waar nodig zal de vrijwillige inzet kunnen worden aangevuld met beroepsmatige inzet. Dit kan betrekking hebben op coördinatie, kennisoverdracht of uitvoering van het beheer.

Blz. 264

Effectiviteit van afschot Afschot na het broedseizoen is beduidend minder effectief dan afschot tijdens de koppel- en broedperiode. Na het broedseizoen bestaat de populatie uit veel jonge vogels die van nature al een lagere overlevingskans hebben (een deel zou vanzelf al zijn gestorven) en ze dragen (nog) niet bij aan de reproductie.

Aanbeveling: Op bladzijde 264 staat wederom beschreven dat het afschot na het broedseizoen minder effectief is dan afschot van koppelvormige ganzen in het broedseizoen. Hier wordt weer aan de EU-vogelrichtlijn (2009/147/EG) voorbijgegaan dat afschot in het broedseizoen als laatste redmiddel mag worden gebruikt.

Antwoord

Het idee dat het doden van vogels tijdens het broedseizoen verboden zou zijn is een verklaarbaar misverstand. In principe is het doden van alle vogels in elk stadium van hun leven verboden (art 1 Europese Vogelrichtlijn). Er zijn grofweg twee uitzonderingen daarop toegestaan:

Voor de jacht (art. 7) op een aantal benoemde soorten maar nooit in de periode van broeden en grootbrengen van jongen

Indien er een noodzaak is voor specifiek benoemde belangen, zonder voorwaarden over de periode (art. 9).

Omdat dit faunabeheerplan niet over de jacht gaat is punt 2 aan de orde en daar dient dit Ganzenplan voor. De specifieke belangen zijn benoemd in de Omgevingswet. In dezelfde wet is ook bepaald onder welke voorwaarden van het verbod in Artikel 1 van de Europese Vogelrichtlijn mag worden afgeweken. Zo dient de Staat van Instandhouding niet in het geding te zijn en dienen maatregelen noodzakelijk en effectief te zijn.

Daarbij wordt geschreven dat een deel van de ganzenkuikens toch al een lage overlevingskans heeft en een natuurlijke dood zou zijn gestorven. Over het algemeen wordt tachtig (80) procent van de ganzenkuikens vliegvlug. Dit blijkt uit verschillende rapporten van Avionris.

Antwoord

Met de huidige aantallen grauwe ganzen blijft aanvullend zomerafschot noodzakelijk. Deze maatregel is iets minder effectief omdat een groot deel van de zomerpopulatie uit jonge ganzen bestaat. De kans is dus groot dat er vooral veel jonge ganzen geschoten worden, ook omdat deze nog geen ervaring met jagers hebben. Jonge ganzen zijn nu juist de ganzen die pas op langere termijn zouden hebben bijgedragen aan nieuwe aanwas. Ganzen starten namelijk vaak pas rond hun derde of vierde levensjaar met broeden, soms zelfs nog later (B4.8).

Op korte termijn remt zomerafschot de groei van de populatie dus niet, maar op langere termijn vermindert het natuurlijk wel toekomstige broedparen.

Al met al is een combinatie van koppel-/broedparenafschot, ruivangsten en zomerafschot noodzakelijk om een bijdrage te leveren aan het verlagen van de schade aan landbouwgewassen en flora en fauna en aan de risico's voor de vliegveiligheid.

Blz. 268

Gemeenten kunnen bijdragen door aangepast maaibeheer, het verwijderen van begroeiing die kan dienen als broedlocatie, geen eilandjes in waterpartijen aan te leggen of deze onaantrekkelijk te maken voor broedende ganzen, waterstanden te laten fluctueren waardoor ganzenlegsels tijdelijk onder water komen te staan, varkens in te zetten voor legselreductie (zie pilot Houten), of door intensief benutte gebieden voor ganzen als hondenlosloopgebied aan te wijzen (verstoring leidt tot mijding door ganzen). Ook kunnen nesten worden verwijderd zodat populaties niet verder groeien. Dit kan niet alleen de overlast in stedelijk gebied verminderen of beheersbaar houden, het kan ook schade aan andere belangen voorkomen.

Aanbeveling: Op bladzijde 268 wordt geschreven dat gemeente intensief benutte gebieden door ganzen aan zouden kunnen wijzen als honden losloop gebied. In de omgevingswet staat genoemd dat het is verboden in het wild levende soorten genoemd in de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen. Daarbij staat verder het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren. En als laatste staat er: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

Bijzonder dat gemeentes wordt aangeraden door de FBE om gebieden in te richten als hondenlosloopgebied terwijl wetende dat er beschermde diersoorten aanwezig zijn en met het doel dat hondeneigenaren deze dan gaan verstoren. Hoe gaat men voorkomen dat ook andere soorten dan worden verjaagd zoals andere watervogels en hoe verhoudt dat zich tot doelstellingen in biodiversiteit?

Antwoord

Hier wordt bedoeld dat gemeentes middelen hebben om gebieden onaantrekkelijk te maken voor ganzen om te gaan broeden of foerageren. Daar kunnen middelen tussen zitten die vergunningsplichtig zijn, maar ook niet. Welke middelen op welke plek passend zijn, is aan de gemeentes zelf. Zij zullen daarbij uiteraard de wet goed moeten toepassen.

Blz. 371

Op deze bladzijde staan middelen, methode en voorschriften in een tabel beschreven.

Aanbeveling: Wij zien graag zoals ook aangedragen in de aanbevelingen bij de FBE dat de volgende middelen en methode worden toegevoegd aan de tabel. De middelen en methode die wij er bij vragen zullen wij onderbouwen en hebben wij nodig om de ganzenpopulatie te reduceren en- of het dierenwelzijn te waarborgen.

Lok ganzen: Bij gebruik van levende lok ganzen (niet blind en- of verminkt en voorzien van een gesloten pootring) kan de lokstal een natuurlijker beeld krijgen en komen daardoor de te bestrijden ganzen beter binnen schot. Hierdoor kan de jager een beter schot afgeven dat meteen dodelijk is. Hierdoor wordt crippling rate voorkomen.

Antwoord

De aan te vragen middelen zoals lokmiddelen en akoestisch geluid zijn terug te vinden in deel C, bijlage 13. Het gebruik van lokmiddelen vergroot de effectiviteit van de uitvoering bij het reduceren van populaties en is belangrijk bij het voorkomen van aangeschoten ganzen (crippling). Mede op basis van de reacties zal in deel A beter de verbinding tussen deel A deel C worden gemaakt.

Het inzetten van levende lokvogels in combinatie met het gebruik van het geweer is bij wet niet toegestaan. In artikel 8.74 q 2a van het Bkl is beschreven dat levende lokvogels alleen mogen worden toegestaan voor het vangen van o.a. ganzen.

Ganzen carrousel: Dit betreft een elektronisch hulpmiddel. Dit is een carrousel waar dode ganzen op gelegd worden die doormiddel van een accu rond gedraaid worden. Dit middel is al toegestaan bij het bestrijden van houtduivenschade. Door het gebruik van een ganzen carrousel kan de lokstal een natuurlijker beeld krijgen en komen daardoor de te bestrijden ganzen beter binnen schot. Hierdoor kan de jager een beter schot afgeven dat meteen dodelijk is. Hierdoor wordt crippling rate voorkomen.

Antwoord

Het gebruiken van een ganzen carrousel valt onder de lokmiddelen (zie bijlage). Zie verder antwoord hierboven.

Nek breken (cervicale dislocatie): Het is verboden om bij ganzen de nek te breken. Hiervoor dient een slag, snij of steekvoorwerp gebruikt te worden. Het is voor de bühne (publiek) een raar/onprettig gezicht als een jager een gans die niet dodelijk is getroffen slaat, snijdt of steekt. Daarbij komt er vaak een grote hoeveelheid bloed bij kijken. Door het toe te passen van het breken van de nek is het dier meteen dood en zal het voor het publiek een stuk minder zichtbaar zijn. De NVWA schrijft op de website dat de nek breken bij een dier (gevogelte) minder dan drie (3) kilogram meteen dodelijk is. De te bestrijden ganzen soorten zoals in dit ganzenplan beschreven zijn de kol, brand, Indische, nijl en kleine Canadese gans zeker onder het gewicht van drie (3) kilogram. Grauwe ganzen en grote Canadese kunnen soms boven de drie (3) kilogram wegen. (bron: <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/doden-van-dieren-op-de-veehouderij/toegestane-bedwelmings-en-dodingsmethodes#anker-4-breken-van-de-nek>).

Antwoord

Het toepassen van cervicale dislocatie bij ganzen is bij wet verboden, zie Bkl 8.74 q3. Het is niet mogelijk om daarvan af te wijken. Ganzen zijn namelijk groter dan een eend.

Wij als XXX en XXX hebben het gevoel in ze totaliteit niet gehoord te worden door de FBE. Namens alle jagers in Noord-Holland is er een stuurgroep gevormd voor het mee denk aan dit ganzenplan. De stuurgroep heeft een maatregelen pakket samengesteld waar alle jagers in Noord-Holland zich in konden vinden en waar een breed draagvlak voor is. Dit maatregelen pakket is tijdens de consultatie rondes bij de FBE gepresenteerd. Van het maatregelen pakket is helemaal niets opgenomen in het ganzenplan.

Als jagers vinden wij dit ganzenplan een achteruitgang van de werkelijkheid. Mocht dit ganzenplan worden vastgesteld zoals dat nu in concept is beschreven willen wij, XXX geen verantwoording dragen voor dit ganzenplan.

Wij zijn van mening dat dit ganzenplan dient te worden herzien en dat er geluisterd dient naar de mensen die uitvoering moeten geven aan dit ganzenplan.

Antwoord

Schadebestrijders (jagers) hebben belangrijke kennis over gebieden en de uitvoering van schadebestrijding. De adviezen die vanuit de schadebestrijders zijn ingebracht tijdens de belangentafel Jacht zijn dan ook serieus genomen en betrokken bij het maken van een faunabeheerplan. Een faunabeheerplan dient echter te voldoen aan de wet. Omdat het verboden is om beschermde diersoorten te doden gelden er strikte voorwaarden. Niet alle adviezen vanuit de belangentafel Jacht kunnen in voldoende mate worden onderbouwd om aan deze voorwaarden te voldoen. Daarom hebben niet alle adviezen een plek kunnen krijgen in het faunabeheerplan. Het gaat om:

Populatiereductie in de periode november tot en met januari is wettelijk niet toegestaan (zie antwoord m.b.t. 'winterafschot').

Het inzetten van levende lokvogels is in combinatie met het gebruik van het geweer bij wet niet toegestaan (artikel 8.74 q 2a van het Bkl).

Het mogelijk maken van populatiereductie kolganzen kan niet in voldoende mate worden onderbouwd. Kolganzen zijn in de winter aanwezig en vertrekken in februari/maart weer naar hun broedgebieden. Door dit relatief vroege vertrek leveren kolganzen nauwelijks schade op voor grasland. Populatiebeheer kan niet volgens de wettelijke eisen worden onderbouwd. Gezien de directe schade die kan ontstaan op kwetsbare gewassen is verjaging met ondersteunend afschot op de kolgans in de winterperiode overigens wel toegestaan.

NH3

Faunabeheereenheid Noord-Holland is samen met 4 andere provincies een Faunabeheerplan Ganzen aan het schrijven. De WBE's in Noord-Holland, die de uitvoerders zijn van het FBP, hebben samen gezeten om input te leveren over de uitvoeringsmaatregelen die nodig zijn om goed beheer uit te voeren.

De ganzenpopulatie zorgt voor enorme schade aan landbouwgewassen en natuur. De coalitiepartijen van GS in Noord Holland hebben in hun coalitieakkoord staan dat alles op alles gezet wordt om de ganzenpopulatie te verminderen. Ook het afschaffen van de winterrust op boerenakkers wordt als test ingevoerd.

Om de populatie ganzen te verminderen moeten alleen maatregelen worden ingezet die ook werkelijk de populatie verminderen. Bijvoorbeeld verjagen met ondersteunend afschot verplaatst alleen het probleem. Hieronder treft u de tabel met de maatregelen en de benodigde hulpmiddelen aan die de uitvoerders nodig hebben om het beleid van de provincie uit te voeren.

Maatregelen	Soort gans	Periode	Wie	Tijd	Hulpmiddel	Waar
Nestbehandeling	Grauwe gans, soepgans/hybride/verwilderde gans, Kolgans, Brandgans, Canadese gans, Indische gans en Nijlgans	Feb - Jun	WBE's, TBO's en andere grondeigenaren	Van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang; op zon- en feestdagen	Maisolie en andere middelen	Broedgebieden Provincie Noord-Holland
Afschot jaarrond	Grauwe gans, soepgans/hybride/verwilderde gans, Kolgans, Brandgans en Canadese gans	Jaarrond	WBE jagers, In overleg: WBE beheerteams.	Van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang; op zon- en feestdagen	Hond; jachtvogel; akoestische lokmiddelen: lokfluit, (levende)lokvogels; elektronische lokmiddelen (carrousel); geweer met kogel of hagel, demper; voer en lokplaatsen	Voedselgebieden, landbouwgebieden, natuurterreinen en wateren
Vangen en doden	Grauwe gans, soepgans/hybride/verwilderde gans, Kolgans, Brandgans, Canadese gans, Indische gans en Nijlgans	Mei-Juli	Gespecialiseerd bedrijf	Van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang; op zon- en feestdagen	Vanginstallatie; vangkraal en vergassingssysteem	Ruiplaatsen

Antwoord

Schadebestrijders (jagers) hebben belangrijke kennis over gebieden en de uitvoering van schadebestrijding. De adviezen die vanuit de schadebestrijders zijn ingebracht tijdens de belangentafel Jacht zijn dan ook serieus genomen en betrokken bij het maken van een faunabeheerplan. Een faunabeheerplan dient echter te voldoen aan de wet. Omdat het verboden is om beschermde diersoorten te doden gelden er strikte voorwaarden. Niet alle adviezen vanuit de belangentafel Jacht kunnen in voldoende mate worden onderbouwd om aan deze voorwaarden te voldoen. Daarom hebben niet alle adviezen een plek kunnen krijgen in het faunabeheerplan. Het gaat om:

Populatiereductie in de periode november tot en met januari is wettelijk niet toegestaan (zie antwoord m.b.t. 'winterafschot').

- o Het inzetten van levende lokvogels is in combinatie met het gebruik van het geweer bij wet niet toegestaan (artikel 8.74 q 2a van het Bkl).
- o Het mogelijk maken van populatiereductie kolganzen kan niet in voldoende mate worden onderbouwd. Kolganzen zijn in de winter aanwezig en vertrekken in februari/maart weer naar hun broedgebieden. Door dit relatief vroege vertrek leveren kolganzen nauwelijks schade op voor grasland. Populatiebeheer kan niet volgens de wettelijke eisen worden onderbouwd. Gezien de directe schade die kan ontstaan op kwetsbare gewassen is verjaging met ondersteunend afschot op de kolgans in de winterperiode overigens wel toegestaan.

Afzet Ganzen

Jagers hebben grote moeite met de afzet van ganzen. Uit onderzoek is gebleken dat jagers stoppen met het schieten van ganzen als zij deze ganzen niet meer kwijt kunnen. Jagers hebben bij voorkeur dat de ganzen in de voedselketen terecht komen. In het uiterste geval willen zij de ganzen voor destructie aanleveren. Dit kost de jager op dit moment geld terwijl hij ook al veel geld en tijd investeert om de ganzen te bemachtigen.

Antwoord

De faunabeheereenheden zullen in samenwerking met de provincies, agrarische sector en terreinbeherende organisaties zorgen dat er voorzieningen beschikbaar komen waar schadebestrijders (jagers) gedode ganzen kunnen afleveren, voor zover alternatieve verwerkingsmethoden ontbreken (zie hoofdstuk A5 in samenhang met B13).

De WBE's willen voorstellen om per geschoten gans een bedrag te ontvangen. Een derde van dit bedrag is voor de jager zelf en 2/3 is voor de poelier om de gans te verwerken. Op deze manier wordt het vlees duurzaam benut.

Antwoord

Een faunabeheerplan omvat geen financiële afspraken. Deze kunnen wel tot stand komen bij de afspraken die voortkomen uit 'ledereen draagt bij' (A5.2).

Tijdens de belangentafels Jacht, Landbouw, Terreinbeherende organisaties en Particulier grondbezit is gesproken over de inspanningen en de kosten van in ganzenbeheer. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen schadebestrijding (individueel belang agrariërs) en gecoördineerd verjagen en populatiereductie (maatschappelijk belang).

De kosten en inspanningen ten behoeve van schadebestrijding zijn onderdeel van onderlinge afspraken die een jager heeft met zijn agrariër en zijn vaak gekoppeld aan het jachtrecht. Dit thema valt buiten de scope en de doelstelling van een faunabeheerplan.

Om populaties gecoördineerd te verjagen of te reduceren is in sommige gebieden extra inzet nodig. In dat gebied zullen de faunabeheereenheden met de verschillende organisaties het gesprek hebben over welke problemen er zijn en welke oplossingen beschikbaar zijn. De gebiedspartners die de schade of risico's hebben, zijn daarin leidend. In onderling overleg wordt bekeken wat eenieder kan bijdragen. Dat kan gaan over kosten maar ook over faciliteiten zoals het organiseren van de afzet.

Overigens is het makkelijker maken van de afzet van gedode ganzen opgenomen in het faunabeheerplan, ongeacht of er sprake is van schadebestrijding of populatiereductie (zie hoofdstuk A5 in samenhang met B13).

Ganzendagen

Gezien de grote uitdaging die er ligt om de ganzenpopulatie te verminderen zijn de WBE's bereid om ook extra te investeren als de gevraagde maatregelen, hulpmiddelen en financiën toegewezen worden. De WBE's gaan dan driemaal per jaar, 2 maal in het voorjaar en 1 maal in het najaar, gecoördineerde ganzendagen houden. Dat betekent dat alle WBE's met hun jachthouders op dezelfde dag de ganzen gaan bejagen.

Antwoord

Het organiseren van ganzendagen kan inderdaad een bijdrage leveren aan het verlagen van de schade. Dit soort acties kunnen betrokken worden bij het maken van regionale afspraken. Zie A5.2

Conclusie

De WBE's zien mogelijkheden om het door de Provincie gewenste beleid uit te voeren. Hiervoor zijn dan wel goede randvoorwaarden nodig. De maatregelen en de hulpmiddelen zullen ruimer moeten worden en ook zal er een financiële bijdrage moeten komen voor de afzet van ganzen.

Antwoord

Zie antwoord m.b.t. 'financiële afspraken' hierboven.

Aanvullingen uit vooroverleg belangentafel jacht

Op 26 juni hadden de genodigden voor de belangentafel jacht een vooroverleg. In dit vooroverleg werd bovenstaande notitie besproken. Hieronder volgt een samenvatting van de aanvullingen vanuit de ervaringen in de andere provincies Flevoland, Utrecht en Zuid Holland.

In zijn algemeenheid was er een grote instemming met de notitie van NH.

Daarnaast kwamen uit het vooroverleg de volgende specifieke aandachtspunten naar voren, van belang voor een doelmatige, interprovinciale, uitvoering van het ganzenbeheer:

Uniformiteit van regels

Uitvoeringsregels voor het ganzenbeheer variëren nu sterk. Ze zijn verschillend per provincie en per periode van het jaar. Daarnaast vaak ook nog per gebied binnen de provincie, per diersoort, per "uitvoeringsdoel" (populatiebeheer, schadebestrijding, vliegveiligheid enz.) en per landbouwgewas.

Dit leidt tot vormen van ondoelmatigheid in de uitvoering:

Jagers, grondgebruikers en grondeigenaren weten niet precies wát op welke locatie en op welk tijdstip nu precies mag. En omdat ze het niet weten of omdat het te veel moeite kost om het uit te zoeken, blijft de uitvoering vaak achterwege.

Jagers kunnen de verschillende regels niet effectief combineren in één uitvoeringsactie. Als je de ene soort gans wél een uur voor zonsopgang al mag schieten, maar de andere soort pas vanaf zonsopgang. Of de ene soort wél met elektronische lokkers en de andere niet, dan wordt de bejaging wel heel inefficiënt gemaakt.

Jagers staan (wettelijk) aan de lat voor een grote biodiversiteit in hun jachtveld. Daarbij hanteren zo weidelijkheidsregels: onnodig lijden van dieren wordt zo veel mogelijk voorkomen. In de praktijk betekent dit dat de jager schiet om (direct) te doden en dat jongen niet ouderloos worden achter gelaten. Hulpmiddelen om zo effectief mogelijk afschot te kunnen plegen zijn hierbij essentieel. Ook willen jagers het verstoren van andere faunasoorten voorkomen, zoals het verstoren van bijv. weidevogels. Daarom vinden jagers het van belang om afschotperiodes van ganzen niet een op een samen te laten vallen met de weidevogelbroedperiode (ook de periode waarin de ganzen zelf jongen hebben).

Jagers zien door de bomen het bos niet, zijn bang om een fout te maken en zien in het geheel af van uitvoering.

De "basisset" aan regels zou in alle provincies, in alle perioden en voor alle soorten ganzen zo veel mogelijk uniform moeten zijn. Dit zou de doelmatigheid van de uitvoering zeer ten goede komen.

Antwoord

Dit was één van de aanleidingen voor het opstellen van een interprovinciaal faunabeheerplan Ganzen en de ambitie wordt ondersteund vanuit de samenwerkende faunabeheereenheden.

Lage administratiedruk en gegevensbescherming

Verplichting tot het vooraf melden (bv. bij handhaving van de provincie, bij de politie), of “binnen x uur” achteraf melden van een uitvoering worden als belastend ervaren door de uitvoerders. De meldingen moeten veelal langs verschillende digitale kanalen, verschillende formulieren met ingewikkelde vragen gedaan worden. In het geval van melden bij de politie, kan dit alleen via het algemene politienummer dat een behoorlijk doorzettingsvermogen vergt om tot de juiste politiemeldkamer door te dringen. De melding dient altijd specifiek te zijn voor een locatie en vaak voor een specifiek tijdsinterval – die dan weer verschillend kan zijn per ontheffing.

Deze administratieve regels, neergelegd bij “veldmensen” die niet dagelijks achter de computer zitten en het juridische jargon niet kennen, werkt zeer belemmerend op de uitvoering. Dit komt niet alleen door de moeite die het kost om de administratieve handeling zelf te doen. Het komt ook omdat uitvoering slecht van tevoren te plannen is. Jagers die meerdere jachtvelden hebben, doen vaak een “ronde langs de velden” zonder van tevoren te weten waar er daadwerkelijk uitvoering nodig is. Als er dan ergens acuut noodzaak tot verjagen of bejagen van ganzen, werken de meldingsverplichtingen zeer belemmerend.

De wenselijk voor een verlaging van administratiedruk ligt vooral op het verlagen bij niet verplichte administratie maar niet op de wettelijk verplichting van afschot melden en tellingen

Om in een aantal bovenstaande bezwaren tegemoet te komen, zijn verschillende apps ontwikkeld (FRS, FaunaSpot) die het mogelijk moeten maken om ongepland, direct in het veld, registraties te doen. Met name de FaunaSpot app gaat hierbij érg ver in de details die geregistreerd worden. Dit leidt weer tot gevoelde privacy risico's en “big brother” gevoelens die op hun beurt belemmerend werken op de uitvoering.

Een minimale administratieplicht en maximale privacy- en gegevensbescherming is een noodzakelijke voorwaarde voor effectief beheer.

Antwoord

De Faunabeheereenheden streven naar zo min mogelijke administratieve lasten voor de uitvoerders in het veld, het borgen van hun privacy en het voldoen aan de wettelijke taken van alle partijen waaronder de Faunabeheereenheden zelf. De voorwaarden in het faunabeheerplan zijn de minimale voorwaarden om aan de wettelijke eisen te voldoen.

Geen aanvullende of beperkende voorwaarden

In de praktijk van de laatste jaren zien we nogal eens dat ontheffingen aanvullende of beperkende voorwaarden stellen. Deze voorwaarden lijken voort te komen uit een behoefte tot micro-management of maximale tegemoetkoming aan alle strijdige belangen die rond een faunadossier spelen. De voorwaarden kunnen zeer complex en voor meerdere uitleg vatbaar zijn. Zo kunnen voorwaarden gesteld worden aan het maximaal te schieten aantal vogels “per verjaagactie” (waarbij verjaagactie dan multi-interpretabel wordt gedefinieerd), aan het niet verstoren van weidevogels (hoe bepaal je dat?), aan het maximaal mee te nemen aantal gasten (wie is gast en wie niet?), aan de nabijheid van N2000 gebieden (waar loopt precies de grens?) etc. etc.

Hierdoor worden faunabeheerders vaak geconfronteerd met regels die zij zelf al niet eens begrijpen, en waar voortdurend – ook in communicatie met handhavers – verschillen van inzicht over ontstaan. Dit maakt dat faunabeheerders erg terughoudend worden met de uitvoering.

Antwoord

Van jagers en faunabeheerders wordt een bepaalde mate van expertise verwacht. Naast veld- en soortenkennis dient de faunabeheerder op de hoogte te zijn van de wet- en regelgeving, en hoe daar in de praktijk mee om moet worden gegaan. Bij twijfelgevallen of onduidelijkheden moet de faunabeheerder weten waar deze informatie te vinden is. Bij de uitvoering van faunabeheer moet hij/zij parate kennis hebben over onder andere:

- maximaal aantal te doden vogels per actie
- aantal mee te nemen gasten
- niet verstoren van weidevogels
- grenzen van Natura 2000-gebieden

Ter ondersteuning heeft de faunabeheereenheid Noord-Holland een faunakalender waar faunabeheerders, de provincie Noord-Holland en de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord allen mee werken. De faunakalender is altijd up-to-date. Bovendien is FaunaSpot ontwikkeld, waarmee de uitvoering in het veld duidelijker en makkelijker is geworden. Zo kunnen kaarten worden geselecteerd waardoor faunabeheerders in het veld kunnen zien waar zij zich bevinden, bijvoorbeeld ten opzichte van een Natura 2000-gebied. Ook kunnen zij geen dieren registreren die op dat moment (nauwkeurig tot op de dag) niet mogen worden gedood.

Zet de lokale samenwerkingsverbanden in hun kracht – de WBE's voorop

Betere facilitering van de WBE's gaat leiden tot efficiënter en beter lokaal ingebed beheer.

In alle provincies zijn bestaande samenwerkingsverbanden van grondgebruikers, grondeigenaren en jagers (jachthouders, schadebestrijders, combinanten, gastjagers, etc.), die uiteindelijk samenkomen in de WBE's.

Op lokaal niveau kunnen vele subtiele verschillen zijn in de wijze waarop partijen nu precies onderling samenwerken. WBE's zijn verschillend, sommige meer centraal, sommige meer decentraal geleid. Samenwerkingsvormen tussen jachthouders, medejagers en grondgebruikers zijn van perceel tot perceel verschillend. Omwonenden hebben hun eigenschappen. De ene buurman houdt paarden en wil geen knallen naast de weide, de andere slaapt graag uit, de derde buurman wil van zijn ganzen af.

Ingeslepen door jarenlange praktijk, zijn er netwerken ontstaan van plaatselijke jagers met de benodigde verbanden naar grondgebruikers, omwonenden, grondeigenaren en lokale instellingen, culminerend in de WBE's. Dit is herkend door de wetgever en daaruit kregen de WBE's hun wettelijke taak.

Regelgeving, coördinatie en communicatie vanuit provincies en FBE's houdt nu soms onvoldoende rekening met de WBE's en passeert ze – bewust of onbewust. Dit geeft weerstand en zet de WBE's en onderliggende lokale structuren niet in hun kracht. Het draagt ook niet bij aan een effectieve aanpak van de wettelijke verantwoordelijkheden van WBE's voor de uitvoering van het faunabeheerplan.

In dit kader willen wij vooral oproepen om:

- De WBE, zoals wettelijk is vastgelegd, centraal te stellen als het coördinerende uitvoeringsorgaan van uitvoerders in hun werkgebied.
- De WBE maximaal te faciliteren om de benodigde coördinatie te kunnen invullen door:
- Informatievoorziening, o.a. met data over uitvoeringen in hun gebied (in FRS goed geregeld).
- Begeleidende communicatie in de pers.

- o Informatie-uitwisseling over eventuele gebieds-specifieke acties of regels die van belang zijn voor de WBE.
- o Géén uitvoeringsacties buiten medeweten of betrokkenheid van WBE's in het WBE gebied te laten plaatsvinden.
- o Géén onnodig onderscheid te maken tussen geweerjagers die betaald worden en zij die niet betaald worden. Al helemaal niet door een kwalificatie "beroepsjager" vs. "vrijwillige jager" die opgevat kan worden als "wel deskundig" vs. "niet deskundig" terwijl dit in de praktijk niet geldt.
- o Feitelijk juiste inschattingen te doen van de capaciteit (in manuren, in geschoten ganzen) die betaalde geweerjagers vs. onbetaalde geweerjagers nu doen, welke groeimogelijkheden daar in zitten en wat de daarmee gemoeide kosten zullen zijn.

Antwoord

Bij effectieve schadebestrijding en populatiereductie zijn veel partijen betrokken die ieder hun eigen verantwoordelijkheid hebben. De rollen voor de uitvoering zijn besproken aan de belangentafels Jacht, Landbouw en Terreinbeherende organisaties en Particulier grondbezit. In hoofdstuk A5 is beschreven hoe – mede op basis van die belangentafels – de verschillende partijen de samenwerking kunnen vormgeven. Het faunabeheerplan biedt daarvoor een raamwerk, dat ruimte biedt voor maatwerk per Faunabeheereenheid en zo nodig per regio.

Daar waar nodig zal de vrijwillige inzet kunnen worden aangevuld met beroepsmatige inzet. Dit kan betrekking hebben op coördinatie, kennisoverdracht of uitvoering van het beheer.

Of aanvullende inzet nodig is zal blijken uit de gesprekken die met de partijen uit een regio zullen worden gevoerd. Uit die gesprekken zal duidelijk worden welke problemen er zijn en welke oplossingen beschikbaar zijn. De gebiedspartners die de schade of risico's hebben zijn daarin leidend. Ook zal worden gekeken wat eenieder kan en wil bijdragen.

Deze aanpak is voortgekomen uit de ervaring die is opgedaan met verschillende pilots zoals Eemland (gecoördineerd verjagen) en Texel (gecoördineerde populatiereductie). Bij beide pilots zijn partijen zoals de wildbeheereenheid, LTO en terreinbeherende organisaties met behulp van de Faunabeheereenheid tot een zeer effectieve samenwerking gekomen. Deze partijen zijn in staat geweest om zowel financieel als onder andere in tijd, openlijke steun, kennis en ervaring, materiaal en communicatie elkaar te versterken, om samen de schade door ganzen aan flora, fauna en landbouwgewassen te verlagen.

Bepalend voor het succes bij dit soort pilots is dat niet de positie centraal staat, maar het oplossen van een probleem. Van daaruit wordt bekeken wat elke betrokken partij daar binnen zijn eigen vermogen aan kan bijdragen. Daarbij wordt rekening gehouden met de lokale situatie en samenwerkingscultuur.

Lokvogels en -geluid onontbeerlijk voor elke vorm van beheer, inclusief schadebestrijding

Lokvogels en lokgeluiden zijn niet alleen cruciaal voor bejaging in het kader van populatiebeheer, maar ook voor effectieve vérijaging in het kader van schadebestrijding.

Het lijkt tegenstrijdig dat, om vogels te kunnen verjagen je lokvogels en lokgeluiden nodig hebt, maar dit is het niet. Zonder gebruikmaking van lokmiddelen, zullen de ganzen namelijk simpelweg buiten schootsafstand van de jagers blijven. Hierdoor kan de jager geen weidelijk schot afgeven en vindt er geen verjaging plaats.

Niets is zo effectief voor verjagen, en daarmee voor schadebestrijding, als een groep ganzen tot binnen schootsafstand lokken en daar dan enkele exemplaren uit te schieten. De overige ganzen hebben het gevaar duidelijk gezien, en verbinden dit in hun geheugen aan deze plaats die ze voorlopig zullen mijden.

Anders dan vaak gedacht wordt, kun je met lokvogels en lokgeluid ganzen níet overhalen om naar een perceel te gaan waarvan ze niet zelf naar toe willen. Pas als de ganzen een aantal dagen “de trek” hebben naar een perceel, kan de jager op een dergelijk perceel lokmiddelen met succes gebruiken. Met lokvogels en lokgeluid kan hij of zij de ganzen dan overhalen om te vliegen naar een plek op dat perceel waar voor de jagers een veilige en weidelijke schietkans kan ontstaan.

De tegenwoordige landbouwpercelen zijn zo groot dat je zonder lokmiddelen niets uit kunt richten als jager. De ganzen zullen simpelweg, buiten schootsafstand, om je heen vliegen. Daarnaast geldt voor veel percelen waar ganzen verjaagd moeten worden, dat er locaties of richtingen zijn waar het onveilig of ongewenst is om te schieten, vanwege nabijheid van bebouwing of infrastructuur. Alleen door gebruik van lokvogels en lokgeluiden, kunnen op dit soort locaties de ganzen effectief verjaagd worden.

Concreet dient voor alle ganzensoorten en voor elk beheerdoel (populatiebeheer, schadebestrijding, vliegveiligheid etc.) gebruik toegestaan te zijn van:

- o Imitatie lokvogels, al of niet elektronisch (flapper, carousel, etc.)
- o Lokgeluiden, al of niet elektronisch
- o Levende lokvogels (tam gefokt, niet verminkt)

Antwoord

De aan te vragen middelen zoals lokmiddelen en akoestisch geluid zijn terug te vinden in deel C, bijlage 13. Het gebruik van lokmiddelen vergroot de effectiviteit van de uitvoering bij het reduceren van populaties en is belangrijk bij het voorkomen van aangeschoten ganzen (cripping). Mede op basis van de reacties zal in deel A beter de verbinding tussen deel A deel C worden gemaakt.

Het inzetten van levende lokvogels in combinatie met het gebruik van het geweer is bij wet niet toegestaan. In artikel 8.74 q 2a van het Bkl is beschreven dat levende lokvogels alleen mogen worden toegestaan voor het vangen van o.a. ganzen.

NH4

De XXX kan zich niet vinden in dit faunabeheerplan ganzen. Er wordt een toename van de ganzenpopulaties aangetoond. Daar tegenover wordt een afname van beschikbare maatregelen gesteld. Naar onze mening zal dit de ganzenproblematiek niet verminderen.

Uit het rapport Vorderman blijkt dat zich binnen het werkgebied van XXX geen significante ‘hotspots’ bevinden. Hieruit kan geconcludeerd worden dat onze intern gecoördineerde inzet de afgelopen jaren zijn vruchten heeft afgeworpen. De stelling dat jagers onvoldoende tijd besteden aan populatiebeheer herkennen wij ons dan ook niet in. Dergelijke aannames zien wij niet als bevorderlijk voor de relatie tussen de FBE en WBE's.

Uiteraard zijn wij nog altijd gemotiveerd ons te blijven inzetten om dit probleem te beteugelen, en zijn graag bereid mee te denken over een coördinerende taak.

Antwoord

Het is met de huidige inzet gelukt om het aantal grauwe ganzen standganzen te stabiliseren maar niet om het aantal te reduceren op provinciaal niveau. Dit kan uiteraard in een deelgebied wel gelukt zijn.

We hopen op een constructieve samenwerking.

NH5

Aan en opmerkingen van onderstaande tekst

A5 Maatregelenpakket Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen Flevoland | Noord-Holland | Utrecht | Zeeland | Zuid-Holland 29

Deel A: Aanpak

A5 Maatregelenpakket Wat gaan we doen. Op basis van de uitgangspunten (doel, KPI's en randvoorwaarden) en de inzichten uit de gegevensbasis, hebben de faunabeheereenheden geconstateerd dat de schade veroorzaakt door ganzen nog altijd (beduidend) hoger is dan de doelstellingen die door de provincies zijn vastgesteld. Noem deze provinciale doelstellingen

Om de maatschappelijke schade veroorzaakt door deze ganzen omlaag te brengen wordt per wettelijk belang de noodzaak en een pakket aan maatregelen beschreven. De provinciegrenzen worden daarbij losgelaten: er wordt gekeken naar gebieden binnen het grotere geheel. Sluit dit aan bij de juridische werkelijkheid? Dit kan uiteraard wel aansluiten maar daarvoor is het wel nodig dat alle provincies hetzelfde faunabeheerplan vaststellen.

Verder vind ik het vreemd om hierop te schrijven dat de provincie worden losgelaten, dat spreekt toch voor zich bij een gezamenlijk faunabeheerplan.

Het is wel de vraag of het juridisch houdbaar is omdat rechters steeds meer regionale onderbouwing vragen en spelen dezelfde problemen in alle provincies? Een goede onderbouwing voor het uitvoeren van dezelfde maatregelen in alle provincies ontbreekt.

Het is nodig om per wettelijk belang de noodzaak te beschrijven maar niet om per wettelijk belang aparte maatregelenpakketten te maken. Er kunnen uiteraard wel specifieke preventieve maatregelen of extra maatregelen per belang worden beschreven/uitgevoerd maar het afschot ter reductie van de populatie kan worden uitgevoerd ter bescherming van alle belangen. Onnodig ingewikkeld en belastend voor uitvoerders.

Verder is er voor natuur nog geen maatregelenpakket opgenomen en voor vliegveiligheid is alleen een tabel voor NH opgenomen.

Het maatregelenpakket voor deze beheerperiode geeft heldere richtlijnen, waarbij per gebied ruimte is voor maatwerk afhankelijk van de lokale omstandigheden. Is het nu een maatregelenpakket of zijn het richtlijnen?

Antwoord

Uitgangspunt is dat het Ganzenplan zoveel als mogelijk een uniform maatregelenpakket bevat voor iedere Faunabeheereenheid. Bij het opstellen van het maatregelenpakket is per belang aangegeven hoe dit in concept luidt. Het kan inderdaad ook één pakket zijn voor meerdere maatschappelijke belangen. In deze fase is echter gekozen om de eventuele verschillen per maatschappelijk belang zichtbaar te maken zodat het ook navolgbaar is tijdens consultatieronde en er gericht gereageerd kan worden.

Voor vliegveiligheid is de 0-10 zone weergegeven. De 0-10 km zone is gelegen Noord-Holland (grootste deel), Zuid-Holland en Utrecht. Bij de omzetting naar de vormgeving is de 10+ zone weggefallen. Deze geldt naast de eerdergenoemde provincies ook voor Flevoland en heeft betrekking op populatiereductie voor de standvogelpopulatie grauwe gans (zelfde periode als landbouw). Dit wordt in de volgende versie aangevuld.

A5.1 Aansturing door faunabeheereenheden

Voor optimaal effect van de verschillende in te zetten maatregelen, en om tegelijkertijd boven de provinciale en landelijke GRP's te blijven, is het nodig de uitvoering centraal aan te sturen.

Niet uitgewerkt hoe we dat doen en waarom is het nodig? Als je goed omschrijft wat je gaat doen in het faunabeheerplan, is afstemming over de uitvoering toch hoogstens beperkt nodig. Het lijkt erop dat ze het werk dat in het faunabeheerplan had moeten worden gedaan, doorschuiven naar de toekomst. Dit betekent dat de faunabeheereenheden onderling afstemmen en dat zij binnen hun provincies op regionaal niveau met de verschillende uitvoerende actoren de inzet afstemmen.

Antwoord

In A5.2 is uitgewerkt hoe de verschillende partijen gaan samenwerken.

Aansturing op die schaal vereist een professionele organisatie. Dit betekent dat er medewerkers worden aangesteld, die in afstemming met gebiedspartners (o.a. de wildbeheereenheden, de agrarische sector, terrein beherende organisaties, gemeenten, waterschappen, agrarische collectieven en dierenwelzijnsorganisaties) uitvoering geven aan de maatregelen.

Genoemde organisaties hebben een bestuursstructuur. Het is voldoende om daarmee afstemming te bereiken. Niet de FBE's onnodig optuigen met extra medewerkers. Respecteer de bestuurlijke aansturing van de uitvoerende actoren en zo nodig bedeel ze dan met bevoegdheden. Denk dan aan een FBE-consulent.

Antwoord

Deze aanpak is voortgekomen uit de ervaring die is opgedaan met verschillende pilots zoals Eemland (gecoördineerd verjagen) en Texel (gecoördineerde populatiereductie). Bij beide pilots zijn partijen zoals de wildbeheereenheid, LTO en terreinbeherende organisaties met behulp van de Faunabeheereenheid tot een zeer effectieve samenwerking gekomen. Deze partijen zijn in staat geweest om zowel financieel als onder andere in tijd, openlijke steun, kennis en ervaring, materiaal en communicatie elkaar te versterken, om samen de schade door ganzen aan flora, fauna en landbouwgewassen te verlagen.

Bepalend voor het succes bij dit soort pilots is dat niet de positie centraal staat, maar het oplossen van een probleem. Van daaruit wordt bekeken wat elke betrokken partij daar binnen zijn eigen vermogen aan kan bijdragen. Daarbij wordt rekening gehouden met de lokale situatie en samenwerkingscultuur.

Bovendien zullen de faunabeheereenheden de monitoring van provinciale en landelijke GRP's van de standvogelpopulatie gezamenlijk uitvoeren door middel van de jaarlijkse julitelling. Moet dit niet zijn laten uitvoeren? En door wie? Dit zijn toch in de FBE deelnemende partijen?

Antwoord

De faunabeheereenheden organiseren in opdracht van de provincies de julitelling. De faunabeheereenheden kunnen de telling laten uitvoeren maar dit kan ook in samenwerking zijn met één of meerdere partijen. Welke vorm er wordt gekozen ligt bij de desbetreffende faunabeheereenheid. In Noord-Holland wordt dit in samenwerking met de wildbeheereenheden, terreinbeherende organisaties en SOVON gedaan.

Ik begrijp dat dit bovenstaande een inleiding is. Gezien de lijvigheid van dit plan (>400 pgn.) is het noodzakelijk dat er verwijzingen worden gebruikt. Bv. Waar staan de "heldere richtlijnen" en "provinciale doelstellingen" een verwijzend onderschrift is dan een uitkomst.

Geen mens gaat dit uitgebreide Faunabeheerplan lezen laat staan dat men het kan memoreren, het is niet uitgewerkt in het maatregelenpakket en dat is wel nodig. De belangrijke zaken worden naar voren geschoven, ze moeten in dit maatregelenpakket. Help de lezer!

Antwoord

Het is inderdaad een omvangrijk plan geworden door de hoeveelheid aan kennis die beschikbaar is over ganzen, de vele adviezen en partijen die hebben deelgenomen aan het schrijven van dit faunabeheerplan. Mede naar aanleiding van deze reactie wordt per faunabeheereenheid een deel A (maatregelenpakket) geschreven. Hierdoor zal de herkenbaarheid per provincie toenemen.

Deel A: Aanpak

A5.2 Iedereen draagt bij

Een bijdrage van alle betrokkenen is vereist. Niet alleen financieel (botje bij botje) maar ook bijvoorbeeld in tijd, openlijke steun, kennis en ervaring, materiaal en communicatie.

De problematiek is zo groot en veelzijdig dat een nauwe en intensieve samenwerking tussen de verschillende betrokken partijen voor de uitvoering van het plan noodzakelijk is. Daarom passen we het principe 'botje bij botje' toe. Dat doen we in ieder geval als het noodzakelijk is om populatiebeheer uit te voeren, en in regio's waarin gecoördineerde verjaging noodzakelijk is.

Hoe verhoudt dit zich tot de bewering dat verjagen meer schade veroorzaakt? Dit is politiek bedoeld maar lost niets op en draagt dus ook niet bij aan de doelstelling. Kijk ook naar het coalitieakkoord van N-H. Dit akkoord streeft naar een "alles op alles" inzet om de populaties te verkleinen.

Dit soort verjaagpolitiek voor de buhne frustreert het plan. Schrap deze retoriek. Samengevat: het is onduidelijk wat hier staat en het blijkt ook niet uit het maatregelenpakket. Schrijf een duidelijk maatregelenpakket en haal al deze onduidelijke voornemens/retoriek uit het faunabeheerplan.

Antwoord

In deze paragraaf (A5.2) is beschreven hoe de organisatie wordt vormgegeven om de doelen te bereiken. Welke maatregelen kunnen worden toegepast is beschreven in paragraaf A5.3. De vergunningsplichtige maatregelen zijn per soort, periode en belang beschreven in het hoofdstuk dat daarop volgt (A6).

In een regio zullen de faunabeheereenheden met de verschillende organisaties in het gebied gezamenlijk het gesprek hebben over welke problemen er zijn en welke oplossingen beschikbaar zijn. De gebiedspartners die de schade of risico's hebben zijn daarin leidend.

Ook zal worden gekeken wat eenieder kan bijdragen van agrariër, terreinbeheerder, gemeenten, schadebestrijder, provincies, waterschappen, ministeries, vliegvelden of andere personen of organisaties. Daar waar nodig zal de vrijwillige inzet worden aangevuld met beroepsmatige? Inzet. Dit kan betrekking hebben op coördinatie, kennisoverdracht of uitvoering van het beheer.

De beroepsmatige inzet alleen inzetten bij gebieden die niet voor de wbe bereikbaar zijn. Broed- en opgroeigebieden zoals langs het kanaal Alkmaar Kolhorn, bedrijfsterreinen, infrastructuur, Parken, recreatieterrein etc. DIT MOET INHOUDELIJK IN DIT PLAN STAAN.

Antwoord

Bij effectieve schadebestrijding en populatiereductie zijn veel partijen betrokken die ieder hun eigen verantwoordelijkheid hebben. De rollen voor de uitvoering zijn besproken aan de belangentafels Jacht, Landbouw en Terreinbeherende organisaties en Particulier grondbezit. In hoofdstuk A5 is beschreven hoe – mede op basis van die belangentafels – de verschillende partijen de samenwerking kunnen vormgeven. Het faunabeheerplan biedt daarvoor een raamwerk, dat ruimte biedt voor maatwerk per Faunabeheereenheid en zo nodig per regio.

Daar waar nodig zal de vrijwillige inzet kunnen worden aangevuld met beroepsmatige inzet. Dit kan betrekking hebben op coördinatie, kennisoverdracht of uitvoering van het beheer.

Of aanvullende inzet nodig is zal blijken uit de gesprekken die met de partijen uit een regio zullen worden gevoerd. Uit die gesprekken zal duidelijk worden welke problemen er zijn en welke oplossingen beschikbaar zijn. De gebiedspartners die de schade of risico's hebben zijn daarin leidend. Ook zal worden gekeken wat eenieder kan en wil bijdragen.

Deze aanpak is voortgekomen uit de ervaring die is opgedaan met verschillende pilots zoals Eemland (gecoördineerd verjagen) en Texel (gecoördineerde populatiereductie). Bij beide pilots zijn partijen zoals de wildbeheereenheid, LTO en terreinbeherende organisaties met behulp van de Faunabeheereenheid tot een zeer effectieve samenwerking gekomen. Deze partijen zijn in staat geweest om zowel financieel als onder andere in tijd, openlijke steun, kennis en ervaring, materiaal en communicatie elkaar te versterken, om samen de schade door ganzen aan flora, fauna en landbouwgewassen te verlagen.

Bepalend voor het succes bij dit soort pilots is dat niet de positie centraal staat, maar het oplossen van een probleem. Van daaruit wordt bekeken wat elke betrokken partij daar binnen zijn eigen vermogen aan kan bijdragen. Daarbij wordt rekening gehouden met de lokale situatie en samenwerkingscultuur.

Er is veel kennis en ervaring beschikbaar, zowel uit het veld als vanuit de wetenschap. Dit wordt echter nog niet altijd benut. Om optimaal uitvoering te geven aan het faunabeheerplan is het noodzakelijk dat de beschikbare kennis maximaal wordt benut. Faunabeheereenheden zullen daarom programma's ontwikkelen om de beschikbare kennis van overheden (ministerie, provincies, gemeenten en waterschappen), grondgebruikers (natuur en agrarisch) en schadebestrijders (jagers) te ontsluiten en te vergroten.

Hoe komt het dat de FBE dit niet benut heeft? Nu zijn er straks 400 pagina's geweid aan dit plan maar de essentiële informatie om het plan te laten functioneren ontbreekt blijkbaar.

Antwoord

Het gaat hierbij om het benutten van de 400 pagina's aan kennis die is opgehaald tijdens dit proces. Deze kennis is nog niet bij iedereen bekend. Dit kan gelden voor alle belanghebbenden zoals gemeenten, grondgebruikers agrarisch en terreinbeherende organisaties maar ook voor jagers.

Daar waar nodig worden WBE's ondersteund bij het uitvoeren van hun coördinerende taak en zullen programma's worden opgestart met WBE's die zich daarin verder willen ontwikkelen.

Er zijn dus goedwillende (aangestuurde) en niet (aangestuurde) goedwillende WBE's?

Antwoord

Dat staat er niet en wordt ook niet bedoeld. Opmerking wordt niet herkend.

De faunabeheereenheden zullen in samenwerking met de provincies, agrarische sector en terrein behorende organisaties zorgen dat er voorzieningen beschikbaar komen waar vrijwillige schadebestrijders Leden van de WBE's (jagers) gedode ganzen kunnen afleveren, voor zover alternatieve verwerkingsmethoden ontbreken.

A5.2 Kan geschrapt worden. Dit hoort niet thuis in een planmatig document wat uitgevoerd dient te worden. Voornemens zijn misschien goed bedoeld maar niet concreet. Dit plan moet concreet uitgevoerd worden.

Het gaat erom dat duidelijk moet zijn wat de consequenties zijn van de voornemens. Het is onverstandig om je handtekening te zetten onder een document waarvan je de consequenties niet kunt overzien.

A5.3 Uitvoering

Aanpassing van teeltkeuzen en landschapsinrichting. De teelt van gewassen met een minder aantrekkende werking voor ganzen en minder open landschappen zullen een bijdrage leveren aan verlaging van de risico's voor vliegveiligheid en tegelijkertijd ook van de landbouwschade (zie hoofdstuk B9). Deze maatregelen zijn echter een bevoegdheid van de overheden en zijn beleidskeuzen waar de faunabeheereenheid niet in kan en mag treden.

Haal het bovenstaande er maar uit en vermeld de bevoegdheid van GS waar deze in de tekst thuishoort.

Naar aanleiding van de evaluatie van het convenant reduceren vogelaanvaringen Schiphol hebben overheden afgesproken om via het programma NOVEX8 steviger invulling te geven aan het ruimtelijk spoor. Duidelijk is dat hiermee om vele redenen zeker op de termijn van dit faunabeheerplan beperkt invulling gegeven kan worden aan de vereiste ruimtelijke aanpassingen om de hele veiligheidszone onaantrekkelijk te maken voor ganzen.

Beperking toegang tot opgroeihabitat lokaal kan het afrasteren van opgroeihabitat helpen de schade te verminderen. In de eerste weken van hun leven hebben kuikens goed voedsel nodig maar kunnen ze nog niet vliegen. Sommige natuurgebieden bieden dat voedsel niet in voldoende mate om de grote aantallen broedparen en hun jongen te onderhouden. De ganzen met hun jongen lopen of zwemmen dan naar aangrenzende agrarische graslanden. Door het plaatsen van lage rasters kan dat worden voorkomen. Enerzijds voorkomt dat lokaal schade aan de graslanden en anderzijds voorkomt het dat de jongen groot worden; ze verhongeren en sterven. Uiteindelijk zullen broedparen uitwijken naar andere gebieden waardoor terplekke het aantal ganzen afneemt (Voslamber, 2010). Bij deze methode moet rekening worden gehouden met een verhoogde druk op het natuurgebied in de eerste paar jaar, voordat ganzen geleerd hebben het gebied niet te gebruiken. Daarnaast kunnen de rasters ook nadelige gevolgen hebben voor andere fauna. Deze maatregel is niet uitvoerbaar op grote schaal, omdat nooit alle opgroeihabitat kan worden afgerasterd. Deze maatregel kan zonder vergunning worden toegepast door terreinbeheerders.

Dit bovenstaande hoort niet thuis in dit plan. Dit lijkt geschreven vanuit een gedachtegang met als uitgangspunt: hoe mooi zou dit zijn. Verwijs voor N-H en Z-H naar Schipholparagrafen. Het is zeer de vraag of dit zonder vergunning wel kan. Het betreft hier een keuzevorm van massaal doden. Je kunt je afvragen of dit in het plan thuishoort. Immers, het plan wordt misschien wel juridisch kwetsbaar. Ook zadel je beheerders op met een ethisch probleem. Laat het weg.

Antwoord

In deze paragraaf staan de verschillende maatregelen die genomen kunnen worden om de schade te voorkomen en/of te beperken. Daar horen teeltkeuzen en landschapsinrichting bij. Dit geldt ook voor het beperken van opgroei habitat.

Gecoördineerde verjaging

Met intensieve en gecoördineerde verjaging kan enigszins sturing worden gegeven aan het ruimtegebruik van ganzen. De verjaaggebieden dienen beperkt te zijn in omvang (het formaat van enkele percelen tot een polder) om kosteneffectief de graasdruk te kunnen verlagen. Buiten de verjaaggebieden is dan automatisch voldoende opvanggebied aanwezig waar ganzen rustig kunnen grazen. Hiermee kan lokaal de graasdruk worden verlaagd, wat vooral nuttig is op kwetsbare gewassen, waar schade hoog op kan lopen zelfs bij weinig begrazing. Verder kan dit in sommige gevallen worden ingezet op kleine schaal op blijvend grasland. Als het gecoördineerd verjagen wordt ingezet is het van belang te volgen waar verjaagde ganzen precies heentrekken, hoelang ze daar blijven en wat het effect is op de totale schade. Daarvoor is het noodzakelijk dat een voldoende aantal ganzen voorzien zijn van ringen of zenders, het aflezen van ringen wordt gestimuleerd, en onderzoek wordt gefaciliteerd. Over het algemeen geldt dat verjaging op grasland het beste kan worden toegepast in de zomer en in het najaar, en in mindere mate in het vroeg voorjaar (maart) (zie hoofdstuk B7). In de winter (december-februari) is het voedselaanbod beperkt en is dus een groter rustgebied nodig. Bovendien is het effect van begrazing op de eerste snede dan kleiner

Bovenstaande is een vraag om onderzoek. Vervolgens lijkt men ervan uit te gaan dat schade incidenteel (perceel) is. Integendeel, de schade wordt ook elders aangericht. Om overzicht te krijgen moet je tenminste beheren op jachtveldniveau i.p.v. perceel niveau. Schade voorkomen en bestrijden is een continuproces. Vliegt een groep ganzen weg dan strijkt de groep elders weer neer (weide- en akkerland hoppen) waarbij het schade aanrichtend proces elders doorgaat. Op jachtveldniveau zullen de daar actief zijnde jagers anticiperen. Hier wordt vergeten dat de jachthouder en zijn assisterende medejagers dynamisch actief zijn en dat grondgebruikers binnen dat jachtveld allemaal het recht hebben de schade te voorkomen/bestrijden. De dynamiek van de jagers laat zich niet vertalen door een statische stip (perceel markering) op de kaart. Deze markering staat op de kaart gefixeerd en beweegt dus niet mee met de dynamiek van de jager(s). Jagers beheren het jachtveld en assisteren de grondgebruiker waar het op jachtveldniveau nodig is. Die geleverde inspanning rechtvaardigt een 100% erkenning van de inzet van jachthouders/jagers door de FBE's en de provincies.

Immers het gaat niet alleen om de situatie van een schadeperceel, het gaat om de totaalinspanning met als gevolg dat de alle percelen binnen het jachtveld zoveel als mogelijk gevrijwaard blijven van schade door die totaal inspanning. Neem als voorbeeld de pilot Eemspolder in Utrecht.

In het late voorjaar worden veel velden ongeschikt voor begrazing doordat het gras te hoog is en vind er natuurlijke clustering plaats in reactie op het steeds sneller groeiende gras, met name van brandganzen. Verjagen van grasland leidt dan eerder tot meer (totale) schade, omdat ganzen de energie van het vluchten moeten compenseren en, in het geval van trekganzen, langzamer vetvoorraden opbouwen voor migratie. Dit kan het vertrek vertragen.

In de winter en het voorjaar kan verjaging op kwetsbare gewassen wel lonen. Op deze gewassen loopt de schade snel op, zelfs met weinig begrazing, waardoor de kosten van verjagen opwegen tegen de reductie in schade. Wanneer blijvend grasland in de omgeving beschikbaar blijft voor begrazing, is er voldoende alternatief foerageergebied beschikbaar voor de ganzen. Wintergraan wordt ook gerekend tot kwetsbare gewassen, echter is deze niet altijd kwetsbaar voor begrazing (zie paragraaf B7.1).

Verjaging met ondersteunend afschot is een mogelijk middel binnen gecoördineerde verjaging, welke bijdraagt aan de totale effectiviteit van verjaging (zie hoofdstuk B9). Met ondersteunend afschot worden ook ganzen aan de populatie onttrokken. Het is daarom belangrijk om te monitoren hoeveel ganzen hiermee geschoten worden, en of dit een effect heeft op de populatie ontwikkeling. Dit is vooral van belang wanneer de omvang van de populatie die verjaagd wordt al dicht bij de GRP zit. Hoe dit wordt geborgd is opgenomen in hoofdstuk A3.

Ter verhoging van de vliegveiligheid rond Schiphol kan ook sturing worden gegeven aan het ruimtegebruik van ganzen. Als deze maatregel wordt ingezet is het van belang te volgen waar verjaagde ganzen heentrekken, hoelang ze daar blijven en of het daadwerkelijk leidt tot afname van het gebruik van de veiligheidszone rond het vliegveld en of, intensieve ver- en bejaging niet juist leidt tot een toename van het aantal baankruisingen. Daarvoor is het noodzakelijk dat een voldoende aantal ganzen voorzien zijn van ringen of zenders en onderzoek wordt gefaciliteerd. Verjaging met ondersteunend afschot is over het algemeen effectiever dan met alleen niet-lethale middelen (zie hoofdstuk B9).

Bovenstaande de tekst is bedroevend. Alles loopt door elkaar voorjaar winter trek/gans lang gras kort gras bevinding NIOO-onderzoek trek/brandgans Schiphol. BORRELPRaat, hier kondigt de FBE min of meer aan dat verjagen inclusief verjagend afschot voortaan gecoördineerd op gebiedsniveau (lijkt perceel niveau te verlaten) moet gebeuren. En hiervoor worden er vergunningen aangevraagd die jaarrond verjagen mogelijk maken. Waarschijnlijk met het oog op het verlagen van de kosten voor de tegemoetkomingen. Kan dit (tegemeetkoming) worden gevraagd van de uitvoerders, is dit redelijk en billijk? Is dit de meest effectieve manier van inzetten van (de beperkte) mankracht, kun je niet beter inzetten op verlagen van de populatie. Is dit het juiste niveau (gebied), jachtveldniveau sluit beter aan bij de praktijk.

In het faunabeheerplan moet zijn opgenomen: regels voor de tegemoetkoming/afspraken met de provincie hierover. Hier zeggen de FBE's namens uitvoerders en boeren iets toe wat vooral in het voordeel van de provincies is, terwijl ze zelf alle lasten op zich nemen.

Opmerking: hier komt de recente wijziging van Faunaspot in beeld. Afsluitend komt dit aan bod.

Antwoord

De tekst gaat in op wanneer en hoe gecoördineerd verjagen effectief ingezet kan worden. Faunabeheereenheden hebben geen taak bij het bepalen van de regels rondom schadetegemoetkomingen. Dit valt onder de bevoegdheden van de provincies.

Reductie standvogelpopulatie

Reductie van standvogelpopulatie leidt tot structurele daling van de graasdruk en dus tot daling van de totale maatschappelijke schade. Onderzoek welk? Laat duidelijk zien dat minder ganzen overeenkomt met minder schade.

Antwoord

Deel B bevat de gegevensbasis waar de onderbouwing teruggevonden kan worden. In hoofdstuk B7 wordt specifiek ingegaan op de relatie tussen schade en het aantal ganzen (graasdruk).

Vanuit de zorg voor het duurzaam voortbestaan van (per soort) populaties is een reductie tot maximaal de GRP mogelijk. Indien het vastgestelde niveau van de maatschappelijk geaccepteerde schade dan nog niet is bereikt kan alleen nog met weren en verjagen verder sturing worden gegeven aan het optreden van schade en er zal acceptatie moeten plaatsvinden van de schade.

Dit klopt gewoon niet, zie het voorgestelde FBEZ- maatregelenpakket, het gaat erom dat er altijd ruimte is om de aanwas weg te nemen en dat je dat zo slim mogelijk moet doen op plekken waar schade ontstaat.

Een vreemde redenering. De FBE draait aan de knop waar het tijd en middelen betreft om effectief te beheren waarbij opgemerkt dat die schadeacceptatie tot nu toe uitblijft. Ga er van uit dat de bedoeling van een goed plan is om te komen tot deze situatie ontstaat. Als die ruimte (opschalen en afschalen door aan de knop te draaien) door de FBE niet wordt ingenomen of wordt onthouden dan kan de FBE wel stoppen.

Antwoord

Populatiereductie is wettelijk niet toegestaan als de Staat van Instandhouding niet geborgd is. Zie hoofdstuk B1.

Ten aanzien van vliegveiligheid worden risico's op vogelaanvaringen ook verminderd door het verlagen van de populatieomvang. Dit geldt vooral voor het aantal ganzen in de 0-10 km veiligheidszone, maar hier draagt ook het totaal aantal ganzen in de ruimere omgeving aan bij.

Geef aan op welke wijze. Hoe ziet het samenspel eruit. Wat gebeurt er dan in de 20 km. zone? Dit is een plan! Of niet soms? Uit het maatregelenpakket blijkt dat in de 10-20 km zone niets gebeurt. Het ministerie vindt dit blijkbaar niet meer nodig (ze zijn bezig met het nieuwe convenant). Het is simpel: Als ze het niet meer nodig vinden, gaan wij het ook niet doen. Als het niet in het maatregelenpakket staat (en het staat er niet in) dan is het blijkbaar niet nodig en kan het hier weg. Dit moet wel in samenspel met andere maatregelen gebeuren (zie hoofdstuk B8). Wees meer specifiek. Waar in hoofdstuk B8?

Antwoord

In deze paragraaf (A5.2) is beschreven hoe de organisatie wordt vormgegeven om de doelen te bereiken. Welke maatregelen kunnen worden toegepast is beschreven in paragraaf A5.3. De vergunningsplichtige maatregelen zijn per soort, periode en belang beschreven in het hoofdstuk dat daarop volgt (A6).

Afschot van (potentiële) broedparen en ruivangsten is de meest effectieve vorm van populatiebeheer. Koppelafschot en broed-paarafschot vindt plaats vanaf februari tot en met het einde van het broedseizoen. Effectief in die zin dat het altijd broedganzen betreft. Dat wil niet zeggen dat winterafschot en laat-zomerafschot niet effectief zou zijn. Alle adulte en subadulte zijn in het komende jaar allemaal broedgans. Gedode ganzen nemen geen voedsel en produceren ook geen nageslacht. Waar het broedende ganzen betreft is er direct resultaat maar dit is een gevoelsmatig effect. Hoe groter het totaal gedode adulte-ganzen hoe geringer de aanwas van de populatie. Dit geldt ook (uitgesteld) voor jonge ganzen. In het derde levensjaar zijn een aantal daarvan reeds broedgans en de overige het jaar daarop. In de nazomer, herfst, winter en voorjaar gedode jonge ganzen remt de aanwas op termijn en draagt dus ook bij tot het verminderen van de schade op termijn.

Denkend aan "botje bij botje" geldt dit ook voor jaarrond ingrijpen/doden. De door de FBE aangenomen "meest effectieve vorm" is niet goed onderbouwd in het concept Faunabeheerplan.

Antwoord

Een faunabeheerplan dient binnen de wet en het beleid van de provincies te worden opgesteld. Het uitgangspunt van de wet is dat ganzen beschermd zijn: doden is dus verboden. Voor afwijken van het beschermingsregime moet een goede motivatie bestaan én aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Zo moet bewezen worden dat de maatregelen noodzakelijk en effectief genoeg zijn om het doel te bereiken. Het doel is de schade terug te brengen.

Bij afschot van grauwe ganzen in de periode november-januari zouden naast standganzen ook veel trekganzen worden gedood. Momenteel gaat het naar schatting om ca. 60% standganzen en 40% trekganzen. De trekvogels verlaten ons land in het voorjaar weer. Voor deze trekvogelpopulatie kan niet in voldoende mate worden aangetoond dat er een relatie is met schade.

Bovendien zou bij winterafschot slechts een deel van de bovengenoemde 60% standganzen gedood worden. Dat is veel te weinig om het aantal ganzen te doen dalen, omdat dit in het voorjaar meteen weer wordt aangevuld met nieuwe aanwas.

Winterafschot is dus wettelijk niet toegestaan omdat 1) onvoldoende kan worden aangetoond dat trekvogels schade veroorzaken en 2) omdat de maatregel onvoldoende effectief is in het kader van populatiereductie. Daarom kan afschot vanaf januari (of eerder) niet opgenomen worden in een faunabeheerplan.

De standvogelpopulatie van de brandgans is door het beheer in de afgelopen jaren gereduceerd tot de ondergrens waarbij de gunstige Staat van Instandhouding nog kan worden gegarandeerd. Het beheer in de komende jaren bestaat daarom uit handhaving van dit populatieniveau. Verdere reductie is wettelijk niet toegestaan. Voor het verder verlangen van de schade kunnen alleen middelen worden ingezet die aantoonbaar de Staat van Instandhouding niet verslechteren.

De trekkende brandganzen vertrekken pas in het voorjaar (april-mei) naar hun broedgebieden. Door dit late vertrek veroorzaken ze vooral schade aan de eerste snede grasland en lokaal aan flora en fauna. Het doden van deze trekkende brandganzen is juridisch mogelijk maar vereist wel internationale afstemming om te voorkomen dat de populatie onder de afgesproken grenswaarde komt waarbij de gunstige staat van instandhouding kan worden gegarandeerd. Het grootste knelpunt is echter dat geen onderscheid gemaakt kan worden tussen de standganzen en trekganzen en de populatie standganzen niet verder mag worden gereduceerd als de gunstige staat van instandhouding niet meer gegarandeerd kan worden. De standvogelpopulatie schommelt rond deze ondergrens.

De ruivangsten worden uitgevoerd in de maanden mei en juni. Doe dit dan ook in gebieden beheerd door de provincie, gemeenten, Hoogheemraadschappen, recreatiegebieden etc.

Antwoord

Hiervan is al sinds jaar en dag sprake.

Deel A: Aanpak

Afschot na het broedseizoen tot en met oktober is minder effectief maar kan ook een goede bijdrage leveren aan de reductie. Het is van belang dit dusdanig uit te voeren dat het maximale aantal ganzen per actie wordt gedood en daarbij het minste aantal wordt verjaagd.

Bij de eerste schoten vliegt alles weg. Het wachten is dan op de volgende actie. Acties zijn repeterend en gaan door tot dat de ganzen elders invallen en daar blijven. In aanvang lijkt het minder effectief omdat het veelal jonge ganzen zijn die geschoten worden. Later in het jaar en in de wintermaanden zijn het veelal adulte ganzen die geschoten worden. De verhouding tussen adulte ganzen enerzijds en sub-adulte en eerstejaars ganzen is dan ca. 6:4. Het is dus wel degelijk effectief om adulten vóór de eerstvolgende broedperiode te doden. Een onderbouwende basis ontbreekt in dit concept Faunabeheerplan.

Antwoord

Afschot in de winterperiode is wettelijk niet toegestaan, zie eerder antwoord hierboven.

Verjaagde ganzen zorgen immers voor een toename in de schade (per gans). In veel gevallen is daarvoor een gecoördineerde gebiedsgerichte aanpak vereist. Vanaf augustus kunnen er al trekvogels aanwezig zijn. Hoewel het beheer hier niet op gericht is kunnen in de periode augustus tot en met oktober wel trekvogels gedood worden. Via jaarlijkse monitoring zal de staat van instandhouding worden geborgd van de trekvogelpopulatie (zie hoofdstuk A7).

Deze redenering hoort hier niet in thuis voor wat betreft soorten (o.a.) grauwe ganzen die op basis van EU-regels in die periode bejaagd mogen worden in EU-lidstaten. Nederland is dus niet automatisch plaatsvervangend verantwoordelijk voor het bewaken van de GRP van deze trekganzen. Daar gaan de EU-lidstaten zelf over met inachtneming van wat is vastgesteld in Aewa verband. Dit moet beter worden uitgewerkt in het maatregelen pakket. Als dergelijke (van EU lidstaten) berichten uitblijven is het niet aan dit plan om deze invulling te geven.

Antwoord

Nederland maakt onderdeel uit van de flyway populatie trekganzen. Zie hoofdstuk B1.

Hoewel in de winter het hoogste aantal ganzen aanwezig is, is winterafschot van grauwe ganzen toch het minst effectief. Dit komt doordat daarbij voor een deel trekganzen zullen worden gedood die niet van invloed zijn op de standvogelpopulatie en bovendien niet of nauwelijks bijdragen aan de schade. Het aandeel trekganzen is gemiddeld ongeveer 30-40% van de totale winterpopulatie, maar er zijn verschillen per provincie (zie paragraaf B6.3). Dit betekent dat winterafschot nog steeds bijdraagt op ongeveer 60-70% van de populatie stand ganzen. Deze gedode ganzen doen geen schade meer aan en dragen ook niet meer bij aan de aanwas van de populatie.

Klopt dat gedode trekganzen niet bijdragen aan de schade. De overig trekganzen richten net zo veel schade aan als de standvogels. In foerageergebieden worden daarvoor vergoedingen verstrekt. Dit zou onnodig zijn als er geen schade zou zijn.

Op meer intensief gebruikte graslanden is de schade nog hoger dan in foerageergebieden. Tel bij daarbij op dat winters steeds natter worden wat door vertrappen en verslempen schade verhogend werkt.

Antwoord

Afschot in de winterperiode is wettelijk niet toegestaan, zie eerder antwoord hierboven.

Ook is de kans groot dat in de winter jonge stand ganzen worden gedood die al een kleinere overlevingskans hebben dan de volwassen vogels, en daarnaast nog niet bijdragen aan de reproductie.

Dit is onzin. In het derde levensjaar zijn dit broedvogels en zullen op termijn dus aanwas aan de populatie leveren.

Daarnaast geldt nog dat bij relatief beperkt afschot de effecten van verstoring (meer schadepercelen) niet opwegen tegen de aantallen standganzen die gedood worden.

Het doel is toch om de populatie in aantal te verminderen met het oog op behalen van een maatschappelijk aanvaardbare schade? Wat hebben wij aan deze bewering. Geef inzicht d.m.v. modellering.

Antwoord

Met de huidige aantallen grauwe ganzen blijft aanvullend zomerafschot noodzakelijk. Deze maatregel is iets minder effectief omdat een groot deel van de zomerpopulatie uit jonge ganzen bestaat. De kans is dus groot dat er vooral veel jonge ganzen geschoten worden, ook omdat deze nog geen ervaring met jagers hebben. Jonge ganzen zijn nu juist de ganzen die pas op langere termijn zouden hebben bijgedragen aan nieuwe aanwas. Ganzen starten namelijk vaak pas rond hun derde of vierde levensjaar met broeden, soms zelfs nog later (B4.8).

Op korte termijn remt zomerafschot de groei van de populatie dus niet, maar op langere termijn vermindert het natuurlijk wel toekomstige broedparen.

Al met al is een combinatie van koppel-/broedparenafschot, ruivangsten en zomerafschot noodzakelijk om een bijdrage te leveren aan het verlagen van de schade aan landbouwgewassen en flora en fauna en aan de risico's voor de vliegveiligheid.

Populatiebeheer zal daarom worden toegepast in de periode van 1 februari, beginnend met koppelafschot, tot en met 30 oktober. Een door de FBE zelfopgelegde belemmering om de doelstellingen niet te kunnen halen.

Antwoord

Een modellering van de effecten van het aantal gedode grauwe ganzen is terug te vinden in bijlage C15. De aanpak is ook door middel van verschillende pilots 'gecoördineerd beheer' in Noord-Holland getoetst. Hieruit blijkt dat het haalbaar kan zijn als partijen met elkaar samenwerken en daar waar nodig vrijwillige inzet wordt aangevuld met beroepsmatige inzet.

Voor grauwe ganzen geldt, dat afschot in de periode november- januari veel trekganzen zou treffen, die ons land in het voorjaar weer verlaten. Voor deze trekvogelpopulatie kan niet in voldoende mate worden aangetoond dat er een relatie is met schade aan de eerste grassnede en verder. Daarom kan afschot vanaf januari (of eerder) niet opgenomen worden in een faunabeheerplan.

Alleen in de 0-10 km veiligheidszone rondom Schiphol zal vanwege het belang van de vliegveiligheid ook in de winter populatiebeheer plaatsvinden.

Moet dit niet zijn risico verlagend beheer?

Antwoord

Onderscheidt dient gemaakt te worden tussen doel en maatregel. Het doel is een bijdrage leveren aan het bevorderen van de vliegveiligheid. De maatregel die daarbij wordt ingezet is onder andere populatiereductie.

A5.4 Nestbehandeling

Nestbehandeling is geen onderdeel meer van het maatregelenpakket gericht op populatiereductie in gebieden waar niet alle nesten gevonden kunnen worden. Het draagt onder die omstandigheden niet bij tot reductie van de populatie. Heel lokaal kan het wel een nuttige maatregel zijn, als daarbij alle nesten kunnen worden gevonden en alle eieren worden behandeld. De toepassing zal daardoor in de praktijk beperkt zijn tot (startende) kleine overzichtelijke broedlocaties.

Is het nu wel of niet een bijdrage? Een klein beetje is ook een bijdrage. Als het niet nuttig is schrijf dit dan op. Wel vreemd dat er wel een suggestie is opgenomen (alle nesten) dat het wel helpt.

Antwoord

Uitgebreid wetenschappelijk onderzoek toont aan dat nestbehandeling alléén effectief is bij lokale (startende) groepen en in situaties waarbij alle nesten gevonden kunnen worden en alle eieren verwijderd worden, bijvoorbeeld in een stadspark. Voor populatiereductie op grotere schaal is nestbehandeling niet effectief, omdat er in de meeste gevallen evenveel kuikens vliegvlug worden. Dat lijkt misschien niet direct logisch, maar de verklaring hiervoor is beschreven in hoofdstuk B9.5. Bovendien heeft nestbehandeling ongewenste neveneffecten.

Er zijn gedurende de vele reactierondes en gesprekken met stakeholders geen andere onderzoeken of navolgbare gegevens aangedragen die deze wetenschappelijke conclusie uit het Ganzenplan weerleggen. Zie voor meer informatie ook de publicatie van 24 februari 2024: <https://www.ganzenplan.nl/nieuws/de-effectiviteit-van-nestbehandeling/>

A6 Dodelijke maatregelen A6 Vergunningsplichtige activiteiten Onderbouwing per belang en per diersoort De doelen ten aanzien van de maatschappelijk geaccepteerde schade zijn niet alleen met werende en preventieve maatregelen te bereiken. Ondanks alle inspanningen blijft het doden van ganzen noodzakelijk.

Per wettelijk belang wordt de onderbouwing gegeven waarom deze maatregelen nodig zijn en wanneer. Deze helpen niet.

A6.1 Landbouwbelangen Grauwe gans De meeste schade aan gewassen wordt veroorzaakt door de standvogelpopulatie van grauwe ganzen. De schade ligt fors boven de maatschappelijk geaccepteerde schade. Het aantal grauwe ganzen is ook veruit het hoogst van alle ganzensoorten in Nederland. Voor de grauwe gans geldt dat zowel de trek- als de standvogelpopulatie ruim boven de internationaal afgesproken doelpopulatie zit (voor trek ganzen 2x de GRP en voor stand ganzen 1.1x de GRP, zie paragraaf B6.5). Juridisch is er vanuit de zorg voor de instandhouding dus geen belemmering voor populatiebeheer van de stand- en trekvogelpopulatie. De trekkende grauwe ganzen verlaten ons land al eind februari-begin maart. Begrazing op grasland tot medio maart veroorzaakt maar in beperkte mate schade (zie hoofdstuk B7.) Daarbij geldt uiteraard wel dat het gras de kans moet krijgen om te herstellen wat niet het geval is als de standvogelpopulatie dezelfde percelen blijft begrazen. In ieder geval is het over het algemeen niet de trekvogelpopulatie die substantiële schade veroorzaakt aan blijvend grasland en natuur. Dit rechtvaardigt dan ook niet een keuze voor populatiebeheer van de trekvogelpopulatie.

Zie bovenstaand commentaar (hoofdstuk A7)

Het aantal grauwe ganzen van de standvogelpopulatie is mede als gevolg van de genomen maatregelen gestabiliseerd op een niveau ver boven het niveau van de gunstige staat van instandhouding. Voor de grauwe gans geldt dat de maatregelen gericht op populatiebeheer die in de afgelopen beheerperiode konden worden ingezet kunnen helpen, maar tot nu toe

onvoldoende konden worden benut en/of onvoldoende effectief ingezet zijn. Voor inzet op populatiereductie zijn op hoofdlijnen dan ook geen wijzigingen noodzakelijk in het type maatregelen, wel in de manier waarop en de intensiteit waarmee deze worden ingezet. Grote populaties zoals die van de grauwe standganzen hebben voldoende veerkracht om relatief kleine verliezen goed te kunnen opvangen. Een beperkte verhoging van het jaarlijks aantal gedode ganzen heeft dan ook geen effect op de omvang van de populatie. Op grond van alle kennis over de populatie grauwe ganzen is berekend dat het benodigde afschot om een daadwerkelijke afname te realiseren gemiddeld over de verschillende provincies moet worden verdubbeld om een afname van de populatie te realiseren (zie C15 modellering). Na een periode van 1 tot 3 jaar kan de inspanning wel weer worden verminderd, tot een lager niveau. Wordt hier nu gesuggereerd dat wij over drie jaar de doelstelling hebben gehaald. D.w.z. maatschappelijk aanvaardbare schade, een succesvolle bewaking van de GRP en daarna een aangepast beheer om tot een status quo te komen? Hoe verhoudt zich dit tot het afschalen van nestbehandeling en geen winterafschot? Er is helemaal geen ruimte in het plan om af te schalen. Verwacht mag worden dat met het oog op de huidige situatie op het hoogste niveau wordt ingezet. Naar gelang de vorderingen blijvend behaald zijn kan pas afgeschaald worden.

Het probleem is dat na het bereiken van de doelstelling, de meest ingrijpende maatregelen continueren. In plaats van af te schalen naar het in de EU Vogelrichtlijn toegestane reguliere afschot. Het is geen probleem om voor en na het bereiken van de GRP/doelstelling te kijken, het probleem is wat ze voorstellen. En uiteraard moet het duidelijk zijn inclusief een duidelijke ladder.

Brandgans Een fors deel van de schade aan vooral voorjaarsgras wordt nog steeds veroorzaakt door de brandgans. De schade ligt ruim boven de door de provincies vastgestelde maatschappelijk geaccepteerde schade. Ook in enkele natuurgebieden is specifiek de brandgans verantwoordelijk voor schade. Deze schade wordt veroorzaakt door zowel de stand- als trekvogelpopulatie. Doordat de trekkende brandganzen pas laat uit Nederland vertrekken (april/mei) kunnen ze, in combinatie met hun graasgedrag, zorgen voor schade aan de voorjaarsssnede en daarmee een relatief groot aandeel hebben in de totale schade. De Nederlandse standvogelpopulatie valt onder MU3. Die populatie zit weliswaar boven de GRP maar net onder de 200% grens waarvoor afstemming is vereist binnen het hele gebied van de populatie (zie B6.5). Doordat vrijwel de hele populatie in Nederland zit, is internationale afstemming over eventuele beheermaatregelen echter niet nodig om de GRP te kunnen bewaken. In de vijf provincies fluctueert het aantal brandganzen van de standvogelpopulatie rond de GRP, als gevolg van de genomen maatregelen uit de afgelopen beheerperiodes. Ondanks deze stabilisatie is de schade nog wel toegenomen (zie paragraaf A4.7 en daarmee samenhangend paragraaf A8.1). In de winter wordt de Nederlandse standvogelpopulatie aangevuld met een deel van de trekganzen van MU2 en MU1. In MU1 is de stand ruimschoots meer dan 200% van de GRP.

In MU2 zit de stand weliswaar boven de GRP maar onder de 200% grens. Om in de winter populatiebeheer te kunnen toepassen zou afstemming met de andere landen uit MU2 dus noodzakelijk zijn (zie paragraaf B6.5). Als verdere reductie geen optie is, kan alleen worden teruggevallen op weren en/of verjagen (of niets doen). Voorkomen moet worden dat door verjagen de schade juist toeneemt (zie hoofdstuk B9). Met verjaging kan enigszins sturing worden gegeven aan waar ganzen grazen en dus waar schade optreedt. Verjaging vraagt om een gebiedsgerichte gecoördineerde aanpak, waarbij voldoende aantrekkelijke opvanggebieden beschikbaar zijn. Met name in de winter en het late voorjaar moet kritisch worden gekeken of er wel voldoende geschikt alternatief gebied beschikbaar is. De maatschappelijke kosten zullen dan niet af te nemen maar het kan wel effect hebben op de maatschappelijke acceptatie van de aanwezigheid van brandganzen. Een belangrijke voorwaarde hierbij is wel dat degene die voorzien in een opvanggebied voldoende gecompenseerd worden. Het blijft van belang zowel de stand- als de trekvogelpopulatie kritisch te volgen (zie hoofdstuk A7).

Het probleem van hybridiseren (schade aan de natuur) is ten onrechte niet beschreven. Er zijn geen maatregelen opgenomen om dit probleem te adresseren. Gezien de belangrijkheid van Nederland voor brandganzen moet er stevig ingegrepen worden om een zuivere populatie brandganzen te waarborgen. Simpel gezegd: Alle Canadese ganzen opruimen net als alle hybride brandganzen. Gezien het razendsnelle tempo van hybridiseren moet Nederland spoorlags aan de gang om dit proces te stoppen. Een blamage voor Nederland ligt op de loer. De totale verdwijning van de raszuivere populatie brandganzen.

Antwoord

Canadese ganzen zijn net als brandganzen onder de Vogelrichtlijn beschermd (A6.1). Het is daarom niet mogelijk om alle Canadese ganzen te doden. De risico's met betrekking tot hybridisatie is beschreven in A6.2. Verwilderde en hybride ganzen zijn opgenomen in het maatregelenpakket (zie A6).

Kolganzen

Kolganzen die in Nederland voorkomen behoren bijna allemaal tot de trekkende populatie kolganzen. Op sommige plekken zijn enkele broedende kolganzen aanwezig. De kolganzen vertrekken in februari/maart weer naar hun broedgebieden. Door dit relatief vroege vertrek leveren kolganzen nauwelijks schade op voor grasland. Percelen waar de kolganzen tot dan toe hebben gegraasd, kunnen zich van deze begrazing herstellen, mits er vanaf dat moment niet door andere ganzensoorten begrazing plaatsvindt. Omdat kolganzen genoeg moeten opvetten voordat ze vertrekken, zal verjaging in de winter van grasland eerder negatief uitpakken dan positief. Ze moeten dan meer eten om op te vetten wat kan resulteren in meer schade en een eventueel later vertrek. Aan dit laatste zit wel een duidelijke grens want ze moeten uiteindelijk wel op tijd in hun broedgebieden arriveren. Voor kwetsbare gewassen ligt dat anders. Door de hoge investeringen en gewasprijzen is verjaging met ondersteunend afschot naar blijvend grasland wel een maatregel die de schade lokaal kan voorkomen dan wel reduceren. Het is van belang dat er een goede monitoring plaatsvindt op de trekvogelpopulatie om de staat van instandhouding te blijven borgen (zie hoofdstuk A7). Dit wordt net zoals bij de grauwe gans en brandgans gedaan door met GRP's te werken.

De populatie trekganzen van de kolgans zit momenteel nog ruim boven de GRP die voor deze soort is bepaald (zie paragraaf B6.5). Er is dus geen aanleiding om, daar waar het betreft, terughoudend te zijn met afschot. Wat betekent dit voor je maatregelen? Je kunt in de winter gewoon overal op agrarische grond afschot uitvoeren ter voorkoming van schade. Je hoeft het niet te doen maar het ligt wel voor de hand als het voorkomen van schade voorop staat. Wat staat er in het beleid van de provincies/wat willen de provincies? Je moet afspraken maken met de provincie op grond van een duidelijk doel. Nu moet je veel inspanning leveren om schade aan graan enz. te voorkomen terwijl je op grasland niets kunt doen. Is dit nu de meest effectieve manier op de schade laag te houden en is het redelijk in verhouding met de lasten voor de uitvoerders/grondgebruikers?

Antwoord

Een faunabeheerplan dient binnen de wet en het beleid van de provincies te worden opgesteld. Basis is dat ganzen beschermd zijn (nee, tenzij). Voor afwijken van het beschermingsregime moet aan een aantal voorwaarden voldaan worden. De Staat van Instandhouding is er daar één van. Daarnaast moet bewezen worden dat de maatregelen noodzakelijk en effectief genoeg zijn om de schade terug te brengen.

Het mogelijk maken van populatiereductie kolganzen kan niet in voldoende mate worden onderbouwd. Kolganzen zijn in de winter aanwezig en vertrekken in februari/maart weer naar hun broedgebieden. Door dit relatief vroege vertrek leveren kolganzen nauwelijks

schade op voor grasland. Populatiebeheer kan niet volgens de wettelijke eisen worden onderbouwd. Gezien de directe schade die kan ontstaan op kwetsbare gewassen is verjaging met ondersteunend afschot op de kolgans in de winterperiode overigens wel toegestaan.

Canadese gans (grote en kleine)

Grote Canadese gans De Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) heeft in 2000 de grote Canadese gans (*Branta canadensis*) als dwaalgast erkent, waarmee deze op de lijst van in Nederland voorkomende wilde inheemse vogelsoorten kwam. Echter, door nieuwe ecologische inzichten is de grote Canadese gans weer verwijderd van deze lijst, omdat het voorkomen van dwaalgasten van deze soort in Nederland in twijfel is getrokken (zie paragraaf B4.2). De grote Canadese gans wordt hierdoor ecologisch als exoot beschouwd. Dit is echter nog niet verwerkt in de Vogelrichtlijn, waardoor de staat van instandhouding officieel nog steeds geborgd moet worden. Door sommige provincies wordt toch een nulstand of minimale stand nagestreefd. Gezien de ecologische overeenkomsten tussen de grote Canadese gans en de grauwe gans en ook de kolgans, is te verwachten dat de schade die wordt veroorzaakt door de grote Canadese gans vergelijkbaar is met de andere soorten. Er kan worden gesteld dat er evidente (dreigende) schade is door de grote Canadese gans (zie hoofdstuk B7).

Kleinste Canadese gans

De kleinste Canadese gans (*Branta hutchinsii minima*) is een exoot; een soort die van nature niet voorkomt in Nederland. Daarmee is deze soort niet beschermd onder de Vogelrichtlijn en Omgevingswet. Los daarvan is de populatie kleinste Canadese ganzen recent volledig geïdentificeerd als hybride ganzen (kruisingen tussen de kleinste Canadese gans en de brandgans). Zuivere kleinste Canadese ganzen lijken niet meer voor te komen. Ook hybriden zijn niet beschermd in wetgeving.

Let wel, het is niet alleen de kleine Canadese gans die hybridiseert. De brandgans zelf ook. Gezien de belangrijkheid van Nederland voor brandganzen moet er stevig ingegrepen worden om een zuivere populatie brandganzen te waarborgen. Simpel gezegd: Alle Canadese ganzen opruimen net als alle hybride brandganzen.

Antwoord

Canadese ganzen zijn net als brandganzen onder de Vogelrichtlijn beschermd (A6.1). Het is daarom niet mogelijk om alle Canadese ganzen te doden. De risico's met betrekking tot hybridisatie is beschreven in A6.2. Verwilderde en hybride ganzen zijn opgenomen in het maatregelenpakket (zie A6).

Tabel 1: Overzicht beheer op basis waarvan een vergunning aangevraagd kan worden

Omgevingswet voor het belang landbouw.

Beheermaatregel	Periode	Doel	Soort	Gedragsbeïnvloeding	Ondersteunend afschot op
landbouwpercelen met kwetsbare gewassen	Gehele jaar	Zowel standganzen als trekganzen	verjagen van schadegevoelige landbouwpercelen.	Grauwe gans. Brandgans. Kolgans.	Ondersteunend afschot op blijvend grasland
1 maart t/m 31 oktober	Verjagen van stand- en trekganzen indien populatiebeheer niet meer ingezet kan worden op standganzen.	Grauwe gans. Brandgans.	Populatiereductie	Koppelaafschoot	1 februari t/m 31 maart
Afschot gericht op standganzen in de periode dat er nog trekganzen aanwezig kunnen zijn.	Grauwe gans. Brandgans	Afschot 1 maart t/m 31 oktober	Intensief afschot om de populatie te verlagen.	Grauwe gans. Brandgans.	Ruivangsten
1 mei t/m 31 juli	Met een kortdurende verstoring een grote groep standganzen onttrekken.	Grauwe gans. Brandgans.	Nestbehandeling	1 februari t/m 31 juli	Kleine lokale populaties of pas beginnende populaties.
Grauwe gans. Brandgans.	9	Indien			

maatschappelijke aanvaardbare schade niveau niet gehaald wordt en de staat van instandhouding geborgd is. 10 Genoemde ganzensoorten zijn soorten in al haar verschijningsvormen inclusief verwilderde en hybride vormen. Indien de staat van instandhouding geborgd is gelden deze maatregelen ook voor de Canadese gans. 11 Vanwege beleidsregels provincie Zeeland vanaf 15 februari tenzij deze wijzigt naar 1 februari.

Volg de ladder, kijk naar het verleden en richt je op de doelstelling.

Antwoord

Hier is nog niet duidelijk wat hier wordt bedoeld met 'de ladder'. Later in de reactie van deze inzender komt dit uitgebreid aan bod. Daarom wordt verwezen naar het antwoord aldaar.

A6.2 Flora en fauna Door de aanwezigheid van voedselrijke landbouwgronden is het aantal ganzen veel groter geworden dan de draagkracht van de natuurgebieden. De grote aantallen van vooral stand ganzen van brandgans en grauwe gans zorgen dan ook voor schade aan oeverbegroeiingen en botanisch waardevolle graslanden. Deze schade is ook beperkend of bedreigend voor het behalen van Natura2000 gebiedsdoelen en voor de doelen van de Kaderrichtlijn Water (zie paragraaf B7.2). Het is dus van belang maatregelen te treffen. Tevens Het beschermen van oevers en oeverbegroeiingen met rasters is een maatregel die beheerders kunnen toepassen ter voorkoming van kleinschalige lokale schade. Dat blijkt tot nu toe echter niet toereikend en erg kostbaar. Kunnen deze rasters negatieve effecten hebben op andere fauna.

De lokale toepassing van het afrasteren van opgroei habitat om landbouwschade te beperken kan op termijn bijdrage aan het verminderen van schade aan flora en fauna, omdat het uiteindelijk de aantrekkelijkheid van een gebied als broedgebied beperkt. In de eerste jaren zal het de druk op het natuurgebied echter juist verhogen. Dit is slechts een lokaal toepasbare methode in specifieke gebiedsomstandigheden. Reductie van het aantal stand ganzen van met name de grauwe gans is naast de preventieve maatregelen dan ook essentieel om natuurdoelen te kunnen behalen of voor verdere vermindering te behoeden. Reductie van het aantal brand ganzen is gericht op handhaving van de huidige stand. Verdere verlaging van de schade door deze soort vergt dus een andere aanpak. Oevers beschermen en verjagende acties zijn daarbij de enige opties.

Noem het aantal van de stand als streefstand

Antwoord

Dit faunabeheerplan gaat niet (meer) uit van doelstanden en/of streefstanden. De wet gaat uit van de maatschappelijke schade. De relatie tussen het aantal ganzen en de omvang van de schade is echter niet rechtlijnig (zie A4, inzicht 2 en B7.1). De monitoring zal zich dan ook richten op de schade-ontwikkeling. Het benodigde beheer zal daarop worden afgestemd via de principes van adaptief beheer, waarbij elk jaar het beheer zal worden bijgesteld op basis van de meest recente inzichten. Om de Staat van Instandhouding te blijven borgen zal ook het aantal ganzen gemonitord worden (zie A7.1).

Lokaal kunnen nog aanvullende maatregelen worden genomen om de schade aan de natuur te beperken. Verjaging om te voorkomen dat de gebieden als ruigebied worden gebruikt kan lokaal een goede maatregel zijn. Er moet daarvoor wel een alternatief gebied beschikbaar zijn. Ook deze maatregel kan dus slechts beperkt toepassing vinden. Het spreekt voor zich dat de verjaging dusdanig moet plaatsvinden dat de doelen ten aanzien van andere soorten daarmee niet worden bedreigd.

Je kunt dit wel zo opschrijven maar als er geen methodiek aan ten grondslag ligt heeft niemand hier iets aan.

Antwoord

In B9 zijn de verschillende maatregelen inclusief de werkzame methodiek terug te lezen.

Canadese ganzen vormen vooral een risico voor de hybridisatie van inheemse standvogelpopulatie brandganzen en grauwe ganzen. Vermoed wordt dat de kleinste

Canadese gans vooral hybridiseert met de brandgans en de grote Canadese gans met de grauwe gans. Hybriden van Canadese ganzen en brandganzen kunnen ook weer nakomelingen voortbrengen waardoor geleidelijk aan de zuivere soorten verdwijnen.

Hybriden van Canadese gans met grauwe gans lijken niet vruchtbaar. Bestrijding van hybriden is vanwege de bedreiging voor de inheemse fauna dus van belang. Bestrijding van de zuivere grote Canadese gans is vanwege de bedreiging voor de inheemse fauna ook van belang. De wet (en ook de Vogelrichtlijn) loopt echter achter op de recente wetenschappelijke ecologische inzichten waaruit blijkt dat deze soort als invasieve exoot moet worden beoordeeld en beschouwd de soort nog als inheems en dus te beschermen (zie paragraaf A8.2).

Uit voorzorg en prioriteit deze hybriden altijd doden.

A6.3 Vliegveiligheid

Vanuit het oogpunt van veiligheid is het streven 100% veiligheid. In dit verband te vertalen als nul aanvaringen met ganzen. Voor Schiphol zijn daarvoor specifieke afspraken vastgelegd in een convenant reductie vogelaanvaringen Schiphol. Het grootste risico op vogelaanvaringen bestaan binnen een hoogte tot 1000 voet (ca 300 meter). Deze hoogte is rond Schiphol door vliegtuigen bereikt op 6 km afstand van het vliegveld¹². Om daarop nog een kleine veiligheidsmarge te hebben is een veiligheidszone van 10 km afgesproken (zie hoofdstuk B8). Daarbinnen dient het aantal ganzen jaarrond bij voorkeur dus tot een absoluut minimum te worden beperkt.

Het is ondenkbaar dat dit gerealiseerd kan worden door alleen populatiebeheer. Niet alleen is dat niet uitvoerbaar vanwege de borging van de Staat van instandhouding, de grote van de oppervlakte, maar er zal ook altijd aanvulling plaatsvinden.

Antwoord

Uit de evaluatie van het Schipholconvenant blijkt dat het aantal ganzen in de verschillende zones is toegenomen, ondanks alle inspanningen om de aantallen juist te verkleinen.

Het aantal grauwe standganzen in het westen en midden van Nederland blijft te groot, waardoor influx naar de 0-10 km veiligheidszone rondom Schiphol niet alleen kan worden voorkomen door intensieve maatregelen in de 10-20 km zone. Om de influx naar de veiligheidszone daadwerkelijk te verminderen, is sterke populatiereductie in alle omliggende provincies (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland) noodzakelijk. Dit noemen we de 10+ km zone. Om die reductie te bereiken moet de inzet worden vergroot en effectiever worden ingezet. Daarnaast is een duidelijkere sturing en facilitering van de uitvoering nodig door de convenantpartners. In het Ganzenplan staat beschreven hoe dat kan worden bereikt.

De maatregelen uit het faunabeheerplan zijn aanvullend op de sturing die verschillende overheden moeten geven aan de inrichting en het grondgebruik in de veiligheidszone. Een voor ganzen onaantrekkelijke inrichting en grondgebruik geven de beste garantie op het voorkomen van vogelaanvaringen. De borging van de Staat van instandhouding dient op landelijk niveau plaats te vinden. Het bevorderen van de vliegveiligheid heeft prioriteit waardoor aantallen op andere locaties opgevangen kunnen worden.

12 Dit is geregeld in de voorschriften van het Luchthaven Indelingsbesluit (LIB). Ganzen van buiten de veiligheidszone. Maatregelen die erop zijn gericht het gebied niet aantrekkelijk te maken voor ganzen (ruimtelijk beleid) bieden de beste garantie op een zo laag mogelijk aantal ganzen in de gevarenzone. Aanpassingen in het landschap en teeltkeuze, eventueel aangevuld met intensieve verjaging op geschikte momenten, zijn daarom de beste maatregelen om de omgeving van vliegvelden minder aantrekkelijk te maken voor ganzen en daarmee de risico's voor vliegveiligheid te verlagen.

Populatiebeheer is daarop slechts een aanvullende noodzakelijke maatregel. Met ruimtelijke aanpassingen zijn vaak complex omdat het vele belangen raakt. Ze vergen bovendien vaak veel tijd. Vooralsnog is populatiebeheer gericht op een minimale stand in de veiligheidszone tot 10km dan ook een aanvullende maar noodzakelijke maatregel. Om de risico's voor de vliegveiligheid van Schiphol te minimaliseren wordt het volgende pakket aan maatregelen toegepast.

Op basis van wat in het betreffende hoofdstuk Vliegveiligheid van het plan staat en in de eerste zinnen van deze paragraaf A6.3 is de rest van deze tekst lareikoek. In het desbetreffende hoofdstuk laat de FBE de 10-20km zone vallen en verwijst vervolgens dat daarvoor in de plaats, de populaties in geheel N-H voor het doel de vliegveiligheid aan te pakken. Dit laatste is volledig weggefallen. Conclusie: buiten de 10 km zone wordt er niets specifiek gedaan m.b.t. de vliegveiligheid.

Dit is de verkeerde volgorde, eerst geeft de overheidsorganisatie die verantwoordelijk is voor de vliegveiligheid aan wat nodig is om te doen, daarna maken de FBE's een maatregelenpakket en worden afspraken gemaakt over de financiering. Dit is ook nodig om de verantwoordelijkheid van de FBE's en uitvoerders duidelijk te maken. Je moet als FBEbestuur en als uitvoerder van het plan duidelijk hebben wat je op je neemt, bijv. ook inspanningsverplichting of prestatieverplichting. Als dat vliegtuig uit de lucht valt, wil je niet worden aangesproken.

Antwoord

Zie voorgaand antwoord over 'vliegveiligheid'.

Deel A: Aanpak Onderstaande tabel (inhoud) is een rommeltje. Gaat de tijdsdruk een rol spelen?

Tabel 2: Overzicht beheer op basis waarvan een vergunning aangevraagd kan worden

Omgevingswet voor het belang vliegveiligheid.

Beheermaatregel 13 Periode Doel Soort14

Gedragbeïnvloeding Ondersteunend afschot Gehele jaar Zowel standganzen als trekganzen verjagen uit de 10 km zone van Schiphol
 Grauwe gans Brandgans Kolgans Populatiereductie
 Afschot Gehele jaar Intensief afschot om te zorgen dat er in de 0-10 km zone van Schiphol zone een minimale stand van standganzen na te streven. Grauwe gans Brandgans Kolgans

Ruivangsten 1 mei t/m 31 juli Met een kortdurende verstoring een grote groep standganzen onttrekken

Wonderlijk, de actie wordt ingezet om de ganzen te vangen en direct daarna te doden. Dat zij daarbij worden verstoord is niet relevant.

Antwoord

Het gaat hierbij om de verstoring van de omgeving. De stress die het bij de gevangen dieren oplevert is verwoord in B9.5.

Grauwe gans Brandgans Kolgans

Dit betreft voornamelijk het wegnemen van de nieuwe aanwas en in mindere mate van adulte en subadulte ganzen Nestbehandeling 1 februari t/m 31 juli Kleine lokale populaties of pas beginnende populaties. Grauwe gans Brandgans Kolgans Dit betreft voornamelijk het voorkomen van nieuwe aanwas. 13 Indien maatschappelijke aanvaardbare schade niveau niet gehaald wordt en de staat van instandhouding geborgd is. 14 Genoemde ganzensoorten zijn soorten in al haar verschijningsvormen inclusief verwilderde en hybride vormen. Indien de staat van instandhouding geborgd is gelden deze maatregelen ook voor de Canadese gans

Voorstellen (Jagersverenigingen) Hoofdstuk maatregelenpakket Interprovinciaal Ganzenplan

Toegesplitst op de soort grauwe gans PLAN Noord-Holland voorbereidend op Hoofdstuk Maatregelenpakket

Aanleiding: Van jaar tot jaar oplopende aantallen grauwe ganzen, oplopende landbouwschade en stringent oplopend risico voor de luchtvaart en overige wettelijk te beschermen doelen.

Vraag om aanpak van: : Feitelijke ontwikkeling van de populatie grauwe ganzen in het werkgebied van de FBE Noord Holland.

- o Sinds de jaren 90 van de vorige eeuw groeit het aantal grauwe ganzen, zo ook de daaruit voortvloeiende schade.
- o Reeds in 1995 stond vast dat de populatie jaarrond verblijvende grauwe ganzen exponentieel zou gaan groeien.
- o Incidenteel gaf de provincie Noord-Holland voorafgaand aan 1995 vergunning (jachtwet) af om in de zomerperioden grauwe ganzen te bestrijden ter bescherming van landbouwbelangen. Na 1995 werd het afgeven van deze vergunningen sporadischer.
- o Eco/politiek-maatschappelijk werd de toename van aantallen grauwe ganzen breed toegejuicht en geroemd als zijnde een succes van het door Nederland gevoerde natuurbeleid.- 2002 landelijk besluit invoer Flora- en Faunawet
- o Eind 2004, goedkeuring (N-H) Faunabeheerplan (eerste) met daarin omschreven (verplicht) de gewenste stand van de populatie grauwe ganzen en de maatregelen binnen de Europese Vogelrichtlijn geboden ruimte om deze stand en de beoogde schadeverminderingen te bereiken: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/AUTO/?uri=celex:32009L0147>
- o In het in 2005 vigerende Faunabeheerplan waren de door GS N-H afgegeven ontheffingen niet toereikend om het beheer conform dit Faunabeheerplan uit te voeren. Streefstanden werden niet bereikt.
- o Aantallen van grauwe ganzen steeg exponentieel, zo ook de schade aan de landbouw.
- o In vervolgplannen werden de mogelijkheden om de doelstellingen van de Faunabeheerplannen aangescherpt met ontheffingen die het mogelijk maakten om de verboden in de Europese Vogelrichtlijn (ook geïmplementeerd in Nationale wetgeving) niet voor Noord-Holland te laten gelden.
- o Koppelafschot, nestbehandeling, afschot in broedperiode en vang/doden acties werden in Noord-Holland mogelijk gemaakt.
- o In 2012 werd (politiek gewenst) afgesproken, om de ruimte die door de Europese Vogelrichtlijn aan alle EU lidstaten werd toegestaan, in Noord-Holland niet meer toe te passen. Er werd een winter-rustperiode (november, december, januari, februari) waarbinnen geen populatiebeheer meer werd toegestaan ingevoerd.
- o Afgesproken zou zijn dat de winterrust voor drie jaar zou gelden en vervolgens zou worden geëvalueerd. Dit laatste is nooit gebeurd.

- o Gedurende de gehele beleid/beheer, is jaarlijks gebleken dat de populatie jaarrond verblijvende ganzen is blijven groeien (geregistreerde tellingen) en de schade is blijven stijgen.

Beleidsvoornemen provincie Noord-Holland:

“In het coalitieakkoord van de provincie Noord-Holland 2023–2027 is het volgende opgenomen met betrekking tot ganzenbeheer (Provincie Noord-Holland, 2023):

- o Toereikend faunabeheer is van groot belang. De provincie neemt het initiatief om beleid op te stellen en kaart deze problematiek waar nodig aan bij het Rijk.
- o De ganzenpopulatie zorgt voor enorme schade aan landbouwgewassen en natuur. Deze periode zetten we daarom alles op alles om de ganzenpopulatie te verminderen. Met betrokken partijen maken we een actieplan dat toewerkt naar gecoördineerde preventie, minder schade, betere informatie over nut en noodzaak van bestrijding en een eerlijke, haalbare tegemoetkoming. Preventieve maatregelen en diervriendelijke bestrijding vormen het zwaartepunt van het actieplan. Het doden van ganzen wordt alleen ingezet als er geen andere oplossingen meer zijn. Als er gedood moet worden, heeft vergassen de voorkeur, omdat dit minder stress bij de dieren veroorzaakt. Het afschaffen van de winterrust op boerenakkers wordt als proef opgenomen in het actieplan.
- o Als in 2025 een substantieel dalende trend in de ganzenschades en -populatie uitblijft, wordt in 2026 een brede evaluatie uitgevoerd op hoe het faunabeheer functioneert, welke kaders daarvoor gelden en hoe het georganiseerd is. Zolang de populatie niet is teruggebracht, wordt het eigen risico verlaagd tot 5%.”

Is dit concept Faunabeheerplan het bedoelde actieplan?

Antwoord

De provincie Noord-Holland heeft aangegeven het proces van het tot stand komen van dit faunabeheerplan Ganzen te gebruiken voor het maken van het actieplan. Als uit het proces van het actieplan nieuwe inzichten of mogelijkheden volgen op basis waarvan het faunabeheerplan kan worden herzien conform de Omgevingswet, dan is dit mogelijk.

Vervolgens.

De Faunabeheereenheid (Fbe) in Noord-Holland publiceerde in haar mailing van 25 september 2024 over haar nieuwe inzichten inzake het verjagen van ganzen. Volgens de Fbe is: de afgelopen jaren veel onderzoek gedaan naar schade die ganzen toebrengen aan gewassen. Dat geeft nieuwe inzichten, zoals dat meer ganzen in de wei niet altijd minder opbrengst betekent. Ook zijn er nieuwe inzichten opgedaan met betrekking tot verjaging. Zo blijkt uit onderzoek van het NIOO-KNAW dat ganzen die verjaagd worden, meer honger krijgen. Vliegen kost namelijk erg veel energie. En dus moeten verjaagde ganzen méér grazen om die energie weer aan te vullen. Anders gezegd: het verjagen van ganzen leidt uiteindelijk tot meer gewasschade.

De conclusie van de Fbe is gebaseerd op een publicatie van 29 juni 2023 over een onderzoek getiteld:

“Limiting scaring activities reduces economic costs associated with foraging barnacle geese:

Results from an individual-based model” van de hand van Moniek de Jager en Nelleke Buitendijk. Dit onderzoek (<https://besjournals.onlinelibrary.wiley.com>) is gedaan op basis van een model waarbij onderzoek is gedaan naar beheersscenario's voor Brandganzen in weidegebieden in Friesland, waar in de periode van november tot in mei jaarlijks 500.000 ganzen overwinteren.

Naast de verwijzing naar dit onderzoek presenteerde de Noord-Hollandse Fbe een drietal 'infographics' met grauwe ganzen, waarin de suggestie wordt gewekt dat het verjagen van grauwe ganzen met afschot naar grote rustgebieden gelegen in weidegebieden minder gewasschade oplevert, waarbij het afschot zich beperkt tot de akkerbouwgebieden met kwetsbare gewassen (op de tekening sla). Deze suggestieve tekeningen sorteren voor op maatregelen en uitkomsten, waarvan het effect in het geheel niet is onderzocht. In elk geval niet in het aangehaalde NIOO-onderzoek. In het conceptplan wordt herhaaldelijk aangehaald dat: verontrusten betekent meer schade. Dit is bepaald (lang niet altijd) niet het geval ganzen vliegen niet alleen uit noodzaak. Vliegen is nu eenmaal de manier waarop vogels zich verplaatsen.

Allereerst handelt het onderzoek over het foerageergedrag van Brandganzen in de winterperiode, een ganzensoort die in de provincie Noord-Holland niet in deze grote aantallen voorkomt. In Noord-Holland zijn het Grauwe Ganzen, een andere soort, die het gehele jaar rond in grote aantallen voorkomen en die juist op grasland de grootste schade aanrichten. Het is nog maar de vraag of het verjagen van grauwe ganzen van akkerland naar graslanden, zoals de tekeningen van de Fbe suggereren, effectief is.

Ten tweede zijn in Noord-Holland in tegenstelling tot Friesland alle weilanden voor alle soorten ganzen in winterperiode al 'rustgebied' tussen aanhalingstekens. Niet omdat deze gronden als zodanig zijn aangewezen, maar omdat de provinciale ontheffing het afschot van ganzen in de winter (van november tot maart) op grasland niet toestaat. Dit in tegenstelling tot de Brandganzen in Friesland. Ten derde is het nog maar de vraag of Grauwe Ganzen die op hun dagelijkse foerageervlucht worden verjaagd en geschoten tot minder schade leiden als dit wordt gestaakt. Zij zullen elders foerageren, maar of dit leidt tot meer of minder foerageren en dus tot meer of minder schade is niet voorstelbaar. In tegenstelling tot Brandganzen bouwen de niet trekkende Grauwe Ganzen geen reserves op voor hun trekvlucht naar hun broedgebieden na de winter.

Kortom, het één op één overnemen en projecteren (in infographics) van de conclusies van het onderzoek naar beheersscenario's voor Brandganzen op grasland in Friesland in de winter op beheersscenario's voor jaarrond verblijvende Grauwe Ganzen in Noord-Holland is onverantwoord en kan zonder nader onderzoek leiden tot verder groeiende populatie Grauwe Ganzen en toenemende schade.

Anders gezegd: of het verjagen van grauwe ganzen uiteindelijk leidt tot meer gewasschade in Noord-Holland kan niet geconcludeerd worden uit het genoemde onderzoek.

Tenslotte is in Noord-Holland in het recente verleden onderzoek gedaan naar de ligging en opvang van de aangewezen rustgebieden. Deze waren zowel qua ligging als capaciteitvoldoende voor de opvang van de trekkende winterganzen, die in Noord-Holland tijdelijkverblijven.

Antwoord

Met verjaging kan sturing worden gegeven aan waar ganzen grazen en dus waar schade optreedt. Daarvoor moet wel aan een aantal voorwaarden worden voldaan, namelijk: de verjaagingspanning moet gecoördineerd en zeer intensief zijn (à la Eemland) en de ganzen moeten een alternatief rustgebied hebben (natuur- en/of foerageergebieden) dat voldoende voedsel van goede kwaliteit biedt (B9.3-9.5). Daarnaast is benoemd in welke periode van het jaar verjaging in combinatie met rustgebieden het meest effectief kan zijn. Deze inzichten zijn gebaseerd op vele onderzoeken uit de laatste dertig jaar, waaronder verschillende recente studies. Alle onderzoeken die beschikbaar zijn, zijn verwerkt. Er zijn geen nieuwe onderzoeken aangedragen die leiden tot andere inzichten. De tekst van het faunabeheerplan is mede naar aanleiding van deze reactie uitgebreid en verduidelijkt.

In hoofdstuk B7.1 staat beschreven hoe de periode van begrazing effect heeft op de hoeveelheid schade op agrarisch grasland. De meeste schade wordt aangericht wanneer de grasgroei op gang komt, in de loop van maart. Wanneer er alleen in de winter wordt begraasd (december-februari) blijft de schade dus beperkt. Mogelijk lijkt op het oog in deze periode wel schade te ontstaan omdat het gras korter is op de plekken waar het is begraasd. Als het gras vervolgens weer gaat groeien worden deze verschillen opgeheven, mits de begrazing dan is gestopt en het gras voordat het gaat groeien niet te kort gegraasd is. Onderzoek naar de eerste maaidatum in de laatste 40 jaar laat weinig vervroeging zien hierin (B11.3, Van Vliet & Bron, 2018).

Conclusie:

Uit bovenstaande (Feitelijke ontwikkeling) opsomming blijkt dat de beheermogelijkheden door de Faunabeheereenheid in het provinciale beleid niet heeft geleid tot de beoogde doelen van de Faunabeheereenheid. Van het behalen van doelstellingen in de Faunabeheerplannen in het verleden is ook geen sprake. Ook dit Interprovinciale Faunabeheerplan en dito Maatregelenpakket met ruimere inzet op afschot van broedganzen en ruivangsten zal de tendensen niet keren. Het probleem zit meer in de uitvoerbaarheid, de lasten die onnodig bij boeren en uitvoerders worden gelegd en de onduidelijkheid. De ganzenpopulaties worden groter in omvang en de schade-omvang neemt toe. Zo ook het risico voor de vliegveiligheid.

Naar de toekomst kijkend lijkt het proces (vooralnog volgens het beleidsakkoord en de recente FBE nieuwsbrief (25 september 2024) van meer ganzen en meer schade zich voort te zetten.

Dat de Faunabeheereenheid, door restricties en belemmerende voorwaarden uit het verleden niet tot de doelstelling kon komen is aan het gevoerde provinciaal beleid te wijten. Echter, nu richt zij (Fbe) zichzelf, in het conceptplan, tot voorbereidingen om beheerbelemmeringen in dit plan op te nemen.

De Faunabeheereenheid Noord-Holland, als (goed) initiatiefnemer van het Interprovinciaal Ganzenplan draagt haar visie uit bij de overige deelnemende provincies en pleit om Noord-Holland te volgen. Dit roept bij enkele andere provincies zeer begrijpelijk weerstand op. Grondgebruikers en Uitvoerders van het Faunabeheerplan zullen geen bijdrage meer kunnen leveren om de aantallen ganzen en de schade terug te brengen bij gebrek aan haalbare doelen door beperkte maatregelen. Buiten de zgn. 10 km zone rondom Schiphol zal nagenoeg geen bijdrage geleverd kunnen worden om het risico voor de vliegveiligheid te verlagen. De Provincie Noord-Holland interpreteert o.i. de Europese Vogelrichtlijn onjuist, door wat de Europese Vogelrichtlijn aan alle lidstaten toestaat, de Faunabeheereenheid te verbieden en in plaats daarvan de verboden in deze richtlijn wel toe te staan. In de geest van de Europese Vogelrichtlijn is o.i. deze derogatie alleen toepasbaar, als zou blijken dat wat Art 7 lid toestaat, onvoldoende ruimte biedt om de in het Faunabeheerplan genoemde doelstelling te behalen.

GS en PS hebben de juridische ruimte van de wetgever om de Faunabeheereenheid een adequaat Faunabeheerplan te laten schrijven. Het laatst geschreven coalitieakkoord zou daartoe aangescherpt kunnen worden. Helaas lijkt de hoop daarop vervlogen. Het maatregelenpakket kan (in theorie) nog uitkomst bieden

Streven: Er moet door stakeholders indringend worden gesproken met PS leden aangaande het coalitieakkoord en het daaraan verbonden Faunabeheerplan. (Beleidsvoornemen N-H)

Gespreksonderwerpen:

Escalatieladder:

Een logische en juridisch juiste toepassing van in een plan omschreven maatregelen voor het faunabeheer om schaderisico te verlagen en de gunstige staat van instandhouding te bewaken. Maatregelen worden naar behoefte (de doelstelling) ingezet. Door op of af te schalen wordt in de geest van de Europese Vogelrichtlijn (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/AUTO/?uri=celex:32009L0147>) passend ingegrepen bij vogelpopulaties waarbij de gunstige staat van instandhouding van die vogelpopulaties altijd voorop staat. Voorbeeld: Met deze escalatieladder stelt de FBE zichzelf in staat om (in overleg met vergunningverlener) qua intensiteit van het maatregelenpakket op en/of af te schalen. Trede 1: werkt onvoldoende. Trede 2 wordt betrokken (stapeling) in de uitvoering, geeft verlichting ter plaatse maar onvoldoende om doelstelling te behalen Trede 3 wordt betrokken (stapeling), naast jagers worden anderen in de uitvoering betrokken, geeft een geringe verbetering maar behaalt niet de doelstelling Trede 4 wordt betrokken (stapeling) etc.

Uitgangspunten zijn: maatwerk welk nodig is om de in de wet genoemde belangen te beschermen. Bij een nagenoeg probleemloze situatie zou trede 1 voldoende zijn om belangen te beschermen. Echter Noord-Holland verkeerd niet in deze probleemloze situatie. Gezien de steeds maar slechtere situaties t.a.v. de te beschermen belangen is ingrijpen op het hoogste niveau gewenst. Dit houdt in dat de gehele escalatie ladder al doorlopen was in 2012. De keuze was toen intensiveren van alle toegestane maatregelen of een andere benadering kiezen. De GS keuze is toen gevallen op een andere benadering. Voor een periode van drie jaar werd per 2013 de winterstop ingevoerd. Op basis van de onderstaande escalatieladder (als die toen zou zijn toegepast) werd trede 5 overgeslagen.

Trede	Maatregel	Nat. Wetgeving	EU Vogelrichtlijn
7	Vangen en doden	Verboden Mits onthef./ vergunning	Verboden Art 8 lid 1
6	Afschot in broedperiode	Verboden mits ontheffing	Verboden Art 7 lid 4
5	Afschot jaarrond populatiebeheer	Verboden mits ontheffing	Staat dit toe tussen maand 07 en 02
4	Afschot populatiebeheer behoudens winterperiode	Ontheffing/vrijstelling	Staat dit toe Art 7 lid 1
3	Nest en legsel bewerking	Ontheffing/vrijstelling	Verboden Art 7 lid 4
2	Incidenteel afschot als ondersteuning verjaging	Ontheffing/vrijstelling	Verboden buiten de in Art 7 toegestane periodes
1	Landinrichting /actief verjagen en werende middelen inzetten	Staat dit toe	Laat dit over aan lidstaten

In het concept interprovinciaal ganzenplan valt te lezen dat voor een maatschappelijk aanvaardbaar schadeplafond en bijpassend aantal van de populatie grauwe ganzen het volgende verwacht mag worden: voor een periode van drie jaar zal in de deelnemende provincies een verdubbeling (per jaar) van het aantal grauwe ganzen moeten worden gedood. Tevens staat in dit conceptplan te lezen dat: In de 10 tot 20 km. zone rondom Schiphol geen specifiek beleid/beheer zal plaats vinden ter vermindering van het risico voor de luchtvaart. In plaats daarvan zal in de gehele provincie Noord-Holland maatregelen worden toegestaan om buiten de 10 km zone het risico m.b.t. vliegveiligheid zo klein mogelijk te houden. Dit blijkt niet waar te zijn.

In het maatregelenpakket is niets opgenomen. Op akkers en weilanden wordt ook in de wintermaanden schade aangericht aan de daarop staande gewassen. Op de percelen die begrensd zijn in het kader van de foerageergebieden wordt de schade op voorhand afgekocht. Agrarische ondernemers krijgen daartoe een vast bedrag per ha. Uitgekeerd. Schade die ontstaat bij ondernemers met dito percelen en gewassen, maar buiten de foerageergebieden krijgen in de regel geen tegemoetkoming in de schade uitgekeerd.

Het volgende stellen wij voor: Hanteer de escalatieladder.

Terug naar het beheer van voor 2013 en herstarten op het niveau van trede 7 en de onderliggende treden 6, 5, 4 en 3.

Dit om de populatie grauwe ganzen naar een maatschappelijk gewenste stand te reduceren. Trede 1 kan daar waar mogelijk worden toegepast maar levert geen enkele bijdrage de stand van de populatie grauwe ganzen te verlagen.

Trede 2 kan pas effectief worden als de bedoelde stand van de grauwe gans wel is bereikt. Inspanningen om in de huidige situatie trede 2 toe te passen zijn verspilde moeite. De tijd en middelen die hiermee gemoeid gaan kunnen effectiever worden ingezet in de bovenliggende treden. Naarmate de Maatschappelijk gewenste doelen worden bereikt kan de escalatieladder worden afgelopen. De meest ingrijpende maatregelen in het plan kunnen worden afgeschaald. Dit hoeft niet precies in omgekeerde volgorde. Er kan gekozen worden om het vangen en doden om rede van effectiviteit nog te laten voortbestaan en nestbehandeling laten vervallen.

Antwoord

De weergegeven escalatieladder kan niet worden gehanteerd omdat deze volgorde onvoldoende bijdraagt aan het verlagen van de schade, en ook niet aan het verkleinen van de populatie. Bovendien is de aangehaalde wetgeving soms alleen van toepassing op de jacht en niet op de schadebestrijding (zie het antwoord op 'misbruik van EU-regels').

In hoofdstuk A2 is opgenomen wat de uitgangspunten zijn voor het beheer. Belangrijkste basis daarvoor is altijd: de wet. De wet geeft aan wanneer welke maatregelen mogen worden ingezet: eerst preventieve maatregelen (niet dodelijk) en pas als dat aantoonbaar niet effectief is, komen dodelijke maatregelen in beeld. Als dodelijke maatregelen worden ingezet dienen deze aantoonbaar bij te dragen aan het doel (schadereductie) en willen de Faunabeheereenheden niet meer dieren doden dan strikt noodzakelijk.

Dit betekent in het geval van populatiereductie dat de uitvoering is gericht op het doden van koppelvormers en broedparen en het uitvoeren van ruivangsten. Met de huidige aantallen (grauwe) standganzen zal daarnaast zomerafschot noodzakelijk zijn.

Daarnaast hebben de faunabeheereenheden geconstateerd dat met name bij de grauwe ganzen een grote inzet nodig is, en dat de capaciteit bij vrijwilligers grenzen kent. Bovendien willen de Faunabeheereenheden goed omgaan met de beschikbare tijd en middelen met zo min mogelijk verstoring voor de omgeving.

Overige Kleine Canadese- en Grote Canadese ganzen zijn exoten en zijn onwenselijk. Deze kunnen worden gedood/ verwijderd.

Antwoord

Zie eerdere beantwoording over Canadese ganzen hierboven.

Hybride exemplaren van deze varianten van de Canadese gans eveneens. Zo ook hybride vormen van de soort Brandgans. Deze laatste categorie is zeer bedreigend voor het voortbestaan van een raszuivere (internationaal voorkomend) populatie Brandganzen.

Antwoord

Zie eerdere beantwoording over hybridisatie hierboven.

Het maatregelenpakket van het faunabeheerplan is nog lang geen maatregelenpakket, veel tekst in de vorm van onduidelijke "richtlijnen" maar er blijkt niet uit wat de uitvoerders nu gaan doen c.q. wordt opgelegd. Aan de andere kant is er wel een strikt vergunningenpakket opgenomen (althans voor landbouw en vliegveiligheid, voor natuur ontbreekt het) dat de beheermogelijkheden op voorhand onnodig beperkt. Dit is de verkeerde volgorde: eerst een maatregelenpakket, daarna bekijk je welke vergunningen daarvoor nodig zijn. "Opgelegd": Uit de 'richtlijnen' van het maatregelenpakket en het wel precies geformuleerde beperkende vergunningenpakket kan wel worden afgeleid dat de verplichtingen voor uitvoerders en agrariërs t.a.v. verjaging hoogst waarschijnlijk sterk worden opgeschroefd (tenminste het faunabeheerplan stelt dat dit nodig is in het licht van de effectiviteit) terwijl effectievere maatregelen om de schade te verminderen juist niet zijn opgenomen.

Antwoord

De opbouw van deel A komt overeen met deze reactie. In A5 is aangegeven hoe de organisatie en samenwerking wordt vormgegeven inclusief alle maatregelen die een bijdrage kunnen leveren aan het voorkomen van schade. In A6 zijn vervolgens alleen de vergunningsplichtige maatregelen opgenomen. De vergunningsplichtige maatregelen kunnen alleen worden ingezet binnen de wettelijke kaders die daarvoor gelden. Hiervoor gelden inderdaad 'richtlijnen'. Maatregelen die kunnen worden onderbouwd conform de wettelijke eisen zijn opgenomen. Over waarom een maatregel wel of niet effectief is en onder welke omstandigheden wordt verwezen naar B9.

Voor wat nog redelijk is om te vragen van vrijwillige uitvoerders en van agrariërs, is geen aandacht. Het resultaat is hoogst waarschijnlijk een vermindering van de kosten voor de tegemoetkomingen terwijl zowel de daadwerkelijke schade als de verplichtingen voor uitvoerders en agrariërs aanzienlijk toenemen. De goede volgorde is: De provincie bepaalt de beleidsdoelen en de ruimte voor beheer (o.a. wat is in de winter maximaal toestaan, denk bijv. kolgans).

Antwoord

Tijdens de belangentafels hebben de vertegenwoordigers van de jacht, de agrarische sector en terreinbeherende organisaties aangegeven dat de benodigde extra inzet in sommige gebieden méér is dan van vrijwillige jagers kan worden gevraagd. En ook, dat hiervoor meer organisatie en coördinatie nodig is, die uitstijgt boven de coördinerende taak van individuele WBE's.

In hoofdstuk A5 is beschreven hoe – mede op basis van die belangentafels – de verschillende partijen de samenwerking kunnen vormgeven. Het faunabeheerplan biedt daarvoor een raamwerk, dat ruimte biedt voor maatwerk per Faunabeheereenheid en zo nodig per regio.

Daar waar nodig zal de vrijwillige inzet kunnen worden aangevuld met beroepsmatige inzet. Dit kan betrekking hebben op coördinatie, kennisoverdracht of uitvoering van het beheer.

Het spreekt voor zich dat de ruimte voor beheer bepalend is voor de ruimte om schade te voorkomen) inclusief de regels om in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming gedurende de planperiode, daarna maakt de FBE een faunabeheerplan/ maatregelenpakket dat effectief is en rekening houdt met de beschikbare capaciteit voor uitvoering. Daar hoort vervolgens ook bij: afspraken over de financiering van de uitvoering met de provincie. Een alternatief is dat over de regels voor de tegemoetkoming voor de planperiode afspraken worden gemaakt met de provincie op basis van een conceptmaatregelenpakket (dat is opgesteld binnen de van tevoren duidelijk meegegeven provinciale kaders). Een ander alternatief is dat de FBE verschillende scenario's opstelt en aan de hand hiervan het gesprek met de provincie plaatsvindt. Vliegveiligheid: idem

hiervoor. Eerst geeft de overheidsorganisatie die verantwoordelijk is voor de vliegveiligheid aan wat nodig is om te doen, daarna maakt de FBE een maatregelenpakket en worden afspraken gemaakt over de financiering. Dit ook om de verantwoordelijkheid van het FBE-bestuur en uitvoerders duidelijk te maken. Je moet als FBE-bestuur en als uitvoerder duidelijk hebben wat je op je neemt, bijv. ook inspanningsverplichting of prestatieverplichting. Als dat vliegtuig uit de lucht valt, wil je niet worden aangesproken.

Antwoord

De reactie komt overeen met de huidige werkwijze van de provincie en de faunabeheereenheid Noord-Holland.

Natuur: Probleem hybridiseren en maatregelen ontbreken.

Antwoord

Zie eerdere beantwoording over hybridisatie hierboven.

Het is een illusie om te denken dat je de capaciteitsproblemen t.a.v. de uitvoering, kunt oplossen door inzet van betaalde krachten.

Buiten het feit dat het niet mogelijk is omdat dit (nog) niet te verzekeren is, buiten de vraag of je dit wenselijk vindt en buiten het gegeven dat dit in strijd is met de in wetgeving vastgelegde centrale rol van de WBE: waar haal je de benodigde mankracht en financiering vandaan? Hierover geeft het maatregelenpakket ook geen uitsluitel. Je kunt beter nadenken over hoe je de vrijwillige inzet kunt verhogen.

Antwoord

Bij effectieve schadebestrijding en populatiereductie zijn veel partijen betrokken die ieder hun eigen verantwoordelijkheid hebben. De rollen voor de uitvoering zijn besproken aan de belangentafels Jacht, Landbouw en Terreinbeherende organisaties en Particulier grondbezit. In hoofdstuk A5 is beschreven hoe – mede op basis van die belangentafels – de verschillende partijen de samenwerking kunnen vormgeven. Het faunabeheerplan biedt daarvoor een raamwerk, dat ruimte biedt voor maatwerk per Faunabeheereenheid en zo nodig per regio.

Daar waar nodig zal de vrijwillige inzet kunnen worden aangevuld met beroepsmatige inzet. Dit kan betrekking hebben op coördinatie, kennisoverdracht of uitvoering van het beheer.

Of aanvullende inzet nodig is zal blijken uit de gesprekken die met de partijen uit een regio zullen worden gevoerd. Uit die gesprekken zal duidelijk worden welke problemen er zijn en welke oplossingen beschikbaar zijn. De gebiedspartners die de schade of risico's hebben zijn daarin leidend. Ook zal worden gekeken wat eenieder kan en wil bijdragen.

Deze aanpak is voortgekomen uit de ervaring die is opgedaan met verschillende pilots zoals Eemland (gecoördineerd verjagen) en Texel (gecoördineerde populatiereductie). Bij beide pilots zijn partijen zoals de wildbeheereenheid, LTO en terreinbeherende organisaties met behulp van de Faunabeheereenheid tot een zeer effectieve samenwerking gekomen. Deze partijen zijn in staat geweest om zowel financieel als onder andere in tijd, openlijke steun, kennis en ervaring, materiaal en communicatie elkaar te versterken, om samen de schade door ganzen aan flora, fauna en landbouwgewassen te verlagen.

Bepalend voor het succes bij dit soort pilots is dat niet de positie centraal staat, maar het oplossen van een probleem. Van daaruit wordt bekeken wat elke betrokken partij daar binnen zijn eigen vermogen aan kan bijdragen. Daarbij wordt rekening gehouden met de lokale situatie en samenwerkingscultuur.

Er staat geen duidelijke ladder in het faunabeheerplan. Het lijkt erop dat de voorkeur wordt gegeven aan maatregelen die expliciet verboden zijn in de Vogelrichtlijn. De weidelijkheidsregels van uitvoerders, die in grote lijnen overeenkomen met de uitgangspunten van de Vogelrichtlijn, worden met voeten getreden. Dit zal o.a. de medewerking aan de uitvoering niet vergroten.

Antwoord

Het idee dat het doden van vogels tijdens het broedseizoen verboden zou zijn is een verklaarbaar misverstand. In principe is het doden van alle vogels in elk stadium van hun leven verboden (art 1 Europese Vogelrichtlijn). Er zijn grofweg twee uitzonderingen daarop toegestaan:

Voor de jacht (art. 7) op een aantal benoemde soorten maar nooit in de periode van broeden en grootbrengen van jongen.

Indien er een noodzaak is voor specifiek benoemde belangen, zonder voorwaarden over de periode (art. 9).

Omdat dit faunabeheerplan niet over de jacht gaat is punt 2 aan de orde en daar dient dit Ganzenplan voor. De specifieke belangen zijn benoemd in de Omgevingswet. In dezelfde wet is ook bepaald onder welke voorwaarden van het verbod in Artikel 1 van de Europese Vogelrichtlijn mag worden afgeweken. Zo dient de Staat van Instandhouding niet in het geding te zijn en dienen maatregelen noodzakelijk en effectief te zijn.

Er zijn twijfels over de modelstudies die ten grondslag liggen aan de aannames over de effectiviteit van verjaging en populatiereductie. Een second opinion is nodig.

Antwoord

Het concept faunabeheerplan heeft een ecologische review ondergaan. Resultaat hiervan is dat de conclusies uit de genoemde onderzoeken correct zijn weergegeven in het Ganzenplan.

De werkwijze voor het vaststellen van de beheerruimte in het kader van Aewa (en ook in het kader van de doelstellingen) ontbreekt. Voor soorten waarvoor de beheerruimte beperkt is, is dit een essentieel onderdeel in het licht van schadebeperking. Maar ook voor andere soorten is dit van belang.

Antwoord

Dit faunabeheerplan gaat niet (meer) uit van doelstanden en/of streefstanden. De wet gaat uit van de maatschappelijke schade. De relatie tussen het aantal ganzen en de omvang van de schade is echter niet rechtlijnig (zie A4, inzicht 2 en B7.1). De monitoring zal zich dan ook op richten op de schade-ontwikkeling. Het benodigde beheer zal daarop worden afgestemd via de principes van adaptief beheer, waarbij elk jaar het beheer zal worden bijgesteld op basis van de meest recente inzichten. Om de Staat van Instandhouding te blijven borgen zal ook het aantal ganzen gemonitord worden (zie A7.1).

Registratie Faunaspot

In het verleden, bij het tot stand komen van de Wnb en vervolgens in de Omgevingswet opgenomen is succesvol gepleit om de WBE-afschotgegevens (zoals nu vastgelegd) in formele zin te laten gebruiken door de Faunabeheereenheden. Dit is ook wettelijk tot stand gekomen voor de WBE wild/fauna tellingen. De Faunabeheereenheden hebben daartoe formats gemaakt voor de wijze waarop gegevens worden aangeleverd.

Naarmate digitalisering voortschreed is het een en ander op een andere, verbeterde wijze uitgevoerd en voor gebruikers handzamer geworden. Faunaspot is daar een voorbeeld van. Wat het digitaliseringsproces ook mogelijk heeft gemaakt is het eenvoudig uitbreiden van de mogelijkheden. Mogelijkheden die toegepast kunnen worden om beter te kunnen verwerken maar ook om meer te verwerken. Hier lopen wij nu tegenaan. Initieel is afgesproken dat alleen afschot en wild/faunatellingen zouden worden gerapporteerd. Wij wensen (met name afschotacties) hieraan vast te houden. Ook hechten wij belang om te vermelden hoeveel ganzen er door onze acties zijn verjaagd. Recentelijk zijn wij geconfronteerd met allerlei situaties in het veld waarvan de FBE vindt dat wij als jagers daarover moeten rapporteren. Laten wij de werkelijkheid van de praktijk beschouwen. De intentie van een jager is na zich voorbereid te hebben op de uitvoering van het Faunabeheerplan zich in het jachtveld te begeven met maar een enkele intentie namelijk met zijn jachtgeweer op een dier te schieten waartoe hij/zij bevoegd is. Met als doel een wettelijk te beschermen belang te dienen of als jachthouder wild te schieten. Dat alles binnen de wet en de hem opgelegde verplichtingen.

- o Afschot door de jager (actie afschot + diersoort)" De rapportage van een jager in bovenstaande bullet volstaat en is zinvol en valt onder de wettelijke verplichting.

Antwoord

Het rapporteren van het aantal gedode dieren naar soort bij de Faunabeheereenheid is inderdaad wettelijk vastgelegd en is daarmee een verplichting. De overige mogelijkheden zoals het registreren van weren en verjagen is aan de gebruiker van FaunaSpot. Dit is geen verplichting. Het is al mogelijk om in FaunaSpot aan te geven hoeveel ganzen er zijn verjaagd.

- o "Intentie tot afschot, wel schot gelost, geen resultaat (actie verjagen + diersoort + schot gelost nul resultaat)" Los van het verjagen en het noemen van de diersoort(en) is de rest, in bovenstaande bullet, onzin en wettelijk niet vereist. Hier ontgaat ons bedoeling.

Antwoord

Het gaat hier feitelijk om een gemist schot. Deze mogelijkheid tot registreren is op veler verzoek van schadebestrijders/jagers toegevoegd en geldt ook als één van de acties ter onderbouwing van adequaat gebruik, bij het aanvragen van een tegemoetkoming in de ganzenschade bij BIJ12. Daarnaast worden de data gebruikt ter onderbouwing van een faunabeheerplan (gepleegde inzet).

- o "Intentie tot afschot maar niet tot schot gekomen (actie verjagen + diersoort + geen schot gelost)" Los van het verjagen en het noemen van de diersoort(en) is de rest, in bovenstaande bullet, onzin en wettelijk niet vereist. Hier ontgaat ons bedoeling.

Antwoord

Deze mogelijkheid tot registreren is op veler verzoek van schadebestrijders/jagers toegevoegd aan FaunaSpot. Het kan namelijk voorkomen dat een actie niet leidt tot het gebruik van het geweer terwijl er wel inzet is gepleegd. Met deze registratie wordt dit aangetoond. Zo kan men tijdens (een deel van) de nacht op predatiebeheer vos hebben ingezet zonder een vos te hebben gedood. Deze data dragen bij aan de onderbouwing van faunabeheerplannen.

- o “Registratie dat er geen ganzen aanwezig zijn door agrariër of jager (actie weren+ perceel bezocht)” In bovenstaande bullet staat onzin en wettelijk is niets vereist. Is hier sprake van adequaat gebruik van de ontheffing indien de agrariër de registratie invult? Of moet de jager dit ook nog een keer doen om het adequaat te laten lijken?

Antwoord

Het monitoren van het schadeperceel maakt onderdeel uit van het voorkomen van schade. Het is inderdaad zo dat agrariërs (of anderen) deze specifieke registratie zelf kunnen doen, en dat deze meetelt in het onderbouwen van adequaat gebruik, bij het aanvragen van een tegemoetkoming in de schade bij BIJ12 (zie [FaunaSpot](#)). Daarnaast dragen deze data bij aan de onderbouwing van faunabeheerplannen.

- o Verjaagacties met bijvoorbeeld een vogel-afweerpistool of het geweer als akoestisch middel, tellen niet mee voor het adequaat gebruik van de ontheffing of vrijstelling. Hij/zij gaat niet het veld in met de intentie zonder resultaat te blijven, wel of niet geschoten te hebben, geen ganzen te zien heeft gekregen, de ganzen niet binnen schot heeft gekregen. Dit geldt ook voor de maatregelen genoemd onder de vijfde bullet. Waartoe dienen zij als deze toch niet adequaat zijn? Wat zit hierachter? Straks nog invullen hoeveel patronen heb je meegenomen en hoeveel verschoten? FBE wees eerlijk en vertel wat zit hierachter? Gaan wij straks zes keer per week het veld in om het adequaat gebruik aan te tonen? Krijgt de grondgebruiker zijn geld niet als hier niet aan voldaan is?

Antwoord

Faunabeheereenheden hebben geen taak bij het bepalen van de regels rondom schadetegemoetkomingen. Dit valt onder de bevoegdheden van de provincies. Bovengenoemde aanbevelingen/vragen zullen worden overgebracht aan de provincie Noord-Holland.

Wat wilt u bereiken en hoe draagt het bij aan de effectiviteit van Faunabeheerplan? De FBE zo ook BIJ12 spreekt nog steeds over het schadeperceel terwijl het voorkomen en bestrijden van de schade door jagers in hun gehele jachtveld plaatsvindt. Om de simpele reden dat als zij dit niet doen de schade niet meer valt te overzien. Dit verdient respect van FBE's en Provincies.

Antwoord

Sinds jaar en dag hebben jagers een enorme bijdrage geleverd aan het voorkomen van ganzenschade bij agrariërs en terreinbeherende organisaties, en aan het bevorderen van de vliegveiligheid. Er is getracht de waardering en het respect die betrokken partijen daarvoor hebben zo goed mogelijk te verwoorden in het faunabeheerplan Ganzen. Mocht dat onvoldoende gelukt zijn, dan willen wij die waardering en het respect middels dit antwoord nogmaals onderstrepen.

NH6*Grauwe gans*

Voor de grauwe gans is in alle vijf de provincies de getaxeerde schade in 2005 het uitgangspunt geweest voor het bepalen van de doelstanden. Het provinciaal beleid in Noord Holland is er nog steeds op gericht om deze doelen te behalen!

Conclusie: Aantallen grauwe zomerganzen is 9x te hoog in 2023 in 4 provincies, Flevoland heeft geen telgegevens. Wij hebben wel de overlast! Noord Holland: 2017- 2022 (6 jaar) Grauwe gans Afschot totaal: 380.000 : 6 = 63.000/jaar gemiddeld Ruivangsten totaal: 52.000: 6= 9.000/jaar Afschot 2022: 65.000 2023: 34.000 (gehalveerd!) Ruivangsten 2023?

Coalitieakkoord provincie Noord-Holland 2023- 2027 (Coalitie VVD, BBB, PvdA, Groen Links) In het coalitieakkoord van de provincie Noord-Holland 2023-2027 is het volgende opgenomen met betrekking tot ganzenbeheer : "Toereikend faunabeheer is van groot belang. De provincie neemt het initiatief om beleid op te stellen en kaart deze problematiek waar nodig aan bij het Rijk. De ganzenpopulatie zorgt voor enorme schade aan landbouwgewassen en natuur. Deze coalitieperiode zetten we daarom alles op alles om de ganzenpopulatie te verminderen. Met betrokken partijen maken we een actieplan dat toewerkt naar gecoördineerde preventie, minder schade, betere informatie over nut en noodzaak van bestrijding en een eerlijke, haalbare tegemoetkoming. Preventieve maatregelen en diervriendelijke bestrijding vormen het zwaartepunt van het actieplan. Het doden van ganzen wordt alleen ingezet als er geen andere oplossingen meer zijn. Als er gedood moet worden, heeft vergassen de voorkeur, omdat dit minder stress bij de dieren veroorzaakt. Het afschaffen van de winterrust op boerenakkers wordt als proef opgenomen in het actieplan. Als in 2025 een substantieel dalende trend in de ganzenschades en - populatie uitblijft, wordt in 2026 een brede evaluatie uitgevoerd op hoe het faunabeheer functioneert, welke kaders daarvoor gelden en hoe het georganiseerd is. Zolang de populatie niet is teruggebracht, wordt het eigen risico verlaagd tot 5%.

Eindconclusie en vragen van de WBE x:

De populatie grauwe (zomer) ganzen stabiliseert zich op een extreem te hoog niveau. Ruivangsten zullen maximaal moeten worden toegepast.

Antwoord

Ruivangsten zijn inderdaad onderdeel van het maatregelenpakket (zie A5) en zullen net als in de voorgaande beheerperiode maximaal worden benut.

Afschotcijfers lopen terug. Afschot periode met geweer zal onbeperkt verruimd moeten worden.

Antwoord

De afschotcijfers in Noord-Holland lopen niet terug. Deze zijn door de invoering van FaunaSpot beter navolgbaar geworden.

Wat betreft de periode van afschot:

Een faunabeheerplan dient binnen de wet en het beleid van de provincies te worden opgesteld. Het uitgangspunt van de wet is dat ganzen beschermd zijn: doden is dus verboden. Voor afwijken van het beschermingsregime moet een goede motivatie bestaan én aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Zo moet bewezen worden dat de maatregelen noodzakelijk en effectief genoeg zijn om het doel te bereiken. Het doel is de schade terug te brengen.

Bij afschot van grauwe ganzen in de periode november-januari zouden naast standganzen

ook veel trekganzen worden gedood. Momenteel gaat het naar schatting om ca. 60% standganzen en 40% trekganzen. De trekvogels verlaten ons land in het voorjaar weer. Voor deze trekvogelpopulatie kan niet in voldoende mate worden aangetoond dat er een relatie is met schade.

Bovendien zou bij winterafschot slechts een deel van de bovengenoemde 60% standganzen gedood worden. Dat is veel te weinig om het aantal ganzen te doen dalen, omdat dit in het voorjaar meteen weer wordt aangevuld met nieuwe aanwas.

Winterafschot is dus wettelijk niet toegestaan omdat 1) onvoldoende kan worden aangetoond dat trekvogels schade veroorzaken en 2) omdat de maatregel onvoldoende effectief is in het kader van populatiereductie. Daarom kan afschot vanaf januari (of eerder) niet opgenomen worden in een faunabeheerplan.

De standvogelpopulatie van de brandgans is door het beheer in de afgelopen jaren gereduceerd tot de ondergrens waarbij de gunstige Staat van Instandhouding nog kan worden gegarandeerd. Het beheer in de komende jaren bestaat daarom uit handhaving van dit populatieniveau. Verdere reductie is wettelijk niet toegestaan. Voor het verder verlangen van de schade kunnen alleen middelen worden ingezet die aantoonbaar de Staat van Instandhouding niet verslechteren.

De trekkende brandganzen vertrekken pas in het voorjaar (april-mei) naar hun broedgebieden. Door dit late vertrek veroorzaken ze vooral schade aan de eerste snede grasland en lokaal aan flora en fauna. Het doden van deze trekkende brandganzen is juridisch mogelijk maar vereist wel internationale afstemming om te voorkomen dat de populatie onder de afgesproken grenswaarde komt waarbij de gunstige staat van instandhouding kan worden gegarandeerd. Het grootste knelpunt is echter dat geen onderscheid gemaakt kan worden tussen de standganzen en trekganzen en de populatie standganzen niet verder mag worden gereduceerd als de gunstige staat van instandhouding niet meer gegarandeerd kan worden. De standvogelpopulatie schommelt rond deze ondergrens.

Premie op ingeleverde ganzen (€5?), kostenbijdrage zal populatiereductie door onze leden stimuleren.

Antwoord

Een faunabeheerplan omvat geen financiële afspraken. Deze kunnen wel tot stand komen bij de afspraken die voortkomen uit 'ledereen draagt bij' (A5.2).

Doen de provincies Utrecht en Zuid Holland niet meer mee? Of op een later moment?

Antwoord

De FBE's van de provincies Utrecht en Zuid-Holland hebben in vervolg op het bestuurdersoverleg van 4 oktober besloten dat zij kiezen voor een eigen traject en eigen tempo (zie onder andere nieuwsbrief van 11 en 14 oktober).

Het coalitieakkoord van NH is strijdig met de doelstelling om de schade (en dus de aantallen) naar het niveau van 2005 terug te brengen. Deze strijdigheid vertaalt zich in voor onze WBE leden onwerkbaar regels en beperkingen. Bij ongewijzigd beleid zullen wij onze leden adviseren om het afschot van grauwe ganzen te beëindigen!

Antwoord

Uw aanbeveling zal worden overgebracht aan de provincie Noord-Holland.

NH7

Hieronder de belangrijkste aandachtspunten die bij ons als bestuur van WBE xx naar boven komen na lezing van het ganzenplan.

Wij zijn benieuwd naar jullie feedback, wellicht berusten een aantal van onze punten op een verkeerd begrip van onze kant of kan dit later, in de uiteindelijke vergunningverlening alsnog geregeld worden.

We zullen deze punten ook inbrengen in de vergadering met de Noord Hollandse WBE's a.s. woensdag. Als we vóór die tijd al jullie feedback kunnen krijgen, nemen we dit mee in onze inbreng daar.

1. Aandachtspunten, specifiek voor onze WBE (geheel gelegen binnen 10 km zone):
 - a. **Rietgans** wordt niet behandeld als soort en is ook niet benoemd in tabel 4 op pagina 40. De rietgans is in ons werkgebied in de winterperiode in aantallen de tweede ganzensoort na grauwe gans. Er verblijven van oktober tot maart enkele duizenden binnen de 10 km zone. Deze soort mocht onder de voorgaande ontheffing en voorlopers daarvan verjaagd worden met ondersteunend afschot. Zou een grote omissie zijn als dit in de nieuwe vergunning niet langer kan.

Antwoord

De toendrarietgans dient inderdaad weer terug te komen in het Ganzenplan. De tekst zal hierop aangevuld worden.

- b. **Velden kleiner dan 40 ha of binnen bebouwde kom.** Binnen ons werkgebied zijn veel agrarische terreinen onbejaagbaar geworden door infrastructurele werken of aanwijzing als bebouwde kom. Door nieuwe grootschalige ontwikkelingen met o.a. industrieterreinen en zonneparken zal dit in snel tempo doorgaan. De huidige rechtstreeks door de OD afgegeven ontheffing voor de Veiligheidszone geeft daarvoor een generieke ontheffing. Dit werkt in de praktijk heel goed. Voor de ganzen moeten we per perceel een ontheffing aanvragen bij de OD en dit kost tientallen uren vrijwilligerswerk per perceel en kost vaak meer dan een half jaar doorlooptijd voor deze verleend wordt, én moet elk jaar vernieuwd worden. Om deze reden worden de ganzen nu vaak niet geweerd van deze percelen.

Antwoord

Voor effectieve populatiereductie en/of schadebestrijding kan het inderdaad voorkomen dat er ook uitvoering (afschot) moet plaatsvinden op terreinen die niet voldoen aan deze 40-hectare eis. Daar waar dit een belemmering vormt, kunnen Faunabeheereenheden of grondgebruikers in overleg met de Omgevingsdienst een aanvraag doen om hiervan af te wijken. In de huidige situatie wordt per geval beoordeeld of de veiligheid in voldoende mate geborgd kan worden. Op basis van deze toetsing wordt dan een vergunning verleend, zo nodig onder voorwaarden.

Het is nog niet mogelijk om een generieke aanvraag te doen omdat het aan informatie ontbreekt om de veiligheid te borgen voor zowel de schadebestrijder als de omgeving.

De Faunabeheereenheid Noord-Holland gaat onderzoeken of en onder welke voorwaarden in de toekomst wel een generieke regeling kan worden getroffen voor het afwijken van de 40 ha. eis.

N.B. De al beoordeelde en vergunde situaties kunnen worden opgenomen in de vergunning.

- c. **Elektronische lokmiddelen.** We bedoelen hier niet geluid, maar carousels, flappers etc. Zijn nu toegestaan en nodig omdat de ganzen blijven leren. Kunnen deze benoemd worden in C13.

Antwoord

De aan te vragen middelen zoals lokmiddelen en akoestisch geluid zijn terug te vinden in deel C, bijlage 13. Het gebruik van lokmiddelen vergroot de effectiviteit van de uitvoering bij het reduceren van populaties en is belangrijk bij het voorkomen van aangeschoten ganzen (crippling). Mede op basis van de reacties zal in deel A beter de verbinding tussen deel A deel C worden gemaakt.

- d. **20 KM zone.** Terecht wordt gemeld dat de populatie overal naar beneden moet, in een grotere zone dan 20 km. Maar zou het niet handig zijn om toch in de 20 km zone een verzaamd regime te hanteren met eierenschudden en ruivangsten en verruimde afschotmogelijkheden?

Antwoord

Uit de evaluatie van het Schipholconvenant blijkt dat het aantal ganzen in de verschillende zones is toegenomen, ondanks alle inspanningen om de aantallen juist te verkleinen.

Het aantal grauwe standganzen in het westen en midden van Nederland blijft te groot, waardoor influx naar de 0-10 km veiligheidszone rondom Schiphol niet alleen kan worden voorkomen door intensieve maatregelen in de 10-20 km zone. Om de influx naar de veiligheidszone daadwerkelijk te verminderen, is sterke populatiereductie in alle omliggende provincies (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland) noodzakelijk. Dit noemen we de 10+ km zone. Om die reductie te bereiken moet de inzet worden vergroot en effectiever worden ingezet. Daarnaast is een duidelijkere sturing en facilitering van de uitvoering nodig door de convenantpartners. In het Ganzenplan staat beschreven hoe dat kan worden bereikt.

De maatregelen uit het faunabeheerplan zijn aanvullend op de sturing die verschillende overheden moeten geven aan de inrichting en het grondgebruik in de veiligheidszone. Een voor ganzen onaantrekkelijke inrichting en grondgebruik geven de beste garantie op het voorkomen van vogelaanvaringen.

Nestbehandeling blijft mogelijk indien alle nesten gevonden kunnen worden en alle eieren worden behandeld. Ruivangsten maken onveranderd deel uit van het maatregelenpakket.

- e. **Middelen jaarrond toestaan.** Het ganzenplan lijkt nog niets te zeggen over welke middelen, in welke periode en voor welke soort toegestaan zijn.

Antwoord

De aan te vragen zijn terug te vinden in deel C, bijlage 13. Mede op basis van de reacties zal in deel A beter de verbinding tussen deel A deel C worden gemaakt.

Wij pleiten voor zo generiek mogelijke toepassing. Specifiek voor ons werkgebied zouden jaarrond alle middelen voor alle ganzensoorten toegestaan moeten zijn.

Antwoord

Een faunabeheerplan dient binnen de wet en het beleid van de provincies te worden opgesteld. Het uitgangspunt van de wet is dat ganzen beschermd zijn: doden is dus verboden. Voor afwijken van het beschermingsregime moet een goede motivatie bestaan én aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Zo moet bewezen worden dat de maatregelen noodzakelijk en effectief genoeg zijn om het doel te bereiken. Het doel is de schade terug te brengen.

Bij afschot van grauwe ganzen in de periode november-januari zouden naast standganzen ook veel trekganzen worden gedood. Momenteel gaat het naar schatting om ca. 60% standganzen en 40% trekganzen. De trekvogels verlaten ons land in het voorjaar weer. Voor deze trekvogelpopulatie kan niet in voldoende mate worden aangetoond dat er een relatie is met schade.

Bovendien zou bij winterafschot slechts een deel van de bovengenoemde 60% standganzen gedood worden. Dat is veel te weinig om het aantal ganzen te doen dalen, omdat dit in het voorjaar meteen weer wordt aangevuld met nieuwe aanwas.

Winterafschot is dus wettelijk niet toegestaan omdat 1) onvoldoende kan worden aangetoond dat trekvogels schade veroorzaken en 2) omdat de maatregel onvoldoende effectief is in het kader van populatiereductie. Daarom kan afschot vanaf januari (of eerder) niet opgenomen worden in een faunabeheerplan.

De standvogelpopulatie van de brandgans is door het beheer in de afgelopen jaren gereduceerd tot de ondergrens waarbij de gunstige Staat van Instandhouding nog kan worden gegarandeerd. Het beheer in de komende jaren bestaat daarom uit handhaving van dit populatieniveau. Verdere reductie is wettelijk niet toegestaan. Voor het verder verlangen van de schade kunnen alleen middelen worden ingezet die aantoonbaar de Staat van Instandhouding niet verslechteren.

De trekkende brandganzen vertrekken pas in het voorjaar (april-mei) naar hun broedgebieden. Door dit late vertrek veroorzaken ze vooral schade aan de eerste snede grasland en lokaal aan flora en fauna. Het doden van deze trekkende brandganzen is juridisch mogelijk maar vereist wel internationale afstemming om te voorkomen dat de populatie onder de afgesproken grenswaarde komt waarbij de gunstige staat van instandhouding kan worden gegarandeerd. Het grootste knelpunt is echter dat geen onderscheid gemaakt kan worden tussen de standganzen en trekganzen en de populatie standganzen niet verder mag worden gereduceerd als de gunstige staat van instandhouding niet meer gegarandeerd kan worden. De standvogelpopulatie schommelt rond deze ondergrens.

- f. **Exoten.** We begrijpen dat het plan hiervoor niet nodig is. Maar Canadese gans, nijlgans, hybride gans, Indische gans en verwilderde boerengans vallen nu wel allemaal onder de 10 km ontheffing. Zijn deze dan straks ook nog wel bejaagbaar?

Antwoord

Ja, mits de Staat van Instandhouding geborgd kan worden van de Canadese gans. Voor het bestrijden van niet beschermde soorten zoals exoten en hybride en verwilderde ganzen is er wel een vergunning nodig voor het middel (geweer) om ze te doden.

Aandachtspunten provinciebreed:

- g. **Winterrust gaat er niet af.** Naar onze mening zou dit, naast meer ingrijpen in niet-agrarische terreinen, dé manier zijn om het ganzenprobleem beter in de hand te krijgen.

Antwoord

Zie antwoord hierboven over 'winterafschot'.

- h. **Gecoördineerd beheer.** Goed om te lezen dat de WBE's hierin als een belangrijke spil worden gezien.
- i. **Eierenschudden.** Kan naar onze mening een heel adequaat middel zijn als dit goed georganiseerd wordt. Nu wordt het met één onderzoek (in één type gebied?) van tafel geveegd.

Antwoord

Bij het wetenschappelijke onderzoek zijn meer dan 20 onderzoeken uit verschillende periodes in verschillende gebieden (ook vergelijkbare gebieden buiten Nederland) betrokken.

Dat onderzoek toont aan dat nestbehandeling alléén effectief is bij lokale (startende) groepen en in situaties waarbij alle nesten gevonden kunnen worden en alle eieren verwijderd worden, bijvoorbeeld in een stadspark. Voor populatiereductie op grotere schaal is nestbehandeling niet effectief, omdat er in de meeste gevallen evenveel kuikens vliegvlug worden. Dat lijkt misschien niet direct logisch, maar de verklaring hiervoor is beschreven in hoofdstuk B9.5. Bovendien heeft nestbehandeling ongewenste neveneffecten.

Er zijn gedurende de vele reactierondes en gesprekken met stakeholders geen andere onderzoeken of navolgbare gegevens aangedragen die deze wetenschappelijke conclusie uit het Ganzenplan weerleggen.

Zie voor meer informatie ook de publicatie van 24 februari 2024: <https://www.ganzenplan.nl/nieuws/de-effectiviteit-van-nestbehandeling/>

- j. **Verwerking ganzen.** Echt heel goed als de FBE's gaan faciliteren in een goede afzetmogelijkheid. Wij zouden het liefst zien dat de ganzen de voedselketen in gaan. Dus liefst niet alleen destructie, maar bv. ook inleveren bij de poelier en dat de provincie dan de poeliersvergoeding betaalt.

Antwoord

De ambitie om gedode ganzen zoveel als mogelijk in de voedselketen terecht te laten komen wordt maatschappelijk breed gedeeld. Er zijn schadebestrijders die aangeven meer ganzen te kunnen doden als er een oplossing is voor de afzet en de daarbij komende kosten. De faunabeheereenheden zullen daarom in samenwerking met de provincies, agrarische sector en terrein beherende organisaties zorgen dat er voorzieningen beschikbaar komen waar schadebestrijders (jagers) gedode ganzen kunnen afleveren, voor zover alternatieve verwerkingsmethoden ontbreken (zie hoofdstuk A5 in samenhang met B13).

- k. **Crippling rate.** Naast bewustwording/cursus is onze stellige overtuiging dat de juiste middelen toegestaan moeten worden voor de ganzenbejaging. Lokkers en geluid (beide ook elektronisch) zijn onontbeerlijk om ganzen goed binnen schot te krijgen. Deze middelen zouden altijd, in elke periode en voor elke ganzensoort, toegestaan moeten zijn.

Antwoord

De aan te vragen middelen zoals lokmiddelen en akoestisch geluid zijn terug te vinden in deel C, bijlage 13. Het gebruik van lokmiddelen vergroot de effectiviteit van de uitvoering bij het reduceren van populaties en is belangrijk bij het voorkomen van aangeschoten ganzen (crippling). Mede op basis van de reacties zal in deel A beter de verbinding tussen deel A deel C worden gemaakt.

Bedankt voor het lezen en we zijn benieuwd naar jullie reactie.

NH8*Inleiding*

Dit bezwaar van XXX is gericht tegen het voorgestelde Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen. We vinden de aanpak van de groeiende ganzenpopulatie en de daarmee gepaard gaande schade aan landbouw en natuurgebieden in het voorliggende plan ontoereikend. Het bezwaar bespreekt gedetailleerd de ecologische, economische, juridische en veiligheidkundige tekortkomingen die wij zien in het plan en biedt voorstellen ter ondersteuning van een effectief faunabeheer.

*Ecologische Argumenten***1. Aanzitjacht als effectief middel**

Het Interprovinciaal Faunabeheerplan stelt dat preventieve maatregelen prioriteit hebben boven dodelijke methoden zoals de aanzitjacht. Uit telgegevens van Sovon Vogelonderzoek blijkt echter dat de groei van de grauwe ganzenpopulatie sinds 2005 significant is toegenomen, ondanks preventieve maatregelen. Preventieve acties werken maar kort of verplaatsen het probleem (tijdelijk) naar het volgende perceel. In 2023 waren er in Nederland ongeveer 175.000 broedparen grauwe ganzen, met een jaarlijkse aanwas van twee jongen per paar, wat kan leiden tot een verdere exponentiële groei zonder effectieve jachtmaatregelen. Aanbeveling: Afschot werkt en reduceert de populatie. Het plan zou moeten erkennen dat preventieve maatregelen niet voldoende zijn en daarom directe en dodelijke beheersmaatregelen, zoals aanzitjacht, moeten integreren.

Antwoord

Deze aanbeveling komt overeen met de inhoud van het Ganzenplan (zie deel A).

2. Nestbehandeling

Het Faunabeheerplan suggereert dat nestbehandeling niet voldoende effectief is, maar rapporten van Aviornis en watervogelhouders tonen aan dat het volledig verwijderen van legsels een vermindering van de populatiegroei met 90% kan bewerkstelligen. Onderzoek wijst bovendien uit dat het verwijderen van complete legsels bij grauwe ganzen zelden leidt tot een tweede legsel, wat betekent dat deze maatregel effectief kan bijdragen aan het verminderen van de ganzenpopulatie. Sovon-onderzoek bevestigt daarentegen dat het schudden of oliën van eieren aanzienlijk minder effectief is in het beheer van de populatie. Aanbeveling:

Het plan zou deze feiten moeten herzien en nestbehandeling als een belangrijke maatregel voor populatiebeheer moeten beschouwen, waarbij volledige verwijdering van legsels wordt meegenomen als een effectieve methode om verdere populatiegroei te beperken. Daarbij meenemend dat ook hierbij de weidelijkheidsinterpretatie van de jagers zal zijn, het benutten van verse eieren, maar geen dieronvriendelijke vernietigen van reeds bebroede legsels.

Antwoord

Uitgebreid wetenschappelijk onderzoek toont aan dat nestbehandeling alléén effectief is bij lokale (startende) groepen en in situaties waarbij alle nesten gevonden kunnen worden en alle eieren verwijderd worden, bijvoorbeeld in een stadspark. Voor populatiereductie op grotere schaal is nestbehandeling niet effectief, omdat er in de meeste gevallen evenveel kuikens vliegvlug worden. Dat lijkt misschien niet direct logisch, maar de verklaring hiervoor is beschreven in hoofdstuk B9.5. Bovendien heeft nestbehandeling ongewenste neveneffecten.

Er zijn gedurende de vele reactierondes en gesprekken met stakeholders geen andere onderzoeken of navolgbare gegevens aangedragen die deze wetenschappelijke conclusie uit het Ganzenplan weerleggen.

Zie voor meer informatie ook de publicatie van 24 februari 2024: <https://www.ganzenplan.nl/nieuws/de-effectiviteit-van-nestbehandeling/>

3. Populatiebeheer via afschot na het broedseizoen

Het rapport stelt dat afschot na het broedseizoen minder effectief is, maar dit is een misvatting die niet strookt met de meest recente wetenschappelijke inzichten. De jaarlijkse juli-tellingen van Sovon bevestigen dat standganzen, die het hele jaar door in Nederland verblijven, een significant deel van de overlast veroorzaken, met name in landbouwgebieden. Deze vogels, die vaak volwassen zijn, vormen ongeveer 45% van de totale winterpopulatie.

Antwoord

Het Ganzenplan stelt inderdaad dat de populatie (grauwe) standganzen verantwoordelijk is voor de meeste schade. De aanbeveling dat vooral volwassen ganzen worden geschoten is al opgenomen. Deze constatering komt aldus overeen met de inhoud van het Ganzenplan.

Het plan suggereert dat vooral volwassen broedkoppels worden gedood tijdens het broedseizoen, maar onderzoek wijst uit dat het dan juist 1- en 2-jarige ganzen zijn die nog niet geslachtsrijp zijn. Dat afschot na het broedseizoen juist helpt om volwassen exemplaren te elimineren die verantwoordelijk zijn voor de grootste toename. Deze volwassen vogels blijven namelijk bij hun nesten en zijn minder vatbaar voor verjaging of afschot tijdens het broedseizoen. Bovendien blijkt uit gegevens van Sovon en onderzoek zoals Faunabeheer Kolganzen (2020) dat minimaal 50% van de vogels die worden gedood na het broedseizoen volwassen exemplaren zijn. Dit benadrukt het belang van een jaarronde benadering van afschot om niet alleen jonge, maar vooral volwassen ganzen aan te pakken.

Daarnaast blijkt uit recent internationaal onderzoek van het European Bird Control Programme dat volwassen ganzen, door hun gevestigde broedgedrag, een veel grotere ecologische en economische impact hebben dan jonge vogels. Door afschot te beperken tot in het broedseizoen, wordt deze volwassen populatie onvoldoende aangepakt, wat leidt tot aanhoudende groei en schade in de daaropvolgende jaren. Onderzoek uitgevoerd in Zweden (2021) laat zien dat jaarrond populatiebeheer, inclusief het afschieten van volwassen vogels na het broedseizoen, veel effectiever is in het beheersen van overpopulaties en het beperken van de schade aan landbouwgewassen.

Afschot buiten het broedseizoen moet juist worden versterkt om zowel jonge als volwassen vogels te bestrijden en zo de algehele populatiegroei effectiever in te dammen. Internationaal onderzoek, zoals dat van Fachstelle für Artenschutz Schweiz (2020), ondersteunt deze bevindingen door te wijzen op de noodzaak van een intensieve en langdurige afschotstrategie, vooral gericht op oudere vogels, om de populatiegroei en de schade aan de landbouw en natuur op lange termijn effectief te beperken.

Aanbeveling:

Afschot van elke gans, is feitelijk een reductie van de populatie. Het plan moet een jaarronde benadering van afschot overwegen, zodat vooral volwassen ganzen, die verantwoordelijk zijn voor de grootste toename, effectief worden aangepakt. Daarnaast zijn ook de jongen vliegvlug geworden. Mede daardoor wordt in de wintermaanden bij ons het hoogste afschot behaald. Door het opwerpen van een verplichte winterrust en foerageergebieden wordt een gewenst hoger afschot niet behaald. De reductie van de populatie is dan moeilijker haalbaar.

Antwoord

De conclusies uit het genoemde onderzoek komt overeen met de bronnen die gebruikt zijn voor het Ganzenplan. Afschot van volwassen ganzen draagt inderdaad bij aan het reduceren van de ganzenpopulatie vandaar de focus op koppel- en broedparenafschot. Naast koppel- en broedparenafschot dragen ook ruivangsten en zomerafschot bij. Voor de genoemde winterrust geldt het volgende:

Een faunabeheerplan dient binnen de wet en het beleid van de provincies te worden opgesteld. Het uitgangspunt van de wet is dat ganzen beschermd zijn: doden is dus verboden. Voor afwijken van het beschermingsregime moet een goede motivatie bestaan én aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Zo moet bewezen worden dat de maatregelen noodzakelijk en effectief genoeg zijn om het doel te bereiken. Het doel is de schade terug te brengen.

Bij afschot van grauwe ganzen in de periode november-januari zouden naast standganzen ook veel trekganzen worden gedood. Momenteel gaat het naar schatting om ca. 60% standganzen en 40% trekganzen. De trekvogels verlaten ons land in het voorjaar weer. Voor deze trekvogelpopulatie kan niet in voldoende mate worden aangetoond dat er een relatie is met schade.

Bovendien zou bij winterafschot slechts een deel van de bovengenoemde 60% standganzen gedood worden. Dat is veel te weinig om het aantal ganzen te doen dalen, omdat dit in het voorjaar meteen weer wordt aangevuld met nieuwe aanwas.

Winterafschot is dus wettelijk niet toegestaan omdat 1) onvoldoende kan worden aangetoond dat trekvogels schade veroorzaken en 2) omdat de maatregel onvoldoende effectief is in het kader van populatiereductie. Daarom kan afschot vanaf januari (of eerder) niet opgenomen worden in een faunabeheerplan.

De standvogelpopulatie van de brandgans is door het beheer in de afgelopen jaren gereduceerd tot de ondergrens waarbij de gunstige Staat van Instandhouding nog kan worden gegarandeerd. Het beheer in de komende jaren bestaat daarom uit handhaving van dit populatieniveau. Verdere reductie is wettelijk niet toegestaan. Voor het verder verlangen van de schade kunnen alleen middelen worden ingezet die aantoonbaar de Staat van Instandhouding niet verslechteren.

De trekkende brandganzen vertrekken pas in het voorjaar (april-mei) naar hun broedgebieden. Door dit late vertrek veroorzaken ze vooral schade aan de eerste snede grasland en lokaal aan flora en fauna. Het doden van deze trekkende brandganzen is juridisch mogelijk maar vereist wel internationale afstemming om te voorkomen dat de populatie onder de afgesproken grenswaarde komt waarbij de gunstige staat van instandhouding kan worden gegarandeerd. Het grootste knelpunt is echter dat geen onderscheid gemaakt kan worden tussen de standganzen en trekganzen en de populatie standganzen niet verder mag worden gereduceerd als de gunstige staat van instandhouding niet meer gegarandeerd kan worden. De standvogelpopulatie schommelt rond deze ondergrens.

4. Schade aan landbouwgewassen en halvering van de ganzenschade

In het Faunabeheerplan wordt gesteld dat de relatie tussen het aantal ganzen en de schade aan landbouwgewassen niet lineair is. Echter, het onderzoek 'Naar een effectief en internationaal verantwoord beheer van de in Nederland overwinterende populatie Kolganzen' (2016) toont aan dat er een duidelijke correlatie is tussen de toename van de ganzenaantallen en de toename van landbouwschade, met name in provincies zoals Friesland en Gelderland, waar kolganzen en grauwe ganzen grote schade aanrichten. In dat onderzoek werd de gemiddelde schade per gans geschat op €6,77 per gans per jaar, maar deze bedragen zijn verouderd en zouden gezien de toegenomen inflatie en toegenomen schade opnieuw moeten worden geëvalueerd. Het plan onderschat de economische impact. En een realistischere berekening van de economische voordelen van een halvering van de populatie is noodzakelijk.

De Wet natuurbescherming en de EU Vogelrichtlijn staan beheermaatregelen toe als economische schade aan gewassen ontstaat.

Aanbeveling:

Het plan moet een herberekening uitvoeren om de economische voordelen van een halvering van de populatie accuraat weer te geven en extra beheersmaatregelen moeten overwogen die een directe reductie in landbouwschade opleveren.

Antwoord

Naar het hierboven genoemde rapport wordt in het Ganzenplan meerdere keren verwezen. De conclusies uit dit onderzoek komen overeen met de inhoud van het Ganzenplan: er is een relatie tussen de aantallen ganzen en de hoeveelheid schade, maar deze is niet lineair. Anders gezegd: als er 50% minder ganzen zouden zijn, is er niet automatisch 50% minder schade. Dat komt doordat ook andere zaken van invloed zijn op schade. Het is daarom niet mogelijk de economische voordelen van de halvering van de populatie accuraat weer te geven.

5. Weerlegging van het voorstel voor rustgebieden binnen de 20 km-zone rond Schiphol

Het conceptplan stelt dat in gebieden zoals de Zaanstreek, Waterland en delen van de provincie Utrecht grote dichtheden aan ganzen kunnen worden geaccepteerd, met een beleid van niet verjagen en opvangen in voorkeursgebieden.

Dit voorstel is echter zowel ecologisch als veiligheidskundig onverantwoord, met name binnen de 20 km zone rond luchthavens, maar ook voor de 10 km zone. Rustgebieden binnen de 20 km zones, leiden tot een extreme toename van de ganzenaantallen in deze gebieden. Uiteindelijk zorgt dat voor meer druk op de 10km zone en veel meer vliegbewegingen van ganzen daaromheen. Dat vormt niet alleen een bedreiging voor de landbouw en natuur, maar vooral voor de vliegveiligheid. De gevaren van vogelaanvaringen bij luchthavens zijn goed gedocumenteerd. Een toename van

de ganzendichtheid in deze gebieden verhoogt het risico op catastrofale aanvaringen. Het idee om geen verjagingsbeleid te voeren in dergelijke cruciale zones is daarom zwaar ontoereikend en onverantwoord, zeker gezien de internationale verplichtingen van Nederland om vliegveiligheid te waarborgen. Het plan moet herzien worden om deze gevaarlijke rustgebieden te vermijden en juist intensieve beheersmaatregelen in te zetten binnen deze risicogebieden.

Antwoord

Deze alinea geeft slechts een voorbeeld van hoe de theorie van verjagen met opvanggebieden er in de praktijk uit zou kunnen zien als een polder overwegend bestaat uit (blijvend)grasland. Het is aan de grondgebruikers in een gebied om te bepalen of dit meerwaarde heeft voor hun situatie. De plaatsnamen zijn verwijderd uit de tekst, om verwarring daarover te voorkomen.

Aanbeveling:

Het plan zou strenge maatregelen moeten opnemen voor het beheer van ganzendichtheden in risicogebieden rond luchthavens, om de veiligheid van het vliegverkeer te waarborgen. Ook hier geldt, elk gerealiseerd afschot, is een feitelijke reductie van de populatie. Populatie beperking in de 10 tot 20 km zone, verlaagt de druk en het risico in het 10 km gebied.

Antwoord

Uit de evaluatie van het Schipholconvenant blijkt dat het aantal ganzen in de verschillende zones is toegenomen, ondanks alle inspanningen om de aantallen juist te verkleinen.

Het aantal grauwe standganzen in het westen en midden van Nederland blijft te groot, waardoor influx naar de 0-10 km veiligheidszone rondom Schiphol niet alleen kan worden voorkomen door intensieve maatregelen in de 10-20 km zone. Om de influx naar de veiligheidszone daadwerkelijk te verminderen, is sterke populatiereductie in alle omliggende provincies (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland) noodzakelijk. Dit noemen we de 10+ km zone. Om die reductie te bereiken moet de inzet worden vergroot en effectiever worden ingezet. Daarnaast is een duidelijkere sturing en facilitering van de uitvoering nodig door de convenantpartners. In het Ganzenplan staat beschreven hoe dat kan worden bereikt.

De maatregelen uit het faunabeheerplan zijn aanvullend op de sturing die verschillende overheden moeten geven aan de inrichting en het grondgebruik in de veiligheidszone. Een voor ganzen onaantrekkelijke inrichting en grondgebruik geven de beste garantie op het voorkomen van vogelaanvaringen.

6. Kostenvergoeding voor vrijwillige jagers

Het Faunabeheerplan erkent onvoldoende de kosten die vrijwillige jagers maken voor ganzenbestrijding. Deze zogenaamde vrijwillige bijdrage is door de verplichting tot tweemaal per week beheren niet langer vrijwillig van karakter en brengt aanzienlijke kosten met zich mee. De ongelijke kostenverdeling tussen provinciale subsidies voor het vergassen en de jagerskosten schendt het gelijkheidsbeginsel zoals vastgelegd in Artikel 1 van de Grondwet en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).

Zonder passende kostenvergoeding dreigt de motivatie en betrokkenheid van deze jagers af te nemen, wat een negatieve impact kan hebben op het succes van de ganzenbestrijding. Het is essentieel dat het plan een duidelijke regeling opneemt voor een adequate kostenvergoeding voor deze jagers, vergelijkbaar met de vergoeding die wordt verstrekt voor ruivangsten en afvoer van ganzenkadavers. Een dergelijke vergoeding zou de betrokkenheid van jagers kunnen versterken en bijdragen aan een duurzamer en beter gecoördineerd beheer van de ganzenpopulatie.

Aanbeveling:

Een jager jaagt niet voor de vergoeding. Maar op dit moment krijgt een jager wel verplichtingen, maakt hij daarbij kosten en worden er bij andere interventies die buiten de jager om gaan, wel kosten vergoed. Dat voelt niet eerlijk. Er dient een eerlijke vergoeding te worden vastgesteld voor vrijwillige jagers, in lijn met het gelijkheidsbeginsel en de kosten die zij maken voor effectief faunabeheer. Daarvoor zijn in het verleden voorstellen gedaan die afschotverhogend kunnen zijn. We ervaren nu dat jagers eerder stoppen met een verjaagactie, nadat ze een bepaald aantal ganzen hebben geschoten.

Antwoord

Een faunabeheerplan omvat geen financiële afspraken. Deze kunnen wel tot stand komen bij de afspraken die voortkomen uit 'Iedereen draagt bij' (A5.2).

Tijdens de belangentafels Jacht, Landbouw, Terreinbeherende organisaties en Particulier grondbezit is gesproken over de inspanningen en de kosten van in ganzenbeheer. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen schadebestrijding (individueel belang agrariërs) en gecoördineerd verjagen en populatiereductie (maatschappelijk belang).

De kosten en inspanningen ten behoeve van schadebestrijding zijn onderdeel van onderlinge afspraken die een jager heeft met zijn agrariër en zijn vaak gekoppeld aan het jachtrecht. Dit thema valt buiten de scope en de doelstelling van een faunabeheerplan.

Om populaties gecoördineerd te verjagen of te reduceren is in sommige gebieden extra inzet nodig. In dat gebied zullen de faunabeheereenheden met de verschillende organisaties het gesprek hebben over welke problemen er zijn en welke oplossingen beschikbaar zijn. De gebiedspartners die de schade of risico's hebben, zijn daarin leidend. In onderling overleg wordt bekeken wat eenieder kan bijdragen. Dat kan gaan over kosten maar ook over faciliteiten zoals het organiseren van de afzet.

Overigens is het makkelijker maken van de afzet van gedode ganzen opgenomen in het faunabeheerplan, ongeacht of er sprake is van schadebestrijding of populatiereductie (zie hoofdstuk A5 in samenhang met B13).

Veiligheidsrisico's en Sociaaleconomische Overwegingen

7. Impact op weidevogels

Uit onderzoeken zoals het Sovon-rapport **Ganzen en Weidevogels: Ecologische Interacties** blijkt dat overbegrazing van broedgebieden door winterganzen een grote bedreiging vormt voor weidevogels zoals de grutto en Kievit. Deze vogels zijn afhankelijk van graslanden voor hun broedgebieden, en de schade die ganzen veroorzaken vermindert drastisch de kwaliteit van de broedhabitats. De **Wet natuurbescherming** beschermt niet alleen individuele vogels, maar ook hun leefgebieden, in het bijzonder voor bedreigde of kwetsbare soorten zoals weidevogels. De **EU Vogelrichtlijn** vereist bovendien dat leefgebieden van beschermde soorten behouden en hersteld worden. Veel weidevogelhabitats vallen onder de Natura 2000-regelgeving, die extra bescherming biedt voor deze gebieden.

Het Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen beschrijft verschillende maatregelen om schade veroorzaakt door stand- en trekganzen te beperken, waarbij de focus ligt op zowel preventie methoden om schade aan landbouw en natuur terug te dringen. Echter, dit plan schiet tekort in enkele cruciale gebieden die juridische en ecologische vragen oproepen.

Ecologische schade aan Natura 2000-gebieden:

Het Faunabeheerplan erkent dat ganzen ernstige schade aanrichten in natuurgebieden door overbegrazing en het vertrappen van kwetsbare vegetaties. Dit bedreigt de biodiversiteit en het behalen van instandhoudingsdoelen voor Natura 2000-gebieden.

Aanbeveling:

Er wordt in Nederland en zeker in Noord-Holland, veel geïnvesteerd, zowel in tijd als in geld, in weidevogelhabitats. De aanwezigheid van grote populaties ganzen en hoe we daarmee omgaan, moet onderdeel zijn van een samenhangende aanpak. Het Faunabeheerplan moet maatregelen opnemen om schade aan weidevogelhabitats te beperken en zo bij te dragen aan de instandhouding van deze kwetsbare soorten.

Antwoord

Het beschermen van de flora en fauna maakt onderdeel uit van het maatregelenpakket (zie A5 en A6). Er is geen eenduidig bewijs voor schade door ganzen aan weidevogels (B7.2).

8. Verstoring door afschot van ganzen

In het Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen wordt gesuggereerd dat het afschot van ganzen kan leiden tot meer schade vanwege verstoring. Er wordt gesteld dat ganzen na verstoring meer zouden eten om verloren energie te compenseren. Dit punt is echter niet volledig onderbouwd en negeert enkele belangrijke aspecten van de dagelijkse praktijk.

Andere soorten worden al jaarrond beheerd:

Soorten zoals de nijlgans en Canadese gans worden door jagers het hele jaar door beheerd. Normaal gesproken geldt dat ook bij schadebestrijding voor soorten zoals de kraai en houtduif. Deze soorten vertonen vergelijkbare gedragspatronen als grauwe ganzen, brandganzen en kolganzen.

Jacht op vrijgestelde wildsoorten: Tijdens het reguliere jachtseizoen wordt er ook gejaagd op vrijgestelde wildsoorten. Bij deze activiteiten worden ganzen ook onvermijdelijk opgejaagd.

Dagelijkse verstoring door agrariërs: In gebieden met overjarig grasland, zoals in de Zaanstreek en Waterland, werken agrariërs dagelijks op hun percelen en veroorzaken zij daarbij onvermijdelijke verstoring voor de ganzen.

Verstoring door laagvliegende helikopters: In regio's zoals de Zaanstreek en Waterland zijn regelmatig laagvliegende helikopters en propellervliegtuigjes te zien die ganzen verjagen. Deze verstoring vindt voortdurend plaats.

Verstoring door recreanten: In veel buiten gebieden is de recreatiedruk (sterk) toegenomen. Al dan niet met loslopende honden. Binnen en buiten de gebaande paden. Ondanks gesloten gebieden.

Conclusie:

Gezien de bestaande en regelmatige verstoringen door andere beheeractiviteiten, agrarische werkzaamheden, laagvliegende helikopters en propellervliegtuigjes en recreanten, is het duidelijk dat de ganzen dagelijks te maken hebben met verschillende vormen van verstoring.

Het argument dat extra verstoring door afschot zal resulteren in een grotere schade door verhoogde voedselinname is ongegrond en kan niet als reden dienen om af te zien van beheersjacht. Daarbij is het een gegeven dat elk gerealiseerd afschot, geen schade meer doet aan gewassen (of risico vormt voor het vliegverkeer).

Aanbeveling:

Het plan kan specificeren dat beheeractiviteiten slechts een minimale extra verstoring opleveren en niet bijdragen aan significante verhogingen in schade.

Antwoord

In het Ganzenplan is als feitelijke constatering opgenomen dat iedere verstoring ervoor zorgt dat ganzen opvliegen en dat ganzen deze verloren energie weer moeten compenseren door extra te eten. Het heeft niet geleid tot een andere conclusie dan dat reductie van het aantal ganzen noodzakelijk is om te komen tot een verminderen van schade.

9. **Aanvullende cursussen voor jagers** Het voorstel in het Faunabeheerplan om jagers extra training te bieden voor het verbeteren van de effectiviteit en ethiek van het afschot is onnodig en onterecht. Jagers in Nederland hebben al een grondige opleiding doorlopen als onderdeel van het traject voor het behalen van de jachtakte, waarin schietvaardigheid, veiligheid en dierenwelzijn uitgebreid aan bod komen. Deze jachtakteopleiding is heel streng en staat nationaal hoog aangeschreven. Zowel schietvaardigheid als ethiek, ook bekend als "weidelijkheidsregels", spelen een centrale rol. Door aanvullende cursussen voor te stellen, wekt het plan de indruk dat de bestaande opleiding en vakbekwaamheid van jagers onvoldoende is. Dat is zowel onterecht als een onnodige duplicatie. De bestaande opleiding voldoet al ruimschoots aan de eisen van dierenwelzijn en ethiek, en legt een stevige basis voor het verantwoord uitoefenen van de jacht. Extra cursussen zouden alleen leiden tot een onnodige belasting van tijd en middelen voor de jagers, zonder dat dit een significante verbetering in faunabeheer oplevert. Aanbeveling:

Het plan zou het huidige jachtopleidingstraject moeten erkennen als voldoende en extra cursussen achterwege moeten laten. Dit leidt alleen tot extra bureaucratie en hogere kosten.

Antwoord

Ondanks de grondige jachtopleiding is het percentage aangeschoten ganzen (crippling rate) te hoog, zie hoofdstuk B9. De Faunabeheereenheden streven ernaar dat geen enkele gans met hagel in het lijf rondvliegt. Het blijkt mogelijk te zijn om deze 'crippling rate' sterk te verminderen. De jagersvereniging in Denemarken heeft een succesvol opleidingsprogramma ontwikkeld om crippling zoveel mogelijk te voorkomen. De Faunabeheereenheden zullen het initiatief nemen om eenzelfde soort programma te (laten) ontwikkelen.

Verder helpt het gebruik van verschillende lokmiddelen om ganzen beter binnen schot te krijgen, en daarmee crippling te voorkomen. Het gebruik van deze middelen is daarom onderdeel van de vergunningaanvraag voor het uitvoeren van populatiereductie.

10. Controleerbaarheid en uitvoeringsrisico's van ontheffingen voor koppelafschot

De ontheffing die het afschot van "koppelvormige" ganzen tot heden toestaat, en waarnaar dit concept-faunabeheerplan herhaaldelijk verwijst als het meest effectieve middel, is in de praktijk onwerkbaar. Dit leidt namelijk tot aanzienlijke risico's op misinterpretatie en verhoogt de kans op onterechte bestraffing. Het begrip "koppelvormig" is voor toezichthouders (BOA's of politie) tijdens of na de uitvoering niet objectief te controleren. Ganzen zijn in het veld zonder een observeerbaar

kenmerk niet te identificeren als koppels. Handhaving is onmogelijk en rechtsonzekerheid ontstaat voor jagers, die risico lopen op bestraffing (i.c. intrekking jachtakte) zonder daadwerkelijke overtreding, met potentieel grote gevolgen.

Aanbeveling:

Verwijder de term koppelaafschat uit de ontheffing en breng het naar beheer van ganzen terug zodat er geen misverstanden kunnen ontstaan.

Antwoord

Koppel-/broedparenafschat is in het faunabeheerplan Ganzen opgenomen, omdat het een effectieve vorm van populatiereductie is. Hierbij worden namelijk niet alleen ganzen gedood, maar wordt ook voorkomen dat de ganzen eieren leggen, of dat gelegde eieren uitkomen. Zo komt er geen nieuwe aanwas bij en neemt het aantal ganzen ook af.

Koppelvormers zijn ganzen die duidelijk laten zien dat ze een paartje gaan vormen dat gaat broeden. Voor geoefende faunabeheerders (jagers) zijn deze koppelvormers goed herkenbaar. Herkenbaar in de lucht omdat ze als duo zij aan zij vliegen en herkenbaar op de grond omdat ze zich afzonderen van de grote groep, in de nabijheid van een broedlocatie. Door zo'n koppel te schieten, voorkom je dat ze een nest bouwen en eieren leggen. Als koppels toch de kans krijgen eieren te leggen, spreken we van een broedpaar. In dat geval is het ook mogelijk ze in de nabijheid van het nest te doden. De eieren die dan achterblijven, zullen niet uitkomen.

De tijd dat ganzen koppels vormen, verschilt per soort. Zo beginnen de eerste grauwe ganzen vanaf februari. Lokale faunabeheerders (jagers) zijn bij uitstek deskundig in het gebied waar ze actief zijn. Zij weten precies wanneer ganzen in hun gebied koppels vormen. Daardoor kunnen zij op tijd beginnen met afschat. Zodra er kuikens (pullen) te zien zijn, wordt er niet op de ouders geschoten.

Koppelaafschat vraagt dus om maatwerk per gebied, en wordt uitgevoerd in de periode vanaf 1 februari totdat de eieren uitkomen.

11. Wettelijke haalbaarheid

Misbruik van EU-regels door PNH (Provincie Noord-Holland): De jacht op ganzen tijdens het broedseizoen, zoals toegestaan door PNH, lijkt in strijd te zijn met de EU Vogelrichtlijn (2009/147/EG). Deze richtlijn beschermt vogels tijdens kwetsbare periodes zoals het broedseizoen, en staat alleen afschat toe als laatste redmiddel wanneer andere methoden zijn uitgeput.

Wettelijke basis: Zowel de EU Vogelrichtlijn als de Nederlandse Wet natuurbescherming stellen dat vogels tijdens het broedseizoen beschermd moeten worden. Afwijkingen van dit verbod zijn slechts toegestaan onder strikte voorwaarden, zoals het voorkomen van ernstige schade of bedreigingen voor de openbare veiligheid.

Antwoord

Het idee dat het doden van vogels tijdens het broedseizoen verboden zou zijn is een verklaarbaar misverstand. In principe is het doden van alle vogels in elk stadium van hun leven verboden (art 1 Europese Vogelrichtlijn). Er zijn grofweg twee uitzonderingen daarop toegestaan:

Voor de jacht (art. 7) op een aantal benoemde soorten maar nooit in de periode van broeden en grootbrengen van jongen

Indien er een noodzaak is voor specifiek benoemde belangen, zonder voorwaarden over de periode (art. 9).

Omdat dit faunabeheerplan niet over de jacht gaat is punt 2 aan de orde en daar dient dit Ganzenplan voor. De specifieke belangen zijn benoemd in de Omgevingswet. In dezelfde wet is ook bepaald onder welke voorwaarden van het verbod in Artikel 1 van de Europese Vogelrichtlijn mag worden afgeweken. Zo dient de Staat van Instandhouding niet in het geding te zijn en dienen maatregelen noodzakelijk en effectief te zijn.

Conclusie:

Gegeven de ecologische, economische, en juridische tekortkomingen in het voorgestelde plan, dringt dit bezwaar aan op een grondige herziening van het Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen. Hierbij dienen specifieke telgegevens van Sovon en relevante onderzoeksrapporten, zoals *Naar een effectief en internationaal verantwoord beheer van de in Nederland overwinterende populatie Kolganzen* (2016) en *Ganzen en Weidevogels: Ecologische Interacties*, te worden meegenomen. Het lijkt niet meer dan logisch en eerlijk om een vergoeding vast te stellen voor vrijwillige jagers om hun inzet te behouden. Het plan moet meer nadruk leggen op (het behoud van) dodelijke jaar rond maatregelen, zoals aanzitjacht, beheer binnen de 20 km zone, afschot na het broedseizoen en op nestbehandeling, om de populatie effectief te blijven beheersen en economische schade te beperken.

Antwoord

Antwoord op elk van deze punten is hierboven gegeven.

NH9

Wij willen hierbij bezwaar maken tegen het voorgestelde Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen. Allereerst maken we bezwaar tegen de zeer korte termijn die is gegeven om het plan te beoordelen en bezwaar in te dienen. We verzoeken u de termijn te verlengen zodat WBE-besturen en leden de tijd hebben om het plan grondig te bestuderen. Het is ondoenlijk om zoveel pagina's op deze korte termijn goed door te nemen, wat de indruk wekt dat de input van de WBE's niet gewenst is.

Inhoudelijke Bezwaren

1. Afschot als effectieve maatregel

Het plan stelt dat afschot niet effectief is, wat wij sterk betwisten. Effectief betekent doeltreffend; wanneer wij een schot lossen, is dat vaak doeltreffend. In Noord-Holland worden elk jaar duizenden ganzen geschoten. Elk geschoten exemplaar veroorzaakt geen schade meer en kan niet meer bijdragen aan toekomstige populatiegroei.

Voorbeeldberekening:

- o Stel, per 1.000 geschoten ganzen is 50% mannelijk en 50% vrouwelijk, dus 500 vrouwelijke ganzen.
- o Van deze 500 vrouwelijke ganzen is 1/3 volwassen en legt eieren.
- o Per nest komen 2 tot 5 jongen groot.

Effect:

- o 160 nesten x 2 jongen = 320 jongen \Rightarrow toename van 32% per 1.000.
- o 160 nesten x 5 jongen = 800 jongen \Rightarrow toename van 80% per 1.000.

Stel, in het slechtste geval, dat het effect kleiner zou zijn en maar 10% van de vrouwelijke geschoten ganzen niet aan broeden toekomt:

- o 50 nesten x 2 jongen = 100 jongen ⇒ toename van 10% per 1.000.
- o 50 nesten x 5 jongen = 250 jongen ⇒ toename van 25% per 1.000.

Dit illustreert dat afschot leidt tot een aanzienlijke afname van de populatiegroei. Over een periode van 5 tot 10 jaar zal dit effect nog duidelijker zijn. Het feit dat de schade door houtduiven in Noord-Holland afgelopen jaar enorm is gestegen nadat afschot werd gestaakt, onderstreept de effectiviteit van afschot als beheersmaatregel.

Antwoord

Afschot is inderdaad een effectief middel voor populatiereductie, als dit in de juiste periode en juiste wijze wordt uitgevoerd. Dit is in opgenomen in het Ganzenplan, zie B 9.5.

2. Nestbehandeling

Het Faunabeheerplan suggereert dat nestbehandeling niet voldoende effectief is. Echter, rapporten van Aviornis en watervogelhouders tonen aan dat volledige legselverwijdering de populatiegroei met 90% kan verminderen. Sovon-onderzoek bevestigt dat het schudden of oliën van eieren aanzienlijk minder effectief is. Het plan zou nestbehandeling als een belangrijke maatregel voor populatiebeheer moeten beschouwen in plaats van het afschrijven.

Antwoord

Uitgebreid wetenschappelijk onderzoek toont aan dat nestbehandeling alléén effectief is bij lokale (startende) groepen en in situaties waarbij alle nesten gevonden kunnen worden en alle eieren verwijderd worden, bijvoorbeeld in een stadspark. Voor populatiereductie op grotere schaal is nestbehandeling niet effectief, omdat er in de meeste gevallen evenveel kuikens vliegvlug worden. Dat lijkt misschien niet direct logisch, maar de verklaring hiervoor is beschreven in hoofdstuk B9.5. Bovendien heeft nestbehandeling ongewenste neveneffecten.

Er zijn gedurende de vele reactierondes en gesprekken met stakeholders geen andere onderzoeken of navolgbare gegevens aangedragen die deze wetenschappelijke conclusie uit het Ganzenplan weerleggen.

Zie voor meer informatie ook de publicatie van 24 februari 2024: <https://www.ganzenplan.nl/nieuws/de-effectiviteit-van-nestbehandeling/>

3. Populatiebeheer via afschot na het broedseizoen

Het rapport stelt dat afschot na het broedseizoen minder effectief is, maar dit strookt niet met recente wetenschappelijke inzichten. De jaarlijkse julitellingen van Sovon bevestigen dat standganzen, die het hele jaar door in Nederland blijven, een significant deel van de overlast veroorzaken, met name in landbouwgebieden. Deze vogels, vaak volwassen en goed in staat zich voort te planten, vormen ongeveer 45% van de totale winterpopulatie. Afschot na het broedseizoen helpt juist om deze volwassen exemplaren te verminderen.

Antwoord

In deel A is opgenomen welke maatregelen geschikt zijn om de populaties te verkleinen: koppel-/broedparenafschot, ruivangsten en zomerafschot.

Ruivangsten zijn een effectieve maatregelen om populaties te verkleinen, omdat er per actie veel ganzen tegelijk worden gedood. Er is echter geen capaciteit beschikbaar om deze maatregel intensiever in te zetten dan nu.

De snelste manier om de populatie te verkleinen is koppel-/broedparenafschot in het voorjaar. Daarbij worden ganzenkoppels gedood voordat ze een nest bouwen en tot broeden komen. Op deze manier wordt dus het aantal ganzen verkleind én wordt nieuwe aanwas voorkomen.

Met de huidige aantallen grauwe ganzen blijft aanvullend zomerafgeschot noodzakelijk. Deze maatregel is iets minder effectief omdat een groot deel van de zomerpopulatie uit jonge ganzen bestaat. De kans is dus groot dat er vooral veel jonge ganzen geschoten worden, ook omdat deze nog geen ervaring met jagers hebben. Jonge ganzen zijn nu juist de ganzen die pas op langere termijn zouden hebben bijgedragen aan nieuwe aanwas. Ganzen starten namelijk vaak pas rond hun derde of vierde levensjaar met broeden, soms zelfs nog later (B4.8).

Op korte termijn remt zomerafgeschot de groei van de populatie dus niet, maar op langere termijn vermindert het natuurlijk wel toekomstige broedparen.

Al met al is een combinatie van koppel-/broedparenafschot, ruivangsten en zomerafgeschot noodzakelijk om een bijdrage te leveren aan het verlagen van de schade aan landbouwgewassen en flora en fauna en aan de risico's voor de vliegveiligheid.

4. Schade aan landbouwgewassen en halvering van de ganzenschade

In het Faunabeheerplan wordt gesteld dat de relatie tussen het aantal ganzen en de schade aan landbouwgewassen niet lineair is. Echter, onderzoek zoals "Naar een effectief en internationaal verantwoord beheer van de in Nederland overwinterende populatie Kolganzen" (2016) toont een duidelijke correlatie tussen groeiende populaties en toenemende landbouwschade, vooral in provincies als Friesland en Gelderland.

Antwoord

Naar het hierboven genoemde rapport wordt in het Ganzenplan meerdere keren verwezen. De conclusies uit dit onderzoek komen overeen met de inhoud van het Ganzenplan: er is een relatie tussen de aantallen ganzen en de hoeveelheid schade, maar deze is niet lineair. Anders gezegd: als er 50% minder ganzen zouden zijn, is er niet automatisch 50% minder schade. Dat komt doordat ook andere zaken van invloed zijn op schade.

5. Weerlegging van rustgebieden binnen de 20 km vliegveiligheidszone

Het conceptplan stelt voor om in gebieden zoals de Zaanstreek, Waterland en delen van de provincie Utrecht grote dichtheden aan ganzen te accepteren en niet te verjagen. Dit is ecologisch en veiligheidskundig onverantwoord, met name binnen de 20 km-zone rond luchthavens. Ganzen vormen een significant risico voor de vliegveiligheid, en het is onacceptabel om hoge dichtheden in deze zones toe te staan.

Antwoord

Deze alinea geeft slechts een voorbeeld van hoe de theorie van verjagen met opvanggebieden er in de praktijk uit zou kunnen zien als een polder overwegend bestaat uit (blijvend)grasland. Het is aan de grondgebruikers in een gebied om te bepalen of dit meerwaarde heeft voor hun situatie. De plaatsnamen zijn verwijderd uit de tekst, om verwarring daarover te voorkomen.

6. Kostenvergoeding voor vrijwillige jagers

Het Faunabeheerplan erkent onvoldoende de kosten die vrijwillige jagers maken voor ganzenbestrijding. De kosten van munitie zijn de laatste jaren meer dan verdubbeld, brandstofprijzen stijgen en ook de kosten van materiaal nemen toe. Terwijl de FBE wel vergoedingen verstrekt voor het vangen van ganzen, ingehuurde zzp'ers en tellers voor Sovon-lezingen, is er geen enkele vergoeding richting de WBE's en de beheerders. Dit terwijl hun inzet cruciaal is voor effectief faunabeheer.

Antwoord

Een faunabeheerplan omvat geen financiële afspraken. Deze kunnen wel tot stand komen bij de afspraken die voortkomen uit 'Iedereen draagt bij' (A5.2).

Tijdens de belangentafels Jacht, Landbouw, Terreinbeherende organisaties en Particulier grondbezit is gesproken over de inspanningen en de kosten van in ganzenbeheer. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen schadebestrijding (individueel belang agrariërs) en gecoördineerd verjagen en populatiereductie (maatschappelijk belang).

De kosten en inspanningen ten behoeve van schadebestrijding zijn onderdeel van onderlinge afspraken die een jager heeft met zijn agrariër en zijn vaak gekoppeld aan het jachtrecht. Dit thema valt buiten de scope en de doelstelling van een faunabeheerplan.

Om populaties gecoördineerd te verjagen of te reduceren is in sommige gebieden extra inzet nodig. In dat gebied zullen de faunabeheereenheden met de verschillende organisaties het gesprek hebben over welke problemen er zijn en welke oplossingen beschikbaar zijn. De gebiedspartners die de schade of risico's hebben, zijn daarin leidend. In onderling overleg wordt bekeken wat eenieder kan bijdragen. Dat kan gaan over kosten maar ook over faciliteiten zoals het organiseren van de afzet.

Overigens is het makkelijker maken van de afzet van gedode ganzen opgenomen in het faunabeheerplan, ongeacht of er sprake is van schadebestrijding of populatiereductie (zie hoofdstuk A5 in samenhang met B13).

Door zzp'ers als "beroepsjagers" te bestempelen, wekt u de indruk dat vrijwilligers minder bekwaam zijn, terwijl de opleiding en vereisten voor een omgevingsvergunning jachtgeweer activiteit voor iedereen hetzelfde zijn. Bovendien rijst de vraag of deze zzp'ers, gezien de strengere zelfstandigheidsregels, niet in een dienstverband met de FBE staan.

Antwoord

De term 'beroeps' is gekozen om onderscheid te maken met vrijwillige inzet. Dit sluit aan bij voorbeelden zoals het onderscheid tussen beroeps- en vrijwillige brandweer. Ook in dat domein gelden dezelfde opleidingsvereisten voor vrijwillige- en beroepsinzet.

7. Impact op weidevogels

Uit onderzoeken zoals het Sovon-rapport "Ganzen en Weidevogels: Ecologische Interacties" blijkt dat overbegrazing van broedgebieden door winterganzen een grote bedreiging vormt voor weidevogels zoals de grutto en Kievit. Dit heeft ernstige gevolgen voor de biodiversiteit en het behalen van instandhoudingsdoelen.

Antwoord

Het beschermen van de flora en fauna maakt onderdeel uit van het maatregelenpakket (zie A5 en A6). Er is geen eenduidig bewijs voor schade door ganzen aan weidevogels (B7.2).

8. Verstoring door afschot van ganzen

Het plan suggereert dat afschot kan leiden tot meer schade door verstoring, omdat ganzen na verstoring meer zouden eten om verloren energie te compenseren. Echter, gezien de al bestaande verstoringen door andere beheeractiviteiten, agrarische werkzaamheden en laagvliegende helikopters, is er geen significante toename in voedselinname waargenomen. Het argument dat extra verstoring door afschot zou leiden tot verhoogde schade is ongegrond.

Antwoord

In het Ganzenplan is als feitelijke constatering opgenomen dat iedere verstoring ervoor zorgt dat ganzen opvliegen en dat ganzen deze verloren energie weer moeten compenseren door extra te eten. Het heeft niet geleid tot een andere conclusie dan dat reductie van het aantal ganzen noodzakelijk is om te komen tot een verminderen van schade.

9. Ecologische schade aan Natura-2000 gebieden

Het Faunabeheerplan erkent dat ganzen ernstige schade aanrichten in natuurgebieden door overbegrazing en het vertrappen van kwetsbare vegetaties. Dit bedreigt de biodiversiteit en belemmert het behalen van instandhoudingsdoelen voor Natura 2000-gebieden. Er is behoefte aan effectievere maatregelen om deze schade te beperken.

Antwoord

Het beschermen van de flora en fauna maakt onderdeel uit van het maatregelenpakket (zie A5 en A6).

10. Misbruik van EU-regels door Provincie Noord-Holland (PNH)

De jacht op ganzen tijdens het broedseizoen, zoals toegestaan door PNH, lijkt in strijd met de EU Vogelrichtlijn (2009/147/EG). Deze richtlijn beschermt vogels tijdens kwetsbare periodes zoals het broedseizoen en staat afschot alleen toe als laatste redmiddel wanneer andere methoden zijn uitgeput. Zowel de EU Vogelrichtlijn als de Nederlandse Wet natuurbescherming stellen dat vogels tijdens het broedseizoen beschermd moeten worden. Afwijkingen zijn slechts toegestaan onder strikte voorwaarden.

Antwoord

Het idee dat het doden van vogels tijdens het broedseizoen verboden zou zijn is een verklaarbaar misverstand. In principe is het doden van alle vogels in elk stadium van hun leven verboden (art 1 Europese Vogelrichtlijn). Er zijn grofweg twee uitzonderingen daarop toegestaan:

- Voor de jacht (art. 7) op een aantal benoemde soorten maar nooit in de periode van broeden en grootbrengen van jongen
- Indien er een noodzaak is voor specifiek benoemde belangen, zonder voorwaarden over de periode (art. 9).

Omdat dit faunabeheerplan niet over de jacht gaat is punt 2 aan de orde en daar dient dit Ganzenplan voor. De specifieke belangen zijn benoemd in de Omgevingswet. In dezelfde wet is ook bepaald onder welke voorwaarden van het verbod in Artikel 1 van de Europese Vogelrichtlijn mag worden afgeweken. Zo dient de Staat van Instandhouding niet in het geding te zijn en dienen maatregelen noodzakelijk en effectief te zijn.

11. Onwerkbaarheid van verjaging en rustgebieden

U stelt voor dat verjaging plaats moet vinden op kwetsbare gewassen en dat ganzen moeten foerageren op overjarig gras in rustgebieden. Ganzen laten zich echter niet sturen en zullen foerageren op de meest smakelijke gewassen. Verjaging gedurende 24 uur is onuitvoerbaar. Het voorbeeld van Texel in de jaren '70 toont aan dat verjaging en sturing naar rustgebieden niet effectief zijn. Ondanks intensieve inspanningen bleven rotganzen schade veroorzaken op ongewenste percelen.

Antwoord

Met verjaging kan sturing worden gegeven aan waar ganzen grazen en dus waar schade optreedt. Daarvoor moet wel aan een aantal voorwaarden worden voldaan, namelijk: de verjaagingspanning moet gecoördineerd en zeer intensief zijn (à la Eemland) en de ganzen moeten een alternatief rustgebied hebben (natuur- en/of foerageergebieden) dat voldoende voedsel van goede kwaliteit biedt (B9.3-9.5). Daarnaast is benoemd in welke periode van het jaar verjaging in combinatie met rustgebieden het meest effectief kan zijn. Deze inzichten zijn gebaseerd op vele onderzoeken uit de laatste dertig jaar, waaronder verschillende recente studies. Alle onderzoeken die beschikbaar zijn, zijn verwerkt. Er zijn geen nieuwe onderzoeken aangedragen die leiden tot andere inzichten. De tekst van het faunabeheerplan is mede naar aanleiding van deze reactie uitgebreid en verduidelijkt.

Conclusies

Het voorgestelde Faunabeheerplan schiet tekort in het effectief aanpakken van de groeiende ganzenpopulatie en de daarmee gepaard gaande schade aan landbouw en natuur. Wij dringen aan op een herziening van het plan, waarbij:

- o Wetenschappelijke Inzichten: Specifieke telgegevens van Sovon en relevante onderzoeksrapporten zoals "Naar een effectief en internationaal verantwoord beheer van de in Nederland overwinterende populatie Kolganzen" (2016) en "Ganzen en Weidevogels: Ecologische Interacties" moeten worden meegenomen.

Antwoord

De telgegevens van SOVON zijn te vinden in hoofdstuk B6.2 en B6.3.

De relatie tussen ganzen en weidevogels wordt beschreven in B7.2 onder het kopje 'negatieve effecten'. Hier worden verschillende relevante bronnen genoemd. Naar het tweede genoemde rapport, van Jongejans et al., wordt in het Ganzenplan meerdere keren verwezen. De conclusie uit dit onderzoek komt overeen met de inhoud van het Ganzenplan.

Navraag is gedaan naar het rapport 'Ganzen en Weidevogels: Ecologische Interacties'. Het blijkt te gaan om het rapport 'Effecten van ganzen op weidevogels in Zuid-Holland' te gaan. Deze is als bron gehanteerd. Deze studie maakt net als andere studies duidelijk dat de precieze relatie tussen weidevogels en ganzen complex is en dat situaties soms moeilijk vergelijkbaar zijn. De nestdichtheid en het broedsucces van weidevogels is van veel factoren afhankelijk, wat een beoordeling complex maakt. Verder verschillen de dichtheden van ganzen in de studies. Voor een beter begrip is dus nog meer onderzoek nodig.

- o Vergoeding voor Vrijwillige Jagers: Het is noodzakelijk om een duidelijke vergoeding vast te stellen voor de kosten van vrijwillige jagers, zodat hun inzet behouden blijft en gestimuleerd wordt.

Antwoord

Zie eerder gegeven antwoord hierboven.

- o Afwijzing van Rustgebieden binnen Vliegveiligheidszones**: Het idee om rustgebieden binnen de 20 km vliegveiligheidszone in te richten moet, gezien de extreme risico's voor de vliegveiligheid, als onverantwoord worden afgewezen.

Antwoord

Zie eerder gegeven antwoord hierboven: genoemde gebieden waren slechts als voorbeeld bedoeld, de tekst is hierop aangepast.

- o Nadruk op Effectieve Beheersmaatregelen**: Het plan moet meer nadruk leggen op dodelijke maatregelen, zoals aanzitjacht en afschot na het broedseizoen, en op het belang van nestbehandeling om de populatie effectief te beheersen en economische schade te beperken.

Antwoord

Het faunabeheerplan deel A (aanpak) is inderdaad gestoeld op de meest effectieve maatregelen, binnen de kaders van de wet. Dat zijn: ruivangsten, koppel-/broedparenafschot en aanvullend zomerafschot. De onderbouwing voor deze aanpak is te vinden in deel B (gegevensbasis).

Verzoek tot Termijnverlenging en Herschrijven van het Plan

Gezien de complexiteit en de impact van het voorgestelde plan, verzoeken wij u de termijn voor bezwaar te verlengen. Dit stelt WBE-besturen en leden in staat om het plan zorgvuldig te beoordelen en constructieve input te leveren. Wij vragen u het plan te herschrijven met inachtneming van onze bezwaren en aanbevelingen, zodat er een effectief en gedragen ganzenplan komt te liggen dat zowel ecologisch verantwoord is als de belangen van landbouw, natuur en vliegveiligheid dient.

Antwoord

De mening en ervaringen van schadebestrijders (jagers) zijn op verschillende momenten opgehaald. Provinciale afdelingen van de KNJV, WBE's en jagers uit de vijf provincies zijn uitgenodigd via hun bestuurslid, via nieuwsbrieven vanuit de eigen FBE en via nieuwsbrieven via de website www.ganzenplan.nl om mee te denken over het nieuwe Ganzenplan.

Gedurende ruim een jaar is in een aantal schrijfrondes gewerkt aan de gegevensbasis van het Ganzenplan. De evaluatie is onderdeel van die gegevensbasis en is verwoord in hoofdstuk B6 tot en met B11. In deze hoofdstukken is praktijkervaring opgehaald en zijn alle data, feiten en (wetenschappelijke) onderzoeken verzameld die nodig zijn om een goed onderbouwd faunabeheerplan te maken.

Alle belanghebbenden zoals faunabeheerders/jagers, wildbeheereenheden, boswachters, agrariërs en dieren- en natuurbeschermers, gemeenten en waterschappen konden reageren op de teksten. Meerdere Wildbeheereenheden en individuele schadebestrijders (jagers) uit alle deelnemende provincies hebben van elke ronde gebruik gemaakt. Ook hebben provinciale afdelingen van de KNJV bijgedragen aan meerdere rondes.

Op deze manier zijn de teksten verduidelijkt, aangevuld en verbeterd. Daarna werden de hoofdstukken weer gepubliceerd op de website. Van elke reactieronde werd een kort verslag gepubliceerd, waarin op hoofdlijnen is verantwoord welke reacties er waren en wat er met die reacties is gedaan.

Ook zijn er tafels georganiseerd waarin vertegenwoordigers van de belangrijkste belanghebbenden zoals agrariërs, natuur- en dierenbeschermingsorganisaties, waterschappen en gemeenten en schadebestrijders (jagers) konden meepraten over de inhoud van het maatregelenpakket en de op te lossen belemmeringen.

Wildbeheereenheden en andere belanghebbenden uit Flevoland, Noord-Holland en Zeeland hebben van 14 oktober tot en met 8 november 2024 kunnen reageren op het concept. Op verzoek van de wildbeheereenheden hebben zij een week langer de tijd gekregen, zodat zij hun wettelijke adviestaak beter konden vervullen.

NH10

1. Algemeen In onderstaande punten is de door de XXX feedback verwoord door het bestuur namens alle leden van XXX. De feedback is opgesteld op het Concept Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen welke is gepubliceerd op www.ganzen.nl versie CONCEPT-IFBP-ganzen-3.
2. Inzicht 1 (pagina 19) In dit inzicht wordt o.a. beschreven dat de TBO's niet te taxeren schade leiden tgv vraat van de ganzen. Het is al jaren bekend bij de FBE en lokale politiek dat juist de TBO's geen populatiebeheer toestaan ten aanzien van meerdere fauna soorten. Juist doordat de houding van de TBO's niet wijzigt en openlijk niet benoemt wordt door politiek en de FBE's kan er ook geen sprake zijn van een gebied dekkende aanpak. Het gedrag van de TBO's draagt bij aan het niet behalen van de reductie doelstellingen.

Antwoord

In hoofdstuk B11.3 zijn factoren van invloed op het (niet) behalen van betere resultaten. Ten aanzien van terreinbeherende organisaties is het volgende opgenomen:

“Beheerders van natuurterreinen kunnen terughoudend zijn als het gaat om (het toestaan van) afschot van ganzen. De achterban (leden en donateurs) kan heel kritisch zijn op ganzenbeheer en afschot, volgens vertegenwoordigers van de TBO's, vooral op de eigen terreinen. Gebiedsmanagers moeten daarom extra zorgvuldig te werk gaan als er in de gebieden actief aan ganzenbeheer wordt gedaan. Afschot in natuurgebieden staat snel op gespannen voet met andere doelstellingen op het gebied van recreatie en natuur. Het gevolg hiervan is, dat de vergunde ruimte en/of de beschikbare mogelijkheden soms niet volledig worden benut”.

3. Inzicht 6 (pagina 23) De in deze paragraaf beschreven argumentatie is niet wetenschappelijk of statistisch onderbouwd en wordt niet herkend door de WBE. De overwegende redenen waarom populatiebeheer onvoldoende resultaat oplevert is omdat er geen praktisch uitvoerbare maatregelen worden toegestaan.

Tevens is de periode waarin populatiebeheer mag worden uitgevoerd te beperkt, de winterperiode moet ook worden aangewend.

Er wordt door de vergunningverleners en de FBE argumenten aangedragen die ten aanzien van het in standhouden van de diverse ganzenpopulatie onnodig beperkend zijn waardoor er nooit geen populatie reductie wordt gerealiseerd.

De beperking zijn onnodig omdat de populatie van bijvoorbeeld grauwe ganzen ondanks een breed praktisch uitvoerbaar maatregelen pakket nooit tot de situatie kan leiden waarin de populatie zal worden bedreigd! De argumenten dat er in de winter in plaats van overblijvende ganzen ook trekkende ganzen worden geschoten als argument aandragen (bijvoorbeeld) is onnodig beperkend!

Antwoord

Omdat het onduidelijk is wat wordt bedoeld met 'praktisch onuitvoerbare maatregelen' en 'onnodig beperkend', is op 25 november 2024 navraag gedaan.

27 november 2024 aanvullende reactie ontvangen

Als voorbeeld de winterrust is een beperkende maatregel welke tijdelijk kan worden losgelaten. Bij schadebestrijding geen verjaging of beperking op aantallen ganzen te eisen enzovoort. In het faunabeheer plan wordt gesproken over een groot probleem ten aanzien van de stand van diverse soorten ganzen, om tot voldoende reductie te komen van de populatie is het noodzakelijk ruimhartig alle beperkingen op zowel schade als populatie beheer op te heffen en/of alle middelen in te zetten en nodig beperkende maatregelen (zie hiervoor) op te heffen. Als dit voor een specifieke periode mogelijk wordt gemaakt kan de populatie omvang van een specifieke soort ganzen in die periode worden teruggebracht, dit zal niet in één seizoen worden gerealiseerd waardoor er lopende deze periode middels tellingen kan worden bepaald of en wanneer de doel stand benaderd wordt. Dit vergt een gezamenlijke inspanning!

Antwoord

Een faunabeheerplan dient binnen de wet en het beleid van de provincies te worden opgesteld. Het uitgangspunt van de wet is dat ganzen beschermd zijn: doden is dus verboden. Voor afwijken van het beschermingsregime moet een goede motivatie bestaan én aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Zo moet bewezen worden dat de maatregelen noodzakelijk en effectief genoeg zijn om het doel te bereiken. Het doel is de schade terug te brengen.

Bij afschot van grauwe ganzen in de periode november-januari zouden naast standganzen ook veel trekganzen worden gedood. Momenteel gaat het naar schatting om ca. 60% standganzen en 40% trekganzen. De trekvogels verlaten ons land in het voorjaar weer. Voor deze trekvogelpopulatie kan niet in voldoende mate worden aangetoond dat er een relatie is met schade.

Bovendien zou bij winterafschot slechts een deel van de bovengenoemde 60% standganzen gedood worden. Dat is veel te weinig om het aantal ganzen te doen dalen, omdat dit in het voorjaar meteen weer wordt aangevuld met nieuwe aanwas.

Winterafschot is dus wettelijk niet toegestaan omdat 1) onvoldoende kan worden aangetoond dat trekvogels schade veroorzaken en 2) omdat de maatregel onvoldoende effectief is in het kader van populatiereductie. Daarom kan afschot vanaf januari (of eerder) niet opgenomen worden in een faunabeheerplan.

De standvogelpopulatie van de brandgans is door het beheer in de afgelopen jaren gereduceerd tot de ondergrens waarbij de gunstige Staat van Instandhouding nog kan worden gegarandeerd. Het beheer in de komende jaren bestaat daarom uit handhaving van dit populatieniveau. Verdere reductie is wettelijk niet toegestaan. Voor het verder verlangen van de schade kunnen alleen middelen worden ingezet die aantoonbaar de Staat van Instandhouding niet verslechteren.

De trekkende brandganzen vertrekken pas in het voorjaar (april-mei) naar hun broedgebieden. Door dit late vertrek veroorzaken ze vooral schade aan de eerste snede grasland en lokaal aan flora en fauna. Het doden van deze trekkende brandganzen is juridisch mogelijk maar vereist wel internationale afstemming om te voorkomen dat de populatie onder de afgesproken grenswaarde komt waarbij de gunstige staat van instandhouding kan worden gegarandeerd. Het grootste knelpunt is echter dat geen onderscheid gemaakt kan worden tussen de standganzen en trekganzen en de populatie

standganzen niet verder mag worden gereduceerd als de gunstige staat van instandhouding niet meer gegarandeerd kan worden. De standvogelpopulatie schommelt rond deze ondergrens.

4. De FBE zal naast vrijwillige inzet ook beroepsmatige inzet organiseren. De verantwoording van de WBE en zijn leden is uitvoering te geven aan de benodigde maatregelen ten aanzien van populatiebeheer en schadebestrijding. Dit is niet de rol van de FBE en hier stapt de FBE over de grens. De FBE is verantwoordelijk voor praktisch uitvoerbare plannen/maatregelen die de WBE's instaat stellen hun verantwoordelijkheid te nemen. Het is de FBE's tot op heden niet gelukt dit te realiseren.

Antwoord

Bij effectieve schadebestrijding en populatiereductie zijn veel partijen betrokken die ieder hun eigen verantwoordelijkheid hebben. De rollen voor de uitvoering zijn besproken aan de belangentafels Jacht, Landbouw en Terreinbeherende organisaties en Particulier grondbezit. In hoofdstuk A5 is beschreven hoe – mede op basis van die belangentafels – de verschillende partijen de samenwerking kunnen vormgeven. Het faunabeheerplan biedt daarvoor een raamwerk, dat ruimte biedt voor maatwerk per Faunabeheereenheid en zo nodig per regio.

Daar waar nodig zal de vrijwillige inzet kunnen worden aangevuld met beroepsmatige inzet. Dit kan betrekking hebben op coördinatie, kennisoverdracht of uitvoering van het beheer.

Of aanvullende inzet nodig is zal blijken uit de gesprekken die met de partijen uit een regio zullen worden gevoerd. Uit die gesprekken zal duidelijk worden welke problemen er zijn en welke oplossingen beschikbaar zijn. De gebiedspartners die de schade of risico's hebben zijn daarin leidend. Ook zal worden gekeken wat eenieder kan en wil bijdragen.

Verder is het niet onderbouwd wat de maatschappelijke kosten zijn die beroepsmatige inzet vraagt

Antwoord

Een faunabeheerplan omvat geen financiële afspraken. Deze kunnen wel tot stand komen bij de afspraken die voortkomen uit 'Iedereen draagt bij' (A5.2).

en of de beroepsmatige inzet tot de gewenste doelen zal leiden of de benodigde inzet beschikbaar is.

Antwoord

Uit de verschillende pilots blijkt dat deze een substantiële bijdrage leveren aan de doelen en dat de benodigde inzet beschikbaar is.

Wij verwijzen o.a. naar de ervaring die is opgedaan met verschillende pilots zoals Eemland (gecoördineerd verjagen) en Texel (gecoördineerde populatiereductie). Bij beide pilots zijn partijen zoals de wildbeheereenheid, LTO en terreinbeherende organisaties met behulp van de Faunabeheereenheid tot een zeer effectieve samenwerking gekomen. Deze partijen zijn in staat geweest om zowel financieel als onder andere in tijd, openlijke steun, kennis en ervaring, materiaal en communicatie elkaar te versterken, om samen de schade door ganzen aan flora, fauna en landbouwgewassen te verlagen.

Bepalend voor het succes bij dit soort pilots is dat niet de positie centraal staat, maar het oplossen van een probleem. Van daaruit wordt bekeken wat elke betrokken partij daar binnen zijn eigen vermogen aan kan bijdragen. Daarbij wordt rekening gehouden met de lokale situatie en samenwerkingscultuur.

Verder wordt er aan de vrijwillige inzet van de jager makkelijk voorbij gegaan omdat de FBE niet in staat is geweest de verschillende wensen van de vrijwillige jager en de doelen van de FBE te overbruggen. De FBE luistert slecht naar de praktische adviezen van de jagers en neemt hun kennis niet serieus.

Antwoord

Schadebestrijders (jagers) hebben belangrijke kennis over gebieden en de uitvoering van schadebestrijding. Zij hebben waardevolle adviezen ingebracht via de verschillende reactierondes (www.ganzenplan.nl), de belangentafel Jacht en middels het wettelijk verankerde advies van de WBE's.

Op deze manier hebben de jagers belangrijke kennis ingebracht, die is verwerkt in het Ganzenplan. Ook hebben zij hun visie gegeven op de wijze waarop de schade kan worden verminderd door populatiereductie en welke belemmeringen daarbij verminderd moeten worden. Het plan voorziet op een groot aantal punten daarin.

De Omgevingswet vereist echter dat maatregelen in een faunabeheerplan aantoonbaar bijdragen aan het behalen van het doel, en daarbij geen afbreuk doen aan de gunstige Staat van Instandhouding. Niet voor alle ingebrachte adviezen en voorstellen kon die onderbouwing gevonden worden op basis van data en/of wetenschappelijke gronden. Daarom hebben niet alle adviezen een plek kunnen krijgen in het Ganzenplan.

Het niet halen van de doelen door de FBE wordt veroorzaakt doordat er geen praktisch uitvoerbare en eenduidige aanpak is. Het motto moet zijn "Ja, mits" en niet "nee, tenzij" gezien de omvang van de ganzenpopulaties.

Antwoord

Ganzen zijn bij wet beschermd. Dit betekent dat het verboden is om deze te verontrusten en/of te doden. Een 'ja, tenzij': is wettelijk dus niet toegestaan.

5. FBE neemt voortouw in afleverlocaties (pagina 28) Dit is een positieve organisatorische maatregel welke de jager helpt in zijn verantwoordelijkheid om uitvoering te geven aan de maatregelen!

Antwoord

De faunabeheereenheden zullen in samenwerking met de provincies, agrarische sector en terreinbeherende organisaties zorgen dat er voorzieningen beschikbaar komen waar schadebestrijders (jagers) gedode ganzen kunnen afleveren, voor zover alternatieve verwerkingsmethoden ontbreken (zie hoofdstuk A5 in samenhang met B13).

6. Reductie standvogelpopulatie (pagina 30/31) In de een na laatste alinea wordt beargumenteerd waarom winterafschot minder effectief zou zijn. Ook hier ontbreekt de wetenschappelijke onderbouwing ten aanzien van de overlevingskans van een jonge gans, leeftijdsverhouding van de populatie en de verdeling van overwinterende en trekkende ganzen. Verder worden er argumenten aangedragen waarom er geen populatiebeheer wenselijk is maar gezien de omvang van het ganzen probleem (wat de strekking is van dit faunabeheerplan) zou de onderbouwing tegenovergesteld moeten zijn

waarom niet bejagen om tot de gewenste reductie te komen! De stand van instandhouding van bijvoorbeeld de Grauwe gans zal nooit in het geding komen! Dus wat willen we bereiken.

Antwoord

De onderbouwing is terug te vinden een deel B. Zie verder het hierboven gegeven antwoord met betrekking tot winterafschot.

7. Crippling rate (pagina 43) In de alinea mbt crippling rate wordt gesteld dat het percentage crippling te hoog is. Dit is een mening of een standpunt geen feit! Ook hier geldt waar gehakt wordt vallen spaanders, oftewel indien je hagel gebruikt op samen vliegende vogels zoals ganzen dan is het onvermijdelijk dat er ganzen geraakt worden die verder vliegen.

Antwoord

Uit onderzoek in Denemarken blijkt dat het mogelijk is om de 'cripling rate' sterk te verminderen. Ondanks de grondige jachtopleiding in Nederland is het percentage aangeschoten ganzen (cripling rate) toch hoger dan nodig, zie hoofdstuk B9. De jagersvereniging in Denemarken heeft een succesvol opleidingsprogramma ontwikkeld om crippling zoveel mogelijk te voorkomen, nadat jagers dit programma volgden nam de crippling rate af. De Faunabeheereenheden zullen het initiatief nemen om eenzelfde soort programma te (laten) ontwikkelen.

Verder helpt het gebruik van verschillende lokmiddelen om ganzen beter binnen schot te krijgen, en daarmee crippling te voorkomen. Het gebruik van deze middelen is daarom onderdeel van de vergunningaanvraag voor het uitvoeren van populatiereductie.

De faunabeheereenheden streven ernaar dat geen enkele gans met hagel in het lijf rondvliegt.

Verder wordt er een parallel getrokken met een onderzoek uit het buitenland, is onderbouwd of dit vergelijkbaar is met de Nederlandse situatie en/of opleidingsniveau van de Nederlandse jager/schadebestrijder?

Antwoord

De resultaten uit het onderzoek en de situatie in Denemarken zijn te vergelijken met Nederland. Er is daar een speciaal opleidingsprogramma ontwikkeld, specifiek gericht op het verminderen van crippling rate. Dit kan ook in Nederland een waardevolle toevoeging zijn aan de opleiding van jagers.

8. Organisatie (pagina 263) In dit hoofdstuk wordt beargumenteerd waarom de WBE en de individuele jagers niet instaat zouden zijn hun taak uit te voeren. Dit wordt niet herkend door de WBE en is pretentius. Er wordt met geen woord gerept over de rol van de van de FBE. Ook de FBE moet een stuk zelfreflectie tonen. Door het toedoen van de FBE's is de ganzenproblematiek toegenomen en zijn de verhoudingen verhard! DE FBE's zijn niet instaat geweest praktisch uitvoerbare faunabeheerplannen tot stand te brengen en de FBE moeten zich nu niet opwerpen als de partij die alle problemen kan en gaat oplossen middels professionele inzet. De FBE is onderdeel van het organisatorische probleem!

Antwoord

Op dezelfde pagina is het volgende opgenomen ten aanzien van de FBE's:

“De FBE schrijft het faunabeheerplan en stelt het vast. Vervolgens vraagt de FBE bij bevoegd gezag vergunningen aan en overlegt over beleidsregels en voorschriften. De FBE's organiseren de juli-tellingen, verwerken de uitkomsten en vertalen die ieder jaar naar bijsturing op beleid en uitvoering, indien nodig. De FBE heeft daarmee een belangrijke rol in de voorbereiding en de realisatie van de doelen. Voor daadwerkelijke regie op de uitvoering hebben de FBE's nu onvoldoende positie. De meeste FBE's zijn onvoldoende toegerust in menskracht, missen hier en daar organisatorische deskundigheid en hebben geen doorzettingsmacht. Gezien de grootte van de opgave, helemaal gezien de opgave voor populatiereductie in de komende planperiode (zie deel A), behoeft dit in ieder geval tijdelijk versterking”.

De leden van de WBE zijn meer dan instaat om meerdere dagen per week in het veld te zijn om schadebestrijding en populatie beheer uit te voeren indien er maar praktisch maatregelen en periodes zijn waar dit kan. Dus ook in de winter schade en populatiebeheer uitvoeren en eventueel dagperiode waarin jacht mogelijk is verlengen, dempers toestaan en nachtzicht bijvoorbeeld!

Antwoord

Omdat het onduidelijk is wat wordt bedoeld met 'praktisch maatregelen en periodes en dagperiode' is op 25 november 2024 navraag gedaan. Kunt u aangeven wat u bedoelt met 'dagperiode waarin jacht mogelijk is verlengen'? Wat gaat dit opleveren? Wat kunt u aangeven over het gebruik van nachtzichtapparatuur. Welke bijdrage kan het gebruik van dit middel bijdragen aan het verlagen van de schade?

27 november 2024 aanvullende reactie ontvangen

In alle gevallen voor zowel schade als beheer minimaal een uur voor en na zonsopgang/ondergang kunnen beheren (eenduidig). De inzet van moderne middelen als dempers en evt nachtzicht kunnen de periode voor beheer verlengen waardoor er meer reductie van de populatie plaats kan vinden. bijvoorbeeld bij het inetten van een demper in combinatie met een klein kaliber buks geeft meer kans meerdere ganzen te schieten.

Antwoord

De gevraagde periode en middelen zijn al opgenomen in C13 van het Ganzenplan.

Ten aanzien van het gebruik van dempers het volgende.

In de wetgeving is er een onderscheid in het mogen gebruiken van een geluiddemper en het in bezit mogen hebben van een geluiddemper.

- o Het mogen gebruiken van een geluiddemper kan worden geregeld via een vergunning (voorheen ontheffing). Via de nog lopende ontheffingen is dit al toegestaan. In bijlage C13 is te zien dat voor de aankomende vergunningsperiode dit middel weer zal worden aangevraagd.
- o Voor het in bezit hebben van een geluiddemper is een vergunning nodig van Justis. Dit is de overheidsorganisatie die aanvragen voor een geluiddemper beoordeelt. Per definitie wordt deze niet verstrekt aan vrijwillige schadebestrijders (jagers), maar alleen aan beroepsmatige faunabeheerders in dienstverband. De Faunabeheereenheden hebben geen invloed op het afgeven van deze vergunning aan vrijwillige schadebestrijders (jagers).

In deze paragraaf wordt gesteld dat de FBE onvoldoende positie heeft ten aanzien van de uitvoering. De FBE heeft alle middelen ter beschikking om haar verantwoording in te vullen om faunabeheerplannen op te stellen waarmee de WBE's instaat zouden worden gesteld de uitvoering op zich te nemen.

Ook hier blijft de FBE zelf in gebreke en heeft een houding van "Nee, tenzij" ipv "Ja, mits " ten aanzien van het ganzenbeheer. Hierdoor wordt de uitvoerder (de jager) altijd met een hand op de rug het veld ingestuurd!

Antwoord

Zie eerder gegeven antwoord: de wet staat dit niet toe.

9. Uitvoering beheer door vrijwilligers (pagina 264) Er wordt in deze paragraaf wederom een argument opgeworpen dat er geen draagvlak is voor het afschieten van koppelvormers door vrijwilligers. Is hiervoor een onderbouwing? Indien er geen onderbouwing is voor de mening/draagvlak voor het uitvoeren van beheer door vrijwilligers dan moet het gehele plan hierop worden gerectificeerd en/of verwijderd!

Antwoord

Daar waar nodig zal de vrijwillige inzet kunnen worden aangevuld met beroepsmatige inzet. Dit kan betrekking hebben op coördinatie, kennisoverdracht of uitvoering van het beheer.

Of aanvullende inzet nodig is zal blijken uit de gesprekken die met de partijen uit een regio zullen worden gevoerd. Uit die gesprekken zal duidelijk worden welke problemen er zijn en welke oplossingen beschikbaar zijn. De gebiedspartners die de schade of risico's hebben zijn daarin leidend. Ook zal worden gekeken wat eenieder kan en wil bijdragen.

In dezelfde paragraaf wordt aangehaald dat faunabeheerders soms terughoudend zijn met het uitvoeren van koppelafschot omdat er bij controle discussie kan ontstaan of het wel koppelafschot was! Dit bewijst temeer dat de regels niet werkbaar/praktisch uitvoerbaar zijn. Kortom de verantwoordelijkheid van de FBE's!

Antwoord

Koppel-/broedparenafschot is in het faunabeheerplan Ganzen opgenomen, omdat het een effectieve vorm van populatiereductie is. Hierbij worden namelijk niet alleen ganzen gedood, maar wordt ook voorkomen dat de ganzen eieren leggen, of dat gelegde eieren uitkomen. Zo komt er geen nieuwe aanwas bij en neemt het aantal ganzen ook af.

Koppelvormers zijn ganzen die duidelijk laten zien dat ze een paartje gaan vormen dat gaat broeden. Voor geoefende faunabeheerders (jagers) zijn deze koppelvormers goed herkenbaar. Herkenbaar in de lucht omdat ze als duo zij aan zij vliegen en herkenbaar op de grond omdat ze zich afzonderen van de grote groep, in de nabijheid van een broedlocatie. Door zo'n koppel te schieten, voorkom je dat ze een nest bouwen en eieren leggen. Als koppels toch de kans krijgen eieren te leggen, spreken we van een broedpaar. In dat geval is het ook mogelijk ze in de nabijheid van het nest te doden. De eieren die dan achterblijven, zullen niet uitkomen.

De tijd dat ganzen koppels vormen, verschilt per soort. Zo beginnen de eerste grauwe ganzen vanaf februari. Lokale faunabeheerders (jagers) zijn bij uitstek deskundig in het gebied waar ze actief zijn. Zij weten precies wanneer ganzen in hun gebied koppels vormen. Daardoor kunnen zij op tijd beginnen met afschot. Zodra er kuikens (pullen) te zien zijn, wordt er niet op de ouders geschoten.

Koppelafschot vraagt dus om maatwerk per gebied, en wordt uitgevoerd in de periode vanaf 1 februari totdat de eieren uitkomen.

Behoeftte aan meer schadebestrijding (pagina 276) Wederom wordt er in deze paragraaf een argument aangedragen ten aanzien van de hoeveelheid schadebestrijding die moet worden geleverd doordeweeks wat meer zou zijn dan een vrijwilliger kan leveren. Is dit onderbouwd middels onderzoek? Indien er geen onderbouwing is voor de mening/draagvlak voor het uitvoeren van beheer door vrijwilligers dan moet het gehele plan hierop worden gerectificeerd en/of verwijderd!

Antwoord

Zie antwoord bij reactie op punt 8 hierboven.

10. Onzekerheid in het veld (pagina 270) In deze paragraaf wordt duidelijk omschreven dat de FBE niet in staat is geweest praktische en eenduidige maatregelen voor te schrijven in samenwerking met de vergunningverleners. Verder is beschreven dat de jachthouder wordt aangesproken op de activiteiten in zijn/haar veld. De overheid en de FBE's zouden meer moeten inzetten op communicatie naar de omgeving mbt de voorgenomen en uit te voeren activiteiten en waarom deze moeten worden uitgevoerd door de vrijwilligers. Daarbij zou het netjes zijn uit te leggen dat er een probleem is ontstaan door het gebrek aan maatregelen in de afgelopen jaren.

Antwoord

In Noord-Holland is de afgelopen beheerperiode geïnvesteerd in een nieuwe website, een faunakalender, een nieuwsbrief die naar een brede groep geïnteresseerden wordt verzonden en waar iedereen zich op kan abonneren. Daarnaast kunnen jagers visitekaartjes, magneetstickers en een poster van deze Faunabeheereenheid krijgen. Via deze middelen kunnen belangstellenden informatie vinden over waarom de jager daar aan het werk is. Op 25 november 2024 is gevraagd aan indiener welke acties een faunabeheereenheid nog meer kan nemen om de communicatie te verbeteren?

27 november aanvullende reactie ontvangen

In het faunabeheer plan wordt veelal de schuld bij de vrijwillige jager in de schoenen geschoven, het zou goed zijn dat de FBE reflectie toont en hierover communiceert dat ook zij te kort is geschoten in haar taak. Indien de FBE professionele beheerders in wil gaan zetten, wat mijns inziens niet acceptabel is, dan moet er over gecommuniceert worden dat de beheerders duidelijk te onderscheiden zijn van jagers en dat zij handelen zonder het toepassen van de weidelijkheidsbeginselen zoals deze door jagers worden voorgestaan.

Antwoord

Het Ganzenplan is hierop nagelezen. Nergens wordt de schuld in de schoenen geschoven van de jager. Sinds jaar en dag hebben jagers een enorme bijdrage geleverd aan het voorkomen van ganzenschade bij agrariërs en terreinbeherende organisaties, en aan het bevorderen van de vliegveiligheid. Er is getracht de waardering en het respect die betrokken partijen daarvoor hebben zo goed mogelijk te verwoorden in het faunabeheerplan Ganzen. Mocht dat onvoldoende gelukt zijn, dan willen wij die waardering en het respect middels dit antwoord nogmaals onderstrepen.

De faunabeheereenheid Noord-Holland zal op haar website het verschil tussen jacht en schadebestrijding opnemen. Faunabeheerders die in opdracht werken van de Faunabeheereenheid Noord-Holland zijn herkenbaar aan hun kleding.

11. Jachtvelden (pagina 270) In een alinea mbt de jachtrecht wordt gesteld dat bezitten van meerdere grote jachtvelden leidt tot minder inzet tot schadebestrijding. Dit lijkt een stelling die niet te onderbouwen is en ook niet wordt herkend door de WBE. Er zijn mogelijke enkele of geen jagers die in de situatie verkeren meerdere grote jachtvelden te pachten. Deze alinea is onjuist en niet onderbouwd.

Antwoord

De tekst is hierop nagelezen. In de tekst is aangegeven dat het ertoe kan leiden. De inbreng komt vanuit de schadebestrijders en wildbeheereenheden zelf. Tijdens het proces van het maken van het Ganzenplan is dit ook meerdere keren benoemd. Zie hierbij ook de reactie van NHI in ditzelfde participatieverslag. Het hoeft uiteraard niet te betekenen dat dit geldt voor iedere wildbeheereenheid. Vandaar dat in de tekst op pagina 270 'kan ertoe leiden' is gebruikt.

12. Conclusie

In het plan wordt vooral de indruk gewekt dat de WBE's en de vrijwillige jager hun taak niet willen/kunnen uitvoeren. Dit beeld is onjuist. De FBE's tonen weinig tot geen zelfreflectie ten aanzien van hun eigen verantwoordelijkheid (om tot praktisch uitvoerbare maatregelen/plannen te komen) en het aandeel van de FBE in toenemende omvang van het ganzen probleem.

Er wordt geen optimaal gebruik gemaakt van de kennis van de WBE's en de jagers in het veld. Juist de lokale jager kan draagvlak creëren ipv een beroepsmatige passant die inderdaad een aantal ganzen afschiet zonder enig weidelijkheidsbesef, waardoor het maatschappelijk draagvlak nog verder onder druk wordt gezet.

Antwoord

Iedere jager volgt dezelfde opleiding om zijn jachtakte te behalen. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt of er beroepsmatig wordt uitgevoerd of vrijwillig.

Op 25 november navraag gedaan. Wat bedoelt u met weidelijkheidsbesef. Wat doet een lokale jager niet wat een beroepsjager wel zou doen waardoor het maatschappelijk draagvlak onder druk wordt gezet?

27 november 2024 aanvullende reactie ontvangen

Vanuit onze achterban is aangegeven dat de zogenaamde professionele beheerders bijvoorbeeld de geschoten dieren in het land laten liggen en zo zijn er nog andere voorbeelden...dit geeft aan het publiek en andere partijen in het faunadebat verkeerde voorbeelden.

Antwoord

Vrijwillige en beroepsmatige jagers dienen zich aan de wet te houden. Indien er twijfels zijn over de toepassing hiervan kan er een melding gedaan worden bij de Omgevingsdienst van de betreffende provincie of bij de politie. Er zijn geen meldingen bekend van beroepsjagers die zich niet aan de wet zouden hebben gehouden.

Verder ontbreekt enig inzicht in de benodigde financiële middelen voor het aanwenden van een beroepsmatige inzet afgezet tegen de vrijwillige inzet van de jagers/wbe's.

Antwoord

Een financiële onderbouwing maakt geen onderdeel uit van een faunabeheerplan.

Er worden veel ongefundeerde argumenten opgeworpen door de FBE om de mogelijke rol/inzet van de vrijwillige jager en WBE's te verkleinen. Er zouden bijvoorbeeld enquêtes onder jagers/WBE'S moeten worden ingezet om de claims van de FBE's danwel de mening van de jagers te peilen ten aanzien van hun inzet.

Antwoord

De positie van de wildbeheereenheden staat niet ter discussie. Een WBE geeft uitvoering aan het faunabeheerplan en bevordert het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren. De bestrijding van schadeveroorzakende dieren, populatiereductie en de jacht worden uitgevoerd in samenwerking met, en ten dienste van, grondgebruikers of terreinbeheerders, aldus art. 8.2 lid 2 Ow (Bl.2).

FBE's en WBE's hebben eigenstandige en overlappende verantwoordelijkheden. In A5.2 is aangegeven dat daar waar nodig WBE's worden ondersteund bij het uitvoeren van hun coördinerende taak en er programma's zullen worden opgestart met WBE's die zich daarin verder willen ontwikkelen.

Met betrekking tot de verantwoordelijkheden die een FBE heeft is geconstateerd dat de FBE deze taak nu onvoldoende goed kan uitvoeren (Bl.3). Dit is het geval in situaties waarbij sprake is van populatiereductie en/of, gecoördineerd verjagen.

De mening en ervaringen van schadebestrijders (jagers) zijn op verschillende momenten opgehaald. Provinciale afdelingen van de KNJV, WBE's en jagers uit de vijf provincies zijn uitgenodigd via hun bestuurslid, via nieuwsbrieven vanuit de eigen FBE en via nieuwsbrieven via de website www.ganzenplan.nl om mee te denken over het nieuwe Ganzenplan.

Gedurende ruim een jaar is in een aantal schrijfrondes gewerkt aan de gegevensbasis van het Ganzenplan. De evaluatie is onderdeel van die gegevensbasis en is verwoord in hoofdstuk B6 tot en met B11. In deze hoofdstukken is praktijkervaring opgehaald en zijn alle data, feiten en (wetenschappelijke) onderzoeken verzameld die nodig zijn om een goed onderbouwd faunabeheerplan te maken.

Alle belanghebbenden zoals faunabeheerders/jagers, wildbeheereenheden, boswachters, agrariërs en dieren- en natuurbeschermers, gemeenten en waterschappen konden reageren op de teksten. Meerdere Wildbeheereenheden en individuele schadebestrijders (jagers) uit alle deelnemende provincies hebben van elke ronde gebruik gemaakt. Ook hebben provinciale afdelingen van de KNJV bijgedragen aan meerdere rondes.

Op deze manier zijn de teksten verduidelijkt, aangevuld en verbeterd. Daarna werden de hoofdstukken weer gepubliceerd op de website. Van elke reactieronde werd een kort verslag gepubliceerd, waarin op hoofdlijnen is verantwoord welke reacties er waren en wat er met die reacties is gedaan.

Ook zijn er tafels georganiseerd waarin vertegenwoordigers van de belangrijkste belanghebbenden zoals agrariërs, natuur- en dierenbeschermingsorganisaties, waterschappen en gemeenten en schadebestrijders (jagers) konden meepraten over de inhoud van het maatregelenpakket en de op te lossen belemmeringen.

Wildbeheereenheden en andere belanghebbenden uit Flevoland, Noord-Holland en Zeeland hebben van 14 oktober tot en met 8 november 2024 kunnen reageren op het concept. Op verzoek van de wildbeheereenheden hebben zij een week langer de tijd gekregen, zodat zij hun wettelijke adviestaak beter konden vervullen.

Gezien de omvang van het ganzenprobleem zou de fundamentele houding moeten zijn Ja, mits ipv Nee, tenzij... Er worden allerhande beperkingen opgeroepen, zoals bijvoorbeeld het niet mogen bejagen van ganzen in de winterperiode terwijl de stand van instandhouding nooit in het geding zal komen indien je dit in aantal jaren wel toestaat. Kortom geef veel meer ruimte om de populatie te reduceren, als dit werkelijk je doel is!

Antwoord

Zie eerder antwoord hierboven m.b.t. wettelijke kaders.

NHTI

Geachte betrokken faunabeheereenheden,

Een afvaardiging van XXX hebben eerder hun input op de hoofdstukken gegeven.

In aansluiting daarop geven wij op hoofdlijnen enkele suggesties mee. Wij constateren dat bedoeld plan een poging is om tot een beleidsvisie te komen, die op dit moment nog geen formele status heeft.

Wij zullen dan ook de vrijheid behouden te reageren op een plan met een formele status.

Vooruitlopend daarop adviseren wij u de volgende punten mee te nemen in uw verdere planuitwerking.

1.
 - o Het valt ons op dat de het ganzenplan 393 pagina's bevat. Naast dat het kwetsbaar is voor fouten, is het ook kwetsbaar voor juridische procedures. Ons advies is een leesbaar plan te maken in een voor iedere Nederlander in begrijpelijke taal en het aantal pagina's te beperken tot bijvoorbeeld maximaal.

Antwoord

Het is inderdaad een lijvig document geworden. Dit komt mede door de vele bijdragen die we hebben ontvangen op de concept-hoofdstukken. Het blijkt dat er heel veel kennis en ervaring is over ganzen. Al deze input hebben we willen gebruiken. Nooit eerder werd zoveel goed onderbouwde (wetenschappelijke) kennis over ganzenbeheer gebundeld.

Dit komt vooral tot uiting in deel B. Daarnaast is het een plan voor meerdere Faunabeheereenheden. Mede op basis van deze reactie is besloten om voor iedere Faunabeheereenheid een eigen deel A te maken.

- o Er worden aannames gedaan die uit de lucht komen vallen die een vooringenomenheid suggereren over kennis en kunde van geconsulteerde stakeholders. Ons advies u daar verre van te houden.

Antwoord

Uit de reactie blijkt niet waar in het concept faunabeheerplan aannames zijn gedaan. Daarom is op 25 november navraag gedaan.

Aangevuld d.d. 27 december 2024

Op pagina 24: De WBE's missen bovendien kennis en doorzettingsmacht zowel binnen individuele WBE's als tussen WBE's onderling.

Antwoord

Schadebestrijders (jagers) hebben waardevolle inzichten en adviezen ingebracht via de verschillende reactierondes (www.ganzenplan.nl), de belangentafel Jacht en middels het wettelijk verankerde advies van de WBE's. Deze zijn onder andere terecht gekomen in de genoemde teksten. Op deze manier hebben de jagers belangrijke kennis ingebracht, die is verwerkt in het Ganzenplan.

- o Er worden suggesties gedaan omtrent aansturing middels een professionele organisatie. Een professionele organisatie is naar onze mening niet nodig zolang alle stakeholders zich houden aan de coördinerende rol van de WBE, zoals vastgelegd in de wet. De dagelijkse praktijk voor uitvoerders van zowel FBE Noord Holland als de terrein beherende organisaties is dat zij zich op geen enkel wijze hiernaar voegen en volledig autonoom hun gang gaan. Een oplossing zou kunnen zijn helder te verantwoorden wat de wetgever heeft bedoeld met coördinatie door wildbeheereenheden binnen haar gebied.

Antwoord

De positie van de wildbeheereenheden staat niet ter discussie. Een WBE geeft uitvoering aan het faunabeheerplan en bevordert het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren. De bestrijding van schadeveroorzakende dieren, populatiereductie en de jacht worden uitgevoerd in samenwerking met, en ten dienste van, grondgebruikers of terreinbeheerders, aldus art. 8.2 lid 2 Ow (Bl.2).

FBE's en WBE's hebben eigenstandige en overlappende verantwoordelijkheden. In A5.2 is aangegeven dat daar waar nodig WBE's worden ondersteund bij het uitvoeren van hun coördinerende taak en er programma's zullen worden opgestart met WBE's die zich daarin verder willen ontwikkelen.

Met betrekking tot de verantwoordelijkheden die een FBE heeft is geconstateerd dat de FBE deze taak nu onvoldoende goed kan uitvoeren (Bl.3). Dit is het geval in situaties waarbij sprake is van populatiereductie en/of, gecoördineerd verjagen.

- o Ook hebben wij vraagtekens bij het gebruik van geluidsdempers en de resultaten daarvan zolang geluidsdempers niet beschikbaar zijn voor elke geweerdrager.

Antwoord

Uit de reactie valt niet op te maken welke vraagtekens er zijn. Daarom is op 25 november navraag gedaan.

Aangevuld d.d. 27 december 2024

Er zijn circa 2.000 vrijwilligers die bevoegd zijn het geweer te dragen en te gebruiken in Noord-Holland. Wellicht kunt zelf dit getal afzetten tegen het aantal ontheffingen voor een geluidsdemper in Noord-Holland.

Antwoord

In de wetgeving is er een onderscheid in het mogen gebruiken van een geluiddemper en het in bezit mogen hebben van een geluiddemper.

- o Het mogen gebruiken van een geluiddemper kan worden geregeld via een vergunning (voorheen ontheffing). Via de nog lopende ontheffingen is dit al toegestaan. In bijlage

- C13 is te zien dat voor de aankomende vergunningsperiode dit middel weer zal worden aangevraagd.
- o Voor het in bezit hebben van een geluiddemper is een vergunning nodig van Justis. Dit is de overheidsorganisatie die aanvragen voor een geluiddemper beoordeelt. Per definitie wordt deze niet verstrekt aan vrijwillige schadebestrijders (jagers), maar alleen aan beroepsmatige faunabeheerders in dienstverband. De Faunabeheereenheden hebben geen invloed op het afgeven van deze vergunning aan vrijwillige schadebestrijders (jagers).
 - o Bij het lezen van het plan komt de vraag naar voren, of de opstellers van het plan echt overtuigd zijn dat dit plan tot een serieuze reductie gaat leiden. Om dat doel te bereiken is onze suggestie heel veel overbodige zaken, restricties te schrappen en bereidheid te tonen serieus andere wegen te bewandelen.

Antwoord

Uit de reactie is niet op te maken welke zaken overbodig zijn en welke restricties geschrapt kunnen worden en welke andere wegen bewandeld kunnen worden. Daarom is op 25 november navraag gedaan.

Aangevuld d.d. 27 december 2024

Het ganzenplan staat vol met overbodige zaken en restricties, we mogen veronderstellen dat we dat niet hoeven uit te leggen. We noemen er een paar:

1. Als het gecoördineerd verjagen wordt ingezet is het van belang te volgen waar verjaagde ganzen precies heentrekken, hoelang ze daar blijven en wat het effect is op de totale schade. Daarvoor is het noodzakelijk dat een voldoende aantal ganzen voorzien zijn van ringen of zenders, het aflezen van ringen wordt gestimuleerd, en onderzoek wordt gefaciliteerd.
2. Aanstellen van beroepskrachten, lees instellen van extra bestuurslaag, voor o.a. afstemming van beheer, inzet van beroepskrachten om "vrijwillige" schade bestrijders te helpen. Bij juiste beheersregime goede ontheffingen voor langere periode in het jaar waarbij afzet, c.q. afvoer van geschoten ganzen gefaciliteerd wordt is binnen WBE menskracht genoeg aanwezig

Met andere wegen wordt bedoeld: winterrust afschaffen,

Antwoord

Een faunabeheerplan dient binnen de wet en het beleid van de provincies te worden opgesteld. Het uitgangspunt van de wet is dat ganzen beschermd zijn: doden is dus verboden. Voor afwijken van het beschermingsregime moet een goede motivatie bestaan én aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Zo moet bewezen worden dat de maatregelen noodzakelijk en effectief genoeg zijn om het doel te bereiken. Het doel is de schade terug te brengen.

Bij afschot van grauwe ganzen in de periode november-januari zouden naast standganzen ook veel trekganzen worden gedood. Momenteel gaat het naar schatting om ca. 60% standganzen en 40% trekganzen. De trekvogels verlaten ons land in het voorjaar weer. Voor deze trekvogelpopulatie kan niet in voldoende mate worden aangetoond dat er een relatie is met schade.

Bovendien zou bij winterafschot slechts een deel van de bovengenoemde 60% standganzen gedood worden. Dat is veel te weinig om het aantal ganzen te doen dalen, omdat dit in het voorjaar meteen weer wordt aangevuld met nieuwe aanwas.

Winterafschot is dus wettelijk niet toegestaan omdat 1) onvoldoende kan worden aangetoond dat trekvogels schade veroorzaken en 2) omdat de maatregel onvoldoende effectief is in het kader van populatiereductie. Daarom kan afschot vanaf januari (of eerder) niet opgenomen worden in een faunabeheerplan.

De standvogelpopulatie van de brandgans is door het beheer in de afgelopen jaren gereduceerd tot de ondergrens waarbij de gunstige Staat van Instandhouding nog kan worden gegarandeerd. Het beheer in de komende jaren bestaat daarom uit handhaving van dit populatieniveau. Verdere reductie is wettelijk niet toegestaan. Voor het verder verlangen van de schade kunnen alleen middelen worden ingezet die aantoonbaar de Staat van Instandhouding niet verslechteren.

De trekkende brandganzen vertrekken pas in het voorjaar (april-mei) naar hun broedgebieden. Door dit late vertrek veroorzaken ze vooral schade aan de eerste snede grasland en lokaal aan flora en fauna. Het doden van deze trekkende brandganzen is juridisch mogelijk maar vereist wel internationale afstemming om te voorkomen dat de populatie onder de afgesproken grenswaarde komt waarbij de gunstige staat van instandhouding kan worden gegarandeerd. Het grootste knelpunt is echter dat geen onderscheid gemaakt kan worden tussen de standganzen en trekganzen en de populatie standganzen niet verder mag worden gereduceerd als de gunstige staat van instandhouding niet meer gegarandeerd kan worden. De standvogelpopulatie schommelt rond deze ondergrens.

afvoer regelen van geschoten ganzen,

Antwoord

De faunabeheereenheden zullen in samenwerking met de provincies, agrarische sector en terreinbeherende organisaties zorgen dat er voorzieningen beschikbaar komen waar schadebestrijders (jagers) gedode ganzen kunnen afleveren, voor zover alternatieve verwerkingsmethoden ontbreken (zie hoofdstuk A5 in samenhang met B13).

vergoeding voor vrijwilligers,

Antwoord

Een faunabeheerplan omvat geen financiële afspraken. Deze kunnen wel tot stand komen bij de afspraken die voortkomen uit 'Iedereen draagt bij' (A5.2).

stoppen met overbodige controles door boa's,

Antwoord

Toezicht en handhaving speelt een cruciale rol in faunabeheer. Het zorgt ervoor dat belangrijke maatschappelijke belangen worden beschermd. Zonder handhaving kunnen regels worden genegeerd, wat bijvoorbeeld kan leiden tot schade aan de natuur of problemen bij schadebestrijding. Bovendien versterkt handhaving het vertrouwen in wet- en regelgeving, omdat burgers en bedrijven zien dat overtredingen serieus worden aangepakt.

stoppen met tegenstrijdige vergunningen enz enz.

Antwoord

Bij het maken van het Ganzenplan is niet gebleken dat er sprake is van tegenstrijdige vergunningen.

Ondanks de gewaardeerde inzet van iedereen om tot dit ganzenplan te komen kunnen we helaas niet onderschrijven dat dit plan gaat leiden tot een serieuze reductie van het aantal ganzen. Simpelweg omdat voldoende instrumenten in dit plan ontbreken om tot substantiele reductie te komen.

Antwoord

Het is onduidelijk om welke instrumenten ontbreken. Daarom is op 25 november navraag gedaan.

Aangevuld d.d. 27 december 2024

Indien de provincies echt het ganzenprobleem onder controle willen krijgen zal de regeldruk eraf moeten.

Antwoord

De aangevulde reactie biedt geen concrete duiding van welke instrumenten ontbreken en om welke regeldruk het gaat, waardoor geen antwoord kan worden gegeven of wijzigingen in het Ganzenplan kunnen worden doorgevoerd.

De vertegenwoordigers van de belangentafel Jacht hebben aangegeven dat zij verwachten dat met een interprovinciaal faunabeheerplan regels eenvoudiger en eenduidiger worden. Denk aan regels m.b.t. het gebruik van lokmiddelen, periode van beheer en tussen welke tijdstippen er beheerd mag worden. Dit was één van de aanleidingen voor het opstellen van een interprovinciaal faunabeheerplan Ganzen. Mogelijk is in de toekomst nog meer samenwerking en meer uniformiteit van regels haalbaar. De uitkomsten van hiervan zijn opgenomen in C13.

Wij kunnen en willen derhalve geen verantwoording dragen, voor de in dit plan omschreven en voorspelbare "missoin impossible".

Antwoord

Wanneer kan men deze verantwoordelijkheid wel nemen? Op 25 november is hierover navraag gedaan.

Aangevuld d.d. 27 december 2024

De verantwoordelijkheid voor goed beheer van haar jachtveld wordt door de WBE's en haar leden al genomen zonder bemoeienis van provincie. Dat werkt al decennia uitstekend in Noord-Holland. Indien er in alle aanliggende terreinen grenzend aan gronden waar schade optreedt door ganzen beheerd mag worden met alle wettelijke middelen, dan kan de WBE maximaal inzetten met menskracht.

Antwoord

In de huidige systematiek bepaalt de grondgebruiker of er wel of niet op zijn gronden overgegaan mag worden tot het voorkomen van schade. Er zijn geen argumenten aangedragen dat deze systematiek niet functioneert en is er geen onderbouwing gegeven hoe de veiligheid geborgd wordt. De Faunabeheereenheid Noord-Holland heeft in onderzoek onder welke voorwaarden er kan worden afgeweken van de grondgebruikersverklaring. Gezien de ontbrekende informatie kan dit onderdeel nog niet

meegenomen worden in de aanvraag vergunning. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek kan er een wijziging van de vergunning worden aangevraagd.

Bent u voornemens dit plan (niet of nauwelijks) ongewijzigd ter besluitvorming voor te leggen aan de besluitvormende organen, behouden wij ons het recht voor hier op een later moment bezwaar tegen aan te tekenen.

Wij verzoeken u de ontvangst van deze niet gelimiteerde reacties op uw consultatie schriftelijk te bevestigen.

Antwoord

Ontvangstbevestiging is gestuurd op 15 november 2024.

Wij achten het ontwerp-Natura 2000-beheerplan Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder op basis van bovenstaande argumenten in strijd met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, zoals onder andere het gelijkheidsbeginsel, het evenredigheidsbeginsel, het motiveringsbeginsel en zorgvuldigheidsbeginsel.

Naar aanleiding van het voorgaande verzoeken wij u met inachtneming van onze zienswijze het ontwerp bestemmingsplan niet vast te stellen en enig huiswerk over te doen.

Daarnaast geven wij u het vrijblijvende advies lokale partijen te betrekken bij het opstellen van beheerplannen. We gaan ervan uit dat u ons van de verdere procedure op de hoogte houdt.

Antwoord

Navraag is gedaan bij indiener op 25 november: Is het de bedoeling geweest om deze teksten onderdeel te laten zijn van de reactie op het concept-faunabeheerplan Ganzen? Deze teksten gaan namelijk over Natura 2000 en een Omgevingsplan. Deze onderwerpen worden niet behandeld in een faunabeheerplan en kunnen we daardoor niet beantwoorden/verwerken. Als het anders bedoeld is dan horen we graag wat de verbinding is van deze onderdelen met het faunabeheerplan ganzen.

Aangevuld d.d. 27 december 2024: nee

NH12

Geachte heer/mevrouw,

Wij zijn onder de indruk van het geleverde werk. Het is een lijvig document geworden met een gedegen wetenschappelijke basis.

Ook de wijze van totstandkoming in de vorm van rondes, waarop gereageerd kon worden op concept teksten, hebben wij als prettig ervaren.

Wel is het vaak taai kost en moet je academisch geschoold zijn om de tekst te kunnen lezen en te begrijpen. Iets dat de toegankelijkheid van het stuk erg negatief beïnvloed. En juist als uitvoerders van het ganzenplan is het noodzakelijk om de essentie te kunnen begrijpen.

Antwoord

We (her)kennen het signaal dat het niet altijd makkelijk is om de teksten te begrijpen. Daarnaast druisen sommige bevindingen in tegen wat we op basis van intuïtie geneigd zijn te geloven. Waar het kan, zijn aanpassingen doorgevoerd om de leesbaarheid te vergroten. Zo wordt per faunabeheereenheid een eigen deel A gemaakt.

Wij zien dat er een goede wetenschappelijke basis ligt onder het FBP en dat dit kan helpen bij het voorkomen van bewaar en beroep bij nog te verlenen omgevingsvergunningen.

Wij missen wel de praktische kant en op sommige punten is ook niet duidelijk wat er beoogd wordt. Als voorbeeld nemen wij pagina 27 en 28, daar wordt gesproken over een professionele en centrale aansturing en over ondersteuning van WBE's, maar over "het hoe?" staat vervolgens niks beschreven. Wij zouden dit graag meer uitgewerkt zien.

In het Ganzenplan zit ook een evaluatie van het gevoerde ganzenbeheer (maatregelen) van de afgelopen jaren, uw aandacht gaat vooral uit naar jachtveld overstijgende coördinatie/uitvoering en het beter inzetten van de geboden vergunningruimte (koppelafschot), u geeft echter niet aan hoe? Gaat u zorgen voor een verbetering op dit vlak? En hoe ziet die verbetering er dan uit? Op welke wijze gaat u ons als WBE betrekken en faciliteren in de uitvoering?

Antwoord

Bij effectieve schadebestrijding en populatiereductie zijn veel partijen betrokken die ieder hun eigen verantwoordelijkheid hebben. De rollen voor de uitvoering zijn besproken aan de belangentafels Jacht, Landbouw en Terreinbeherende organisaties en Particulier grondbezit. In hoofdstuk A5 is beschreven hoe – mede op basis van die belangentafels – de verschillende partijen de samenwerking kunnen vormgeven. Het faunabeheerplan biedt daarvoor een raamwerk, dat ruimte biedt voor maatwerk per Faunabeheereenheid en zo nodig per regio.

Daar waar nodig zal de vrijwillige inzet kunnen worden aangevuld met beroepsmatige inzet. Dit kan betrekking hebben op coördinatie, kennisoverdracht of uitvoering van het beheer.

Of aanvullende inzet nodig is zal blijken uit de gesprekken die met de partijen uit een regio zullen worden gevoerd. Uit die gesprekken zal duidelijk worden welke problemen er zijn en welke oplossingen beschikbaar zijn. De gebiedspartners die de schade of risico's hebben zijn daarin leidend. Ook zal worden gekeken wat eenieder kan en wil bijdragen.

Deze aanpak is voortgekomen uit de ervaring die is opgedaan met verschillende pilots zoals Eemland (gecoördineerd verjagen) en Texel (gecoördineerde populatiereductie). Bij beide pilots zijn partijen zoals de wildbeheereenheid, LTO en terreinbeherende organisaties met behulp van de Faunabeheereenheid tot een zeer effectieve samenwerking gekomen. Deze partijen zijn in staat geweest om zowel financieel als onder andere in tijd, openlijke steun, kennis en ervaring, materiaal en communicatie elkaar te versterken, om samen de schade door ganzen aan flora, fauna en landbouwgewassen te verlagen.

Bepalend voor het succes bij dit soort pilots is dat niet de positie centraal staat, maar het oplossen van een probleem. Van daaruit wordt bekeken wat elke betrokken partij daar binnen zijn eigen vermogen aan kan bijdragen. Daarbij wordt rekening gehouden met de lokale situatie en samenwerkingscultuur.

Wat ons ook wat verbaasd is dat u in dit ganzenplan de WBE's tussen de regels door beschuldigd voor het niet adequaat uitvoeren van maatregelen uit het vorige FBP Ganzen,

Antwoord

De tekst uit het Ganzenplan is hierop nagelezen. Beschreven is dat de verhouding tussen wat nodig is en wat van een vrijwilliger verwacht kan worden soms uiteenloopt. Als daarvan sprake is, moet daar een oplossing voor komen. Daarnaast is ingegaan op belemmeringen die o.a. schadebestrijders ervaren zoals de kosten en de afzet.

maar wat heeft u zelfs gedaan of wat is er door andere partijen gedaan?

Antwoord

In het faunabeheerplan is als onderdeel van de evaluatie aangegeven dat de Faunabeheereenheden onvoldoende positie hebben voor een daadwerkelijk regie op de uitvoering van het faunabeheerplan. De meeste Faunabeheereenheden zijn onvoldoende toegerust in menskracht, missen hier en daar organisatorische deskundigheid en hebben geen doorzettingsmacht. Ook is ingegaan op de rol van de grondgebruikers, de gemeenten, de terreinbeherende organisaties en het maatschappelijk draagvlak voor de uitvoering (zie B11.3).

En waarom legt u dit bloot in dit ganzenplan en gaat u niet de dialoog met ons hierover aan?

Antwoord

De mening en ervaringen van schadebestrijders (jagers) zijn op verschillende momenten opgehaald. Provinciale afdelingen van de KNJV, WBE's en jagers uit de vijf provincies zijn uitgenodigd via hun bestuurslid, via nieuwsbrieven vanuit de eigen FBE en via nieuwsbrieven via de website www.ganzenplan.nl om mee te denken over het nieuwe Ganzenplan.

Gedurende ruim een jaar is in een aantal schrijfrondes gewerkt aan de gegevensbasis van het Ganzenplan. De evaluatie is onderdeel van die gegevensbasis en is verwoord in hoofdstuk B6 tot en met B11. In deze hoofdstukken is praktijkervaring opgehaald en zijn alle data, feiten en (wetenschappelijke) onderzoeken verzameld die nodig zijn om een goed onderbouwd faunabeheerplan te maken.

Alle belanghebbenden zoals faunabeheerders/jagers, wildbeheereenheden, boswachters, agrariërs en dieren- en natuurbeschermers, gemeenten en waterschappen konden reageren op de teksten. Meerdere Wildbeheereenheden en individuele schadebestrijders (jagers) uit alle deelnemende provincies hebben van elke ronde gebruik gemaakt. Ook hebben provinciale afdelingen van de KNJV bijgedragen aan meerdere rondes.

Op deze manier zijn de teksten verduidelijkt, aangevuld en verbeterd. Daarna werden de hoofdstukken weer gepubliceerd op de website. Van elke reactieronde werd een kort verslag gepubliceerd, waarin op hoofdlijnen is verantwoord welke reacties er waren en wat er met die reacties is gedaan.

Ook zijn er tafels georganiseerd waarin vertegenwoordigers van de belangrijkste belanghebbenden zoals agrariërs, natuur- en dierenbeschermingsorganisaties, waterschappen en gemeenten en schadebestrijders (jagers) konden meepraten over de inhoud van het maatregelenpakket en de op te lossen belemmeringen.

Wildbeheereenheden en andere belanghebbenden uit Flevoland, Noord-Holland en Zeeland hebben van 14 oktober tot en met 8 november 2024 kunnen reageren op het concept. Op verzoek van de wildbeheereenheden hebben zij een week langer de tijd gekregen, zodat zij hun wettelijke adviestaak beter konden vervullen.

In het voorliggende Ganzenplan wordt eigenlijk nauwelijks ingegaan op de middelen die tot onze beschikking staan bij populatiebeheer en schadebestrijding, hierdoor wordt onze praktische input, die wel gegeven is, niet gebruikt voor dit ganzenplan.

Wij denken hierbij bijvoorbeeld aan richtinggevende uitspraken over (tijdelijke) inzet in de winterperiode, het gebruik van lokkers, het gebruik van lokfluiten, het gebruik van dempers, etc. En op welke wijze de FBE ons gaat faciliteren om deze middelen zoveel mogelijk in te zetten.

Antwoord

Schadebestrijders (jagers) hebben belangrijke kennis over gebieden en de uitvoering van schadebestrijding. Zij hebben waardevolle adviezen ingebracht via de verschillende reactierondes (www.ganzenplan.nl), de belangentafel Jacht en middels het wettelijk verankerde advies van de WBE's.

Op deze manier hebben de jagers belangrijke kennis ingebracht, die is verwerkt in het Ganzenplan. Ook hebben zij hun visie gegeven op de wijze waarop de schade kan worden verminderd door populatiereductie en welke belemmeringen daarbij verminderd moeten worden. Het plan voorziet op een groot aantal punten daarin.

De Omgevingswet vereist echter dat maatregelen in een faunabeheerplan aantoonbaar bijdragen aan het behalen van het doel, en daarbij geen afbreuk doen aan de gunstige Staat van Instandhouding. Niet voor alle ingebrachte adviezen en voorstellen kon die onderbouwing gevonden worden op basis van data en/of wetenschappelijke gronden. Daarom hebben niet alle adviezen een plek kunnen krijgen in het Ganzenplan.

Uit de reactie is niet op te maken welke middelen worden gemist. Daarom is hierover navraag gedaan. Hierop is geen reactie gekomen.

Aangevuld d.d. 11 december 2024

Ten aanzien van uw eerste vraag. In cursief (red. ook onderstreept) dat ik zou willen toevoegen.

Geweer

Het gebruik van het geweer vanaf of vanuit een stilstaand voertuig, die zich bevindt op de openbare weg, mits aansluitend op de gronden die onderdeel zijn van de grondgebruikersverklaring. (Dit omdat het gebruik van het geweer voor schadebestrijding en populatiebeheer, anders dan bij jacht niet is toegestaan vanaf de openbare weg)

Het gebruik van het geweer vanaf of vanuit een vaartuig met een snelheid van minder dan 5 kilometer per uur, die zich bevindt op het openbare water, mits aansluitend op de gronden/wateren die onderdeel zijn van de grondgebruikersverklaring (zie toelichting hierboven)

Het gebruik van het geweer is toegestaan op alle overheidsgronden (RVB, RWS, ProRail, ministeries, provincie, waterschappen, gemeenten), mits dit buiten de bebouwde kom plaatsvindt, de veiligheid gewaarborgd is en het gebruik hiervan bijdraagt aan het populatiebeheer en de schadebestrijding. Deze bepaling geldt enkel voor WBE's die deze toestemming hebben verkregen van de FBE. De WBE's mogen deze toestemming doorschrijven naar individuele leden van de betreffende WBE.

Antwoord

In de huidige systematiek bepaalt de grondgebruiker of er wel of niet op zijn gronden overgegaan mag worden tot het voorkomen van schade. Er zijn geen argumenten aangedragen dat deze systematiek niet functioneert en is er geen onderbouwing gegeven hoe de veiligheid geborgd wordt. De Faunabeheereenheid Noord-Holland heeft in onderzoek onder welke voorwaarden er kan worden afgeweken van de grondgebruikersverklaring. Gezien de ontbrekende informatie kan dit onderdeel nog niet meegenomen worden in de aanvraag vergunning. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek kan er een wijziging van de vergunning worden aangevraagd.

Aanvulling 11 december 2024

Het gebruik van het kogelgeweer tot het schieten van ganzen voor zover deze zich op de grond bevinden, ongeacht het kaliber mits groter of gelijk aan 5,5 mm.

Antwoord

Art 8.74p van het Bkl benoemt welke middelen mogen worden gebruikt bij beheer van vogels. In de vergunningaanvraag is opgenomen: De uitvoering van zowel populatiebeheer als ondersteunend afschot vindt behoudens de ruivangsten en legselbehandeling plaats met gebruikmaking van een hagel- of kogelgeweer in lijn met artikel 11.75 (Bal).

Hierin is opgenomen wat het maximaal te gebruiken kaliber is. Dit dient te minste .22 inch of 5.58 mm (lid 2). Voor ganzen gelden geen aanvullende eisen zoals dit wel geldt voor reeën, edelherten, damherten en wilde zwijnen (artikel 11.80 lid 1 Bal), konijnen en houtduiven (artikel 11.80 lid 2 Bal) en voor hazen, fazanten en wilde eenden (artikel 11.80 lid 2 Bal).

Aanvulling 11 december 2024

Het gebruik van het geweer gedurende de hele dag en alle dagen van de week (van één uur voor zonsopgang tot één uur na zonsopgang=doorhalen) (ik zou hier de mogelijkheid willen hebben om ook buiten deze tijdstippen de ganzen te bejagen en ook dus 's nachts). Het gebruik van een geweer voorzien van een restlichtversterker of warmtebeeld:

Antwoord

Het ontbreekt aan een goede onderbouwing dat nachtelijk afschot noodzakelijk is en daarmee ook het gebruik van een restlichtversterker of warmtebeeld. Daarnaast moet worden aangetoond dat er binnen de huidige vergunning onvoldoende mogelijkheden zijn en dat de veiligheid kan worden geborgd. De verschillende pilots die in het kader van gecoördineerd beheer zijn uitgevoerd laten zien dat er nog voldoende mogelijkheden zijn om het aantal grauwe ganzen te reduceren. Mocht blijken tijdens de huidige beheerperiode dat aanvulling met nachtelijk afschot effectief en nodig is dan kan er een wijziging van de vergunning aangevraagd worden.

Aanvulling 11 december 2024

Jachtvogels. Het vangen of doden met gebruikmaking van niet-levende lokvogels, waarbij ook andere soorten zijn toegestaan (VB toevoegen van kraaien- of duivenlokkers aan lokbeeld)

Antwoord

De basistekst geeft al de mogelijkheid om alle soorten van niet-levende lokvogels te gebruiken.

Aanvulling 11 december 2024

Het vangen of doden met gebruikmaking van lokvoer, wat niet vergiftigd of verdovend is, zonder dat afstand gehouden hoeft te worden van het lokvoer (niet toepassen van de 200m eis vanuit de omgevingswet).

Antwoord

De 200 meter eis volgt uit artikel 11.66 lid 2 sub e van het Bal en geldt alleen voor uitoefening van de jacht. Deze eis is dus niet van toepassing bij schadebestrijding en/of populatiebeheer en daarom is hiervoor geen vergunning nodig.

Aanvulling 11 december 2024

Gedode dieren dienen binnen 48 na (voor, doorhalen) het verlaten van het veld opgeruimd te worden, tenzij deze nog in het veld een nuttige toepassing hebben voor bijvoorbeeld lokjacht

Antwoord

Voor het gebruiken van gedode dieren als lokvoer is geen vergunning nodig. Indien gedode dieren niet als lokvoer gebruikt worden dienen deze voor het verlaten van het veld opgeruimd te worden.

Aanvulling 11 december 2024

Geen meldplicht bij provincie, FBE of OD gebruik vergunning, alsmede ook niet bij nachtelijk gebruik

Antwoord

Er is geen toevoeging noodzakelijk op de basistekst omdat deze al voor alle situaties waar de vergunning voor wordt aangevraagd wordt voorgesteld. Het toevoegen van specifieke situaties schept verwarring en roept vragen op (als een situatie niet is benoemd moet er dan wel of niet gemeld worden?).

Met name de juridische onzekerheid en wirwar aan voorwaarden hebben niet bijgedragen aan een efficiënte inzet van de vergunningruimte. Maar dat benoemt u nu helaas in het ganzenplan niet.

Antwoord

In B11.3 is hierover het volgende opgenomen: "Faunabeheerders ervaren de wet- en regelgeving over het algemeen als complex. Er zijn veel voorschriften en niet iedere omgevingsvergunning bevat dezelfde voorwaarden. Als er dan ook nog verschillen zitten tussen provincies onderling, dan maakt dat de onzekerheid groter. Het zich niet houden aan de voorwaarden kan forse consequenties hebben, omdat dit als misdrijf wordt gezien op basis van de wet economische delicten. Dit kan er o.a. voor zorgen dat een schadebestrijder zijn vergunning (voor een periode) kwijtraakt en daardoor de jacht en schadebestrijding niet meer kan uitvoeren. Maar dit kan ook consequenties hebben voor het afsluiten van verzekeringen of een hypotheek. Tot slot heeft dit gevolgen voor de maatschappelijke beeldvorming over schadebestrijding en dat is medebepalend voor de politieke besluitvorming. Om dit te voorkomen, neemt de schadebestrijder het zekere voor het onzekere. Dit kan tot gevolg hebben, dat de uitvoeringsruimte niet (volledig) wordt benut."

In het ganzenplan wordt veel gesproken over gecoördineerd beheer en dat dit beter moet. Als XXX willen wij hier graag ons steentje aan bijdragen, maar de afgelopen jaren hebben wij hier niet met u het gesprek over gevoerd en dat zou eigenlijk wel moeten. Het initiatief hiervoor ligt naar ons oordeel bij u.

Wij zien wel mogelijkheden om juist als WBE zijnde vorm te geven aan gecoördineerd beheer en daarbij de lokale kennis, ervaring en netwerk met grondgebruikers mee te nemen zoals de wetgever dit ook graag ziet. Niet alleen in de gebieden waar wij bezitten over grondgebruikersverklaringen, maar ook op de gronden van andere partijen zoals TBO's, waterschappen en gemeenten.

In lijn hiermee proberen wij al jaren contact te krijgen over o.a. tellingen en gecoördineerd beheer met TBO's in ons werkgebied, maar lukt het tot nu toe om alleen in gesprek te komen met PWN. De andere TBO's geven niet thuis. Met gemeenten en waterschappen is dit nog lastiger, merken wij.

Antwoord

De reactie komt overeen met elementen uit de evaluatie. De problematiek van de uitvoering blijkt zo complex en de gevraagde inzet zo hoog dat ondersteuning van de Faunabeheereenheden noodzakelijk is bij het realiseren van een nauwe en intensieve samenwerking tussen de verschillende betrokken partijen. Dat doen we in ieder geval als populatiereductie wordt uitgevoerd, en in regio's waarin gecoördineerde verjaging wordt afgesproken. We pakken de samenwerking graag met u op.

In het ganzenplan lezen wij verder dat koppelafschot wetenschappelijk gezien het meest efficiënt is en dat u dit meer wil stimuleren. Maar hoe gaat u dit doen? En is het dan niet noodzakelijk dat eerst de algehele populatie wordt verkleind tot een aanvaardbaar niveau?

Antwoord

Koppel-/broedparenafschot is in het faunabeheerplan Ganzen opgenomen, omdat het een effectieve vorm van populatiereductie is. Hierbij worden namelijk niet alleen ganzen gedood, maar wordt ook voorkomen dat de ganzen eieren leggen, of dat gelegde eieren uitkomen. Zo komt er geen nieuwe aanwas bij en neemt het aantal ganzen ook af.

In een regio zullen de Faunabeheereenheden met de verschillende organisaties in een gebied gezamenlijk het gesprek hebben over welke problemen er zijn en welke oplossingen beschikbaar zijn. Het uitvoeren van koppelafschot zal onderdeel zijn van dit gesprek.

Op basis van het bovenstaande, kunnen wij niet anders concluderen dan dat het voorliggende ganzenplan geen invulling gaat geven aan de gewenste verlaging van het aantal ganzen in Noord-Holland en daarnaast niet gaat helpen bij een reductie van de uit te keren faunaschade.

Gelet hierop kunnen wij ons niet scharen achter het voorliggende Ganzenplan.

Mocht het bovenstaande vragen oproepen, dan ben ik altijd bereid om een nadere toelichting te geven.

Antwoord

Om te kunnen achterhalen wanneer men zich wel kan scharen achter het ganzenplan is hier op 25 november navraag naar gedaan. In uw brief geeft u aan dat u zich niet kunt scharen achter het voorliggende Ganzenplan. Wanneer kunt u dit wel doen?

Aanvulling 11 december 2024

Ik wil eigenlijk beginnen met uw laatste vraag, "wanneer kan de WBE zich wel achter het ganzenplan scharen". Als WBE zijn wij van mening dat het huidige ganzenplan voor de komende 6 jaar zou moeten toezien op een rigoureuze reductie van de populatie ganzen en het naar beneden brengen van de ganzenschade. Hierbij is het ijkmoment van 2005 wat ons betreft richtinggevend.

Met het nu voorliggende plan kan dat niet, het voorliggende plan is goed om een status quo in stand te houden en zou dus goed als basis kunnen dienen voor een plan na 2030. Wij zouden ons achter een ganzenplan kunnen scharen dat nadrukkelijk inzet op het behalen van de populatiegrootte en omvang van de faunaschade zoals ten tijde van het ijkmoment van 2005.

Naar ons oordeel zou dat ook betekenen dat de gans jaarrond bejaagd wordt, dus ook in winterrustperiode en met alle mogelijk middelen.

Antwoord

In het faunabeheerplan wordt met behulp van een uitgebreide gegevensbasis aangegeven waarom beheer in de voorgaande periode niet tot de gewenste resultaten heeft geleid. En vooral, met welke maatregelen, inzet en coördinatie dat wel mogelijk is, binnen de grenzen van de wet. Populatiereductie van de grauwe standgans is daar een belangrijk onderdeel van.

Wat betreft winterafschot:

Een faunabeheerplan dient binnen de wet en het beleid van de provincies te worden opgesteld. Het uitgangspunt van de wet is dat ganzen beschermd zijn: doden is dus verboden. Voor afwijken van het beschermingsregime moet een goede motivatie bestaan én aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Zo moet bewezen worden dat de maatregelen noodzakelijk en effectief genoeg zijn om het doel te bereiken. Het doel is de schade terug te brengen.

Bij afschot van grauwe ganzen in de periode november-januari zouden naast standgansen ook veel trekgansen worden gedood. Momenteel gaat het naar schatting om ca. 60% standgansen en 40% trekgansen. De trekvogels verlaten ons land in het voorjaar weer. Voor deze trekvogelpopulatie kan niet in voldoende mate worden aangetoond dat er een relatie is met schade.

Bovendien zou bij winterafschot slechts een deel van de bovengenoemde 60% standgansen gedood worden. Dat is veel te weinig om het aantal ganzen te doen dalen, omdat dit in het voorjaar meteen weer wordt aangevuld met nieuwe aanwas.

Winterafschot is dus wettelijk niet toegestaan omdat 1) onvoldoende kan worden aangetoond dat trekvogels schade veroorzaken en 2) omdat de maatregel onvoldoende effectief is in het kader van populatiereductie. Daarom kan afschot vanaf januari (of eerder) niet opgenomen worden in een faunabeheerplan.

De standvogelpopulatie van de brandgans is door het beheer in de afgelopen jaren gereduceerd tot de ondergrens waarbij de gunstige Staat van Instandhouding nog kan worden gegarandeerd. Het beheer in de komende jaren bestaat daarom uit handhaving van dit populatieniveau. Verdere reductie is wettelijk niet toegestaan. Voor het verder verlangen van de schade kunnen alleen middelen worden ingezet die aantoonbaar de Staat van Instandhouding niet verslechteren.

De trekkende brandgansen vertrekken pas in het voorjaar (april-mei) naar hun broedgebieden. Door dit late vertrek veroorzaken ze vooral schade aan de eerste snede grasland en lokaal aan flora en fauna. Het doden van deze trekkende brandgansen is juridisch mogelijk maar vereist wel internationale afstemming om te voorkomen dat de populatie onder de afgesproken grenswaarde komt waarbij de gunstige staat van instandhouding kan worden gegarandeerd. Het grootste knelpunt is echter dat geen onderscheid gemaakt kan worden tussen de standgansen en trekgansen en de populatie standgansen niet verder mag worden gereduceerd als de gunstige staat van instandhouding niet meer gegarandeerd kan worden. De standvogelpopulatie schommelt rond deze ondergrens.

Aanvulling 11 december 2024

En dan niet alleen in de agrarische gebieden, maar ook in de natuurbebieden.

Antwoord

In Noord-Holland worden in de meeste Natura 2000-gebieden al afschot en/of ruivangsten uitgevoerd. Deze aanpak zal worden voortgezet, mits de verschillende toestemmingsbesluiten aanwezig zijn en er een noodzaak kan worden aangetoond.

Aanvulling 11 december 2024

In mijn optiek wilt u een reductie van 110.000 ganzen behalen, om weer op de streefstand van 2005 te komen, namelijk 15.000 stuks (informatie van pagina 74 en 366).

Antwoord

Dit faunabeheerplan gaat niet (meer) uit van doelstanden en/of streefstanden. De wet gaat uit van de maatschappelijke schade. De relatie tussen het aantal ganzen en de omvang van de schade is echter niet rechtlijnig (zie A4, inzicht 2 en B7.1). De monitoring zal zich dan ook op richten op de schade-ontwikkeling. Het benodigde beheer zal daarop worden afgestemd via de principes van adaptief beheer, waarbij elk jaar het beheer zal worden bijgesteld op basis van de meest recente inzichten. Om de Staat van Instandhouding te blijven borgen zal ook het aantal ganzen gemonitord worden (zie A7.1).

Aanvulling 11 december 2024

Per actieve jager (schadebestrijder) in Noord-Holland zijn dat ongeveer 55 ganzen per jaar. Dat is best veel. Om te zorgen voor voldoende inzet lijkt het ons verstandig om dit te koppelen aan een premie van zeg €10 euro per ganzenpoot (eventueel via faunaspot), en een plek waar de poten geregistreerd worden en de geschoten ganzen kosteloos kunnen worden ingeleverd ter destructie.

Stel dat het de schadebestrijders dit lukt in 1 jaar, dan bent u voor 1.100.000 euro grotendeels van het probleem af. Maar ook als u dit bedrag over een periode van 6 jaar jaarlijks inzet om te komen tot de gewenste populatieomvang, dan nog is dat goedkoper dan de 10 miljoen die u nu jaarlijks kwijt bent aan de ganzenschade en welke nog steeds stijgt. (6 miljoen vs 60 miljoen). Maar inzet over de hele provincie is dan wel noodzakelijk. Je kan dit niet slechts in een gebied doen.

Antwoord

Een faunabeheerplan omvat geen financiële afspraken. Deze kunnen wel tot stand komen bij de afspraken die voortkomen uit 'Iedereen draagt bij' (A5.2). De suggesties kunnen daarin worden meegenomen.

Aanvulling 11 december 2024

Door middel van afschot en tellingen kunt u ook sturen op de inspanningen. Stel dat Gooi&Vecht nagenoeg klaar zijn of de doelstanden komen in gevaar, dan kunt u daar de premie stopzetten. En in gebieden waar het niet zo'n vaart loopt kunt u TBO's en WBE's aansporen om meer te gaan doen, eventueel verhoogt u lokaal de premie.

Antwoord

Zie bovenstaand antwoord. Graag wijzen wij ook op het volgende:

Bij effectieve schadebestrijding en populatiereductie zijn veel partijen betrokken die ieder hun eigen verantwoordelijkheid hebben. De rollen voor de uitvoering zijn besproken aan de belangentafels Jacht, Landbouw en Terreinbeherende organisaties en Particulier grondbezit. In hoofdstuk A5 is beschreven hoe – mede op basis van die belangentafels – de verschillende partijen de samenwerking kunnen vormgeven. Het faunabeheerplan biedt daarvoor een raamwerk, dat ruimte biedt voor maatwerk per Faunabeheereenheid en zo nodig per regio.

Daar waar nodig zal de vrijwillige inzet kunnen worden aangevuld met beroepsmatige inzet. Dit kan betrekking hebben op coördinatie, kennisoverdracht of uitvoering van het beheer.

Of aanvullende inzet nodig is zal blijken uit de gesprekken die met de partijen uit een regio zullen worden gevoerd. Uit die gesprekken zal duidelijk worden welke problemen er zijn en welke oplossingen beschikbaar zijn. De gebiedspartners die de schade of risico's hebben zijn daarin leidend. Ook zal worden gekeken wat eenieder kan en wil bijdragen.

Deze aanpak is voortgekomen uit de ervaring die is opgedaan met verschillende pilots zoals Eemland (gecoördineerd verjagen) en Texel (gecoördineerde populatiereductie). Bij beide pilots zijn partijen zoals de wildbeheereenheid, LTO en terreinbeherende organisaties met behulp van de Faunabeheereenheid tot een zeer effectieve samenwerking gekomen. Deze partijen zijn in staat geweest om zowel financieel als onder andere in tijd, openlijke steun, kennis en ervaring, materiaal en communicatie elkaar te versterken, om samen de schade door ganzen aan flora, fauna en landbouwgewassen te verlagen.

Bepalend voor het succes bij dit soort pilots is dat niet de positie centraal staat, maar het oplossen van een probleem. Van daaruit wordt bekeken wat elke betrokken partij daar binnen zijn eigen vermogen aan kan bijdragen. Daarbij wordt rekening gehouden met de lokale situatie en samenwerkingscultuur.

NH13

Geachte leden van de projectgroep Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen,

Hartelijk dank voor het toesturen van het concept interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen. Voor een gedegen faunabeheer is een brede maatschappelijke afweging noodzakelijk. Complimenten voor uw team die dit plan zo volledig mogelijk heeft vorm gegeven. Ondanks deze zorgvuldigheid willen we mede namens x de volgende reactie op het plan te geven.

Stelselwijziging

In de nabije toekomst wordt door het ministerie van LNV via de stelselwijziging aan het faunabeheer een vernieuwende vorm gegeven. Deze stelselwijziging ziet de Jagersvereniging als hét middel om op nationaal niveau conform Europees beleid faunasoorten op basis van 'Jacht-regiem' te beheren. Zodat de derogatie zoals bedoeld alleen als uitzondering kan worden toegepast. In het voorliggende IFBP is specifiek voor de grauwe gans de mogelijkheid om deze soort onder het Jacht-regiem te laten vallen niet opgenomen. Gezien de voortgang in de ontwikkeling van de stelselwijziging is dit mogelijk een reële beheermaatregel die binnen de looptijd van dit concept IFBP wordt vormgegeven. Dit aspect moet dan ook worden opgenomen in het IFBP en heeft voor onze achterban invloed op de uitvoeringsmogelijkheden.

Antwoord

Een faunabeheerplan kan niet vooruitlopen op mogelijke wetgeving. Het moet binnen de bestaande wet- en regelgeving worden opgesteld. Indien tijdens de beheerperiode de beleidsmatige of wettelijke omstandigheden wijzigen dan zijn er mogelijkheden om daar op dat moment op in te spelen.

Evaluatie huidige FBP

In het IFBP staan diverse aannames over jagers die niet gevalideerd zijn of met de huidige WBE's besproken. Ook zijn wij niet benaderd voor een evaluatie van het nu nog lopende plan, zoals destijds bij de aanbieding aan Gedeputeerde Staten door de FBE als voorwaarde is gesteld.

De huidige werkwijze heeft WBE's verbaasd en wel vanwege de volgende aspecten:

- o Los van de gelegenheid tot het geven van commentaar op verschenen concept hoofdstukken zijn de x is als vertegenwoordiger namens de WBE's en de WBE's in Noord-Holland zelf niet als formele uitvoerders van het faunabeheer separaat in het proces benaderd;
- o De WBE's zijn niet benaderd voor een evaluatie van het huidige plan en hebben geen aanbevelingen kunnen doen om hierin bij te sturen;
- o De in het concept IFBP opgenomen evaluatie van het huidige FBP-ganzen heeft eenzijdig plaatsgevonden zonder de faunabeheerders;

Antwoord

Dit wordt niet herkend.

De mening en ervaringen van schadebestrijders (jagers) zijn op verschillende momenten opgehaald. Provinciale afdelingen van de KNJV, WBE's en jagers uit de vijf provincies zijn uitgenodigd via hun bestuurslid, via nieuwsbrieven vanuit de eigen FBE en via nieuwsbrieven via de website www.ganzenplan.nl om mee te denken over het nieuwe Ganzenplan.

Gedurende ruim een jaar is in een aantal schrijfrondes gewerkt aan de gegevensbasis van het Ganzenplan. De evaluatie is onderdeel van die gegevensbasis en is verwoord in hoofdstuk B6 tot en met B11. In deze hoofdstukken is praktijkervaring opgehaald en zijn alle data, feiten en (wetenschappelijke) onderzoeken verzameld die nodig zijn om een goed onderbouwd faunabeheerplan te maken.

Alle belanghebbenden zoals faunabeheerders/jagers, wildbeheereenheden, boswachters, agrariërs en dieren- en natuurbeschermers, gemeenten en waterschappen konden reageren op de teksten. Meerdere Wildbeheereenheden en individuele schadebestrijders (jagers) uit alle deelnemende provincies hebben van elke ronde gebruik gemaakt. Ook hebben provinciale afdelingen van de KNJV bijgedragen aan meerdere rondes.

Op deze manier zijn de teksten verduidelijkt, aangevuld en verbeterd. Daarna werden de hoofdstukken weer gepubliceerd op de website. Van elke reactieronde werd een kort verslag gepubliceerd, waarin op hoofdlijnen is verantwoord welke reacties er waren en wat er met die reacties is gedaan.

Ook zijn er tafels georganiseerd waarin vertegenwoordigers van de belangrijkste belanghebbenden zoals agrariërs, natuur- en dierenbeschermingsorganisaties, waterschappen en gemeenten en schadebestrijders (jagers) konden meepraten over de inhoud van het maatregelenpakket en de op te lossen belemmeringen.

Wildbeheereenheden en andere belanghebbenden uit Flevoland, Noord-Holland en Zeeland hebben van 14 oktober tot en met 8 november 2024 kunnen reageren op het concept. Op verzoek van de wildbeheereenheden hebben zij een week langer de tijd gekregen, zodat zij hun wettelijke adviestaak beter konden vervullen.

Het concept faunabeheerplan beschrijft dat jagers niet voldoende inzet hebben gepleegd, maar er heeft nooit een overleg plaatsgevonden over het de voortgang van de inzet.

Antwoord

De tekst uit het Ganzenplan is hierop nagelezen. Beschreven is dat de verhouding tussen wat nodig is en wat van een vrijwilliger verwacht kan worden soms uiteenloopt. Als daarvan sprake is, moet daar een oplossing voor komen. Daarnaast is ingegaan op belemmeringen die o.a. schadebestrijders ervaren zoals de kosten en de afzet.

Geconcludeerd kan worden dat alle grondgebruikers hun aangevraagde schades uitgekeerd hebben gekregen en daarmee dat de inzet van de jagers wel voldoende is geweest.

Antwoord

Er moet in dit verband onderscheid worden gemaakt tussen schadebestrijding en populatiereductie. Schadebestrijders hebben in samenwerking met hun grondgebruiker (agrariër) ervoor gezorgd dat is voldaan aan de eisen van schadetegeving. In het faunabeheerplan wordt echter ook geconstateerd dat dit onvoldoende is om de populatie te verkleinen om daarmee de (totale) schade te verminderen.

- o Parallel hieraan wordt in de paragraaf "Factoren van invloed op niet behalen resultaten" volledig voorbijgegaan aan de politiek gestuurde beleidskeuzes, die meer dan tien jaar ten grondslag lagen aan de beperkingen in de ontheffingen. Waardoor jagers door regels zijn beperkt bij de fauna-uitvoering.

Antwoord

Om de reactie te kunnen beantwoorden is op 22 november navraag gedaan welke beperkingen indiener 55 bedoelt:

Kunt u aangeven om welke politiek gestuurde beleidskeuze en beperkingen in de ontheffingen het gaat en welke oplossingen wel voor u werken? Door het specifiek aan te geven kan het schrijfteam onderzoeken of deze beperkingen met dit faunabeheerplan of op een andere wijze opgelost kunnen worden.

Aanvulling reactie 27 november 2024

Het betreft hier de beleidskeuzes zoals deze zijn gemaakt in de verordeningen, de beleidsregels en de toepassing daarvan in de ontheffingen, vrijstellingen en regelingen voor het ganzenbeheer in de provincie N.H. gedurende de afgelopen jaren. Wij beperken ons in dit antwoord tot de recentere te weten de Omgevingsverordening N.H. 2022 en de Beleidsregels Natuurbescherming N.H. Meer in het bijzonder de beperkingen in de ontheffingen en de vrijstelling directe schadebestrijding (thans omgevingsvergunning en omgevingsvergunningvrije gevallen), die toezien:

v.w.b. populatiebeheer op:

- o De beperking in de periode waarin populatiebeheer is toegestaan (1 mrt- 1 okt)

v.w.b. schadebestrijding op:

- o De beperking op schadegewassen (niet op grasland 1 nov – 1 mrt)
- o De beperking in de middelen (uitsluitend geweer en evt. hond)

Om de beoogde doelen van het plan op termijn te halen is ons advies in eerste instantie volop in te zetten op populatiebeheer van grauwe ganzen met alle mogelijke beschikbare middelen en zonder beperkingen in tijd (dus geenwinterrust) en locaties (dus ook in N2000 gebieden, recreatiegebieden, grote wateren, parken, rotondes etc.).

Antwoord

De huidige ontheffing voor populatiereductie en de provinciale vrijstelling gelden geen beperkingen voor locaties voor het doel waar zij voor gebruikt mogen worden. Daarbij geldt uiteraard wel dat er een grondgebruikersverklaring nodig is van de grondgebruiker om gronden te mogen betreden. Voor Natura 2000-gebieden kunnen er via het beheerplan of de vergunning aanvullende voorwaarden gelden.

Wat betreft winterafschot:

Een faunabeheerplan dient binnen de wet en het beleid van de provincies te worden opgesteld. Het uitgangspunt van de wet is dat ganzen beschermd zijn: doden is dus verboden. Voor afwijken van het beschermingsregime moet een goede motivatie bestaan én aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Zo moet bewezen worden dat de maatregelen noodzakelijk en effectief genoeg zijn om het doel te bereiken. Het doel is de schade terug te brengen.

Bij afschot van grauwe ganzen in de periode november-januari zouden naast standganzen ook veel trekganzen worden gedood. Momenteel gaat het naar schatting om ca. 60% standganzen en 40% trekganzen. De trekvogels verlaten ons land in het voorjaar weer. Voor deze trekvogelpopulatie kan niet in voldoende mate worden aangetoond dat er een relatie is met schade.

Bovendien zou bij winterafschot slechts een deel van de bovengenoemde 60% standganzen gedood worden. Dat is veel te weinig om het aantal ganzen te doen dalen, omdat dit in het voorjaar meteen weer wordt aangevuld met nieuwe aanwas.

Winterafschot is dus wettelijk niet toegestaan omdat 1) onvoldoende kan worden aangetoond dat trekvogels schade veroorzaken en 2) omdat de maatregel onvoldoende effectief is in het kader van populatiereductie. Daarom kan afschot vanaf januari (of eerder) niet opgenomen worden in een faunabeheerplan.

De standvogelpopulatie van de brandgans is door het beheer in de afgelopen jaren gereduceerd tot de ondergrens waarbij de gunstige Staat van Instandhouding nog kan worden gegarandeerd. Het beheer in de komende jaren bestaat daarom uit handhaving van dit populatieniveau. Verdere reductie is wettelijk niet toegestaan. Voor het verder verlangen van de schade kunnen alleen middelen worden ingezet die aantoonbaar de Staat van Instandhouding niet verslechteren.

De trekkende brandganzen vertrekken pas in het voorjaar (april-mei) naar hun broedgebieden. Door dit late vertrek veroorzaken ze vooral schade aan de eerste snede grasland en lokaal aan flora en fauna. Het doden van deze trekkende brandganzen is juridisch mogelijk maar vereist wel internationale afstemming om te voorkomen dat de populatie onder de afgesproken grenswaarde komt waarbij de gunstige staat van instandhouding kan worden gegarandeerd. Het grootste knelpunt is echter dat geen onderscheid gemaakt kan worden tussen de standganzen en trekganzen en de populatie standganzen niet verder mag worden gereduceerd als de gunstige staat van instandhouding niet meer gegarandeerd kan worden. De standvogelpopulatie schommelt rond deze ondergrens.

Aanvulling reactie 27 november 2024

Daarnaast ook geen beperkingen stellen aan middelen bij schadebestrijding. Lokmiddelen (lokvogels en lokgeluiden) zijn niet bedoeld om ganzen te lokken naar de schadepercelen, maar om ganzen op het schadeperceel binnen dodelijke schootsafstand van het jachtgeweer te krijgen, waardoor enkele ganzen worden gedood en het schrik-affect voor de andere ganzen het grootst is en deze het perceel gaan mijden. Ook wordt hiermee de zo verfoeide 'cripling rate' naar beneden gebracht.

Antwoord

Verjagen met ondersteunend afschot gebeurt op basis van de provinciale vrijstelling. De daaraan verbonden voorwaarden worden gesteld door de provincie. We zullen uw aanbeveling aan de provincie doorgeven.

Maatregelenpakket

Het concept faunabeheerplan Ganzen dient handvatten te geven voor de omgang met de bovenmatige en maatschappelijk ongewenste schade aan landbouw en natuur door ganzen. Dit onderbouwd met data en wetenschappelijke studies/publicaties. In de aanpak van de problematiek dienen twee sporen onderscheiden te worden:

- o Beheer van populaties van diverse ganzensoorten en
- o Schadepreventie en -bestrijding van ganzen op landbouwgewassen en natuur.

De inzet bij beide sporen en in het bijzonder van het doden van ganzen is verschillend. Het vereist een duidelijk onderscheid bij de evaluatie van de genomen maatregelen en de aanpassing daarvan voor de toekomst.

Zo is het verwarrend en begripsmatig onjuist om schadebestrijding door verjaging met ondersteunend afschot door jagers als ineffectief voor populatiebeheer te benoemen en daarmee de inzet van vrijwillige jagers te diskwalificeren. Maatregelen voor schadebestrijding dienen niet direct voor populatiebeheer en vice versa!

Bij de beschrijving van het maatregelenpakket moet dan ook een duidelijke scheiding worden gemaakt tussen beide sporen van aanpak. Dit verdient een herschrijven van dit hoofdstuk.

Antwoord

In het Ganzenplan maken wij inderdaad duidelijk onderscheid tussen afschot ten behoeve van populatiereductie en ondersteunend afschot ten behoeve van schadebestrijding. In B10.3, A5 en A6 is dit terug te lezen. Naar aanleiding van deze reactie zullen we de tekst in deel A opnieuw lezen en deze waar nodig wijzigen of aanvullen, zodat hier geen misverstanden over ontstaan.

Voor alle duidelijkheid:

Afschot bij populatiereductie is gericht op het verlagen van het aantal ganzen. Ondersteunend afschot bij schadebestrijding heeft enkel als doel groepen dieren te verjagen door enkele dieren te doden. Dit heeft een afschrikkende werking vanwege de associatie die ganzen leggen met mortaliteit. Om ondersteunend afschot te mogen gebruiken, gelden voorwaarden die ervoor zorgen dat er juist geen sprake kan zijn van reductie van de populatie. Het aantal gedode dieren is zo laag, dat dit door middel van de jaarlijkse aanwas wordt gecompenseerd.

Initiatief WBE's

Vooruitlopend op het proces van de Faunabeheereenheid N-H heeft het collectief van de WBE's Noord-Holland via een werkgroep een maatregelenpakket opgesteld. Dit pakket vormt een stevige basis voor een toekomstgerichte en volwaardige inzet van WBE's en achterban voor een effectief populatiebeheer van ganzen in Noord-Holland. Zodat WBE's zich blijvend kunnen inzetten voor hun wettelijke taak als uitvoerders van het provinciale faunabeheer.

Het IFBP mist een uitvoeringsplan op basis waarvan de faunabeheerders ook daadwerkelijk aan de slag kunnen. Er is geen oog voor wettelijke plichten en rechten van de jagers en de inzet die zij al die jaren hebben gepleegd. Als uitvoerders van het faunabeheer vragen de WBE's en hun achterban om:

- o Beperken van de administratieve last zodat meer inzet kan plaatsvinden;

Antwoord

Om de reactie goed te kunnen verwerken is op 2 november 2024 navraag gedaan naar welke beperkingen indiener 55 bedoelt.

Kunt u aangeven om welke administratieve lasten het gaat en wanneer u deze niet meer tot last ervaart? Welke oplossingen passen u het beste daarbij?

Aanvulling reactie 27 november 2024

Indertijd (2018) is onderzoek gedaan naar de Last en Regeldruk door SIRA Consulting, waarnaar wij u verwijzen.

Het aantal verschillende ontheffingen, vrijstellingen en opdrachten met een andere looptijd en andere beperkingen blijft ook met Faunaspot een ingewikkelde puzzel. De complexiteit wordt veroorzaakt door het aantal verschillende ontheffingen voor ganzen en het feit dat iedere ontheffing/vrijstelling zijn eigen regelgeving heeft.

Antwoord

Eén van de ambities bij het maken van het Ganzenplan en de daarbij behorende vergunning was het terugbrengen van het aantal vergunningen (voorheen ontheffingen) met eenzelfde set aan voorwaarden voor meerdere provincies.

Met het huidige faunabeheerplan ganzen in Noord-Holland en de daarbij behorende ontheffing is het aantal ontheffingen voor landbouw en flora en fauna al gereduceerd tot één ontheffing waarvoor eenzelfde set aan voorwaarden geldt. Dit wordt met het Ganzenplan voortgezet.

Voor vliegveiligheid adviseren we de provincie Noord-Holland bij het verstrekken van de vergunning eenzelfde set aan voorwaarden te hanteren als bij de vergunning voor flora en fauna en landbouw. Dit advies wordt ook gedaan voor wat betreft de voorwaarden voor het gebruik van de vrijstelling voor zover deze passend zijn bij het doel van de vrijstelling.

Jagers zijn nu nog verplicht vooraf melding te doen bij de OD voor het eerste gebruik van de ontheffing voor schadebestrijding ganzen per gewassoort in hun veld van de grondgebruiker. Jagers zijn nu nog verplicht wekelijks meldingen vooraf te doen bij het gebruik van vergunningen Schiphol.

Antwoord

In de eerstgenoemde situatie gaat het niet om een ontheffing maar om het gebruik van de vrijstelling. De aanbeveling zal worden overgebracht aan de provincie Noord-Holland. In de tweede situatie gaat het om de ontheffing voor populatiereductie. Zie antwoord hierboven

Verminder de complexiteit door voor verschillende ontheffingen, vrijstellingen en opdrachten, gelijke voorwaarden te stellen.

Antwoord

De Faunabeheereenheden willen met een interprovinciaal faunabeheerplan bereiken dat regels eenvoudiger en eenduidiger worden niet alleen binnen haar eigen provincie maar ook tussen provincies onderling. Denk aan regels m.b.t. het gebruik van lokmiddelen, periode van beheer en tussen welke tijdstippen er beheerd mag worden. Dit was één van de aanleidingen voor het opstellen van een interprovinciaal faunabeheerplan Ganzen. De uitkomsten hiervan zijn opgenomen in C13.

- o Erkenning van het nu toe behaalde resultaat van stabilisatie van de populaties;
- o Als professional erkend worden en met ondersteuning faunabeheer kunnen coördineren met inbreng van hun deskundigheid;
- o Erkenning krijgen voor vrijwillige inzet ten behoeve van grondgebruikers en - eigenaren.

Antwoord

Om de reactie goed te kunnen verwerken is op 2 november navraag gedaan:

“Getracht is in het plan deze erkenning te uiten. Wellicht ligt het aan het woordgebruik of dat er zaken missen. Kunt u aangeven om welke zinnen het gaat in het plan? En welke zaken u mist? Wanneer biedt het plan wel in voldoende mate deze erkenning?”

Aanvulling reactie 27 november 2024

Pag. 23 alinea 5. Te weinig inzet door jagers vanwege geen tijd, gezin, kosten etc. dit wordt zonder reden of onderbouwing in het plan gesteld.

Antwoord

De tekst uit het Ganzenplan is hierop nagelezen. Beschreven is dat de verhouding tussen wat nodig is en wat van een vrijwilliger verwacht kan worden soms uiteenloopt. Als daarvan sprake is, moet daar een oplossing voor komen. Daarnaast is ingegaan op belemmeringen die o.a. schadebestrijders ervaren zoals de kosten en de afzet.

Sinds jaar en dag hebben jagers een enorme bijdrage geleverd aan het voorkomen van ganzenschade bij agrariërs en terreinbeherende organisaties, en aan het bevorderen van de vliegveiligheid. Er is getracht de waardering en het respect die betrokken partijen daarvoor hebben zo goed mogelijk te verwoorden in dit Ganzenplan. Mocht dat onvoldoende gelukt zijn, dan willen wij die waardering en het respect middels dit antwoord nogmaals onderstrepen.

Aanvulling reactie 27 november 2024

Pag. 23 alinea 6. Koppel- en broedparen afschot. Is een onjuiste uitleg van en een onterechte toebedeling aan de weidelijkheidsregels. Jagers hebben geen problemen met koppelafschot wel met het doden van een broedende gans en zeker van een gans met pullen.

Antwoord

Uit de ontvangen reacties blijkt, dat de interpretatie van de weidelijkheidsregels op dit punt kan verschillen. Op basis van de reacties hebben we getracht tegemoet te komen aan deze verschillen door de tekst op de volgende wijze aan te passen:

Koppel-/broedparenafschot is in het faunabeheerplan Ganzen opgenomen, omdat het een effectieve vorm van populatiereductie is. Hierbij worden namelijk niet alleen ganzen gedood, maar wordt ook voorkomen dat de ganzen eieren leggen, of dat gelegde eieren uitkomen. Zo komt er geen nieuwe aanwas bij en neemt het aantal ganzen ook af.

Koppelvormers zijn ganzen die duidelijk laten zien dat ze een paartje gaan vormen dat gaat broeden. Voor geoefende faunabeheerders (jagers) zijn deze koppelvormers goed herkenbaar. Herkenbaar in de lucht omdat ze als duo zij aan zij vliegen en herkenbaar op de grond omdat ze zich afzonderen van de grote groep, in de nabijheid van een broedlocatie. Door zo'n koppel te schieten, voorkom je dat ze een nest bouwen en eieren leggen. Als koppels toch de kans krijgen eieren te leggen, spreken we van een broedpaar. In dat geval is het ook mogelijk ze in de nabijheid van het nest te doden. De eieren die dan achterblijven, zullen niet uitkomen.

De tijd dat ganzen koppels vormen, verschilt per soort. Zo beginnen de eerste grauwe ganzen vanaf februari. Lokale faunabeheerders (jagers) zijn bij uitstek deskundig in het gebied waar ze actief zijn. Zij weten precies wanneer ganzen in hun gebied koppels vormen. Daardoor kunnen zij op tijd beginnen met afschot. Zodra er kuikens (pullen) te zien zijn, wordt er niet op de ouders geschoten.

Koppelaafschoot vraagt dus om maatwerk per gebied, en wordt uitgevoerd in de periode vanaf 1 februari totdat de eieren uitkomen.

Aanvulling reactie 27 november 2024

Daarnaast zijn nog andere beheermaatregelen mogelijk voordat tot deze onethische maatregel wordt overgegaan. Een escalatie/de-escalatieladder van maatregelen is hier nodig.

Antwoord

In deel A is opgenomen welke maatregelen geschikt zijn om de populaties te verkleinen: koppel-/broedparenafschoot, ruivangsten en (aanvullend) zomerafschoot. Deze inzichten zijn gebaseerd op de uitgebreide gegevensbasis, deel B. Elk van deze maatregelen vindt plaats in een andere periode. Een escalatieladder is derhalve niet nodig.

Als hier wordt bedoeld op de escalatieladder zoals deze wordt gehanteerd door de inzender van reactie NH5 dan kan deze niet worden gehanteerd omdat deze volgorde onvoldoende bijdraagt aan het verlagen van de schade, en ook niet aan het verkleinen van de populatie. Bovendien is de aangehaalde wetgeving soms alleen van toepassing op de jacht en niet op de schadebestrijding (zie later het antwoord bij 'weidelijkheid').

In hoofdstuk A2 is opgenomen wat de uitgangspunten zijn voor het beheer. Belangrijkste basis daarvoor is altijd: de wet. De wet geeft aan wanneer welke maatregelen mogen worden ingezet: eerst preventieve maatregelen (niet dodelijk) en pas als dat aantoonbaar niet effectief is, komen dodelijke maatregelen in beeld. Als dodelijke maatregelen worden ingezet dienen deze aantoonbaar bij te dragen aan het doel (schadereductie) en willen de faunabeheereenheden niet meer dieren doden dan strikt noodzakelijk. Daarnaast hebben de faunabeheereenheden geconstateerd dat de benodigde inzet met name bij de grauwe ganzen groot is, en de capaciteit aan vrijwillige inzet grenzen kent. Bovendien willen de faunabeheereenheden goed omgaan met de beschikbare tijd en middelen met zo min mogelijk verstoring voor de omgeving.

Dit betekent in het geval van populatiereductie dat de uitvoering is gericht op het doden van koppelvormers en broedparen en het uitvoeren van ruivangsten. Met de huidige aantallen (grauwe) standganzen zal daarnaast zomerafschoot noodzakelijk zijn.

Aanvulling reactie 27 november 2024

Pag. 24 alinea 1. Coördinerende rol WBE's wordt hier ook zonder onderbouwing weggeschreven.

Antwoord

De positie van de wildbeheereenheden staat niet ter discussie. Een WBE geeft uitvoering aan het faunabeheerplan en bevordert het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren. De bestrijding van schadeveroorzakende dieren, populatiereductie en de jacht worden uitgevoerd in samenwerking met, en ten dienste van, grondgebruikers of terreinbeheerders, aldus art. 8.2 lid 2 Ow (B1.2).

FBE's en WBE's hebben eigenstandige en overlappende verantwoordelijkheden. In A5.2 is aangegeven dat daar waar nodig WBE's worden ondersteund bij het uitvoeren van hun coördinerende taak en er programma's zullen worden opgestart met WBE's die zich daarin verder willen ontwikkelen.

Met betrekking tot de verantwoordelijkheden die een FBE heeft is geconstateerd dat de FBE deze taak nu onvoldoende goed kan uitvoeren (B11.3). Dit is het geval in situaties waarbij sprake is van populatiereductie en/of, gecoördineerd verjagen.

Aanvulling reactie 27 november 2024

Pag. 24 alinea 4. Schadebestrijding voor schadetegegemoetkoming wordt hier ten onrechte gebruikt als niet bijdragend aan de populatiereductie.

Antwoord

Zie eerder antwoord bij 'maatregelenpakket – noodzakelijk onderscheidt tussen populatiereductie en schadebestrijding'. Schadebestrijding is per definitie een geplande inefficiënte maatregel voor het reduceren van de populatie en zegt daarmee niets over de inzet van vrijwillige jagers bij het reduceren van de populatie en/of de inzet ten behoeve van schadebestrijding.

Aanvulling reactie 27 november 2024

Pag. 27 alinea 5. Uitvoering van de maatregelen is o.i. geen taak van de FBE, wel de coördinatie en monitoring van de maatregelen interprovinciaal. Later worden in het plan vanaf pagina 263 deze onjuiste en onterechte argumenten opnieuw gebruikt om de inzet van beheerteams van en door de FBE te onderbouwen. De jacht/jager is van oudsher een belangrijk instrument om schade te beperken.

Sinds de invoering van de Flora en Faunawet heeft de jacht zich aangepast aan de gewijzigde wet en regelgeving. Niet het gebrek aan inzet van jagers, niet de weidelijkheidsregels en ook niet het gebrek aan coördinatie door de WBE's zijn bepalend geweest voor de groei van de ganzenpopulaties maar de gewijzigde wetgeving. Het zijn juist de jagers geweest, die de groei van de populaties hebben afgeremd.

Het verzoek is om genoemde passage te verwijderen of aan te passen. Het is namelijk een diskwalificatie van de inzet van de jagers en de wildbeheereenheden. Het merendeel van de jagers investeert veel tijd en geld aan het populatiebeheer en de schadebestrijding.

Antwoord

De afgelopen decennia hebben jagers een belangrijke bijdrage geleverd aan het voorkomen van ganzenschade bij agrariërs en terreinbeherende organisaties, en aan het bevorderen van de vliegveiligheid.

Zo kwamen jagers vaak tweemaal per week in actie om ganzen te verjagen op percelen van agrariërs, indien nodig met ondersteunend afschot. Soms was die bijdrage aan schadebestrijding nog veel intensiever.

Jagers hebben ook bijgedragen aan het voorkomen van schade door het reduceren van de standvogelpopulatie. Zo organiseren WBE's en jachthouders regelmatig 'ganzendagen', waarbij veel ganzen uit de populatie worden onttrokken.

Voor brandganzen geldt dat populatiereductie door middel van afschot en ruivangsten ervoor heeft gezorgd dat het aantal standganzen van deze soort is afgenomen. Verdere reductie is niet mogelijk omdat anders de Staat van Instandhouding niet geborgd kan

worden. Daarom is het beheer voor de duur van het nieuwe faunabeheerplan gericht op het behoud van de huidige aantallen. Het verder terugbrengen van schade en risico's door middel van populatiereductie is dus niet mogelijk.

Voor grauwe standganzen is dit anders; deze soort zit ruim boven de gunstige Staat van Instandhouding. De huidige jaarlijkse populatiereductie is ongeveer gelijk aan de jaarlijkse aanwas. Berekeningen laten zien dat de kans zelfs groot is dat de populatie nog licht zal groeien (C15). De schade die grauwe ganzen veroorzaken, neemt jaarlijks toe (zie B9.5). Om de schade te verminderen, is het noodzakelijk het aantal ganzen sterk te verkleinen. Dat betekent dat fors meer afschot nodig is, én dat afschot effectiever moet worden toegepast. Daarom ligt de focus op koppel- en broedparenafschot. Daarmee worden immers ganzen gedood en wordt tegelijkertijd nieuwe aanwas voorkomen (zie B9.5). Aanvullend blijven zomerafschot en ruivangsten nodig.

Tijdens de belangentafels hebben de vertegenwoordigers van de jacht, de agrarische sector en terreinbeherende organisaties aangegeven dat de benodigde extra inzet in sommige gebieden méér is dan van vrijwillige jagers kan worden gevraagd. En ook, dat hiervoor meer organisatie en coördinatie nodig is, die uitstijgt boven de coördinerende taak van individuele WBE's. De faunabeheereenheden zullen daarom waar nodig de vrijwillige inzet aanvullen met beroepsmatige inzet. Dit kan betrekking hebben op coördinatie, kennisoverdracht of uitvoering van het beheer.

Beheerteams

In het concept faunabeheerplan wordt met name ingezet op beheerteams. De FBE wordt hierbij belast met het inhuren, bekostigen en verzekeren van dergelijke beheerteams.

De WBE's zijn de wettelijke uitvoerders van het faunabeleid. In het conceptplan wordt een meer coördinerende rol voor de FBE voorgesteld die hiervoor niet is uitgerust maar wel extra bemensing moet krijgen. Als WBE's zien wij deze taak als behorend bij ons. De voorgestelde ondersteuning met financiële middelen en kennis is meer op zijn plaats bij WBE's om dit professioneel op te pakken.

Antwoord

Bij effectieve schadebestrijding en populatiereductie zijn veel partijen betrokken die ieder hun eigen verantwoordelijkheid hebben. De rollen voor de uitvoering zijn besproken aan de belangentafels Jacht, Landbouw en Terreinbeherende organisaties en Particulier grondbezit. In hoofdstuk A5 is beschreven hoe – mede op basis van die belangentafels – de verschillende partijen de samenwerking kunnen vormgeven. Het faunabeheerplan biedt daarvoor een raamwerk, dat ruimte biedt voor maatwerk per Faunabeheereenheid en zo nodig per regio.

Daar waar nodig zal de vrijwillige inzet kunnen worden aangevuld met beroepsmatige inzet. Dit kan betrekking hebben op coördinatie, kennisoverdracht of uitvoering van het beheer.

Of aanvullende inzet nodig is zal blijken uit de gesprekken die met de partijen uit een regio zullen worden gevoerd. Uit die gesprekken zal duidelijk worden welke problemen er zijn en welke oplossingen beschikbaar zijn. De gebiedspartners die de schade of risico's hebben zijn daarin leidend. Ook zal worden gekeken wat eenieder kan en wil bijdragen.

Deze aanpak is voortgekomen uit de ervaring die is opgedaan met verschillende pilots zoals Eemland (gecoördineerd verjagen) en Texel (gecoördineerde populatiereductie). Bij beide pilots zijn partijen zoals de wildbeheereenheid, LTO en terreinbeherende organisaties met behulp van de Faunabeheereenheid tot een zeer effectieve samenwerking gekomen. Deze partijen zijn in staat geweest om zowel financieel als onder andere in tijd, openlijke

steun, kennis en ervaring, materiaal en communicatie elkaar te versterken, om samen de schade door ganzen aan flora, fauna en landbouwgewassen te verlagen.

Bepalend voor het succes bij dit soort pilots is dat niet de positie centraal staat, maar het oplossen van een probleem. Van daaruit wordt bekeken wat elke betrokken partij daar binnen zijn eigen vermogen aan kan bijdragen. Daarbij wordt rekening gehouden met de lokale situatie en samenwerkingscultuur.

Weidelijkheid

In het IFBP worden koppelvormende ganzen en broedparen als eenheid benoemd. Jagers hebben geen enkele moeite met het schieten van koppelvormende ganzen, maar wel met het schieten van broedparen. Dieren schieten in de meest kwetsbare levensfase van een dier (broedseizoen en ouders met jongen) niet is toegestaan, tenzij alle andere uitgevoerde maatregelen niet leiden tot het gewenste resultaat. WBE's willen eerst volledig zonder beperkingen kunnen inzetten op overige maatregelen alvorens gebruik te maken van "het laatste redmiddel (schieten van ouders en jongen)". Naar inzicht van de leden van de WBE's als deskundige faunabeheerders zijn overige mogelijkheden nog niet voldoende benut en is het "vooral inzetten op deze maatregel" niet passend en juridisch aanvechtbaar.

Antwoord

Het idee dat het doden van vogels tijdens het broedseizoen verboden zou zijn is een verklaarbaar misverstand. In principe is het doden van alle vogels in elk stadium van hun leven verboden (art 1 Europese Vogelrichtlijn). Er zijn grofweg twee uitzonderingen daarop toegestaan:

Voor de jacht (art. 7) op een aantal benoemde soorten maar nooit in de periode van broeden en grootbrengen van jongen

Indien er een noodzaak is voor specifiek benoemde belangen, zonder voorwaarden over de periode (art. 9).

Omdat dit faunabeheerplan niet over de jacht gaat is punt 2 aan de orde en daar dient dit Ganzenplan voor. De specifieke belangen zijn benoemd in de Omgevingswet. In dezelfde wet is ook bepaald onder welke voorwaarden van het verbod in Artikel 1 van de Europese Vogelrichtlijn mag worden afgeweken. Zo dient de Staat van Instandhouding niet in het geding te zijn en dienen maatregelen noodzakelijk en effectief te zijn.

Zie verder ook het antwoord op 'koppel-/broedparenafschot' hierboven.

Foerageergebieden

Het concept faunabeheerplan is opgesteld vanuit de volgende gedachten:

1. ganzen houden zich niet aan gebiedsgrenzen;
2. de kosten voor de provincie moet worden terug gebracht;

Antwoord

Het faunabeheerplan draagt bij aan het verlagen van de maatschappelijke kosten in het geval van landbouwschade, het voorkomen van schade aan flora en fauna en het bevorderen van de vliegveiligheid. De maatschappij betekent hierbij niet alleen de provincie maar iedereen die kosten maakt om schade en risico's door ganzen te voorkomen.

3. ganzen moeten vanuit de maatschappelijke acceptatie worden beschermd;

Antwoord

Een faunabeheerplan wordt opgesteld binnen de kaders van de wet. Ganzen zijn een beschermde diersoort en mogen bij wet niet worden gestoord of gedood. In bijzondere gevallen en mits goed onderbouwd kan hiervan worden afgeweken (nee, tenzij).

4. de FBE wil geen juridische procedures.

Antwoord

Het doel is om een Faunabeheerplan te maken dat voldoet aan de wet. Juridische procedures kunnen van belang zijn om duidelijkheid te krijgen over de interpretatie van de wet.

Daarom zet het plan in grote mate in op gedragsverandering en het clusteren van ganzen waarbij afschot enkel een uiterste beheermiddel is.

Het huidige ganzenbestand vraagt echter om meer foerageergebieden omdat huidige gebieden te klein zijn.

Dit heeft grote gevolgen voor agrarische ondernemers (algemene schaarste van grond), brengt hoge kosten met zich mee en draagt niet bij aan de gewenste populatiereductie.

Onderzoek heeft uitgewezen dat foerageergebieden niet leiden tot een effectief faunabeheer. Deze onderzoeken zijn niet meegenomen in de Gegevensbasis van het concept faunabeheerplan. Daarnaast heeft het enkel inzetten op gedragsbeïnvloeding een negatief effect op de aantallen (rustgebieden trekken ook ganzen van elders aan), de bodemgesteldheid en op termijn een beperkte voedselbeschikbaarheid van rustgebieden. Voor een optimaal gebruik van de foerageergebieden moeten de ganzen daar al gaan huisvesten vóór het moment dat de schades op de overige plekken ontstaan. Aangezien de meeste schades in januari/maart ontstaan op grasland zal vóór deze tijd gestart moeten worden met op de ongewenste plekken de ganzen te bejagen.

Antwoord

Met verjaging kan sturing worden gegeven aan waar ganzen grazen en dus waar schade optreedt. Daarvoor moet wel aan een aantal voorwaarden worden voldaan, namelijk: de verjaagingspanning moet gecoördineerd en zeer intensief zijn (à la Eemland) en de ganzen moeten een alternatief rustgebied hebben (natuur- en/of foerageergebieden) dat voldoende voedsel van goede kwaliteit biedt (B9.3-9.5). Daarnaast is benoemd in welke periode van het jaar verjaging in combinatie met rustgebieden het meest effectief kan zijn. Deze inzichten zijn gebaseerd op vele onderzoeken uit de laatste dertig jaar, waaronder verschillende recente studies. Alle onderzoeken die beschikbaar zijn, zijn verwerkt. Er zijn geen nieuwe onderzoeken aangedragen die leiden tot andere inzichten. De tekst van het faunabeheerplan is mede naar aanleiding van deze reactie uitgebreid en verduidelijkt.

In hoofdstuk B7.1 staat beschreven hoe de periode van begrazing effect heeft op de hoeveelheid schade op agrarisch grasland. De meeste schade wordt aangericht wanneer de grasgroei op gang komt, in de loop van maart. Wanneer er alleen in de winter wordt begraasd (december-februari) blijft de schade dus beperkt. Mogelijk lijkt op het oog in deze periode wel schade te ontstaan omdat het gras korter is op de plekken waar het is begraasd. Als het gras vervolgens weer gaat groeien worden deze verschillen opgeheven, mits de begrazing dan is gestopt en het gras voordat het gaat groeien niet te kort gegraasd is. Onderzoek naar de eerste maaidatum in de laatste 40 jaar laat weinig vervroeging zien hierin (B11.3, Van Vliet & Bron, 2018).

Zie verder het eerdere antwoord m.b.t. winterafschot.

Aanpak

In het IFBP staan de doelaantallen per soort vermeld. Het is niet gezegd dat het behalen van deze doelaantallen ook zorgt dat het schadedoel gehaald wordt. Verwacht wordt dat de schades dan nog steeds te hoog zijn. Ons advies is dan ook om in eerste instantie, tot de doelaantallen behaald zijn, vol ingezet wordt op populatiebeheer met alle mogelijke beschikbare middelen.

Antwoord

Dit faunabeheerplan gaat niet (meer) uit van doelstanden en/of streefstanden. De wet gaat uit van de maatschappelijke schade. De relatie tussen het aantal ganzen en de omvang van de schade is echter niet rechtlijnig (zie A4, inzicht 2 en B7.1). De monitoring zal zich dan ook op richten op de schade-ontwikkeling. Het benodigde beheer zal daarop worden afgestemd via de principes van adaptief beheer, waarbij elk jaar het beheer zal worden bijgesteld op basis van de meest recente inzichten. Om de Staat van Instandhouding te blijven borgen zal ook het aantal ganzen gemonitord worden (zie A7.1).

Tot slot

In het coalitieakkoord van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland staat dat er een proef gedaan wordt om de winterrust er af te halen. Hierover zien wij niets terug in het IFBP.

Antwoord

Zie eerder antwoord m.b.t. winterafschot.

De provincie Noord-Holland heeft aangegeven het proces van het tot stand komen van dit faunabeheerplan Ganzen te gebruiken voor het maken van het actieplan. Als uit het proces van het actieplan nieuwe inzichten of mogelijkheden volgen op basis waarvan conform de Omgevingswet het faunabeheerplan kan worden herzien dan is dit mogelijk.

Zoals ook in de inleiding van deze reactie benoemd mist het conceptplan de inbedding van de stelselwijziging.

Antwoord

Een faunabeheerplan kan niet vooruitlopen op mogelijke wetgeving. Het moet binnen de bestaande wet- en regelgeving worden opgesteld. Indien tijdens de beheerperiode de beleidsmatige of wettelijke omstandigheden wijzigen dan zijn er mogelijkheden om daar op dat moment op in te spelen.

Ook is het conceptplan volledig gebaseerd op het voorkomen van schade. Wij vinden het verstandiger in te zetten op beheer van de populatiegrootte waarvoor ook op internationaal niveau afspraken zijn gemaakt.

Antwoord

Een faunabeheerplan is conform de wet volledig gericht op het voorkomen van schade. De wet hanteert het 'nee, tenzij' principe. Wilde dieren mogen alleen onder strenge voorwaarden verstoord of gedood worden als aangetoond is dat dit effect heeft op het voorkomen van schade. Het faunabeheerplan beschrijft wanneer het mogelijk is om schade te bestrijden door verjaging met ondersteunend afschot en wanneer populatiereductie nodig is. Populatiereductie is ook een van de maatregelen die in het Ganzenplan zijn opgenomen.

Het plan is opgesteld door vijf verschillende provincies. Ganzen kennen geen landelijke en provinciegrenzen. Het plan kan pas succesvol zijn als alle provincies hun volledige medewerking gaan verlenen. Doelstellingen per provincie bepalen zou terug-bij-af zijn en niet bijdragen aan een toekomst waarbij schade maatschappelijk verantwoord is. Wij pleiten daarom voor een zoveel mogelijk uniforme aanpak. Graag zien wij de verdere uitwerking hiervan tegemoet alvorens het IFBP wordt vastgesteld en ter goedkeuring aangeboden.

Antwoord

Het faunabeheerplan beschrijft een zo uniform mogelijke aanpak voor de betrokken provincies. Wel kunnen er verschillen zijn als het gaat om de soorten die schade veroorzaken, en om welke belangen het daarbij gaat. Het intensieve participatieproces dat gevoerd is, heeft voldoende mogelijkheden geboden om input te leveren voor de uitwerking van het Ganzenplan. Het adviseren over het totale concept is het sluitstuk van dat proces. Er zal niet nog een ronde komen voor verdere uitwerkingen.

Eindconclusie XXX

We waarderen de enorme inzet van de FBE's om te komen tot het concept Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen.

Als gezamenlijke XXX, in vergadering bijeen op 13 november jl., is het plan besproken. Hierbij kwamen de aanwezige XXX unaniem tot de volgende conclusie:

"Met dit plan worden de beoogde doelstellingen, te weten te komen tot een aanzienlijke inkrimping van de populatie standganzen en daarmee de in het coalitieakkoord beoogde reductie van de ganzenschade, niet bereikt."

De XXX willen dan ook geen verantwoordelijkheid nemen voor dit concept faunabeheerplan. Zij blijven bereid om verder te praten

Antwoord

Om de reactie goed te kunnen verwerken is op 2 november navraag gedaan:

U geeft in uw brief aan dat u geen verantwoordelijkheid kunt nemen voor dit concept faunabeheerplan. Wanneer kunt u deze wel nemen?

Aanvulling reactie 27 november 2024

Zoals u bekend is heeft de provincie Noord-Holland inmiddels van doen met 13 miljoen euro aan ganzenschade (bron BIJ12, 2023), waarvan 11 miljoen euro schade aan grasland. De grauwe gans is goed voor 10 miljoen euro schade, de kolgans voor ruim 1 miljoen en de brandgans voor bijna 1 miljoen.

De vraag luidt niet, zoals u stelt, "welke oplossingen wel voor ons (jagers) werken of wanneer wij (jagers) wel verantwoordelijkheid kunnen nemen voor dit plan", maar welke maatregelen getroffen moeten worden om deze schade te beperken.

De jacht is hierbij een instrument en kan een bijdrage leveren aan het oplossen van de ganzenproblematiek.

Het collectief van wildbeheereenheden en de Jagersvereniging afdeling Noord- Holland voorzien dat de doelen van uw beheerplan, te weten: *“de schade door stand- en trekganzen aan de in de wet opgenomen maatschappelijke belangen te verminderen tot een maatschappelijk aanvaardbaar niveau en de risico’s voor de vliegveiligheid te verminderen”*, niet met dit plan worden bereikt.

Het plan zet niet alles op alles om de ganzenpopulatie en daarmee de schade te verminderen. Op al het grasland (nota bene het gewas met de meeste schade van 11 miljoen euro) blijft de winterrust (1 november tot 1 maart) voor alle soorten ganzen in de komende jaren gehandhaafd. Als gevolg hiervan worden in de komende jaren de provincies naar onze verwachting opnieuw geconfronteerd met toenemende schadeclaims voor ganzenschade.

Antwoord

Zie eerder gegeven antwoord m.b.t. ‘winterafschot’.

NH14

Geachte,

Wij, XXX, conformeren ons eigen aan de reactie gegeven door de X.

Met vriendelijke groet

Antwoord

Zie de reactie op nummer NH13.

D3.3 WBE’s Zeeland

ZL1

Positief: Het is positief dat een aantal provincies de handen ineen hebben geslagen, in een poging om gezamenlijk een goed onderbouwd plan op te stellen. Er zijn veel (cijfermatige) gegevens verzameld.

Een aantal kritische punten op deel A

Het roept wel de vraag op waarom niet alle provincies de handen ineen hebben geslagen?

Antwoord

Deze manier van werken, interprovinciaal, in open participatie en met zo’n groot aantal samenwerkingspartners, is nooit eerder gedaan bij het opstellen van een faunabeheerplan. Daarom is ervoor gekozen om eerst met een beperkt aantal provincies ervaring op te doen. In die zin kan het Ganzenplan als proef worden gezien. Het is nu duidelijker wat zo’n uitgebreid proces oplevert, welke inspanning het vergt en hoe zo’n samenwerking kan worden vormgegeven. Het zou goed zijn als in de toekomst vaker en breder op deze manier aan faunabeheerplannen wordt samengewerkt.

Ganzen zijn in het natuurdeel van de Omgevingswet beschermd. Om “beheermaatregelen” te kunnen uitvoeren, zoals in het plan is voorgesteld, schrijft de wet voor, dat je moet aantonen (met wetenschappelijke onderbouwing) dat je echt alles hebt gedaan om bijvoorbeeld schade te voorkomen. In een poging om dit aan te tonen, komt het plan erg “gekunsteld” over. Voor een serieuze oplossing om effectief te kunnen beheren zou de wet aangepast moeten worden vrees ik.

Het plan leest nog als een “concept van een concept”, een professionele schrijfstijl (ik heb alleen deel A gelezen) ontbreekt. Ervan uit gaande dat dit plan uiteindelijk ook door een Rechtbank en de Raad van State beoordeeld zal worden, moet er nog een flinke slag gemaakt worden om het plan uiteindelijk ook “RvS proof” te maken;

Mijn advies is om het plan te laten lezen door een persoon met redactionele ervaring in combinatie met een persoon met professionele inhoudelijke kennis. Er moet nog

Antwoord

Het conceptplan heeft een ecologische en juridische toets ondergaan. Aanbevelingen daaruit worden verwerkt in het uiteindelijke faunabeheerplan. Ook wordt nog een finale redactieslag gemaakt.

Uit het plan blijkt dat een groot “publiek” input heeft mogen geven op de verschillende onderdelen. De vraag is hoe verwerk je dat? Ik lees nu in het plan regelmatig anekdotische informatie, dat komt niet professioneel over;

Antwoord

Deel A is gebaseerd op de informatie die is verzameld in deel B. Er staan in deel A verwijzingen naar relevante paragrafen in deel B. De informatie in deel B is uitgebreid ondersteund met bronnen, en bij alle informatie is de bronvermelding toegevoegd, tenzij dit gaat om algemene kennis. De informatie in deel A is dan ook niet anekdotisch maar gebaseerd op uitgebreid onderzoek.

Er is steeds gekeken of de ontvangen reacties en inbreng van belanghebbenden wetenschappelijk of met cijfers onderbouwd konden worden. Daar waar het om praktijkervaring gaat is dit vermeld. Het is belangrijk ook praktijkervaring op te nemen in een faunabeheerplan omdat dit input kan zijn voor (nader) wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast wordt daarmee een plek gegeven aan de ervaringen uit de praktijk.

Deel A gaat in op voorgestelde beheermaatregelen voor de soorten Grauwe gans, kolgans en brandgans. Een duidelijke uitleg of en hoe de overige soorten, wel- of niet en waarom wel of niet en op welke wijze, beheerd worden, ontbreekt echter of is na het lezen van deel A niet duidelijk geworden;

Antwoord

In hoofdstuk A5 is tekst toegevoegd voor welke soorten het maatregelenpakket geldt.

De in deel A genoemde de beheermaatregelen “Gedragsbeïnvloeding” en “Populatiereductie” genoemd, maar deze zijn niet specifiek uitgewerkt, dat ontbreekt maar lijkt mij wel noodzakelijk: bijvoorbeeld, wat houdt verjaging met ondersteunend afschot precies in? Wat zijn de specifieke middelen waarvoor vergunning/vrijstelling wordt gevraagd of opdracht voor moet worden verleend om het beheer optimaal in de praktijk te kunnen uitvoeren om de in het plan gestelde doelen te behalen?

Antwoord

In deel B is terug te lezen wat gedragsbeïnvloeding en populatiereductie inhouden. In bijlage C13 zijn de in te zetten middelen opgenomen.

In deel A wordt door de tekst heen verschillende terminologie gebruikt: “gunstige referentie populatie (GRP)” genoemd, dan weer de “gunstige staat van instandhouding”. Hoe verhouden deze termen zich tot elkaar en wat is precies de betekenis, deel A lezende wordt dat niet duidelijk.

Antwoord

In hoofdstuk B6.5 is toegelicht wat GRP en Svl zijn en hoe die zich tot elkaar verhouden. In hoofdstuk A7.2 wordt de monitoring hiervan beschreven.

Bovendien zijn er in ieder geval in de Zeeuwse situatie, een aantal Natura 2000-gebieden die ook aangewezen zijn voor de grauwe gans, de kolgans en de brandgans. In enkele Zeeuwse Natura 2000-gebieden worden de doelaantallen in de Aanwijzingsbesluiten voor deze gebieden niet meer gehaald (zie onlangs opgestelde Ecologische Evaluatie rapporten van deze gebieden). Dat betekent dat de in het plan voorgenomen beheermaatregelen in en rondom deze gebieden eigenlijk in strijd zijn met de Natura 2000-doelen (ik denk dan bijvoorbeeld aan de voorgenomen ruivangsten in deze gebieden). Daar wordt in het plan echter niet op ingegaan?

Antwoord

De Natura 2000-doelen in de vijf provincies zien toe op de bescherming van de trekvogelpopulatie (zie bijlage C10). De ruivangsten worden uitgevoerd in de periode dat er geen trekvogels meer aanwezig zijn. Daarmee is er geen strijdigheid met de Natura 2000-doelen als het gaat om de trekvogelpopulatie. Uiteraard moet wel aangetoond zijn via een voortoets, eventueel opgevolgd door een passende beoordeling, dat er geen significante negatieve effecten optreden voor andere doelsoorten door de handeling (ruivangsten). Deze toetsing maakt echter geen onderdeel uit van een faunabeheerplan. De wetgever maakt namelijk onderscheid tussen soortbescherming (faunabeheerplan) en gebiedsbescherming (beheerplan Natura 2000).

Het Natura 2000-gebied Veerse Meer bijvoorbeeld is aangewezen voor foeragerende brandganzen. Daarbij gaat het met specifiek om de Middelpaten in het Veerse Meer, een gebied wat beheerd wordt door Natuurmonumenten. Door een verminderde begrazingsdruk (met vleeskoeien) is dit gebied zodanig verruigt, dat het grotendeels ongeschikt is geworden voor brandganzen, die uitsluitend korte vegetatie ambiëren. Jaarrond overnachten er (soms grote) aantallen brandganzen in het Natura 2000-gebied Veerse Meer, maar ze foerageren hoofdzakelijk buiten dit gebied, waardoor ondanks de grote aantallen het instandhoudingsdoel voor foeragerende brandganzen niet meer gehaald wordt. Dit is een bijzondere situatie waar echter wel rekening mee moet worden gehouden.

Antwoord

De Natura 2000-doelen gelden voor de trekvogelpopulatie. Het voorgestelde beheer is gericht op het verkleinen van de standvogelpopulatie en is daarmee niet van invloed op het behalen van de Natura 2000-doelen. Het behalen van de instandhoudingsdoelen ligt bij de organisaties die het beheer uitvoeren in de desbetreffende Natura2000-gebieden. Deze doelen maken geen onderdeel uit van een faunabeheerplan, maar van een Natura 2000-beheerplan.

Op pagina 21 staat dat als ganzen op grote schaal worden verjaagd dit (in theorie) tot sterfte zal leiden als gevolg van voedselgebrek. Ik snap de essentie niet van deze zin in het plan en in de praktijk klopt het ook niet, ze trekken dan weg naar minder verstoorde gebieden, bovendien kunnen ganzen kunnen ook 's nachts foerageren. Of je moet de essentie van deze anekdotische informatie beter uitleggen of anders deze zin weglaten.

Antwoord

Het betreft hier wetenschappelijke informatie, gebaseerd op een berekening van onder andere de effecten van intensieve verjaging over een groot gebied. Vliegen kost ganzen zeer veel energie. Als die energie niet binnen bepaalde tijd en afstand kan worden aangevuld, leidt dat uiteindelijk tot sterfte. Verjaging is daarom alleen een werkelijk diervriendelijk alternatief, als er binnen bepaalde afstand voldoende alternatieve voedselbronnen aanwezig zijn. Deze informatie is verder uitgewerkt in deel B9.4 en B9.5, waar ook de relevante bronnen staan beschreven.

In deel A wordt veel gesproken over schade in relatie tot GRP. Maar GRP gaat over overzomerende ganzen toch?

Dus als "schade" wordt genoemd blijkt niet uit de tekst of het gaat over overzomerende ganzen of overwinterende ganzen (of jaarrond). Ik zou hier onderscheid in maken, anders is het een onduidelijk verhaal.

Antwoord

Er is zowel een GRP voor de standvogelpopulatie als voor de trekvogelpopulatie. Beide worden gemonitord. Zie hoofdstuk A7.

In welke periode schade kan optreden en risico's zich vormen is afhankelijk van verschillende factoren zoals maatschappelijk belang, gewas, over de ganzensoort en of er sprake is van trekvogels en/of standvogels. Zo geldt voor vliegveiligheid het gehele jaar een risico. Via de tabellen in A6 is per maatschappelijk belang toegelicht waar de dodelijke maatregelen voor worden ingezet.

Op pagina 25 staat dat ganzen zich niet aan (provinciale) grenzen houden, dus beleidskeuzes in de ene provincie vergroot de opgave in de andere provincies. Dat klopt maar we hebben in Nederland te maken met broedpopulaties van bijvoorbeeld grauwe gans in heel west Europa (inclusief Scandinavië), dus dit speelt op veel grotere schaal dan de vijf provincies. Het advies is dan ook om de essentie van dit verhaal beter weer te omschrijven;

Antwoord

Er is beperkt uitwisseling tussen broedpopulaties uit Scandinavië, Zuid-Europa en het Noordzeegebied. Van de Noordzeepopulatie bevindt het grootste deel van de brandganspopulatie zich in Nederland. Ook de grauwe gans komt voornamelijk in Nederland voor. Daarnaast zijn er in AEWA-verband internationale streefstanden afgesproken voor de grauwe gans. Populatiereductie speelt dus niet alleen in Nederland, maar ook in andere landen waar deze soort broedt. Dit staat beschreven in B6.1 en B6.5.

De uitwisseling tussen grootschalige broedpopulaties is dus minder relevant voor dit ganzenbeheerplan, en staat daarom niet nogmaals beschreven in deel A. Lokale uitwisseling is daarentegen wel van belang, en is daarom opgenomen als een relevant inzicht.

Op pagina 23 staat dat jagers liever grote aantallen schieten (na de broed) dan koppelvormers voor het broedseizoen, weidelijkheidsregels worden hier ook als argument genoemd. Dit eerste argument klopt niet, aangenomen dat hier grauwe ganzen worden bedoeld. Als ganzen niet op landbouwgronden foerageren verblijven ze om te rusten het meest in de NNN- en Natura 2000 gebieden waar jaarrondganzen hoofdzakelijk ook broeden (dit gaat om honderden natuurgebieden verspreid over Zeeland waar terecht niet op ganzen gejaagd mag worden). Het foeragegedrag van grauwe ganzen verandert echter in de broedperiode aanzienlijk. Buiten het broedseizoen foerageren ze normaal twee keer: één keer s' ochtends vroeg en nog een keer tegen

de avond. Voor jagers dus voorspelbaar op welk tijdstip ze effectief op jacht kunnen. In het broedseizoen wordt er meer verspreid over de hele dag gefoerageerd, waardoor het voor jagers een stuk moeilijker wordt om effectief te bejagen. Hierdoor is bejaging in het broedseizoen voor jagers dus een stuk lastiger. Bejaging in de maanden voor het broedseizoen, dat is feitelijk wanneer de meeste schade ervaren wordt (brandganzen) kan wel effect zijn, omdat de hierboven genoemde gedragsverandering dan nog niet zo aanwezig is.

Antwoord

Vanuit de praktijk wordt dit herkend. De koppelvormende ganzen komen uit hun broedgebieden vandaan (dat hoeven niet per se natuurgebieden te zijn) om te foerageren op voornamelijk agrarische gronden. In sommige gevallen kan dit inderdaad een hogere inspanning vergen als alleen wordt gekeken naar het aantal gedode ganzen. De effectiviteit van de inspanning zal in de meeste gevallen echter groter zijn omdat de snelheid waarmee de populatie verkleind kan worden (ouders + aanwas) hoger ligt. Daarnaast kunnen regionale afspraken, coördinatie van de wildbeheereenheden, jachtveld overstijgende afspraken en ondersteuning vanuit de faunabeheereenheid verlichting bieden bij de te leveren inspanning.

Wat betreft winterafschot het volgende: Een faunabeheerplan dient binnen de wet en het beleid van de provincies te worden opgesteld. Het uitgangspunt van de wet is dat ganzen beschermd zijn: doden is dus verboden. Voor afwijken van het beschermingsregime moet een goede motivatie bestaan én aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Zo moet bewezen worden dat de maatregelen noodzakelijk en effectief genoeg zijn om het doel te bereiken. Het doel is de schade terug te brengen.

Bij afschot van grauwe ganzen in de periode november-januari zouden naast standganzen ook veel trekganzen worden gedood. Momenteel gaat het naar schatting om ca. 60% standganzen en 40% trekganzen. De trekvogels verlaten ons land in het voorjaar weer. Voor deze trekvogelpopulatie kan niet in voldoende mate worden aangetoond dat er een relatie is met schade.

Bovendien zou bij winterafschot slechts een deel van de bovengenoemde 60% standganzen gedood worden. Dat is veel te weinig om het aantal ganzen te doen dalen, omdat dit in het voorjaar meteen weer wordt aangevuld met nieuwe aanwas.

Winterafschot is dus wettelijk niet toegestaan omdat 1) onvoldoende kan worden aangetoond dat trekvogels schade veroorzaken en 2) omdat de maatregel onvoldoende effectief is in het kader van populatiereductie. Daarom kan afschot vanaf januari (of eerder) niet opgenomen worden in een faunabeheerplan.

De standvogelpopulatie van de brandgans is door het beheer in de afgelopen jaren gereduceerd tot de ondergrens waarbij de gunstige Staat van Instandhouding nog kan worden gegarandeerd. Het beheer in de komende jaren bestaat daarom uit handhaving van dit populatieniveau. Verdere reductie is wettelijk niet toegestaan. Voor het verder verlangen van de schade kunnen alleen middelen worden ingezet die aantoonbaar de Staat van Instandhouding niet verslechteren.

De trekkende brandganzen vertrekken pas in het voorjaar (april-mei) naar hun broedgebieden. Door dit late vertrek veroorzaken ze vooral schade aan de eerste snede grasland en lokaal aan flora en fauna. Het doden van deze trekkende brandganzen is juridisch mogelijk maar vereist wel internationale afstemming om te voorkomen dat de populatie onder de afgesproken grenswaarde komt waarbij de gunstige staat van instandhouding kan worden gegarandeerd. Het grootste knelpunt is echter dat geen

onderscheid gemaakt kan worden tussen de standganzen en trekganzen en de populatie standganzen niet verder mag worden gereduceerd als de gunstige staat van instandhouding niet meer gegarandeerd kan worden. De standvogelpopulatie schommelt rond deze ondergrens.

Op pagina 27 staat dat de FBE's de zomerganzen tellen door middel van de juli tellingen. Wat ik mij daarbij afvraag is dat die tellingen in de jachtvelden plaatsvinden. Maar wie telt de aanwezige ganzen tijdens de juli tellingen in de honderden NNN- en Natura 2000-gebieden (dus buiten de jachtvelden) waar dan ongeveer 80% van de aanwezige ganzen overdag verblijft?

Antwoord

In alle provincies (m.u.v. Zeeland) wordt tijdens de juli-telling gebiedsdekkend geteld. Dat houdt in dat de hele provincie wordt geteld, onafhankelijk of dit in een jachtveld is of in een NNN- of Natura 2000-gebied. In Zeeland worden de hotspots van ganzen geteld. Hiertoe behoren ook de NNN- en Natura 2000-gebieden.

Pagina 29 daar staat dat er ganzen geringd en gezenderd moeten worden om te weten hoe ganzen reageren op gecoördineerde verjaging (en afschot). Opmerking: Er is begin deze eeuw een specifiek onderzoek in Friesland uitgevoerd op dezelfde wijze, dat rapport kan ik nog wel achterhalen. Daarnaast worden er doorlopend ganzen geringd en gezenderd in Nederland. Er zijn dus al aardig wat gegevens beschikbaar die dus bruikbaar zouden kunnen zijn voor dit onderzoek. Prima om het ringen en zenderen te continueren;

Pagina 29 laatste alinea en pagina 30 eerste alinea. Het gaat hier echt om anekdotische informatie (lariekoek);

Antwoord

Het gaat hier om informatie die bij elkaar is gebracht uit een groot aantal studies en praktijkgegevens uit de afgelopen 30 jaar. Deze informatie wordt besproken in hoofdstuk B9.4, inclusief ondersteunende bronnen. Er is een verwijzing naar dit hoofdstuk opgenomen in de betreffende paragraaf.

Pagina 30: broedpaar afschot en koppelschot wordt in één zin genoemd. Wat is het verschil?

Antwoord

Koppel-/broedparenafschot is in het faunabeheerplan Ganzen opgenomen, omdat het een effectieve vorm van populatiereductie is. Hierbij worden namelijk niet alleen ganzen gedood, maar wordt ook voorkomen dat de ganzen eieren leggen, of dat gelegde eieren uitkomen. Zo komt er geen nieuwe aanwas bij en neemt het aantal ganzen ook af.

Koppelvormers zijn ganzen die duidelijk laten zien dat ze een paartje gaan vormen dat gaat broeden. Voor geoefende faunabeheerders (jagers) zijn deze koppelvormers goed herkenbaar. Herkenbaar in de lucht omdat ze als duo zij aan zij vliegen en herkenbaar op de grond omdat ze zich afzonderen van de grote groep, in de nabijheid van een broedlocatie. Door zo'n koppel te schieten, voorkom je dat ze een nest bouwen en eieren leggen. Als koppels toch de kans krijgen eieren te leggen, spreken we van een broedpaar. In dat geval is het ook mogelijk ze in de nabijheid van het nest te doden. De eieren die dan achterblijven, zullen niet uitkomen.

De tijd dat ganzen koppels vormen, verschilt per soort. Zo beginnen de eerste grauwe ganzen vanaf februari. Lokale faunabeheerders (jagers) zijn bij uitstek deskundig in het gebied waar ze actief zijn. Zij weten precies wanneer ganzen in hun gebied koppels vormen. Daardoor kunnen zij op tijd beginnen met afschot. Zodra er kuikens (pullen) te zien zijn, wordt er niet op de ouders geschoten.

Koppelafschot vraagt dus om maatwerk per gebied, en wordt uitgevoerd in de periode vanaf 1 februari totdat de eieren uitkomen.

Pagina 30 laatste zin en pagina 31 eerste zin. Opmerking: rare en tegenstrijdige zin?

Antwoord

We hebben de zin ter verduidelijking als volgt aangepast:

In het late voorjaar gaat het gras steeds sneller groeien. Te lang gras is minder geschikt voor kleinere soorten zoals brandgans en rotgans. Deze soorten clusteren dan op de velden met korter gras, waar ze de snellere grasgroei goed kunnen bijhouden. Het heeft weinig zin om deze ganzen van die velden te verjagen, omdat ze geen goed alternatief hebben. Het gras op andere velden is immers te lang voor ze. Bij verjaging keren ze dan gewoon terug naar de velden met korter gras.

Deze informatie is verder toegelicht in deel B9.4, waar ook de relevante bronnen hiervoor benoemd zijn.

Pagina 31 hier staat vanaf augustus kunnen er al trekvogels (ganzen?) aanwezig zijn. Opmerking: dat is onzin. Op zijn vroegst zijn de eerste "trekganzen" in Nederland aanwezig vanaf eind september en daarbij gaat het dan om kleine aantallen;

Antwoord

Naar aanleiding van uw inbreng zijn verschillende bronnen geraadpleegd. Het klopt dat de trekvogelpopulatie vanaf september in Nederland aanwezig kan zijn. De tekst is hierop aangepast.

A6 Onderbouwing per belang en per diersoort (vanaf pagina 33): Er wordt hier gesuggereerd, dat met deze tekst (A6 dus) sprake zou zijn van een gedegen onderbouwing. Opmerking: een degelijke onderbouwing mist echter, mijn advies is om deze tekst nog eens goed door te nemen en kritisch te bekijken en herschrijven c.q. aan te vullen;

Antwoord

De onderbouwing wordt gegeven in deel B, niet in deel A.

Maatregelen brandgans: Uit de tekst maak ik op dat het de bedoeling is om overwinterende brandganzen te sparen, dat lijkt mij een prima idee. Ergens las ik dat overwinterende brandganzen pas in mei (soms half mei) ons land verlaten, zodat afschot (vanuit beheer) pas vanaf 1 mei mogelijk blijft. Deze informatie zou ik nog eens kritisch tegen het licht houden. In de Zeeuwse situatie zijn de brandganzen in maart al vertrokken. Ik zal dit zelf ook nog eens natrekken aan de hand van gezenderde brandganzen, hier kom ik nog op terug. In maart en april wordt de "ergste schade" door brandganzen ervaren. Het afschot vervroegen naar bijvoorbeeld 15 maart of 1 april is dan ook aan te bevelen. In mei verblijven de meeste brandganzen in de Natura 2000-gebieden (ze broeden in mei) en is effectieve bejaging dus niet meer mogelijk. Ik las ergens dat er wel voor 1 mei al wel koppelvormende brandganzen geschoten mogen worden, maar ik wil daarbij nadrukkelijk aangeven dat brandganzen (in tegenstelling) tot grauwe ganzen veel minder of bijna niet voor

het broedseizoen in aparte koppels foerageren. Dit bemoeilijkt bejaging van brandganzen voor het broedseizoen dus aanzienlijk, of maakt het praktisch onmogelijk.

Antwoord

In noordelijke provincies, zoals Noord-Holland en Friesland, kunnen brandganzen zeker tot in mei aanwezig zijn. Het kan echter goed zijn dat de brandganzen de meer zuidelijke provincies eerder verlaten. Het is een goed idee om dit na te gaan aan de hand van gezenderde en geringde ganzen. Daarnaast zijn er telgegevens waaruit ook kan blijken in welke maand de ganzen zijn vertrokken. Voor beide is een (korte) studie nodig. Ook zal dit gecombineerd moeten worden met een deskundige met veld- en soortenkennis zodat in de praktijk met eventuele fluctuaties rekening kan worden gehouden.

ZL2

Als reactie op het ganzenplan zou ik naar voren willen brengen dat XXX bestaat uit mensen die naast hun normale werk, bijzonder geïnteresseerd zijn in de diverse in de natuur voor komende diersoorten.

Meestal zijn zij in het bezit van een jachtakte wat niet altijd wil zeggen dat zij zich geroepen voelen om grote aantallen ganzen in de vroege ochtend of laat in de avond af te schieten

Het moet dan ook niet zo zijn dat de verantwoordelijkheid van de ganzen overlast op den duur bij de leden van de wildbeheer eenheid komt te liggen.

Antwoord

Hier is inderdaad geen sprake van in het Ganzenplan.

De verantwoordelijkheid van de ganzen overlast ligt bij de Europese en Nationale overheid. Dit in de vorm van het minimaal aantal ganzen wat gehandhaafd moet blijven, en de omzetting van goede akkerbouwgrond in nieuwe natuur, wat een prachtig rust gebied zonder voedsel vormt voor de diverse ganzen populaties. Het voedsel wordt vervolgens gehaald op de eiwitrijke gewassen of weilanden met schade aan de gewassen als gevolg. Deze schade zal dus blijvend door de veroorzaker (overheid) vergoed moeten worden.

Antwoord

Faunabeheereenheden hebben geen taak in de tegemoetkoming in de schade van grondgebruikers. De provincies zijn hiervoor verantwoordelijk. De aanbeveling zal worden overgebracht aan de provincies.

Daarbovenop komt het probleem dat de terrein beherende instanties meestal geen toestemming geven om de gans te bejagen in een dergelijk door hun beheerd rustgebied. Dit maakt dat een goed beheer onmogelijk is.

Antwoord

Voor afschot in Natura 2000-gebieden gelden extra regels. Ook kan de achterban van beheerders van natuurterreinen heel kritisch zijn op het doden van ganzen. Gebiedsmanagers moeten daarom extra zorgvuldig te werk gaan. Dit kan inderdaad effect hebben op de beheerruimte (zie BII.3).

Nogmaals XXX wenst geen enkele verantwoording te nemen voor wat betreft het voorkomen van Ganzen overlast.

Antwoord

Voor kennisgeving aangenomen.

Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

ZL3

Vanuit XXX de volgende opmerking mbt het ganzenplan.

Mogelijkheden in TBO terreinen TBO terrein aantrekkelijker maken qua voedsel aanbod

Antwoord

De terreinen van de TBO's zijn doorgaans Natura 2000-gebieden waarvoor doelstellingen gelden. De kwaliteit is passend bij deze doelstellingen en kan daar niet in strijd mee zijn. Dit betekent in de praktijk dat vaak het voedsel buiten deze gebieden aantrekkelijker zal zijn (gewassen van minder structuur).

Rustgebieden rond TBO gelijk trekken met andere gebieden, veel akkerbouwgebieden zitten op slot tot 1-4 er is dan al veel schade ontstaan

Antwoord

Het is jaarrond mogelijk om in akkerbouwgebieden schade door ganzen te bestrijden door het inzetten van weren en verjagen, indien nodig met ondersteunend afschot. Deze mogelijkheden zijn wederom opgenomen in het Ganzenplan.

Aanpak broedparen in gemeentes en langs snelwegen etc.

Antwoord

Dit maakt onderdeel uit van het maatregelenpakket. Bij het nalezen is gebleken dat dit niet specifiek benoemd is. Dit wordt daarom toegevoegd aan deel A van het ganzenplan.

Zomerperiode langer tot bv 1-12 omdat er in november nog rooi werkzaamheden zijn.

Antwoord

Het is jaarrond mogelijk om in akkerbouwgebieden schade door ganzen te bestrijden door het inzetten van weren en verjagen, indien nodig met ondersteunend afschot. Deze mogelijkheden zijn wederom opgenomen in het Ganzenplan.

Indien TBO's niet meewerken mee laten betalen in de schade

Antwoord

Faunabeheereenheden hebben geen taak bij het bepalen van de regels rondom schadetegemoetkomingen. Dit valt onder de bevoegdheden van de provincies. De aanbeveling wordt daarom aan hen doorgegeven.

ZL4

Beste XXX,

Hierbij een aantal opmerkingen van XXX zoals eerder deze week op de vergadering gevraagd.

Allereerst de opmerking dat het geheel indrukwekkend is en compleet. Bijna 400 slides zijn er gemaakt. Wij weten niet of die allemaal worden overgenomen in het provinciale ganzenplan voor x. Het zou goed zijn, ook in de communicatie naar onze leden, om zo concreet mogelijk te zijn.

De vraag die voornamelijk op de avond gesteld werd is hoe we het afschot kunnen vergroten. Het is goed om te realiseren dat een verdubbeling van de tijd in het jachtveld niet leidt tot een verdubbeling van het afschot. Het is dus ook niet zomaar of de wil er bij de jagers is of zij wel zoveel tijd in het veld willen spenderen. Van alle jagers die ik ken zal iedereen met veel enthousiasme op

ganzenjacht gaan als er een kans is om een tableau te behalen. De vraag is dus vooral wat we kunnen doen om de kansen op een tableau te vergroten. Op dit moment is het nog vaak dat de regels die rondom de jacht zijn bedacht de kansen drastisch tegenwerken.

Een drietal zaken heb ik op de avond benoemd die ik hier ook wil noemen.

1. geen winterrustperiode op jachtvelden. De wens voor meer afschot lijkt niet te passen met het in stand houden van een winterrust. Er is beargumenteerd dat een rust in de winter de minste schade oplevert. Toch zou het dan beter zijn om die rust ook echt te beperken tot de rustgebieden en niet voor bejaagbare velden. In de bejaagbare velden kan nu alleen met behoorlijke beperkingen worden gejaagd.

Antwoord

Een faunabeheerplan dient binnen de wet en het beleid van de provincies te worden opgesteld. Het uitgangspunt van de wet is dat ganzen beschermd zijn: doden is dus verboden. Voor afwijken van het beschermingsregime moet een goede motivatie bestaan én aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Zo moet bewezen worden dat de maatregelen noodzakelijk en effectief genoeg zijn om het doel te bereiken. Het doel is de schade terug te brengen.

Bij afschot van grauwe ganzen in de periode november-januari zouden naast standganzen ook veel trekganzen worden gedood. Momenteel gaat het naar schatting om ca. 60% standganzen en 40% trekganzen. De trekvogels verlaten ons land in het voorjaar weer. Voor deze trekvogelpopulatie kan niet in voldoende mate worden aangetoond dat er een relatie is met schade.

Bovendien zou bij winterafschot slechts een deel van de bovengenoemde 60% standganzen gedood worden. Dat is veel te weinig om het aantal ganzen te doen dalen, omdat dit in het voorjaar meteen weer wordt aangevuld met nieuwe aanwas.

Winterafschot is dus wettelijk niet toegestaan omdat 1) onvoldoende kan worden aangetoond dat trekvogels schade veroorzaken en 2) omdat de maatregel onvoldoende effectief is in het kader van populatiereductie. Daarom kan afschot vanaf januari (of eerder) niet opgenomen worden in een faunabeheerplan.

De standvogelpopulatie van de brandgans is door het beheer in de afgelopen jaren gereduceerd tot de ondergrens waarbij de gunstige Staat van Instandhouding nog kan worden gegarandeerd. Het beheer in de komende jaren bestaat daarom uit handhaving van dit populatieniveau. Verdere reductie is wettelijk niet toegestaan. Voor het verder verlangen van de schade kunnen alleen middelen worden ingezet die aantoonbaar de Staat van Instandhouding niet verslechteren.

De trekkende brandganzen vertrekken pas in het voorjaar (april-mei) naar hun broedgebieden. Door dit late vertrek veroorzaken ze vooral schade aan de eerste snede grasland en lokaal aan flora en fauna. Het doden van deze trekkende brandganzen is juridisch mogelijk maar vereist wel internationale afstemming om te voorkomen dat de populatie onder de afgesproken grenswaarde komt waarbij de gunstige staat van instandhouding kan worden gegarandeerd. Het grootste knelpunt is echter dat geen onderscheid gemaakt kan worden tussen de standganzen en trekganzen en de populatie standganzen niet verder mag worden gereduceerd als de gunstige staat van instandhouding niet meer gegarandeerd kan worden. De standvogelpopulatie schommelt rond deze ondergrens.

2. beperkingen bij schadebestrijding

Als er in de winter trek is op een perceel, zou je eigenlijk daar de volgende ochtend willen zitten. Indien hier eerst door de grondgebruiker vlaggen en akoestische middelen moeten worden geplaatst is het voor de jager meestal al te laat.

Antwoord

Dit zal betrokken moeten worden bij de evaluatie van het brandganzenbeleid van de provincies.

3. doorzetten van beheerplannen door TBOs.

Er wordt nu gewerkt aan een ganzenbeheerplan. De TBOs zitten hierbij aan tafel. De provincie keurt dit goed. En de WBEs worden daarna gevraagd om dit uit te voeren. Het is dan vreemd en onnodig als de individuele jachthouder/WBE met iedere TBO weer opnieuw de discussie moet aangaan om toestemming voor afschot te krijgen. Ons voorstel is dat nu aan de TBOs al wordt gevraagd welke info nodig is om voor hun gebieden te bepalen of ze wel of niet toestemming voor afschot kunnen geven. Eventueel per postcode gebied. Op die manier kan een beheerplan ook in uitvoering worden gebracht.

Antwoord

Bij effectieve schadebestrijding en populatiereductie zijn veel partijen betrokken die ieder hun eigen verantwoordelijkheid hebben. De rollen voor de uitvoering zijn besproken aan de belangentafels Jacht, Landbouw en Terreinbeherende organisaties en Particulier grondbezit. In hoofdstuk A5 is beschreven hoe – mede op basis van die belangentafels – de verschillende partijen de samenwerking kunnen vormgeven. Het faunabeheerplan biedt daarvoor een raamwerk, dat ruimte biedt voor maatwerk per Faunabeheereenheid en zo nodig per regio.

Veel succes met het vervolg,

D4

Reacties belanghebbenden

D4 Reacties belanghebbenden

Borging kwaliteit en uitvoerbaarheid

Naast de wildbeheereenheden hebben in de periode 14 oktober tot en met 8 november andere belanghebbenden ook kunnen reageren. Via de verschillende nieuwsbrieven zijn belanghebbenden geïnformeerd over de periode en de wijze waarop men kon reageren. In dit hoofdstuk zijn de reacties en de wijze van verwerking opgenomen.

D4.1 Reactie 1

M.b.t. hoofdstuk BII:

Het viel me in het concept op dat de inhoud van tabel 23 en 24 hetzelfde is, terwijl tabel 24 over de grauwe gans zou moeten gaan.

Antwoord

Tabel aangepast.

D4.2 Reactie 2

Mijn naam is X, ben al jaren jager en moet regelmatig schadebestrijding doen op ganzen. Daarom is dit item voor mij ook van toepassing.

Een van de grootste zorgen voor mij is met name de afzet van ganzen. Jagers kunnen in hun eigen kring, een aantal restaurant en voor hondentraining nog wel wat ganzen kwijt. Maar verder blijven we er toch vaak mee zitten. Als we ze slachten blijven we ook weer vaak met het slachtafval zitten.

Gevolg hiervan is dat ik en veel jagers met mij vaak maar een enkele gans schieten en de rest laten vliegen.

Resultaten blijven dan vaak bij enkele ganzen terwijl anders een tableau van richting de 100 ganzen soms echt geen probleem is.

Het probleem is alleen, wat moeten wij met al die ganzen??

Is het mogelijk om hier ook over na te denken.

Desnoods per WBE/provincie een afzetlocatie te realiseren waar wij de ganzen kunnen brengen.

Als dit niet gebeurt zal het goed kunnen zijn dat wij als jagers enkel gaan verjagen of een enkele gans schieten en blijven de echte aantallen uit.

Ik hoor graag of hier ook over nagedacht is.

Antwoord

In hoofdstuk A 5.2 in samenhang met hoofdstuk B11.3 wordt hier inderdaad aandacht aan besteed. De Faunabeheereenheden zullen in samenwerking met de provincies, agrarische sector en terreinbeherende organisaties zorgen dat er voorzieningen beschikbaar komen waar schadebestrijders (jagers) gedode ganzen kunnen afleveren, voor zover alternatieve verwerkingsmethoden ontbreken.

D4.3 Reactie 3

Als ik het zo lees zet u in op veel ruivangsten waardoor de populatie ganzen vermindert.

Mijn vragen:

1. momenteel ploeg via Duckfaunabeheer die de ruivangsten uitvoert en die in de korte tijd dat de ganzen ruien ze moeten vangen,ze kunnen het nu al niet aan die ene ploeg.De oplossing?

Antwoord

Voor de uitvoering van de ruivangsten is er een specifieke expertise nodig. Op dit moment is er inderdaad één gespecialiseerde vangploeg beschikbaar die deze expertise bezit. Mocht de capaciteit zich uitbreiden dan zal hiervan gebruik gemaakt worden.

2. geen legsel beheer? Je kan als vangploeg beter 1000 ganzen vangen in een polder als 5000, gaat veel meer tijd in zitten en die hebben ze niet. De oplossing?
3. Ben bang bij alleen maar ruivangsten veel verstoring door activisten waardoor de vangsten miniem zijn en de populatie alleen maar groter wordt. De oplossing?

Antwoord

Uitgebreid wetenschappelijk onderzoek naar de praktijk van nestbehandeling toont aan dat nestbehandeling alléén effectief is bij lokale (startende) groepen en in situaties waarbij alle nesten gevonden kunnen worden en alle eieren verwijderd worden, bijvoorbeeld in een stadspark. Voor populatiereductie op grotere schaal is nestbehandeling niet effectief, omdat er in de meeste gevallen evenveel kuikens vliegvlug worden. Dat lijkt misschien niet direct logisch, maar de verklaring hiervoor is beschreven in hoofdstuk B9.5. Bovendien heeft nestbehandeling ongewenste neveneffecten.

Er zijn gedurende de vele reactierondes en gesprekken met stakeholders geen andere onderzoeken of navolgbare gegevens aangedragen die deze wetenschappelijke conclusie uit het Ganzenplan weerleggen.

Zie voor meer informatie ook de publicatie van 24 februari 2024: <https://www.ganzenplan.nl/nieuws/de-effectiviteit-van-nestbehandeling/>

Ruivangsten zijn een effectieve maatregel om populaties te verkleinen, omdat er per actie veel ganzen tegelijk worden gedood. De meeste tijd zit in het op- en afbouwen van de vangkraal. Het aantal te vangen ganzen heeft een zeer beperkte invloed op de beschikbare tijd.

D4.4 Reactie 4

XXX reageert bij deze graag op het

Concept Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen 2025-2031.

Het maatregelenpakket in tabel 4 in par. A6.3 lijkt uitsluitend te gelden voor Schiphol. In de laatste zin van de toelichting op die tabel staat namelijk dat het pakket zal worden toegepast op Schiphol en de maatregel van (al dan niet ondersteunend) afschot is ook expliciet gerelateerd aan Schiphol.

Maar in de titel van tabel 4 staat geen beperking tot alleen Schiphol. En in par. B8.2 (en B8.10) staat dat het plan ook voor Lelystad zou ingaan op de vliegveiligheid. Daarmee is het niet duidelijk of (een deel van) het pakket toch ook voor luchthaven Lelystad van toepassing is. x verzoekt daarom om in paragraaf A6.3 expliciet duidelijk te maken dat het maatregelenpakket in tabel 4 niet van toepassing is op luchthaven Lelystad.

Antwoord

Tabel 4 geldt inderdaad specifiek voor Schiphol. De tekst in het Ganzenplan is hierop verduidelijkt.

Wij zijn van mening dat vergunningsplichtige beheermaatregelen zoals het doden van ganzen voor luchthaven Lelystad geheel onnodig en zeer ongewenst zijn zolang de luchthaven niet is opengesteld voor groot handelsverkeer.

Bovendien zijn maatregelen als het (al dan niet ondersteunend) afschot van ganzen in een zone van 10 km rond de luchthaven niet mogelijk vanwege de wettelijke beschermingsstatus van de Oostvaardersplassen.

Mochten dergelijke maatregelen niet uitgesloten kunnen worden na een eventuele verdere openstelling van de luchthaven, dan moet volgens ons de impact op de natuur van het op de vliegveiligheid gerichte faunabeheer juist een rol spelen in de besluitvorming om de luchthaven al dan niet open te stellen voor groot handelsverkeer.

Antwoord

Luchthaven Lelystad maakt geen onderdeel uit van het maatregelenpakket. Reactie voor kennisgeving aangenomen.

D4.5 Reactie 5

Geachte Ganzenplanbedenkers,

Wat een vreselijk ambtelijk en, eigenlijk niet te lezen, opzet en uitwerking van dit ganzenplan. Ik licht er een facet uit dat ons zeer na aan t hart ligt; namelijk de voorgenomen afschaffing van de Schiphol 10-20 km zone mbt de ganzenbejaging.

Nou hebben we eindelijk een instrument dat werkt ... en nou wilt u het afschaffen met allerlei drogredenen en andere flauwekul. Het lijkt in dit oeverloze plan dat u alles en iedereen te vriend wil houden. En dan krijg je vanzelf dit soort van krakkemikkige maatregelen. Een goed advies; Niet doen!

Antwoord

Uit de evaluatie van het Schipholconvenant blijkt dat het aantal ganzen in de verschillende zones is toegenomen, ondanks alle inspanningen om de aantallen juist te verkleinen.

Het aantal grauwe standganzen in het westen en midden van Nederland blijft te groot, waardoor influx naar de 0-10 km veiligheidszone rondom Schiphol niet alleen kan worden voorkomen door intensieve maatregelen in de 10-20 km zone. Om de influx naar de veiligheidszone daadwerkelijk te verminderen, is sterke populatiereductie in alle omliggende provincies (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland) noodzakelijk. Dit noemen we de 10+ km zone. Om die reductie te bereiken moet de inzet worden vergroot en effectiever worden ingezet. Daarnaast is een duidelijkere sturing en facilitering van de uitvoering nodig door de convenantpartners. In het Ganzenplan staat beschreven hoe dat kan worden bereikt.

De maatregelen uit het faunabeheerplan zijn aanvullend op de sturing die verschillende overheden moeten geven aan de inrichting en het grondgebruik in de veiligheidszone. Een voor ganzen onaantrekkelijke inrichting en grondgebruik geven de beste garantie op het voorkomen van vogelaanvaringen.

Hoewel de 10 km+ zone in B8 is opgenomen, bleek deze in het maatregelenpakket (deel A) te zijn weggevallen is. Dit is hersteld.

D4.6 Reactie 6

Mijn vraag is of de grauwe gans straks ook in de wintermaanden Nov tot eind februari met lokmiddelen mag worden bestreden op kwetsbare gewassen en meerjarig grasland om ook in de wintermaanden te werken aan populatie reductie. Dit om de jaarrond influx vanuit de 20 km zone naar de 20 km zone te beperken.

4 maanden beperkende maatregelen gaat anders de populatie reductie tegenwerken.

Antwoord

Een faunabeheerplan dient binnen de wet en het beleid van de provincies te worden opgesteld. Basis is dat ganzen beschermd zijn: doden is dus verboden. Voor afwijken van het beschermingsregime moet een goede motivatie bestaan én aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Zo moet bewezen worden dat de maatregelen noodzakelijk en effectief genoeg zijn om het doel te bereiken. Het doel is de schade terug te brengen.

Bij afschot van grauwe ganzen in de periode november-januari zouden naast standganzen ook veel trekganzen worden gedood (ongeveer 60% standganzen en 40% trekganzen). Deze trekvogels verlaten ons land in het voorjaar weer. Voor deze trekvogelpopulatie kan niet in voldoende mate worden aangetoond dat er een relatie is met schade aan de eerste grassnede en verder.

Bovendien zou bij winterafschot slechts een deel van de bovengenoemde 60% standganzen gedood worden. Dat is veel te weinig om het aantal ganzen te doen dalen, omdat dit in het voorjaar meteen weer wordt aangevuld met nieuwe aanwas.

Winterafschot is dus wettelijk niet toegestaan omdat 1) onvoldoende kan worden aangetoond dat trekvogels schade veroorzaken en 2) omdat de maatregel onvoldoende effectief is in het kader van populatiereductie. Daarom kan afschot vanaf januari (of eerder) niet opgenomen worden in een faunabeheerplan.

D4.7 Reactie 7

Hierbij mijn relaas van alle ellende inzake de ganzen en de daarbij komende schades.

Wij wonen sinds 16 jaar op onze melkveehouderij. In deze periode hebben wij de overlast zien doen toenemen.

Wij zijn het zat om telkens de werkzaamheden neer te leggen en het land in te gaan om ze weg te jagen.

Het zijn er gewoonweg te veel.

De provincie doet niks, FBE doet niks en de terreinbeheerders doen ook niks. De jagers moeten het oplossen.

En dan nog wel voor niks dat kan natuurlijk niet.

In een vruchtbare delta wat Noord-Holland is, is deze schade pure voedselverspilling.

Wij willen dat het ophouden. Pappen en nathouden is geweest.

AFSCHIETEN VAN HEEL VEEL GANZEN EN HEEL SNEL. STOP DE WINTERRUST OP ONZE WEILANDEN.

Stop deze overlast.

Hieronder nog een aantal punten met dringend advies om te gaan wijzigen.

1. Preventieve maatregelen en verjagen zijn aanvullende maatregelen, maar het doden van ganzen is uiteindelijk de enige manier om de populatie en daarmee de schade te verkleinen.

Antwoord

In het faunabeheerplan deel A wordt aangegeven dat het nodig is de populatie (met name grauwe) ganzen te verkleinen. En ook, dat met de huidige inzet het aantal ganzen niet blijkt af te nemen (C15). In deel C15 is ook berekend dat de inzet (afschot en ruivangsten) daarvoor verdubbeld moet worden. In hoofdstuk A5 staat hoe de beoogde populatiereductie bereikt gaat worden.

Wat betreft de winterrust: zie antwoord bij punt 3.

2. Over de effectiviteit van nestbehandeling is discussie. Het schudden, prikken, dompelen of weghalen van eieren is een diervriendelijke methode om nieuwe aanwas te voorkomen.

Antwoord

Uitgebreid wetenschappelijk onderzoek toont aan dat nestbehandeling alléén effectief is bij lokale (startende) groepen en in situaties waarbij alle nesten gevonden kunnen worden en alle eieren verwijderd worden, bijvoorbeeld in een stadspark. Voor populatiereductie op grotere schaal is nestbehandeling niet effectief, omdat er in de meeste gevallen evenveel kuikens vliegvlug worden. Dat lijkt misschien niet direct logisch, maar de verklaring hiervoor is beschreven in hoofdstuk B9.5. Bovendien heeft nestbehandeling ongewenste neveneffecten.

Er zijn gedurende de vele reactierondes en gesprekken met stakeholders geen andere onderzoeken of navolgbare gegevens aangedragen die deze wetenschappelijke conclusie uit het Ganzenplan weerleggen.

Zie voor meer informatie ook de publicatie van 24 februari 2024: <https://www.ganzenplan.nl/nieuws/de-effectiviteit-van-nestbehandeling/>

- Om de populatie te verkleinen is het noodzakelijk elk moment te benutten om ganzen te elimineren. De winterrust dient daarom volledig afgeschaft te worden en ook in de zomermaanden moet de focus liggen op afschot.

Antwoord

Een faunabeheerplan dient binnen de wet en het beleid van de provincies te worden opgesteld. Het uitgangspunt van de wet is dat ganzen beschermd zijn: doden is dus verboden. Voor afwijken van het beschermingsregime moet een goede motivatie bestaan én aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Zo moet bewezen worden dat de maatregelen noodzakelijk en effectief genoeg zijn om het doel te bereiken. Het doel is de schade terug te brengen.

Bij afschot van grauwe ganzen in de periode november-januari zouden naast standganzen ook veel trekganzen worden gedood. Momenteel gaat het naar schatting om ca. 60% standganzen en 40% trekganzen. De trekvogels verlaten ons land in het voorjaar weer. Voor deze trekvogelpopulatie kan niet in voldoende mate worden aangetoond dat er een relatie is met schade.

Bovendien zou bij winterafschot slechts een deel van de bovengenoemde 60% standganzen gedood worden. Dat is veel te weinig om het aantal ganzen te doen dalen, omdat dit in het voorjaar meteen weer wordt aangevuld met nieuwe aanwas.

Winterafschot is dus wettelijk niet toegestaan omdat 1) onvoldoende kan worden aangetoond dat trekvogels schade veroorzaken en 2) omdat de maatregel onvoldoende effectief is in het kader van populatiereductie. Daarom kan afschot vanaf januari (of eerder) niet opgenomen worden in een faunabeheerplan.

In deel A is opgenomen welke maatregelen geschikt zijn om de populaties te verkleinen: koppel-/broedparenafschot, ruivangsten en zomerafschot.

Ruivangsten zijn een effectieve maatregelen om populaties te verkleinen, omdat er per actie veel ganzen tegelijk worden gedood. Er is echter geen capaciteit beschikbaar om deze maatregel intensiever in te zetten dan nu.

De snelste manier om de populatie te verkleinen is koppel-/broedparenafschot in het voorjaar. Daarbij worden ganzenkoppels gedood voordat ze een nest bouwen en tot broeden komen. Op deze manier wordt dus het aantal ganzen verkleind én wordt nieuwe aanwas voorkomen.

Met de huidige aantallen grauwe ganzen blijft aanvullend zomerafschot noodzakelijk. Deze maatregel is iets minder effectief omdat een groot deel van de zomerpopulatie uit jonge ganzen bestaat. De kans is dus groot dat er vooral veel jonge ganzen geschoten worden, ook omdat deze nog geen ervaring met jagers hebben. Jonge ganzen zijn nu juist de ganzen die pas op langere termijn zouden hebben bijgedragen aan nieuwe aanwas. Ganzen starten namelijk vaak pas rond hun derde of vierde levensjaar met broeden, soms zelfs nog later (B4.8).

Op korte termijn remt zomerafschot de groei van de populatie dus niet, maar op langere termijn vermindert het natuurlijk wel toekomstige broedparen.

Al met al is een combinatie van koppel-/broedparenafschot, ruivangsten en zomerafshot noodzakelijk om een bijdrage te leveren aan het verlagen van de schade aan landbouwgewassen en flora en fauna en aan de risico's voor de vliegveiligheid.

4. Breng in beeld hoeveel schadevergoeding er wordt bespaard met verlaging van de hoeveelheid ganzen. Gebruik een deel van dit budget om jagers een tegemoetkoming in de kosten voor gemaakte uren en munitie te geven.

Antwoord

Een faunabeheerplan omvat geen financiële afspraken. Deze kunnen wel tot stand komen bij de afspraken die voortkomen uit 'Iedereen draagt bij' (A5.2).

5. In het ganzenplan wordt voorgesteld om ganzen te verjagen uit bepaalde gebieden en op te vangen op blijvend grasland, als voorbeeld worden Zaanstreek en Waterland genoemd. Dit is absoluut onacceptabel. Alleen maar verjagen is schade verplaatsen en dus andere ondernemers met de problematiek opzadelen. Het aantal ganzen dient zodanig gereduceerd te worden, dat de huidige aangewezen foerageergebieden afdoende zijn om de overgebleven ganzen op te vangen. Dus Zaanstreek en Waterland worden zeker geen nieuw ganzen opvanggebied.

Antwoord

Deze alinea geeft slechts een voorbeeld van hoe de theorie van verjagen met opvanggebieden er in de praktijk uit zou kunnen zien als een polder overwegend bestaat uit (blijvend)grasland. Het is aan de grondgebruikers in een gebied om te bepalen of dit meerwaarde heeft voor hun situatie. De plaatsnamen zijn verwijderd uit de tekst, om verwarring daarover te voorkomen.

6. De ganzenpopulatie wordt beschermd door de verplichting niet onder een vastgesteld minimum aantal ganzen te komen. Ook voor weidevogels en plantensoorten zijn er eisen om de soorten in stand te houden. Leg deze eisen naast elkaar en maak een keuze als weidevogels en bijzondere planten door de ganzen verdrongen worden.

Antwoord

De wet biedt deze mogelijkheid niet, waardoor dit in de praktijk geen optie is. Van alle soorten dient de Staat van Instandhouding geborgd te worden. Als er sprake is van een situatie waarbij de populaties van beide soorten (dreigen) onder de Staat van Instandhouding te komen dan dienen er andere oplossingen gevonden te worden dan het doden van ganzen.

7. Maak een plan om de afgeschoten ganzen hygiënisch af te voeren. Een voorstel is dat de Fauna Beheer Eenheid de inzet en leging van kadavertonnen betaalt en de boeren in het gebied de ruimte leveren om de tonnen op te slaan.

Antwoord

De faunabeheereenheden zullen in samenwerking met de provincies, agrarische sector en terreinbeherende organisaties zorgen dat er voorzieningen beschikbaar komen waar schadebestrijders (jagers) gedode ganzen kunnen afleveren, voor zover alternatieve verwerkingsmethoden ontbreken (zie hoofdstuk A5 in samenhang met B13).

8. Het reduceren van het aantal ganzen valt onder schadebestrijding en niet onder jacht. Daarom mag de bestrijding van ganzen naast de eigen jager uitbesteed worden aan andere jagers. Op dit moment is hiervoor een jachtgebied van 40 hectare aaneengesloten nodig. Het laten vervallen van deze minimum hectare eis voor schadebestrijding maakt beheer op huurpercelen en samenwerking bij de reductie van het aantal ganzen een stuk eenvoudiger.

Antwoord

Voor effectieve populatiereductie kan het voorkomen dat er ook uitvoering (afschot) moet plaatsvinden op terreinen die niet voldoen aan deze 40-hectare eis. Daar waar dit een belemmering vormt, kunnen Faunabeheereenheden of grondgebruikers in overleg met de Omgevingsdienst een aanvraag doen om hiervan af te wijken. In de huidige situatie wordt per geval beoordeeld of de veiligheid in voldoende mate geborgd kan worden. Op basis van deze toetsing wordt dan een vergunning verleend, zo nodig onder voorwaarden. Het is nog niet mogelijk om een generieke aanvraag te doen omdat het aan informatie ontbreekt om de veiligheid te borgen voor zowel de schadebestrijder als de omgeving. De Faunabeheereenheid Noord-Holland gaat onderzoeken of en onder welke voorwaarden in de toekomst wel een generieke regeling kan worden getroffen voor het afwijken van de 40 ha. eis.

9. In het provinciale coalitieakkoord is toegezegd dat er een actieplan komt om de ganzenpopulatie te verkleinen. De uitwerking van dit plan dient met spoed opgepakt te worden in overleg met onder andere belangenbehartigers uit de landbouw.

Antwoord

De provincie Noord-Holland heeft aangegeven het proces van het tot stand komen van dit faunabeheerplan Ganzen te gebruiken voor het maken van het actieplan. Deze aanbeveling zal worden overgebracht aan de provincie Noord-Holland.

Ik kan nog even doorschrijven, maar dit zijn de belangrijkste punten.

Zorg dat de TBO's een inspanningsverplichting krijgen.

Antwoord

Bij effectieve schadebestrijding en populatiereductie zijn veel partijen betrokken die ieder hun eigen verantwoordelijkheid hebben. De rollen voor de uitvoering zijn besproken aan de belangentafels Jacht, Landbouw en Terreinbeherende organisaties en Particulier grondbezit. In hoofdstuk A5 is beschreven hoe – mede op basis van die belangentafels – de verschillende partijen de samenwerking kunnen vormgeven. Het faunabeheerplan biedt daarvoor een raamwerk, dat ruimte biedt voor maatwerk per Faunabeheereenheid en zo nodig per regio.

D4.8 Reactie 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17

Inleiding

Dit bezwaar is gericht tegen het voorgestelde Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen vanwege de ontoereikende aanpak van de groeiende ganzenpopulatie en de daarmee gepaard gaande schade aan landbouw en natuurgebieden. Het bezwaar bespreekt gedetailleerd de ecologische, economische, juridische en veiligheidskundige tekortkomingen in het plan en biedt voorstellen ter ondersteuning van een effectief faunabeheer.

Ecologische Argumenten

1. Aanzitjacht als effectief middel

Het Interprovinciaal Faunabeheerplan stelt dat preventieve maatregelen prioriteit hebben boven dodelijke methoden zoals de aanzitjacht. Uit telgegevens van Sovon Vogelonderzoek blijkt echter dat de groei van de grauwe ganzenpopulatie sinds 2005 significant is toegenomen, ondanks preventieve maatregelen. In 2023 waren er in Nederland ongeveer 175.000 broedparen grauwe ganzen, met een jaarlijkse aanwas van twee jongen per paar, wat kan leiden tot een verdere exponentiële groei zonder effectieve jachtmaatregelen.

Aanbeveling: Het plan zou moeten erkennen dat preventieve maatregelen niet voldoende zijn en daarom directe en dodelijke beheersmaatregelen, zoals aanzitjacht, moeten integreren.

Antwoord

Populatiereductie blijkt inderdaad noodzakelijk te zijn voor de komende beheerperiode en is al opgenomen in het maatregelenpakket voor in ieder geval grauwe ganzen (zie deel A).

2. Nestbehandeling

Het Faunabeheerplan suggereert dat nestbehandeling niet voldoende effectief is, maar rapporten van Aviornis en watervogelhouders tonen aan dat het volledig verwijderen van legsels een vermindering van de populatiegroei met 90% kan bewerkstelligen. Onderzoek wijst bovendien uit dat het verwijderen van complete legsels bij grauwe ganzen zelden leidt tot een tweede legsel, wat betekent dat deze maatregel effectief kan bijdragen aan het verminderen van de ganzenpopulatie. Sovon-onderzoek bevestigt daarnaast dat het schudden of oliën van eieren aanzienlijk minder effectief is in het beheer van de populatie.

Aanbeveling: Het plan zou deze feiten moeten herzien en nestbehandeling als een belangrijke maatregel voor populatiebeheer moeten beschouwen, waarbij volledige verwijdering van legsels wordt meegenomen als een effectieve methode om verdere populatiegroei te beperken. Daarbij meeneemt dat ook hier bij de weidenlijkheden interpretatie van jagers zal zijn benutten van veres eieren ja . maar geen dieronvriendelijke vernietigen van reeds bebroede legsels .

Antwoord

Uitgebreid wetenschappelijk onderzoek toont aan dat nestbehandeling alléén effectief is bij lokale (startende) groepen en in situaties waarbij alle nesten gevonden kunnen worden en alle eieren verwijderd worden, bijvoorbeeld in een stadspark. Voor populatiereductie op grotere schaal is nestbehandeling niet effectief, omdat er in de meeste gevallen evenveel kuikens vliegvlug worden. Dat lijkt misschien niet direct logisch, maar de verklaring hiervoor is beschreven in hoofdstuk B9.5. Bovendien heeft nestbehandeling ongewenste neveneffecten.

Er zijn gedurende de vele reactierondes en gesprekken met stakeholders geen andere onderzoeken of navolgbare gegevens aangedragen die deze wetenschappelijke conclusie uit het Ganzenplan weerleggen.

Zie voor meer informatie ook de publicatie van 24 februari 2024: <https://www.ganzenplan.nl/nieuws/de-effectiviteit-van-nestbehandeling/>

Juridische Argumenten

3. Populatiebeheer via afschot na het broedseizoen

Het rapport stelt dat afschot na het broedseizoen minder effectief is, maar dit is een misvatting die niet strookt met de meest recente wetenschappelijke inzichten. De jaarlijkse julitellingen van Sovon bevestigen dat standganzen, die het hele jaar door in Nederland blijven, een significant deel van de overlast veroorzaken, met name in landbouwgebieden.

Aanbeveling: Het plan moet een jaarronde benadering van afschot overwegen, zodat vooral volwassen ganzen, die verantwoordelijk zijn voor de grootste toename, effectief worden aangepakt.

Antwoord

Wat betreft winterafschot:

Een faunabeheerplan dient binnen de wet en het beleid van de provincies te worden opgesteld. Het uitgangspunt van de wet is dat ganzen beschermd zijn: doden is dus verboden. Voor afwijken van het beschermingsregime moet een goede motivatie bestaan én aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Zo moet bewezen worden dat de maatregelen noodzakelijk en effectief genoeg zijn om het doel te bereiken. Het doel is de schade terug te brengen.

Bij afschot van grauwe ganzen in de periode november-januari zouden naast standganzen ook veel trekganzen worden gedood. Momenteel gaat het naar schatting om ca. 60% standganzen en 40% trekganzen. De trekvogels verlaten ons land in het voorjaar weer. Voor deze trekvogelpopulatie kan niet in voldoende mate worden aangetoond dat er een relatie is met schade.

Bovendien zou bij winterafschot slechts een deel van de bovengenoemde 60% standganzen gedood worden. Dat is veel te weinig om het aantal ganzen te doen dalen, omdat dit in het voorjaar meteen weer wordt aangevuld met nieuwe aanwas.

Winterafschot is dus wettelijk niet toegestaan omdat 1) onvoldoende kan worden aangetoond dat trekvogels schade veroorzaken en 2) omdat de maatregel onvoldoende effectief is in het kader van populatiereductie. Daarom kan afschot vanaf januari (of eerder) niet opgenomen worden in een faunabeheerplan.

Wat betreft afschot na het broedseizoen / zomerafschot:

In deel A is opgenomen welke maatregelen geschikt zijn om de populaties te verkleinen: koppel-/broedparenafschot, ruivangsten en zomerafschot.

Ruivangsten zijn een effectieve maatregelen om populaties te verkleinen, omdat er per actie veel ganzen tegelijk worden gedood. Er is echter geen capaciteit beschikbaar om deze maatregel intensiever in te zetten dan nu.

De snelste manier om de populatie te verkleinen is koppel-/broedparenafschot in het voorjaar. Daarbij worden ganzenkoppels gedood voordat ze een nest bouwen en tot broeden komen. Op deze manier wordt dus het aantal ganzen verkleind én wordt nieuwe aanwas voorkomen.

Met de huidige aantallen grauwe ganzen blijft aanvullend zomerafschot noodzakelijk. Deze maatregel is iets minder effectief omdat een groot deel van de zomerpopulatie uit jonge ganzen bestaat. De kans is dus groot dat er vooral veel jonge ganzen geschoten worden,

ook omdat deze nog geen ervaring met jagers hebben. Jonge ganzen zijn nu juist de ganzen die pas op langere termijn zouden hebben bijgedragen aan nieuwe aanwas. Ganzen starten namelijk vaak pas rond hun derde of vierde levensjaar met broeden, soms zelfs nog later (B4.8).

Op korte termijn remt zomerafschot de groei van de populatie dus niet, maar op langere termijn vermindert het natuurlijk wel toekomstige broedparen.

Al met al is een combinatie van koppel-/broedparenafschot, ruivangsten en zomerafschot noodzakelijk om een bijdrage te leveren aan het verlagen van de schade aan landbouwgewassen en flora en fauna en aan de risico's voor de vliegveiligheid.

4. Schade aan landbouwgewassen en halvering van de ganzenschade

In het Faunabeheerplan wordt gesteld dat de relatie tussen het aantal ganzen en de schade aan landbouwgewassen niet lineair is. Echter, onderzoek (*Naar een effectief en internationaal verantwoord beheer van de in Nederland overwinterende populatie Kolganzen*, 2016) toont een duidelijke correlatie tussen de toename van ganzenaantallen en landbouwschade, met name in provincies als Friesland en Gelderland. De Wet natuurbescherming en de EU Vogelrichtlijn staan beheermaatregelen toe als economische schade aan gewassen ontstaat.

Aanbeveling: Het plan moet een herberekening uitvoeren om de economische voordelen van een halvering van de populatie accuraat weer te geven en beheermaatregelen overwegen die een directe reductie in landbouwschade opleveren.

Antwoord

Naar het hierboven genoemde rapport wordt in het Ganzenplan meerdere keren verwezen. Het plan stelt dat er wel een relatie is tussen de aantallen ganzen en de hoeveelheid schade, maar dat deze niet lineair is. Anders gezegd: als er 50% minder ganzen zouden zijn, is er niet automatisch 50% minder schade. Dat komt doordat ook andere zaken van invloed zijn op schade.

Het is niet mogelijk om de gevraagde accuratesse te bieden. De berekening kan namelijk niet gemaakt worden omdat ook andere factoren van invloed zijn op de schade. In hoofdstuk B7.1 'factoren van invloed op landbouwschade' wordt hier uitgebreid bij stilgestaan.

5. Weerlegging van het voorstel voor rustgebieden binnen de 20 km-zone rond luchthavens

Het conceptplan stelt dat in gebieden zoals de Zaanstreek, Waterland en delen van de provincie Utrecht grote dichtheden aan ganzen kunnen worden geaccepteerd, met een beleid van niet verjagen in voorkeursgebieden. Dit voorstel is ecologisch en veiligheidskundig onverantwoord binnen de 20 km-zone rond luchthavens.

Aanbeveling: Het plan zou strenge maatregelen moeten opnemen voor het beheer van ganzendichtheden in risicogebieden rond luchthavens, om de veiligheid van het vliegverkeer te waarborgen.

Antwoord

Deze alinea geeft slechts een voorbeeld van hoe de theorie van verjagen met opvanggebieden er in de praktijk uit zou kunnen zien als een polder overwegend bestaat uit (blijvend) grasland. Het is aan de grondgebruikers in een gebied om te bepalen of dit meerwaarde heeft voor hun situatie. De plaatsnamen worden verwijderd uit de tekst, om verwarring daarover te voorkomen.

In de 0-10 km zone rondom Schiphol worden inderdaad intensievere maatregelen voorgesteld dan in de rest van de provincie.

6. Kostenvergoeding voor vrijwillige jagers

Het Faunabeheerplan erkent onvoldoende de kosten die vrijwillige jagers maken voor ganzenbestrijding. Deze zogenaamde vrijwillige bijdrage is door de verplichting tot tweemaal per week beheren niet langer vrijwillig van karakter en brengt aanzienlijke kosten met zich mee. De ongelijke kostenverdeling tussen provinciale subsidies voor vergassen en jagerskosten schendt het gelijkheidsbeginsel zoals vastgelegd in Artikel 1 van de Grondwet en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).

Aanbeveling: Er dient een eerlijke vergoeding te worden vastgesteld voor vrijwillige jagers, in lijn met het gelijkheidsbeginsel en de kosten die zij maken voor effectief faunabeheer.

Antwoord

Een faunabeheerplan omvat geen financiële afspraken. Deze kunnen wel tot stand komen bij de afspraken die voortkomen uit 'iedereen draagt bij' (A5.2).

Veiligheidsrisico's en Sociaaleconomische Overwegingen**7. Impact op weidevogels**

Uit onderzoeken zoals het Sovon-rapport **Ganzen en Weidevogels: Ecologische Interacties** blijkt dat overbegrazing van broedgebieden door winterganzen een grote bedreiging vormt voor weidevogels zoals de grutto en kievit. Deze vogels zijn afhankelijk van graslanden voor hun broedgebieden, en de schade die ganzen veroorzaken vermindert drastisch de kwaliteit van de broedhabitats. De **Wet natuurbescherming** beschermt niet alleen individuele vogels, maar ook hun leefgebieden, in het bijzonder voor bedreigde of kwetsbare soorten zoals weidevogels. De **EU Vogelrichtlijn** vereist bovendien dat leefgebieden van beschermde soorten behouden en hersteld worden. Veel weidevogelhabitats vallen onder de Natura 2000-regelgeving, die extra bescherming biedt voor deze gebieden.

Aanbeveling: Het Faunabeheerplan moet maatregelen opnemen om schade aan weidevogelhabitats te beperken en zo bij te dragen aan de instandhouding van deze kwetsbare soorten.

Antwoord

Het beschermen van de flora en fauna maakt onderdeel uit van het maatregelenpakket (zie A5 en A6). Er is geen eenduidig bewijs voor schade door ganzen aan weidevogels (zie B7.2).

8. Verstoring door afschot van ganzen

In het Faunabeheerplan wordt gesuggereerd dat afschot kan leiden tot meer schade vanwege verstoring. Dit argument is echter ongegrond, gezien de dagelijkse verstoringen die ganzen al ervaren door standaard jacht- en beheeractiviteiten, agrarische werkzaamheden en laagvliegende helikopters.

Aanbeveling: Het plan zou kunnen specificeren dat beheeractiviteiten een minimale extra verstoring opleveren en niet bijdragen aan significante verhogingen in schade.

Antwoord

In het Ganzenplan is als feitelijke constatering opgenomen dat iedere verstoring ervoor zorgt dat ganzen opvliegen en dat ganzen deze verloren energie weer moeten compenseren door extra te eten. Het heeft niet geleid tot een andere conclusie dan dat reductie van het aantal ganzen noodzakelijk is om te komen tot een verminderen van schade.

9. Aanvullende cursussen voor jagers

Het voorstel in het Faunabeheerplan om jagers extra training te bieden voor het verbeteren van de effectiviteit en ethiek van het afschot is onnodig en onterecht. Jagers in Nederland hebben al een grondige opleiding doorlopen als onderdeel van het traject voor het behalen van de jachtakte, waarin schietvaardigheid, veiligheid en dierenwelzijn uitgebreid aan bod komen. Deze jachtakteopleiding is streng en staat nationaal hoog aangeschreven, waarbij zowel schietvaardigheid als ethiek, ook bekend als "weidelijkheidsregels", een centrale rol spelen.

Door aanvullende cursussen voor te stellen, wekt het plan de indruk dat de bestaande opleiding en vakbekwaamheid van jagers onvoldoende is, wat zowel een onterechte als onnodige duplicatie vormt. De bestaande opleiding voldoet al ruimschoots aan de eisen van dierenwelzijn en ethiek, en legt een stevige basis voor het verantwoord uitoefenen van de jacht. Extra cursussen zouden alleen leiden tot een onnodige belasting van tijd en middelen voor de jagers zonder dat dit een significante verbetering in faunabeheer oplevert.

Aanbeveling: Het plan zou het huidige jachtopleidingstraject moeten erkennen als voldoende en extra cursussen achterwege moeten laten.

Antwoord

Ondanks de grondige jachtopleiding is het percentage aangeschoten ganzen (crippling rate) te hoog, zie hoofdstuk B9. De Faunabeheereenheden streven ernaar dat geen enkele gans met hagel in het lijf rondvliegt. Het blijkt mogelijk te zijn om deze 'crippling rate' sterk te verminderen. De jagersvereniging in Denemarken heeft een succesvol opleidingsprogramma ontwikkeld om crippling zoveel mogelijk te voorkomen. De Faunabeheereenheden zullen het initiatief nemen om eenzelfde soort programma te (laten) ontwikkelen.

Verder helpt het gebruik van verschillende lokmiddelen om ganzen beter binnen schot te krijgen, en daarmee crippling te voorkomen. Het gebruik van deze middelen is daarom onderdeel van de vergunningaanvraag voor het uitvoeren van populatiereductie.

10. Controleerbaarheid en uitvoeringsrisico's van ontheffingen voor koppelafschot

De ontheffing die het afschot van "koppelvormige" ganzen tot heden toestaat, en waarnaar dit concept-faunabeheerplan herhaaldelijk verwijst als het meest effectieve middel, is in de praktijk onwerkbaar. Dit leidt tot aanzienlijke risico's op misinterpretatie en verhoogt de kans op onterechte

bestrafing. Het begrip “koppelvormig” is voor toezichthouders (BOA's of politie) tijdens of na de uitvoering niet objectief te controleren. Ganzen zijn in het veld zonder een observeerbaar kenmerk niet te identificeren als koppels, waardoor handhaving onmogelijk wordt en rechtsonzekerheid ontstaat voor jagers, die risico lopen op bestraffing zonder daadwerkelijke overtreding, met potentieel grote gevolgen.

Aanbeveling: Verwijder de term koppelafschot uit de ontheffing en breng het naar beheer van ganzen terug zodat er geen misverstanden kunnen ontstaan

Antwoord

Koppel-/broedparenafschot is in het faunabeheerplan Ganzen opgenomen, omdat het een effectieve vorm van populatiereductie is. Hierbij worden namelijk niet alleen ganzen gedood, maar wordt ook voorkomen dat de ganzen eieren leggen, of dat gelegde eieren uitkomen. Zo komt er geen nieuwe aanwas bij en neemt het aantal ganzen ook af.

Koppelvormers zijn ganzen die duidelijk laten zien dat ze een paartje gaan vormen dat gaat broeden. Voor geoefende faunabeheerders (jagers) zijn deze koppelvormers goed herkenbaar. Herkenbaar in de lucht omdat ze als duo zij aan zij vliegen en herkenbaar op de grond omdat ze zich afzonderen van de grote groep, in de nabijheid van een broedlocatie. Door zo'n koppel te schieten, voorkom je dat ze een nest bouwen en eieren leggen. Als koppels toch de kans krijgen eieren te leggen, spreken we van een broedpaar. In dat geval is het ook mogelijk ze in de nabijheid van het nest te doden. De eieren die dan achterblijven, zullen niet uitkomen.

De tijd dat ganzen koppels vormen, verschilt per soort. Zo beginnen de eerste grauwe ganzen vanaf februari. Lokale faunabeheerders (jagers) zijn bij uitstek deskundig in het gebied waar ze actief zijn. Zij weten precies wanneer ganzen in hun gebied koppels vormen. Daardoor kunnen zij op tijd beginnen met afschot. Zodra er kuikens (pullen) te zien zijn, wordt er niet op de ouders geschoten. Koppelafschot vraagt dus om maatwerk per gebied, en wordt uitgevoerd in de periode vanaf 1 februari totdat de eieren uitkomen.

Conclusie

Gegeven de ecologische, economische, en juridische tekortkomingen in het voorgestelde plan, dringt dit bezwaar aan op een grondige herziening van het Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen. Hierbij dienen specifieke telgegevens van Sovon en relevante onderzoeksrapporten, zoals *Naar een effectief en internationaal verantwoord beheer van de in Nederland overwinterende populatie Kolganzen* (2016) en *Ganzen en Weidevogels: Ecologische Interacties*, te worden meegenomen. Het is noodzakelijk om een vergoeding vast te stellen voor vrijwillige jagers om hun inzet te behouden. Het plan moet meer nadruk leggen op dodelijke maatregelen, zoals aanzitjacht en afschot na het broedseizoen, en op nestbehandeling om de populatie effectief te beheersen en economische schade te beperken.

Antwoord

Antwoord op elk van deze punten is hierboven gegeven.

D4.9 Reactie 18

Goede Avond,

Door drukte heeft het even geduurd maar hier mijn opmerkingen over het faunabeheerplan. Als onze reactie nog niet is verzonden neem dan mee wat jullie van waarde vinden om toe te voegen in de mail als reactie op het beheerplan.

Eerste indruk

Mijn eerste indruk is dat er in het concept faunabeheerplan ganzen een brede onderbouwing is waarbij gedacht wordt aan de eisen van de wet en voorschriften om mogelijk over te gaan op afschot met optimale middelen. Wetenschappelijk en onderzoek technisch gezien heb ik onvoldoende kennis om te oordelen of deze onderbouwing voldoende is. Wel ziet het document er degelijk uit.

Rol jagers totstandkoming van het plan

Doordat er informatie staat voor verschillende provincies is het veel data en tekst om te lezen. Wel ben ik een voorstander van, dat deze plannen voor elke provincie hetzelfde zijn. De totstandkoming en het delen van het plan is naar mijn inzien zorgvuldig gegaan. Echter ben ik van mening dat jagers alleen moeten kijken of er in de praktische uitvoering binnen het plan dingen ontbreken of niet juist zijn omschreven. De overige zaken zijn naar mijn inzien voor professionals die hiervoor geleerd hebben. Inmenging van jagers in deze zaken zorgt vooral voor veel ruis en meningen.

Aanmerkingen plan.

Een aanmerking van mij is dat er staat omschreven dat jagers door de weidelijkheidsregels geen broedparen willen schieten. Naar mijn inzien geldt dit alleen voor broedende exemplaren, pullen en ruiende vogels.

Antwoord

Uit de ontvangen reacties blijkt, dat de interpretatie van de weidelijkheidsregels op dit punt kan verschillen. Op basis van de reacties hebben we getracht tegemoet te komen aan deze verschillen door de tekst op de volgende wijze aan te passen:

Koppel-/broedparenafschot is in het faunabeheerplan Ganzen opgenomen, omdat het een effectieve vorm van populatiereductie is. Hierbij worden namelijk niet alleen ganzen gedood, maar wordt ook voorkomen dat de ganzeneieren leggen, of dat gelegde eieren uitkomen. Zo komt er geen nieuwe aanwas bij en neemt het aantal ganzen ook af.

Koppelvormers zijn ganzen die duidelijk laten zien dat ze een paartje gaan vormen dat gaat broeden. Voor geoefende faunabeheerders (jagers) zijn deze koppelvormers goed herkenbaar. Herkenbaar in de lucht omdat ze als duo zij aan zij vliegen en herkenbaar op de grond omdat ze zich afzonderen van de grote groep, in de nabijheid van een broedlocatie. Door zo'n koppel te schieten, voorkom je dat ze een nest bouwen en eieren leggen. Als koppels toch de kans krijgen eieren te leggen, spreken we van een broedpaar. In dat geval is het ook mogelijk ze in de nabijheid van het nest te doden. De eieren die dan achterblijven, zullen niet uitkomen.

De tijd dat ganzen koppels vormen, verschilt per soort. Zo beginnen de eerste grauwe ganzen vanaf februari. Lokale faunabeheerders (jagers) zijn bij uitstek deskundig in het gebied waar ze actief zijn. Zij weten precies wanneer ganzen in hun gebied koppels vormen. Daardoor kunnen zij op tijd beginnen met afschot. Zodra er kuikens (pullen) te zien zijn, wordt er niet op de ouders geschoten.

Koppelafschot vraagt dus om maatwerk per gebied, en wordt uitgevoerd in de periode vanaf 1 februari totdat de eieren uitkomen.

belemmering en verbeterpunten.

De administratieve lasten die toenemen door de faunaschade belemmeren de motivatie om extra het veld in te gaan. De jager kiest hier zelf voor omdat hij belangen heeft dat de agrariër tevreden blijft en hij de coördinatie van beheer in eigen hand wil houden. De regelgeving van Bijl2 die vrijwilligers indirect verplicht bejaagd meldingen te maken in faunaspot ontnemt de jagers tijd en zin die zij graag in beheer zouden steken. Menig jager spreekt hier zijn onvrede over uit. Ik zou het kunnen omschrijven als een belemmerende factor voor optimaal beheer.

Antwoord

Het melden van gedode dieren naar aantal en soort bij de faunabeheereenheid is een verplichting vanuit het Omgevingsbesluit artikel 6.3 lid 4. Dit is toegevoegd aan de tekst van B1.2. Het niet naleven van het Omgevingsbesluit kan consequenties hebben voor de omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit. De overheid kan deze vergunning intrekken.

Faunabeheereenheden hebben geen taak bij het bepalen van de regels rondom schadetegemoetkomingen. Dit valt onder de bevoegdheden van de provincies.

Dat de geldende wetgeving/regels kunnen worden ervaren als een belemmerende factor is benoemd in B11.3.

Daarnaast worden jagers onvoldoende gefaciliteerd om hun werkzaamheden als professioneel vrijwilligers uit te kunnen voeren. Naast onvoldoende faciliteiten zijn ook de WBE's niet ingesteld en worden deze onvoldoende ondersteund om een maatschappelijk ecologisch probleem van deze omvang te verminderen. Wie hier de veroorzaker van is, lijkt mij niet belangrijk. Echter ben ik wel van mening dat hier vanuit de professionals in welke vorm dan ook aansturing aan gegeven zou moeten worden. Als ik kijk naar de onderzoeken hoe je vrijwilligers tevreden houdt, worden de jagers in alle punten tekort gedaan. Waardering, ontwikkeling, erkenning en vergoeding worden gemist. De tijd verandert. Hoe neem je mensen hierin mee zonder dat iedereen zijn hakken in het zand zet, ik denk dat dit vraagstukken zijn voor de toekomst.

Antwoord

Tijdens de belangentafels hebben de vertegenwoordigers van de jacht, de agrarische sector en terreinbeherende organisaties aangegeven dat de benodigde extra inzet in sommige gebieden méér is dan van vrijwillige jagers kan worden gevraagd. En ook, dat hiervoor meer organisatie en coördinatie nodig is, die uitstijgt boven de coördinerende taak van individuele WBE's. De faunabeheereenheden zullen daarom waar nodig de vrijwillige inzet aanvullen met beroepsmatige inzet. Dit kan betrekking hebben op coördinatie, kennisoverdracht of uitvoering van het beheer. Zie ook B11.3 en A5.

D4.10 Reactie 19

Hierbij mijn punten:

1. Het hele jaar de ganzen bejagen behalve in de schoon tijd.

Antwoord

Een faunabeheerplan dient binnen de wet en het beleid van de provincies te worden opgesteld. Het uitgangspunt van de wet is dat ganzen beschermd zijn: doden is dus verboden. Voor afwijken van het beschermingsregime moet een goede motivatie bestaan

én aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Zo moet bewezen worden dat de maatregelen noodzakelijk en effectief genoeg zijn om het doel te bereiken. Het doel is de schade terug te brengen.

Bij afschot van grauwe ganzen in de periode november-januari zouden naast standganzen ook veel trekganzen worden gedood. Momenteel gaat het naar schatting om ca. 60% standganzen en 40% trekganzen. De trekvogels verlaten ons land in het voorjaar weer. Voor deze trekvogelpopulatie kan niet in voldoende mate worden aangetoond dat er een relatie is met schade.

Bovendien zou bij winterafschot slechts een deel van de bovengenoemde 60% standganzen gedood worden. Dat is veel te weinig om het aantal ganzen te doen dalen, omdat dit in het voorjaar meteen weer wordt aangevuld met nieuwe aanwas.

Winterafschot is dus wettelijk niet toegestaan omdat 1) onvoldoende kan worden aangetoond dat trekvogels schade veroorzaken en 2) omdat de maatregel onvoldoende effectief is in het kader van populatiereductie. Daarom kan afschot vanaf januari (of eerder) niet opgenomen worden in een faunabeheerplan.

De standvogelpopulatie van de brandgans is door het beheer in de afgelopen jaren gereduceerd tot de ondergrens waarbij de gunstige Staat van Instandhouding nog kan worden gegarandeerd. Het beheer in de komende jaren bestaat daarom uit handhaving van dit populatieniveau. Verdere reductie is wettelijk niet toegestaan. Voor het verder verlangen van de schade kunnen alleen middelen worden ingezet die aantoonbaar de Staat van Instandhouding niet verslechteren.

De trekkende brandganzen vertrekken pas in het voorjaar (april-mei) naar hun broedgebieden. Door dit late vertrek veroorzaken ze vooral schade aan de eerste snede grasland en lokaal aan flora en fauna. Het doden van deze trekkende brandganzen is juridisch mogelijk maar vereist wel internationale afstemming om te voorkomen dat de populatie onder de afgesproken grenswaarde komt waarbij de gunstige staat van instandhouding kan worden gegarandeerd. Het grootste knelpunt is echter dat geen onderscheid gemaakt kan worden tussen de standganzen en trekganzen en de populatie standganzen niet verder mag worden gereduceerd als de gunstige staat van instandhouding niet meer gegarandeerd kan worden. De standvogelpopulatie schommelt rond deze ondergrens.

2. Het verjagen van de ganzen is niet de oplossing! Ze gaan naar een ander perceel.

Antwoord

Met verjaging wordt inderdaad sturing gegeven aan waar ganzen grazen en dus waar schade optreedt. Het kan in sommige gevallen een oplossing zijn. Hiervan is sprake als de verjaagingspanning gecoördineerd en zeer intensief is (à la Eemland) en de ganzen een alternatief rustgebied hebben (natuur- en/of foerageergebieden) dat voldoende voedsel van goede kwaliteit biedt (B9.3-9.5).

3. Het doden, bejagen is de enige manier om de populatie en de schade te verkleinen.

Antwoord

In hoofdstuk B9 zijn alle maatregelen beschreven die kunnen bijdragen aan het verkleinen van de schade. Populatiereductie maakt daar ook onderdeel van uit.

Populatiereductie blijkt inderdaad noodzakelijk te zijn voor de komende beheerperiode en

is al opgenomen in het maatregelenpakket voor in ieder geval grauwe ganzen (zie deel A).

4. Als er schadevergoeding kan worden bespaard door deze maatregelen, keer dit uit aan de jagers voor bv munitie.

Antwoord

Een faunabeheerplan omvat geen financiële afspraken. Deze kunnen wel tot stand komen bij de afspraken die voortkomen uit 'Iedereen draagt bij' (A5.2).

5. Misschien zijn er nog andere methoden om het aantal ganzen te reduceren...

Antwoord

Alle bekende methoden zijn uitgewerkt in het Ganzenplan maar er kunnen in de toekomst natuurlijk nieuwe methoden worden ontwikkeld. Mocht dit het geval zijn, dan wordt bekeken of en hoe de nieuwe methode bijdraagt aan het behalen van de doelen van het Ganzenplan.

D4.11 Reactie 20

Geachte opstellers van het ganzenplan,

Langs deze weg wil ik mijn bezwaren kenbaar maken tegen het ganzenplan. Als gezagvoerder Boeing 777 en 787 bij de KLM ben ik belanghebbende inzake het hoofdstuk vliegveiligheid. Na het plan en onder andere het Vorderman rapport gelezen te hebben, kan ik niet anders concluderen dat de uitleg die er gegeven wordt aan de rapporten en onderzoeken niet voor 1 uitleg vatbaar zijn. De stelling dat bejagen niet geholpen heeft klopt niet. Als er niet rond de 60.000 ganzen per jaar geschoten zouden zijn in de 20 km zone dan zouden er nog veel meer ganzen zijn op dit moment. En zo zijn er nog wel meer conclusies die niet stroken. Zie het bezwaar hieronder.

Antwoord

De tekst is nagelopen op de stelling 'dat bejagen niet geholpen heeft'. Deze stelling is niet gevonden. In het faunabeheerplan is beschreven dat weliswaar een groot aantal ganzen is gedood maar dat dit niet heeft geleid tot een afname van de populatie grauwe ganzen. Er is zelfs sprake van een duidelijke toename van het aantal ganzen in de Schipholregio. Dit vraagt om een andere aanpak van het beperken van risico's voor de luchtvaart dan tot nu toe. Daarbij is een effectievere inzet op populatiereductie een optie, maar zal ook zeker moeten worden onderzocht hoe effectiever kan worden ingezet op het ruimtegebruik in de omgeving. Immers, zolang de gebieden in de directe omgeving van Schiphol voor ganzen aantrekkelijk zijn, zullen ganzen deze blijven proberen te benutten.

Daarnaast is het verkleinen van de 20 km naar 10 km zone een gotspe. Mede gezien de onjuiste en tegenstrijdige conclusies die er getrokken worden. Als er niet bejaagd zou worden op de manier hoe het nu gebeurt, komt er een aanzuigende werking die onveiligheid voor de luchtvaart bezorgd. Daarom ben ik als verkeersvlieger voor een instandhouding van de 20 km zone met een fikse uitbreiding van bejaging het jaar rond in geheel Noord Holland. Anders is het dweilen met de kraan open.

Antwoord

Uit de evaluatie van het Schipholconvenant blijkt dat het aantal ganzen in de verschillende zones is toegenomen, ondanks alle inspanningen om de aantallen juist te verkleinen.

Het aantal grauwe standganzen in het westen en midden van Nederland blijft te groot, waardoor influx naar de 0-10 km veiligheidszone rondom Schiphol niet alleen kan worden voorkomen door intensieve maatregelen in de 10-20 km zone. Om de influx naar de veiligheidszone daadwerkelijk te verminderen, is sterke populatiereductie in alle omliggende provincies (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland) noodzakelijk. Dit noemen we de 10+ km zone. Om die reductie te bereiken moet de inzet worden vergroot en effectiever worden ingezet. Daarnaast is een duidelijkere sturing en facilitering van de uitvoering nodig door de convenantpartners. In het Ganzenplan staat beschreven hoe dat kan worden bereikt.

De maatregelen uit het faunabeheerplan zijn aanvullend op de sturing die verschillende overheden moeten geven aan de inrichting en het grondgebruik in de veiligheidszone. Een voor ganzen onaantrekkelijke inrichting en grondgebruik geven de beste garantie op het voorkomen van vogelaanvaringen.

Hoewel de 10 km+ zone in B8 is opgenomen, bleek deze in het maatregelenpakket (deel A) te zijn weggevalen is. Dit is hersteld.

Het voorstel van de FBE voorstel van de FBE om gebieden als Waterland en de Zaanstreek aan te wijzen als rust gebieden is natuurlijk onvoorstelbaar. Deze gebieden liggen precies in de en tegen de 20 km zone voor de landingsbanen van Schiphol. Ik als verkeersvlieger wil deze gebieden juist zo ver mogelijk van Schiphol hebben. Ik hoef u hopenlijk niet uit te leggen waarom. Heeft u wel eens een vogel tijdens de vlucht tegen het vliegtuig gehad? Ik wel en meerdere malen zelfs. Mocht u hierover uitleg willen hebben dan kunt u gerust contact met mij opnemen.

Antwoord

Deze alinea geeft slechts een voorbeeld van hoe de theorie van verjagen met opvanggebieden er in de praktijk uit zou kunnen zien als een polder overwegend bestaat uit (blijvend)grasland. Het is aan de grondgebruikers in een gebied om te bepalen of dit meerwaarde heeft voor hun situatie. De plaatsnamen zijn verwijderd uit de tekst, om verwarring daarover te voorkomen.

Het voorstel om meer geld en middelen aan de FBE te geven is een onzalig plan. Op dit moment heeft de FBE een bepaalde machtspositie die niet door iedereen gedragen wordt die te maken heeft met jacht en natuurbeheer. Daarnaast is het plan om een tiental beroeps jagers in te zetten in Noord Holland waanzin. Al zullen deze jagers 24 uur per dag ingezet worden, dan zal dit weinig effect sorteren. Deze jagers hebben geen idee van de velden waarin beheerd wordt en de uren die zij erin steken wegen niet op tegen de vele uren meer die de vrijwillige jagers erin steken. U kunt beter een redelijke vergoeding aan de jagers geven.

Antwoord

Een faunabeheerplan omvat geen financiële afspraken. Deze kunnen wel tot stand komen bij de afspraken die voortkomen uit 'Iedereen draagt bij' (A5.2).

Daarnaast sluit ik mij aan bij onderstaand bezwaar

Antwoord

Zie reactie 8.

D4.12 Reactie 21

Beste XXX,

XXX en XXX hebben met belangstelling kennisgenomen van het concept-Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen. Dit conceptplan geeft ons aanleiding tot het kenbaar maken van de volgende reactie.

We willen als eerste onze waardering uitspreken voor het opstellen van een Ganzenplan voor vijf provincies. Een mooie start en basis voor het aanhaken van meer provincies, mogelijk uitmondend in uiteindelijk een landelijk dekkend Ganzenplan. Ganzen houden zich niet aan provinciegrenzen waardoor interprovinciale, en zo nodig landelijke, afstemming en coördinatie van het beheer van groot belang is. In ieder geval is het onze wens dat, met het oog op dit grotere plaatje, de vijf initiatief nemende faunabeheereenheden de gelederen gesloten houden en zo nodig bereid zijn over hun schaduw heen te stappen om tot eenduidig (uitvoerings)beleid te komen. Eveneens willen we jullie bedanken voor de transparante wijze waarop het Interprovinciale Faunabeheerplan Ganzen tot stand is gekomen. Ook de organisatie van de Landbouwtafels, waar we op een prettige wijze van gedachten hebben gewisseld over de opzet en uitvoering van het Ganzenplan, is door ons zeer gewaardeerd.

Desalniettemin hebben we nog verschillende vragen en/of opmerkingen over het conceptplan die we aan jullie willen voorleggen:

Doelstelling In het plan zijn Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) opgenomen om te bepalen of de doelstelling wordt gehaald. Met betrekking tot de KPI voor landbouwschade hebben de provincies de maatschappelijk geaccepteerde schade vastgesteld. Voor de grauwe gans is dit de getaxeerde schade in het referentiejaar 2005. Voor de brandgans geldt het schadeniveau in 2009 (Zuid-Holland) en in 2011 (andere provincies) als referentie. Deze doelen zijn een nobel streven, maar de vraag is of ze daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden. Het antwoord op die vraag wordt feitelijk al op pagina 19 gegeven: op basis van de Gunstige Referentie Populatie (GRP), als waarborg van de Staat van Instandhouding (SVI), is het niet waarschijnlijk dat de aangegeven doelen voor de grauwe gans en brandgans gerealiseerd gaan worden. Als dat op voorhand bekend is lijkt het ons verstandig om, zoals ook in de aanbevelingen is opgenomen, een inflatiecorrectie op de doelen uit te voeren. Maar wel op basis van een objectief bepaalde GRP!

Streef bijvoorbeeld naar een dalende tendens van de julitellingen en/of de schade-uitkeringen bij BIJ12. Het opnemen van een niet-realistisch doel legt namelijk een druk op het maatregelenpakket. De kans bestaat in dat geval dat het maatregelenpakket als bewezen niet effectief wordt beschouwd.

Antwoord

Mede op basis van deze reactie zullen de teksten worden nagelopen. Duidelijk moet zijn dat de Faunabeheereenheden en iedereen die betrokken is bij de uitvoering een bijdrage leveren aan het bereiken van de doelen die door de overheden zijn opgesteld. Dit kan worden gedaan door het inzetten van weren, verjagen en indien nodig het doden van ganzen. Met nadruk een bijdrage, omdat er nog vele andere factoren van invloed zijn op het bereiken van het niveau van maatschappelijk geaccepteerde schade. Bijvoorbeeld de landschapskenmerken van Nederland, het overheidsbeleid en hoe de gronden worden gebruikt hebben consequenties voor het aantal wilde dieren dat hier in soort en aantal aanwezig is. De overheid stelt doelen zoals welke schade maatschappelijk geaccepteerd is, welke natuurdoelen worden nagestreefd en welke norm wordt gehanteerd voor vliegveiligheid. Om deze doelen te behalen kan de overheid haar beleid aanpassen, bijvoorbeeld door te sturen op landschappelijke inrichting van (gevoelige) gebieden en

door het toekennen van tegemoetkomingen in ganzenschade aan grondgebruikers. Daarnaast kunnen grondeigenaren/grondgebruikers bepalen hoe zij gronden gebruiken om bij te dragen aan deze doelen.

Mede op basis van deze reactie zal in het Ganzenplan een nadere toelichting worden gegeven op de rol en de bijdrage die een Faunabeheereenheid kan leveren aan het voorkomen van maatschappelijke schade en het bevorderen van de veiligheid, binnen haar wettelijke rol en taken.

Maatregelenpakket In de hoofdstukken over het maatregelenpakket en de vergunningplichtige activiteiten ontbreekt naar onze mening de wijze waarop het (populatie)beheer concreet uitgevoerd gaat worden. De hoofdstukken zijn vooral beschrijvend van karakter. De intentie is prima maar we willen graag meer inzicht hebben in de stap naar de (organisatie van de) uitvoering. De beheermaatregelen zoals die in de tabellen 1 tot en met 4 zijn opgenomen geven slechts aan wat mogelijk is, maar bieden naar onze mening onvoldoende inzicht in de wijze waarop de uitvoering uiteindelijk gestalte wordt gegeven.

Wij doelen in dit kader vooral op:

Op pagina 27 wordt aangegeven dat de uitvoering van het plan centraal aangestuurd moet worden via een professionele organisatie. Daar zijn wij het volledig mee eens, maar de wijze waarop dit moet worden ingevuld is niet uitgewerkt.

Antwoord

Bij effectieve schadebestrijding en populatiereductie zijn veel partijen betrokken die ieder hun eigen verantwoordelijkheid hebben. De rollen voor de uitvoering zijn besproken aan de belangentafels Jacht, Landbouw en Terreinbeherende organisaties en Particulier grondbezit. In hoofdstuk A5 is beschreven hoe – mede op basis van die belangentafels – de verschillende partijen de samenwerking kunnen vormgeven. Het faunabeheerplan biedt daarvoor een raamwerk, dat ruimte biedt voor maatwerk per Faunabeheereenheid en zo nodig per regio.

Daar waar nodig zal de vrijwillige inzet kunnen worden aangevuld met beroepsmatige inzet. Dit kan betrekking hebben op coördinatie, kennisoverdracht of uitvoering van het beheer.

Of aanvullende inzet nodig is zal blijken uit de gesprekken die met de partijen uit een regio zullen worden gevoerd. Uit die gesprekken zal duidelijk worden welke problemen er zijn en welke oplossingen beschikbaar zijn. De gebiedspartners die de schade of risico's hebben zijn daarin leidend. Ook zal worden gekeken wat eenieder kan en wil bijdragen.

Op pagina 28 wordt voorgesteld om WBE's te ondersteunen bij de uitvoering van hun coördinerende taak inclusief een gebiedsgerichte en jachtveld-overstijgende aanpak. De noodzaak daarvoor is eerder op pagina 24 aangegeven en is cruciaal om tot een succesvolle uitvoering van het plan te komen. Het is verstandig om aan te geven hoe deze ondersteuning van de WBE's wordt ingevuld.

Antwoord

Zie antwoord hiervoor.

We missen in het plan de inzet van gecoördineerd populatiebeheer. Er wordt bij de uiteenzetting van het maatregelenpakket weliswaar gesproken over gecoördineerde verjaging maar deze methode is vooral geënt op inzet van verjaging, al dan niet gecombineerd met ondersteunend afschot. Het gecoördineerd populatiebeheer is naar onze mening een beheermaatregel die in het

maatregelen-pakket opgenomen moet worden. Een belangrijke reden hiervoor wordt op pagina 23 van het plan genoemd: de vergunningsruimte wordt niet volledig benut. Om verschillende redenen kunnen en willen de schadebestrijders deze vergunningsruimte niet invullen. Om in deze lacune te voorzien is waar nodig de inzet van gecoördineerde teams van essentieel belang. Zowel in de natuur- als de agrarische gebieden. Pilots met de inzet van gecoördineerd beheer in de provincie Noord-Holland hebben inmiddels bewezen dat deze methode werkt.

Antwoord

De term 'gecoördineerd' zal toegevoegd worden aan de tekst van het Ganzenplan.

Voor het draagvlak voor gecoördineerd beheer, zowel in de natuurgebieden als desgewenst in het agrarisch gebied, is het van belang dat de communicatie naar de WBE's en de Jagers goed wordt ingevuld. En dat waar mogelijk bij de uitvoering van het gecoördineerde beheer gebruik wordt gemaakt van jagers uit de WBE in het gebied waarin wordt opgetreden. Op deze wijze wordt niet alleen gewerkt aan draagvlak maar is ook de gebiedskennis geborgd.

Antwoord

In alle provincies geldt de randvoorwaarde dat er tussen partijen onderling goed wordt gecommuniceerd. In het geval van gecoördineerd verjagen of gecoördineerde populatiereductie vraagt dit meer en intensievere regie dan bij schadebestrijding. Bij voorkeur wordt inderdaad gewerkt met lokale mensen die onder andere voldoende (gebieds)kennis hebben.

De schadebestrijding van ganzen moet in de daarvoor beschikbare periode van het jaar worden gemaximaliseerd. Alleen op deze wijze kan de beoogde en noodzakelijke populatiereductie worden gerealiseerd. In combinatie met het voorstel voor ondersteuning van de WBE's (bullet 2) pleiten wij voor een jaarlijks per WBE af te spreken resultaatverplichting voor het aantal te doden ganzen. Op deze wijze is het voor zowel de grondgebruikers als de schadebestrijders duidelijk wat de gewenste inzet is en kunnen de WBE's, op basis van de wettelijke bevoegdheid, met de aangesloten leden afspraken maken over de uitvoering van het beheer. Als blijkt dat een WBE de gewenste resultaatverplichting niet kan realiseren dan wordt gecoördineerd beheer ingezet om de afgesproken doelstelling alsnog te bereiken. Het verzoek is om deze optie in het plan uit te werken.

Antwoord

Het is niet mogelijk Wildbeheereenheden een resultaatverplichting op te leggen. Wel wordt ingezet op het versterken van de Wildbeheereenheden en de samenwerking in een gebied. Zie eerder antwoord op reactie 'maatregelenpakket'.

Gunstige Referentie Populatie (GRP)

In AEWA-verband zijn GRP's bepaald om de Staat van Instandhouding van de ganzen te kunnen garanderen. Door SOVON is de internationale GRP vertaald in een nationaal GRP waarna een omrekening naar provinciale GRP's voor grauwe ganzen en brandganzen heeft plaatsgevonden. Bij de verdeling van de nationale GRP over de provincies is uitgegaan van de actuele verdeling van de populatie-aantallen in de verschillende provincies op basis van de julitellingen. Met deze berekenings-methodiek kunnen wij om twee redenen niet instemmen:

De huidige populatieomvang in een provincie is geen maatstaf om een GRP te bepalen. Op deze wijze zullen de grootste schadeprovincies dat altijd blijven omdat een hoge GRP de uitvoering van populatiebeheer gaat beperken. Het uitgangspunt voor het bepalen van een provinciale GRP zou de draagkracht van de natuur- en rustgebieden moeten zijn. Op basis van die maatstaf kan (populatie)beheer verantwoord worden ingezet t.b.v. een acceptabele maatschappelijke schade op provinciaal niveau.

Antwoord

De actuele verdeling van de populatieaantallen van de ganzen geeft een goede weergave van de draagkracht van elke provincie. Provincies die op dit moment hoge aantallen ganzen hebben, hebben ook automatisch een hogere draagkracht. Op deze manier wordt er al rekening gehouden met de draagkracht van de provincies.

De jultellingen zijn niet representatief voor het bepalen van de populatieomvang in een provincie. Op pagina 148 wordt dit bevestigd. Aangegeven wordt dat de omvang van de populatie bij jultellingen wordt overschat als gevolg van onder meer rui-trek en uitwisseling vanuit (buur)provincies en zelfs andere landen. Het betekent dat de jultellingen op zijn minst ontdaan moeten worden van deze 'ruis' voordat ze als input gebruikt kunnen worden voor het bepalen van een provinciale GRP.

Antwoord

De juli-telling is de best beschikbare methode om de populatieomvang van een provincie te bepalen. De juli-tellingen worden ook door AEWA gebruikt in hun populatieberekeningen.

Er zijn indicaties dat de juli-telling een overschatting is, of dit echt het geval is moet nog blijken. Er wordt daarom continu gekeken naar een verbetering van de juli-telling. Wanneer de overschatting komt doordat er in of na de ruiperiode uit andere provincies ganzen bijkomen, dan zal er in die provincies een onderschatting zijn. Op landelijk niveau komt het aantal dan nog steeds uit. Daarnaast gaat het nog steeds om standganzen en die dragen bij aan de zomerschade van de provincie waarin zij geteld zijn. Zoals ook beschreven in B6.4, lijkt de uitwisseling met andere landen in de laatste jaren kleiner te zijn geworden. Om dit verder te verduidelijken is bij de tekst waar hieraan gerefereerd wordt toegevoegd dat uitwisseling met andere landen in mindere mate speelt.

Monitoring

Het monitoren van vooral de gewasschade en de schade in de natuurgebieden is van groot belang om tekunnen bepalen of de doelstellingen van het Ganzenplan gehaald (kunnen) worden. De monitoring van de landbouwschade is met behulp van de data van BIJ12 goed in beeld. We maken ons zorgen over het bepalen van de schade in de natuurgebieden. Ook die schade is groot. Het is verstandig om deze schade ook bij de monitoring van het totaal aan maatschappelijke schade te betrekken. Het streven dat de ganzen geen belemmering zijn voor het behalen van de natuurdoelen is onvoldoende concreet. Het hanteren van een bovengrens van de aantallen ganzen in een natuurgebied, gerelateerd aan de in dat gebied te behalen doelen, is wat ons betreft wel een goede maatstaf. Het verzoek is om op basis van deze maatstaf een monitorings-doelstelling voor de natuurschade uit te werken.

Antwoord

De monitoring van de gebiedsdoelen is op orde. Uiteraard is de monitoring van schade en inzet - net als het tellen van dieren - altijd in ontwikkeling. Dit geldt ook voor de monitoring in natuurgebieden.

Het behalen van doelen is van meer factoren afhankelijk dan van het aantal ganzen. Het is daardoor niet mogelijk om in daarin een grens te hanteren.

Onderdeel van de monitoring is ook het verlagen van de 'crippling rate'. Wij onderschrijven dat. Het verlagen van crippling is ook van wezenlijk belang voor het draagvlak voor populatiebeheer. Naar onze mening zou het in dat kader goed zijn om, in samenspraak met de provincies, de provinciale beleidsregels aan te passen op die onderdelen die crippling momenteel bevorderen (bijvoorbeeld het opheffen van een verbod op het gebruik van lokmiddelen).

Antwoord

De aan te vragen middelen zoals lokmiddelen en akoestisch geluid zijn terug te vinden in deel C bijlage 13. Het gebruik van lokmiddelen vergroot de effectiviteit van de uitvoering bij het reduceren van populaties en is belangrijk bij het voorkomen van aangeschoten ganzen (cripling). Mede op basis van de reacties zal in deel A beter de verbinding tussen deel A deel C worden gemaakt.

(Gecoördineerde) verjaging

Voor een effectieve uitvoering van (gecoördineerde) verjaging wordt voorgesteld om ganzen te verjagen van percelen met kwetsbare gewassen naar percelen met blijvend grasland die in dat geval als opvang-/ rustgebied fungeren. Aansluitend wordt aangegeven dat er voor grote aaneengesloten regio's waar vooral blijvend grasland is, en grote aantallen ganzen in de omgeving voorkomen, een grote dichtheid aangezaten moet worden geaccepteerd. Als voorbeeld van deze grote aaneengesloten gebieden met blijvend grasland worden regio's/provincies genoemd waardoor in deze gebieden veel onrust is ontstaan. We hebben daarover al contact gehad en de toezegging is gedaan deze fictieve voorbeelden uit de tekst van het plan te verwijderen. Daarvoor onze dank.

Antwoord

Deze alinea geeft slechts een voorbeeld van hoe de theorie van verjagen met opvanggebieden er in de praktijk uit zou kunnen zien als een polder overwegend bestaat uit (blijvend)grasland. Het is aan de grondgebruikers in een gebied om te bepalen of dit meerwaarde heeft voor hun situatie. De plaatsnamen zijn verwijderd uit de tekst, om verwarring daarover te voorkomen.

Los van deze fictieve voorstellen kunnen wij echter onder geen voorwaarde instemmen met het accepteren van een grote dichtheid van ganzen in gebieden met blijvend grasland. Voor een uitbreiding van het aantal en het vergroten van de omvang van bestaande rustgebieden is volstrekt geen draagvlak. Het is van belang om de omvang van de ganzenpopulatie, en daaraan gekoppeld de grote schade aan landbouwgewassen, te reduceren en niet een discussie te starten over nieuwe/uitbreiding van rustgebieden. Dit laatste ongeacht het feit dat verjaging leidt tot een hoger energieverbruik bij ganzen. In de huidige context is voor extra rustgebieden gewoonweg geen draagvlak.

Antwoord

Het faunabeheerplan bevat geen maatregelen voor het aanwijzen van opvanggebieden. Deze maatregel is een keuze van de grondgebruikers zelf en/of een bevoegdheid van de overheden. Het zijn beleidskeuzes waar de Faunabeheereenheid geen invloed op heeft. Partners in een gebied kunnen evenwel hun voordeel doen met voorbeelden die worden genoemd. Eenzelfde geldt voor teeltkeuzes en landschapsinrichting.

In de context van het voorgaande staat in het plan ook aangegeven dat ondernemers die ganzen opvangen 'voldoende' gecompenseerd moeten worden. Hoewel dit waarschijnlijk niet bewust zo is geïdentificeerd, verzoeken wij wel om 'voldoende' te vervangen door 'een volledige marktconforme vergoeding in combinatie met een opvangpremie'.

Antwoord

Wat voldoende is kan op verschillende manieren ingevuld worden. Het faunabeheerplan is niet de plek om dit te specificeren; een faunabeheerplan omvat geen financiële afspraken. De zin is verwijderd uit het Ganzenplan om onduidelijkheden te voorkomen.

Jacht en schadebestrijding

Wij zijn bijzonder content met de wijze waarop in het plan wordt ingegaan op de rol van de grondgebruiker in relatie tot schadebestrijding. Dat deze rol – zoals u op pagina 267 terecht aangeeft – ‘onderbelicht en voor verbetering vatbaar is’ wordt door ons volledig onderschreven. Vanuit x zijn wijal geruime tijd bezig om de grondgebruikers te wijzen op het verschil tussen jacht en schadebestrijding en vooral ook op hun rechten en plichten bij het organiseren van de schadebestrijding. In de praktijk blijkt het toch bijzonder lastig om deze boodschap te laten landen. Om die reden zouden we het op prijs stellen als vanuit de uitvoeringsorganisatie van het Ganzenplan op dit onderdeel ondersteuning geboden kan worden. Met name ook op het gebied van communicatie. Aanvullend is het verzoek om inhoudelijke en juridische ondersteuning bij het opstellen van een jachthuurovereenkomst. Daarbij gaat het vooral om het toetsen van een reeds beschikbaar concept op de genoemde onderdelen.

Antwoord

Dit komt exact overeen met de samenwerking die wordt nagestreefd in dit faunabeheerplan. De problematiek is zo groot en veelzijdig dat een nauwe en intensieve samenwerking tussen verschillende betrokken partijen noodzakelijk is. Niet alleen financieel maar ook in de communicatie en het delen van kennis en ervaring als het gaat om het vertalen van doelen in goede afspraken.

Schadetegemoetkoming

Op pagina 45 wordt aangegeven dat ‘de huidige regeling voor schadetegemoetkoming met de daaraan gestelde inspanningsvereisten de ondernemer niet stimuleert om meer gewasbeschermende maatregelen te nemen of voor andere teelten te kiezen’. Het verzoek is om de gehele passage over de schadetegemoetkoming te verwijderen. Het is namelijk enerzijds een diskwalificatie van de inzet van ondernemers om gewasschade te voorkomen en anderzijds gaat een faunabeheereenheid niet over (de voorwaarden voor) een tegemoetkoming. Het schrappen van deze passage zal veel ruis over de voorwaarden en hoogte van een tegemoetkoming voorkomen. Desondanks is het goed om te weten dat het merendeel van de ondernemers veel tijd (verjagen) en geld (preventieve middelen) investeert om de gewassen te beschermen. Ook zijn er bedrijven met faunacoördinatoren in dienst om gewasschade zoveel als mogelijk te voorkomen. Met deze investering in tijd en middelen, die niet voor een tegemoetkoming in aanmerking komen, wordt door ondernemers al veel meer gedaan dan nodig is voor het ontvangen van een tegemoetkoming.

Antwoord

Het hoofdstuk aanbevelingen maakt geen onderdeel meer uit van het Ganzenplan. De aanbevelingen zullen op een andere manier naar de provincie worden overgebracht. Deze reactie wordt hierbij betrokken.

Brandganzen

Wij constateren dat de trekvogelpopulatie brandganzen wel degelijk schade toebrengt aan gras en akkerbouwgewassen. Om die reden onderschrijft LTO de noodzaak om het provinciale beleid voor brandganzen te evalueren. Als uit deze evaluatie blijkt, en dat is onze verwachting, dat schadebestrijding van brandganzen ook in de winterperiode moet plaatsvinden dan is ons verzoek aan de faunabeheer-eenheden om het faunabeheerplan hierop aan te passen.

Antwoord

Als uit de evaluatie voldoende informatie komt die voldoet aan de eisen uit de Omgevingswet en de omgevingsverordening van de provincie dan kan het Faunabeheerplan inderdaad aangepast worden.

Inhoudelijk: de trekkende brandganzen vertrekken pas in het voorjaar (april-mei) naar hun broedgebieden. Door dit late vertrek veroorzaken ze vooral schade aan de eerste snede grasland en lokaal aan flora en fauna. Het doden van deze trekkende brandganzen is juridisch mogelijk maar vereist wel internationale afstemming om te voorkomen dat de populatie onder de afgesproken grenswaarde komt waarbij de gunstige Staat van Instandhouding kan worden gegarandeerd. Het grootste knelpunt is dat geen onderscheid gemaakt kan worden tussen de standganzen en trekganzen en dat op dit moment de populatie standganzen van de brandgans rond deze ondergrens schommelt, en daarom niet verder mag worden gereduceerd.

Wij zijn altijd bereid om deze reactie mondeling toe te lichten.

D4.13 Reactie 22

Beste XXX,

XXX en XXX hebben met belangstelling kennisgenomen van het concept-Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen. In aanvulling op de gezamenlijke reactie van XXX en XXX, die als bijlage bij deze reactie is gevoegd (zie reactie 17), willen wij de volgende reactie met jullie delen.

Grondgebruik

In de inleiding van het plan wordt onder meer de 'opkomst van de intensieve landbouw' genoemd als één van de redenen dat de ganzenpopulatie is toegenomen. Het verzoek is om deze subjectieve kwalificatie van de sector te wijzigen. De agrarische sector is namelijk van oudsher een belangrijk onderdeel van het landelijk gebied. Weliswaar heeft de sector zich aangepast aan de gewijzigde (economische) omstandigheden maar dat is in het verleden ook altijd het geval geweest. Naar onze mening zijn niet de gewijzigde omstandigheden van de agrarische bedrijfsvoering bepalend geweest voor de groei van de ganzenpopulatie maar veel meer de gewijzigde wet- en regelgeving (van Jachtwet naar Omgevingswet) en de focus op het natuurbeleid. Het is gewenst om de laatstgenoemde aspecten in de inleiding te benoemen.

Antwoord

De inleiding is hierop nagelezen. Er zijn grofweg drie factoren die ervoor hebben gezorgd dat het goed gaat met ganzen in Nederland. Naast herintroductie, specifieke beschermingsmaatregelen is dit ook het door de jaren heen verbeterde voedselaanbod door de verhoging van de opbrengst per hectare grond. Inmiddels is niet meer het aantal broedgelegenheden beperkend, maar de beschikbaarheid van voedsel. Het aantal ganzen is namelijk beduidend groter dan het aantal broedplaatsen. Daarmee is het geen subjectieve kwalificatie te noemen. Wel is de tekst op basis van deze reactie verduidelijkt.

Coalitieakkoord

Op pagina 75 van het Ganzenplan is aangegeven dat in het coalitieakkoord 'Verbindend vooruit' van de provincie Noord-Holland een actieplan is aangekondigd met als doel om de ganzenpopulatie te verkleinen. Als bouwstenen voor dat actieplan worden elementen aangedragen die onderdeel uitmaken van het maatregelenpakket in het Ganzenplan maar daar ook aanvullend op kunnen zijn. Het verzoek is om bij de uitwerking van het Ganzenplan ruimte op te nemen voor de implementatie van het provinciale actieplan. Met name ook voor die onderdelen die aanvullend zijn aan het in het Ganzenplan opgenomen maatregelenpakket. Dit laatste geldt ook voor eventuele aanvullende opties die uit de aangekondigde brede evaluatie in 2026 kunnen komen.

Antwoord

De provincie Noord-Holland heeft aangegeven het proces van het tot stand komen van dit faunabeheerplan Ganzen te gebruiken voor het maken van het actieplan. Als uit het proces van het actieplan nieuwe inzichten of mogelijkheden volgen op basis waarvan het faunabeheerplan kan worden herzien conform de Omgevingswet, dan is dit mogelijk.

Schadebestrijding

Voor het goed kunnen uitvoeren van schadebestrijding is het van belang dat de verplichting van een aaneengesloten oppervlakte van 40 ha vervalt. Schadebestrijding moet ook kunnen plaatsvinden op (losse) percelen met een kleinere omvang dan 40 ha, vooral wanneer sprake is van de teelt van bijvoorbeeld kwetsbare gewassen. Het hanteren van deze maatvoering voor een jachtveld staat uiteraard niet ter discussie. Maar schadebestrijding moet los van de voorwaarde van 40 ha ingevuld kunnen worden.

Antwoord

Voor effectieve populatiereductie kan het voorkomen dat er ook uitvoering (afschot) moet plaatsvinden op terreinen die niet voldoen aan deze 40-hectare eis. Daar waar dit een belemmering vormt, kunnen Faunabeheereenheden of grondgebruikers in overleg met de Omgevingsdienst een aanvraag doen om hiervan af te wijken. In de huidige situatie wordt per geval beoordeeld of de veiligheid in voldoende mate geborgd kan worden. Op basis van deze toetsing wordt dan een vergunning verleend, zo nodig onder voorwaarden. Het is nog niet mogelijk om een generieke aanvraag te doen omdat het aan informatie ontbreekt om de veiligheid te borgen voor zowel de schadebestrijder als de omgeving. De Faunabeheereenheid Noord-Holland gaat onderzoeken of en onder welke voorwaarden in de toekomst wel een generieke regeling kan worden getroffen voor het afwijken van de 40 ha. eis.

Ganzen accepteren

Op pagina 230 worden de Zaanstreek en Waterland genoemd als regio's waar ganzen opgevangen kunnen worden om andere gebieden, met bijvoorbeeld meer kwetsbare gewassen, te ontlasten. We willen nogmaals aangeven dat deze optie voor ons een 'no go' is. Het verzoek is om zowel de optie om gebieden aan te wijzen waar een grotere dichtheid van ganzen wordt geaccepteerd als het duiden van de voorbeeld regio's Zaanstreek en Waterland uit het plan te verwijderen. Voor een uitbreiding van het aantal en het vergroten van de omvang van bestaande rustgebieden is volstrekt geen draagvlak.

Antwoord

Deze alinea geeft slechts een voorbeeld van hoe de theorie van verjagen met opvanggebieden er in de praktijk uit zou kunnen zien als een polder overwegend bestaat uit (blijvend)grasland. Het is aan de grondgebruikers in een gebied om te bepalen of dit meerwaarde heeft voor hun situatie. De plaatsnamen zijn verwijderd uit de tekst, om verwarring daarover te voorkomen.

Vliegveiligheid

Momenteel wordt gewerkt aan een nieuw convenant 'Reduceren vogelaanvaringen Schiphol' met als doel om het aantal vogelaanvaringen te stabiliseren/verkleinen. In dit convenant worden een viertal pijlers uitgewerkt: technische maatregelen, populatiebeheer, foerageerregeling en het ruimtelijk spoor. Feitelijk gaat het om het herbevestigen van afspraken die in het eerste convenant in 2012 zijn gemaakt. Vanaf de ondertekening van dit eerste convenant in 2012 werken de ondernemers in de Haarlemmermeer binnen de invloedssfeer van Schiphol mee aan de zogenaamde 'onderwerkregeling' waarbij de graanresten binnen 48 uur na de oogst worden ondergewerkt om de aantrekking van ganzen te voorkomen. Deze onderwerkafspraken zijn op

basis van vrijwilligheid gemaakt. Desondanks nemen ruim 95% van de ondernemers in het 'onderwerkgebied' deel aan de regeling. Voor deze ondernemers is het cruciaal dat de onderwerkregeling op vrijwillige basis is. Het agrarisch grondgebruik in de Haarlemmermeer, met de graanteelt als noodzakelijk rustgewas in het bouwplan, is een bestaand gebruik noodzakelijk voor het behoud van een gezonde bodem en moet als zodanig geborgd worden. Om die reden is in het huidige convenant de volgende bepaling opgenomen: *op eigen gronden van de agrariër kunnen eventuele wijzigingen/beperkingen in grondgebruik/teelten slechts plaatsvinden op basis van vrijwilligheid en met de nadrukkelijke toestemming van de agrariërs*. Het opnemen van deze bepaling in het nieuwe convenant is voor ons dan ook een harde eis. In het Ganzenplan wordt terecht opgemerkt dat de Faunabeheereenheid zich niet gaat mengen in de discussie over landschap en grondgebruik. Ons verzoek is vervolgens wel om in het plan de duidingen naar sturing op grondgebruik te verwijderen.

Antwoord

Het maatregelenpakket zoals beschreven in A5 beschrijft alle mogelijkheden die effectief zijn om schade door ganzen te voorkomen en risico's te beperken. Deze komen voort uit hoofdstuk B9. Het niet benoemen van teeltkeuzen en landschapsinrichting zou het maatregelenpakket onvolledig maken.

Het stringente populatiebeheer in de 10-20 kilometerzone rond Schiphol wordt losgelaten. Voor dit gebied wordt het maatregelenpakket in het Ganzenplan de maatstaf voor het ganzenbeheer. Op voorhand willen we aangeven dat we er niet mee kunnen instemmen als deze 10-20 kilometerzone vervolgens een zoekgebied gaat worden voor nieuwe rustgebieden om het directe Schipholgebied te ontlasten. Zoals eerder aangegeven is voor het aanwijzen van nieuwe rustgebieden geen draagvlak.

Antwoord

Voor kennisgeving aangenomen. Het aanwijzen van opvanggebieden is namelijk een bevoegdheid van de overheid of is een beslissing die een grondgebruiker zelf maakt.

Wij zijn altijd bereid om deze reactie mondeling toe te lichten.

D4.14 Reactie 23

Geachte opstellers,

Het actieve ganzenbeheer aan de rand van x gebeurt al jarenlang door middel van afschot. Vanwege de nabijheid van Schiphol (de 10km zone) en het voorkomen van schade aan landbouwgewassen wordt er het hele jaar gejaagd op ganzen.

Antwoord

Buiten de bebouwde kom van deze gemeente worden in de 10 kilometerzone inderdaad het gehele jaar ganzen verjaagd (indien nodig door middel van ondersteunend afschot), ten behoeve van het bevorderen van de vliegveiligheid. De populatie grauwe ganzen kan volgens het huidige faunabeheerplan het gehele jaar worden gereduceerd in de 0-20 km zone. In het Ganzenplan is deze zone vervangen door een 10+ zone waarbij in de periode februari tot en met september de standvogelpopulatie dient te worden verkleind.

Voor het beperken van landbouwschade zijn de regels anders. In de periode februari tot en met september mag er op alle gewassen beheerd worden (verjagen met ondersteunend afschot en populatiereductie). In de wintermaanden kan er alleen verjaging met ondersteunend afschot worden ingezet op kwetsbare gewassen (niet op grasland. Vaak gaat het dan om akkerbouwgewassen ten behoeve van menselijke consumptie.

Dit geeft veel geluidsoverlast voor de bewoners. Ook doen zich incidenten voor waarbij aangeschoten ganzen in de woonwijk terecht komen.

Antwoord

Afschot kan soms onrust of verstoring van het woongenot van omwonenden veroorzaken. Een geluiddemper zou daarbij kunnen helpen, maar daarvoor geeft Justis doorgaans geen ontheffing, tenzij afschot beroepsmatig wordt ingezet. Bewoners vinden het soms ook niet prettig direct geconfronteerd te worden met het doden van dieren (B11.3). Een bewoner mag van een schadebestrijder verwachten dat gedode ganzen zo snel mogelijk worden weggehaald. Als dit niet gebeurt, kan de bewoner de Omgevingsdienst inschakelen.

Mede uit oogpunt van dierenwelzijn zijn wij van mening dat het ganzenbeheer zoals dat nu gebeurt en de schadebestrijding door middel van jacht niet aanvaardbaar is.

Antwoord

Het voorkomen van schade door ganzen (schadebestrijding) en het verkleinen van ganzenpopulaties (populatiereductie) valt niet onder 'jacht'. Jacht vindt alleen plaats op de vijf soorten die zijn opgenomen op de wildlijst (haas, konijn, fazant, wilde eend en houtduif). Ganzen staan niet op deze lijst. We spreken bij schadebestrijding en populatiereductie daarom van beheren (weren en verjagen vallen daar ook onder).

Afschot ten behoeve van beheer is streng gereguleerd en mag alleen als er een vrijstelling (ondersteunend afschot ten behoeve van schadebestrijding) of vergunning (populatiereductie) is verleend. Aan deze vrijstelling/vergunning zijn verschillende voorwaarden verbonden. De faunabeheereenheid Noord-Holland heeft via de website www.faunaspot.nl een faunakalender gepubliceerd waar eenvoudig per diersoort en vergunning de voorwaarden opgezocht kunnen worden.

Wat betreft dierenwelzijn het volgende:

De mate waarin het doden van een dier als moreel acceptabel wordt gezien, hangt vaak af van de context en de intentie achter de handeling. Als we kijken naar de relevante wetgeving, neemt de wetgever een positie in tussen de meest zichtbare visies op omgang met dieren en de omgang met soorten en natuur. De precieze positie van het wettelijk kader is ergens tussen de uiterste polen in en vertegenwoordigt het evenwicht in de samenleving tussen het brede palet van visies (zie B3.1-B3.3). Dit geeft weer hoe het maatschappelijke denken is gestold. Binnen de wettelijke kaders is er nog wel bewegingsruimte via jurisprudentie, beleidsinterpretatie en keuzes in de uitvoering.

De Omgevingswet kent een zorgplicht voor in het wild levende dieren, zoals ganzen. Dit gaat specifiek over het voorkomen van onnodig lijden en een verbod op dierenmishandeling. Dat is een erkenning van de intrinsieke waarde van het dier. In de praktijk wordt een en ander vertaald in maatwerkregels en in maatregelen voor dierenwelzijn.

In het wild levende ganzen zijn beschermd bij wet (zie hoofdstuk B1) en inbreuk daarop (verstoren, doden of nestbeheer) mag alleen plaatsvinden op basis van specifieke belangen, zoals landbouwschade, natuurschade of vliegveiligheid en alleen met een vergunning onder de Omgevingswet, die goed onderbouwd moet zijn. Aangezien de beschermde status van ganzen het vertrekpunt is, kan nooit alle schade worden voorkomen: er zullen altijd ganzen zijn. Maatschappelijk gezien kan het doden van een groot aantal ganzen toch noodzakelijk geacht worden om landbouwschade of natuurschade te beperken, of vliegveiligheid te bevorderen. Dan weegt de maatschappelijke schade of het maatschappelijke risico zwaarder dan het belang van de individuele ganzen die worden

verstoord of gedood (B3.4). Deze afweging wordt bepaald door overheidsbeleid.

Zowel uit het Ganzenbeheerplan Omgeving Schiphol 2018–2024 bij 'M_aatregelen gericht op het populatiebeheer' _als uit de toelichting bij de Omgevingsverordening 2020 waar het gaat om schadebestrijding blijkt dat de provincie als bevoegd gezag streeft naar het inzetten van een mix van maatregelen. Hierbij is het doel om een effectieve, zo diervriendelijk mogelijke combinatie van maatregelen in te zetten waarbij het doden van ganzen tot een minimum wordt beperkt.

Antwoord

Dit sluit aan bij de uitgangspunten die door de Faunabeheereenheden worden gehanteerd. Eén van deze uitgangspunten is dat elke maatregel die wordt ingezet navolgbaar moet zijn op het aspect dierenwelzijn. Dat wil zeggen dat dieren in hun natuurlijke habitat zo min mogelijk worden verstoord, dat onnodig lijden zoveel mogelijk wordt voorkomen en dat zo min mogelijk dieren worden gedood om de doelen te behalen (A2).

Helaas is dit beleid niet voldoende zichtbaar geworden en is het afschieten vooralsnog niet beperkt.

Antwoord

Populatiereductie is wel degelijk beperkt. In de winterperiode is het namelijk niet meer mogelijk om de populatie grauwe ganzen te reduceren, met uitzondering van de Schiphol zone (0–10 km).

De maatregelen uit het faunabeheerplan zijn aanvullend op de sturing die verschillende (ook lokale) overheden kunnen en moeten geven aan de inrichting en het grondgebruik in de veiligheidszone. Een voor ganzen onaantrekkelijke inrichting en grondgebruik geven de beste garantie op het voorkomen van vogelaanvaringen.

In het overleg met de bewoners en ondergetekende heeft de gedeputeerde Beemsterboer van de provincie beargumenteerd dat gezien de complexe situatie, het afschot van ganzen niet wordt beëindigd in afwachting van een nieuw ganzenbeheerplan. Dit beheerplan zou wellicht meer handvatten bieden voor maatwerk per gebied. Het concept van dit plan is nu verschenen en ik maak gebruik van de uitnodiging om een reactie hierop te geven.

In het conceptplan wordt erkend dat het afschieten niet een structurele oplossing voor het probleem biedt, dit wordt in hoofdstuk A 6.3 als volgt vermeld:

“Aanpassingen in het landschap en teeltkeuze, eventueel aangevuld met intensieve verjaging op geschikte momenten, zijn daarom de beste maatregelen om de omgeving van vliegvelden minder aantrekkelijk te maken voor ganzen en daarmee de risico's voor vliegveiligheid te verlagen. Populatiebeheer is daarop slechts een aanvullende noodzakelijke maatregel.”

Helaas volgt in de tekst daarna de gevolgtrekking dat ruimtelijke aanpassingen veel belangen raken en veel tijd vragen en dat populatiebeheer in de 10km zone daarom een noodzakelijke maatregel blijft.

Het is spijtig te constateren dat in het plan geen concrete aanbevelingen worden gedaan met betrekking tot de ruimtelijke aanpassingen. Ondanks dat het afschieten voor de omwonenden veel overlast met zich meebrengt. En dat er grote aantallen ganzen worden gedood, dit loopt in de tienduizenden per jaar.

Bovendien laat de effectiviteit van deze maatregel te wensen over want er komen alleen maar meer ganzen bij. Ik pleit er daarom sterk voor om meer diervriendelijke methoden in de Haarlemse

stadsrand toe te passen en in het plan voor de gemeente x vooral wél in te zetten op ruimtelijke aanpassingen. Voor de kortere termijn zijn er alternatieve maatregelen beschikbaar zoals verjaging die op verschillende manieren uitgevoerd kan worden.

Ik zie uit naar uw reactie op mijn brief, waarvoor alvast mijn hartelijke dank.

Antwoord

Bij het bevorderen van de vliegveiligheid is het van belang (net zoals bij de andere maatschappelijke opgaven) onderscheid te maken tussen 1) wie bepaalt het doel, 2) wie is verantwoordelijk voor het beleid en 3) wie heeft welke bevoegdheid voor het nemen van maatregelen. We lichten dat graag toe.

o Doelen vliegveiligheid

Overheden stellen doelen. Voor vliegveiligheid is het doel bepaald door het Ministerie van I&W. Zowel internationaal als nationaal wordt ernaar gestreefd dat er in de luchtvaart geen ongevallen gebeuren. Aanvaringen met grote vogels (zoals ganzen) en vogels die in grote groepen vliegen, vormen een veiligheidsrisico.

o Beleid vliegveiligheid

Om de risico's op vogelaanvaringen te beperken wordt onder andere ingezet op vogelreducerende maatregelen in een veiligheidszone op en rondom vliegvelden. Daarbij gaat het om technische middelen, sturing in het ruimtelijk beleid en de inzet op reductie van de vogelpopulaties die het grootste risico vormen voor de vliegveiligheid, zoals ganzen. Voor Schiphol is deze brede inzet specifiek vastgelegd in een Convenant.. Ministerie, provincies en gemeenten streven naar 100% veiligheid en dus geen aanvaringen met de risicovolle vogels (grote vogels en vogels die in grote groepen vliegen).

o Bevoegdheid tot het nemen van maatregelen

In hoofdstuk B9 wordt uitgebreid stilgestaan bij de verschillende vormen van preventieve maatregelen. De teelt van gewassen met een minder aantrekkende werking voor ganzen, minder open landschappen en grote waterpartijen zullen een bijdrage leveren aan verlaging van de risico's voor vliegveiligheid en tegelijkertijd aan het beperken van de landbouwschade. Deze maatregelen zijn echter een keuze van grondeigenaren, grondgebruikers en/of een bevoegdheid van de overheden. Zo kan het Ministerie van I&W een aanwijzingsbesluit nemen en kan de provincie via haar Omgevingsverordening bepalen hoe de gronden gebruikt kunnen worden. Ditzelfde geldt voor gemeenten. Een gemeente kan via haar Omgevingsvisie en daarmee samenhangend haar Omgevingsplannen een bijdrage leveren aan het minder aantrekkelijk maken van de 0-10 km zone rondom Schiphol door beperkingen op te leggen voor het gebruik van gronden. Een Faunabeheereenheid heeft deze bevoegdheid niet.

Naar aanleiding van de evaluatie van het Convenant 'Reduceren vogelaanvaringen Schiphol' en inbreng van de Faunabeheereenheden hebben overheden afgesproken om via het NOVEX-programma steviger invulling te geven aan het ruimtelijk spoor. NOVEX is het programma waarin overheden samenwerken rond specifieke vraagstukken bij de inrichting van Nederland. Ook de gemeente kan via dit spoor bijdragen aan het bevorderen van vliegveiligheid. De convenantpartners hebben aangegeven dat zij op korte termijn beperkt invulling kunnen geven aan de vereiste ruimtelijke inpassing om de veiligheidszone onaantrekkelijk te maken voor ganzen. Aan de Faunabeheereenheden Flevoland, Noord-Holland, Utrecht, Zeeland en Zuid-Holland is daarom gevraagd welke aanvullende

beheermaatregelen kunnen worden genomen om een bijdrage te leveren aan het doel (100% veiligheid). De Faunabeheereenheden hebben dit onderzocht en verwoord in het Ganzenplan. Faunabeheereenheden hebben namelijk de wettelijke taak om een faunabeheerplan vast te stellen. Provincies hebben de wettelijke taak om dit goed te keuren.

Een faunabeheerplan maakt het mogelijk om een vergunning (opdracht) te verstrekken voor het doden van dieren ter bevordering van de vliegveiligheid door middel van ondersteunend afschot en/of door verminderen van het aantal ganzen door middel van populatiereductie. Het is aan de provincie om deze vergunning (opdracht) te verstrekken. De aanbeveling om vooral in te zetten op de ruimtelijke aanpassingen wordt van harte gesteund door de Faunabeheereenheden. Omdat de Faunabeheereenheden hier geen bevoegdheid toe hebben, zal deze aanbeveling worden overgebracht aan de provincies, gemeenten en het Ministerie van I&W.

De aanbeveling om op de korte termijn vooral in te zetten op verjaging maakt het Ganzenplan inderdaad mogelijk. Om dit effectief te kunnen doen, is vaak ondersteunend afschot noodzakelijk. Het is aan de overheden om de daadwerkelijke uitvoering ter hand te nemen of daarvoor anderen in te schakelen. Vooralsnog gebeurt dit met schadebestrijders (jagers) die dit vrijwillig doen. De Faunabeheereenheden kunnen binnen haar rol en taak en afhankelijk van de verantwoordelijkheden in opdracht van die overheid deze uitvoering op onderdelen faciliteren. Op dit moment bestaat deze verantwoordelijkheid uit het zorgdragen voor een systeem waarin schadebestrijders de gedode dieren naar aantal en soort moeten registreren, het rapporteren daarover en het uitvoeren van ruivangsten.

D4.15 Reactie 24

Goedemorgen,

Iedereen is druk met het ganzenplan.

Belangrijk punt is , afzet ganzen. Dit zou door provincie noordholland gefaciliteert moeten worden.

We schieten steeds minder ganzen omdat we ze niet kwijt kunnen.

Antwoord

De faunabeheereenheden zullen in samenwerking met de provincies, agrarische sector en terreinbeherende organisaties zorgen dat er voorzieningen beschikbaar komen waar schadebestrijders (jagers) gedode ganzen kunnen afleveren, voor zover alternatieve verwerkingsmethoden ontbreken (zie hoofdstuk A5 in samenhang met B13).

De jacht op de ganzen zou verruimd moeten worden, langere periode.

Antwoord

Een langere periode is niet mogelijk omdat niet aangetoond kan worden dat hiermee de schade aan gewassen voldoende wordt verlaagd. Dit is anders in de 0-10 km zone van Schiphol. Hier is wel jaarrond schadebestrijding mogelijk ter bevordering van de vliegveiligheid.

Echter wij zijn als jager, vrijwilliger, tussen de agrariërs met schade en provincie. Hier moeten wij tussenuit.

Antwoord

Een grondgebruiker is verantwoordelijk voor het voorkomen van schade aan zijn gewassen. Hiervoor kan de grondgebruiker de hulp inschakelen van een schadebestrijder (jager).

Faunabeheereenheden hebben geen taak bij het bepalen van de regels rondom schadetelemoetkomsten. Dit valt onder de bevoegdheden van de provincies.

Dit zijn voor ons als x enkele belangrijke punten.

Vriendelijke groeten XXX

D4.16 Reactie 25

Beste

Bij het ganzenplan zijn 5 provincie's betrokken dacht ik? Hoe komt het dat Brabant hier niet in mee doet, weten jullie dat? Zouden jullie me dat uit kunnen leggen?

In Brabant zijn de afgelopen jaren de schades die door de gans gemaakt worden zoveel toegenomen. Ik zie uit naar het antwoord van jullie.

Antwoord

Het op detailniveau delen en afstemmen van feiten, kennis en beleid tussen provincies is een enorme opgave, daar zijn heel veel mensen bij betrokken. Bovendien is er gekozen voor een proces waarbij iedere belanghebbende in elke stap van het proces op het Ganzenplan kon reageren. Daarmee werd beoogd zoveel mogelijk waardevolle informatie op te halen, en zoveel mogelijk de verschillende belangen te dienen.

Deze manier van werken, interprovinciaal en met zo'n groot aantal samenwerkingspartners, is nooit eerder gedaan bij het opstellen van een faunabeheerplan. Daarom is ervoor gekozen om eerst met een beperkt aantal provincies ervaring op te doen. In die zin kan het Ganzenplan als proef worden gezien. Het is nu duidelijker welke inspanning zo'n samenwerking vergt en hoe deze samenwerking kan worden vormgegeven. Het zou goed zijn als in de toekomst vaker en breder op deze manier aan faunabeheerplannen wordt samengewerkt.

D4.17 Reactie 26

Mijn voorstel is dat u zich met het Ganzenplan richt op de werkelijke crisis in dit land verlies aan biodiversiteit en niet richt op dit soort details. Dat leidt af van de essentie, maar misschien is dat de bedoeling. Een tijd lang heb ik meegelezen met de concepten van het Ganzenplan, maar ben er om voorgaande reden mee gestopt.

Er is een biodiversiteitscrisis in Nederland mede door het volgende. Ik lees op internet dat ongeveer 25% van het land gebruikt wordt voor de productie van koeienvoer in de vorm van maisakkers, grasakker, permanent grasland enz. De biodiversiteit op ongeveer 25% van dit land is vrijwel nul. Ook zijn er neveneffecten op de natuur zoals grondwateronttrekking, peilverlaging, uitstroom van meststoffen en gifstoffen naar de omgeving. Daarnaast vormen deze ecologische woestijnen, waar bijna alle landschapselementen uit zijn verwijderd, barrières in het landschap voor flora en fauna, waardoor voor plantensoorten en diersoorten verspreiding en hervestiging moeilijk wordt.

Het beetje natuur dat zich weet te handhaven en zelfs uit te breiden in deze gebieden zijn de ganzen. Dat wordt mede veroorzaakt door de manier van landbouw zelf, grote open vlakten met steeds opnieuw kort voedselrijk gras. Ganzen zijn daarmee onze nieuwe weidevogels, maar dat hebben we nog niet door. We zouden ze daarom moeten koesteren net als de grutto i.p.v. bestrijden. Er treedt vanzelf een stabiele populatie op, zeker als we stoppen met bestrijding van predatoren met name de vos. Er zijn ook nieuwe predatoren, zoals de wolf, goudjakhals, zeearend en misschien de otter en verder nieuwe bewoners, zoals wasbeer en wasbeerhond. Laat die samen hun werk doen i.p.v. bejaging.

Door de jacht op ganzen enz. te stoppen, ook op predatoren, verdwijnen de neveneffecten van verstoring, waarvan we de effecten volgens mij onderschatten. Door de verstoring, langdurig groepen mensen in het open veld en knaleffecten van het schieten is er verlies aan foerageeropervlakte en foerageerdagen bij ander diersoorten zoals ree, haas, otter, bever, kleine marterachtigen en beschermde vogels, zoals reigerachtigen, eenden en steltlopers.

Ten slotte zullen alle boeren ook hun steentje moeten gaan bijdragen bij het behoud en herstel van de biodiversiteit en herstel van landschapselementen en zorg voor de ganzen, net als andere partijen dit moeten doen in ons land. Bosbouwers met geïntegreerd bosbeheer, groenbeheerders en overheden bij het meer ecologisch verantwoord groenonderhoud in stad en buitengebied, de beroepsvisserij die beperking krijgt opgelegd om vispopulaties te beschermen, alle ruimtelijke ontwikkeling die vergaand getoetst worden aan de natuurwetgeving en indien nodig verplicht worden tot compensatienatuur, wegenbouwers die ecoducten en faunatunnels mee moeten nemen in de plannen enz.

Antwoord

Een Faunabeheereenheid heeft een beperkte wettelijke taak en is bij de uitvoering van haar taak gebonden aan de wet en provinciaal beleid. Binnen die strikte kader is het faunabeheerplan Ganzen geschreven. In een faunabeheerplan wordt beschreven welke bijdrage wren, verjagen en zo nodig doden kan leveren aan het bereiken van de door de overheid bepaalde grens wat maatschappelijk geaccepteerd wordt aan schade en risico's.

De door u genoemde aanbevelingen zijn een verantwoordelijkheid van de overheden en grondgebruikers. Zij kunnen sturen op de inrichting van het landschap, om dit minder aantrekkelijk te maken voor ganzen. Ook kunnen grondgebruikers (agrariërs) kiezen voor de teelt van minder aantrekkelijke gewassen.

Op verschillende plekken in het Ganzenplan is benadrukt hoe die keuzes van invloed zijn op de schade die door ganzen wordt veroorzaakt. Ook is beschreven dat de manier waarop schade door ganzen en wilde fauna wordt beoordeeld, afhangt van de visie op natuur, dieren en de rol van mensen:

De aanbevelingen zullen aan het ministerie van LNVN, I&W en de provincies worden overgebracht.

D4.18 Reactie 27

XXX onderschrijft de reactie van XXX in actie maar willen nog graag een paar opmerkingen toevoegen.

XXX staat niet achter het verkleinen van de cirkel rond Schiphol van 20 naar 10 km. Want zoals ze zelf al zeggen wordt de populatie in de 0 tot 10 km zone dan groter. Dit heeft ernstige gevolgen voor de vliegveiligheid en hier wil x geen verantwoordelijkheid voor nemen.

Antwoord

Uit de evaluatie van het Schipholconvenant blijkt dat het aantal ganzen in de verschillende zones is toegenomen, ondanks alle inspanningen om de aantallen juist te verkleinen.

Het aantal grauwe standganzen in het westen en midden van Nederland blijft te groot, waardoor influx naar de 0-10 km veiligheidszone rondom Schiphol niet alleen kan worden voorkomen door intensieve maatregelen in de 10-20 km zone. Om de influx naar de veiligheidszone daadwerkelijk te verminderen, is sterke populatiereductie in alle omliggende provincies (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland) noodzakelijk. Dit noemen we de 10+ km zone. Om die reductie te bereiken moet de inzet worden vergroot en effectiever worden ingezet. Daarnaast is een duidelijkere sturing en facilitering van de uitvoering nodig door de convenantpartners. In het Ganzenplan staat beschreven hoe dat kan worden bereikt.

De maatregelen uit het faunabeheerplan zijn aanvullend op de sturing die verschillende overheden moeten geven aan de inrichting en het grondgebruik in de veiligheidszone. Een voor ganzen onaantrekkelijke inrichting en grondgebruik geven de beste garantie op het voorkomen van vogelaanvaringen.

Hoewel de 10 km+ zone in B8 is opgenomen, bleek deze in het maatregelenpakket (deel A) te zijn weggevallen is. Dit is hersteld.

Ook vinden we dat je van de 10 tot 20 km gebied (onder andere Waterland en Zaanstad) geen rustgebied kan maken omdat dat ook weer aantrekkende werking heeft op de ganzen en dit weer invloed heeft op de 0 tot 10 km zone. Waardoor de vliegveiligheid afneemt.

Antwoord

Deze alinea geeft slechts een voorbeeld van hoe de theorie van verjagen met opvanggebieden er in de praktijk uit zou kunnen zien als een polder overwegend bestaat uit (blijvend)grasland. Het is aan de grondgebruikers in een gebied om te bepalen of dit meerwaarde heeft voor hun situatie. De plaatsnamen zijn verwijderd uit de tekst, om verwarring daarover te voorkomen.

XXX vindt ook dat je de jagers geen resultaatverplichting op kan leggen, alleen een inspanningsverplichting.

Antwoord

Dit komt overeen met organisatieprincipes zoals die zijn beschreven in het faunabeheerplan. Het faunabeheerplan gaat uit van de bijdrage die eenieder kan leveren. Daar waar nodig zal de vrijwillige inzet worden aangevuld met beroepsmatige inzet (A5.1)

Ook het plan om de ganzen te verjagen naar rustgebieden zal een zeer mogelijke opgave worden, een gans zoekt het lekkerste eten op en laat zich niet tegenhouden.

We hopen dat het ganzenplan wordt gerealiseerd in de richting van de populatie van 2005.

D4.19 Reactie 28

Hallo Ganzenplan. Hierbij nog enkele opmerkingen over het ganzenplan. Heel veel jonge ganzen worden jaarlijks geboren in de z.g. Natuurgebieden, gebieden die beheert worden door Natuurorganisaties, landerijen vol met pitrus, veel ongemaaide rietvelden en die ook nog eens vol staan met braamstruiken, allemaal een eldorado voor broedende ganzen en voor nestbehandelaars een drama, niet te vinden. En deze organisaties komen er ook nog mee weg, niemand die er wat van zegt en de provincie maakt gewoon de jaarlijkse subsidie weer over, kijkt nergens naar of heeft er geen verstand van? Neem dit onderwerp svp ook mee in aanpak ganzenreductie.

Antwoord

Voor afschot in Natura 2000-gebieden gelden extra regels. Beheermaatregelen staan soms op gespannen voet met andere doelstellingen op het gebied van recreatie en natuur. Ook kan de achterban van beheerders van natuurterreinen kritisch zijn op het doden van ganzen. Gebiedsmanagers moeten daarom extra zorgvuldig te werk gaan. Dit kan inderdaad effect hebben op de beheerruimte (zie B11.3).

Heb zelf ervaring met een nieuwe methode van nestbehandeling wat heel goed werkt. Van de 10 eieren in een nest worden er door mij 7 meegenomen die vervolgens in een emmer enkele dagen worden bewaard waardoor deze koud worden en de vrucht afsterft. Vervolgens worden er na enkele dagen 3 eieren opgewarmt in niet te heet water waardoor deze weer warm worden om daarna terug geplaatst te worden in het nest na verwijdering van de nog liggende 3 eieren. Lang blijft hij op deze eieren nog zitten, uiteindelijk geeft ie het op maar belangrijk, er komen geen jonge ganzen. Want jonge ganzen moet je weer vangen of afschieten, dubbel werk. Conclusie; als nestbehandelaars met 80 opgewarmde eieren het veld in gaan kan je misschien wel 30 nesten behandelen, wat een weelde.

Antwoord

Nestbehandeling is alleen effectief, wanneer alle nesten kunnen worden gevonden en wanneer alle eieren daarin worden behandeld of verwijderd. Alleen onder die condities draagt deze maatregel bij aan populatiereductie. De toepassing zal daardoor in de praktijk beperkt zijn tot (startende) overzichtelijke broedlocaties, meestal in stedelijke omgevingen. Dit is opgenomen in het faunabeheerplan, zie A5.4.

Verplicht gebruik van een geluidsdemper, goed voor de leefomgeving, goed voor de jager, Arbo technisch onverantwoord om zonder geluidsdemper te werken.

Antwoord

In de wetgeving is er een onderscheid in het mogen gebruiken van een geluiddemper en het in bezit mogen hebben van een geluiddemper.

- Het mogen gebruiken van een geluiddemper kan worden geregeld via een vergunning (voorheen ontheffing). Via de nog lopende ontheffingen is dit al toegestaan. In bijlage C13 is te zien dat voor de aankomende vergunningsperiode dit middel weer zal worden aangevraagd.
- Voor het in bezit hebben van een geluiddemper is een vergunning nodig van Justis. Dit is de overheidsorganisatie die aanvragen voor een geluiddemper beoordeelt. Per definitie wordt deze niet verstrekt aan vrijwillige schadebestrijders (jagers), maar alleen aan beroepsmatige faunabeheerders in dienstverband. De Faunabeheereenheden hebben geen invloed op het afgeven van deze vergunning aan vrijwillige schadebestrijders (jagers).

In afwachting van uw reactie.

D4.20 Reactie 29

Reactie op Concept Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen

Hierbij reageren wij, XXX, op dit conceptplan.

Wij kunnen ons niet vinden in het voorliggende plan. Dat begint al met het uitgangspunt. De provincies hebben vastgesteld welke maatschappelijke schade op provinciaal niveau geaccepteerd is voor grauwe gans en voor brandgans. Voor de eerste is het referentiejaar 2005 gekozen en voor de tweede het jaar 2009 in Zuid-Holland en 2011 in de andere provincies.

Deze keuze is volstrekt arbitrair.

Antwoord

Elke provincie heeft een groot aantal verschillende opgaven. Van het aanleggen en onderhouden van wegen, het zorgen voor openbaar vervoer tot een goede ruimtelijke inrichting. Voor het uitvoeren van die taken is jaarlijks een bepaalde hoeveelheid middelen (geld en menskracht) beschikbaar, die over al die opgaven worden verdeeld. Omdat de middelen niet oneindig zijn moet een provincie keuzes maken; ook over de hoeveelheid geld die zij wil besteden aan tegemoetkoming in de schade veroorzaakt door wilde dieren. Dit bedrag wordt de 'maatschappelijk geaccepteerde schade' genoemd.

De reactie zal worden overgebracht aan de provincies.

Vervolgens zijn doelstanden bepaald, waarbij is gekozen voor de aantallen grauwe en brandganzen die in de referentie jaren aanwezig waren. Deze keuze is zo mogelijk nog discutabeler. Wij zijn van mening dat dit uitgangspunt niet correct is. Het is in strijd met de tekst en de geest van de wet.

Vervolgens is het hele plan gebaseerd op de gedachte dat het haalbaar is om binnen de grenzen van de wet en met in achtname van de beschermde status van deze vogels tot de gekozen doelstanden te kunnen komen. Uit het hele plan blijkt echter overduidelijk dat dit doel absoluut niet haalbaar is. Aangezien toch op deze doelstanden wordt ingezet, zal de uitvoering van dit plan vooral leiden tot buitengewoon grote aantallen dode ganzen zonder dat daardoor de omvang van de schade daadwerkelijk sterk zal worden verlaagd.

Antwoord

Dit faunabeheerplan gaat niet (meer) uit van doelstanden en/of streefstanden. De wet gaat uit van de maatschappelijke schade. De relatie tussen het aantal ganzen en de omvang van de schade is namelijk niet rechtlijnig (zie A4, inzicht 2 en B7.1). De monitoring zal zich dan ook op richten op de schade-ontwikkeling. Het beheer zal daarop worden afgestemd via de principes van adaptief beheer, waarbij elk jaar het beheer zal worden bijgesteld op basis van de meest recente inzichten. Om de Staat van Instandhouding te blijven borgen zal ook het aantal ganzen gemonitord worden (zie A7.1).

Wij zijn van mening dat met dit plan de belangen van de betreffende ganzen niet of onvoldoende zijn meegewogen.

Tot zover onze reactie

Antwoord

In hoofdstuk B3 wordt aandacht besteed aan de verschillende visies die bestaan over de rol en positie van de mens in de natuur. Ethische afwegingen over hoe we omgaan met de natuur en dieren worden binnen wettelijke kaders gemaakt door overheden. De wettelijke

kaders en beleid zijn voor de Faunabeheereenheid een gegeven. Om binnen die kaders keuze te maken baseren wij ons op wetenschappelijk onderzoek. Het plan is getoetst door juristen en ecologen op juridische en wetenschappelijk juistheid.

D4.21 Reactie 30

Geachte XXX,

Als melkveehouders uit de Zaanstreek is het concept plan Interprovinciaal Faunabeheer Ganzenplan tot ons gekomen. Wij willen graag de volgende reactie aan u insturen:

Een concrete uitwerking van populatiebeheer mist in onze ogen in de huidige versie. De beschreven punten zijn nog abstract, terwijl de actuele situatie met veel ganzen, jaarrond vraagt om resolute stappen.

Op pagina 230 worden de Zaanstreek en Waterland genoemd als regio's waar ganzen opgevangen kunnen worden om andere gebieden, met bijvoorbeeld meer kwetsbare gewassen, te ontlasten. Dit is wat ons betreft onbespreekbaar. De ganzenproblematiek moet in de basis goed aangepakt worden; niet alleen symptomen blijven bestrijden.

Antwoord

Deze alinea geeft slechts een voorbeeld van hoe de theorie van verjagen met opvanggebieden er in de praktijk uit zou kunnen zien als een polder overwegend bestaat uit (blijvend)grasland. Het is aan de grondgebruikers in een gebied om te bepalen of dit meerwaarde heeft voor hun situatie. De plaatsnamen zijn verwijderd uit de tekst, om verwarring daarover te voorkomen.

De onderbouwing om wijzingen aan te brengen in beheermaatregelen van de 10-20 km zone rondom Schiphol is voor ons onduidelijk. Wij pleitten ervoor om dit niet los te laten, want ganzen maken geen onderscheid tussen de zones. Als reductie of verjaring in die zone minder mogelijk is, voorzien wij dat de ganzenproblematiek alleen maar groeit.

Antwoord

De tabel in deel A inclusief de toelichting voor de 10+ zone is helaas wegge gevallen tijdens de opmaak. Dit levert inderdaad onduidelijkheden op. De tekst in het Ganzenplan zal worden aangepast op basis van het volgende:

Uit de evaluatie van het Schipholconvenant blijkt dat het aantal ganzen in de verschillende zones is toegenomen, ondanks alle inspanningen om de aantallen juist te verkleinen.

Het aantal grauwe standganzen in het westen en midden van Nederland blijft te groot, waardoor influx naar de 0-10 km veiligheidszone rondom Schiphol niet alleen kan worden voorkomen door intensieve maatregelen in de 10-20 km zone. Om de influx naar de veiligheidszone daadwerkelijk te verminderen, is sterke populatiereductie in alle omliggende provincies (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland) noodzakelijk. Dit noemen we de 10+ km zone. Om die reductie te bereiken moet de inzet worden vergroot en effectiever worden ingezet. Daarnaast is een duidelijkere sturing en facilitering van de uitvoering nodig door de convenantpartners. In het Ganzenplan staat beschreven hoe dat kan worden bereikt.

De maatregelen uit het faunabeheerplan zijn aanvullend op de sturing die verschillende overheden moeten geven aan de inrichting en het grondgebruik in de veiligheidszone. Een voor ganzen onaantrekkelijke inrichting en grondgebruik geven de beste garantie op het voorkomen van vogelaanvaringen.

Hoewel de 10 km+ zone in B8 is opgenomen, bleek deze in het maatregelenpakket (deel A) te zijn weggevallen is. Dit is hersteld.

Wij onderschrijven de bevindingen op pagina 201 dat de ganzenpopulatie effect heeft op weidevogels. Wij merken op de percelen in de Krommenieër Woudpolder dat de grauwe- en nijlganzen daar in het voorjaar een deel van de weidevogels 'wegdrukken'. Nader onderzoek in Noord-Holland is in onze ogen nodig om de effecten beter in kaart te brengen.

Antwoord

De provincies hebben een gezamenlijke onderzoeksagenda die wordt uitgevoerd door BIJ12. De Faunabeheereenheden kunnen onderwerpen aandragen voor deze onderzoeksagenda. De aanbeveling zal worden doorgegeven aan de provincies en BIJ12.

Bij B.7 zouden wij een beschrijving verwachten over ganzen en salmonella. Wij maken ons zorgen dat ganzenfaeces op grasland via vers gras voeren de koeien kan besmetten. Voor de melkveehouderij kan een salmonellabesmetting veel schade berokkenen, zowel onder het vee als onder de boeregezinnen en in financiële zin.

Antwoord

Een salmonellabesmetting kan inderdaad schade toebrengen. Er zijn echter geen onderzoeken beschikbaar (zoals die er voor honden wel zijn) die vaststellen dat ganzenfaeces langdurige salmonellabesmettingen op melkveebedrijven veroorzaakt. Vanwege het ontbreken van data heeft dit onderwerp geen plek gekregen in het faunabeheerplan. Mocht dit wijzigen dan zal dit in een volgend faunabeheerplan worden meegenomen.

FBE's zouden meer moeten doen om de vergunningsruimte voor afschot te faciliteren. De zin op pagina 23 " Daarnaast speelt een rol dat zij (jagers) het afschot niet altijd kwijt kunnen in de consumptieketen." vinden wij een te positieve weergave van de werkelijkheid, want het afschot kunnen jagers bijna nooit in de consumptieketen kwijt.

Antwoord

De tekst is erop nagelezen. Dit is de tekst zoals op pagina 23 is opgenomen:

"Schadebestrijders (jagers) hebben niet voldoende tijd voor de opgave die er ligt (het is vrijwillig werk, naast een baan, gezin e.d.). Ook de kosten (kilometers, materialen) die ze ervoor moeten maken zijn een belemmering om meer te doen. Daarnaast speelt een rol dat zij het afschot niet altijd kwijt kunnen in de consumptieketen. Wegbrengen naar Rendac kost tijd en geld en gaat bovenal in tegen de ethiek van veel jagers".

De woorden 'niet altijd' kunnen inderdaad vervangen worden door 'doorgaans niet'. Dit is gewijzigd in het Ganzenplan.

De verhouding tussen kosten/baten is uit balans, en er zijn schadebestrijders die zich onvoldoende gewaardeerd voelen in de taak die zij op zich nemen. Gecoördineerd beheer in afstemming met lokale schadebestrijders en grondgebruikers zou helpend zijn.

Antwoord

De problematiek is inderdaad zo groot en veelzijdig dat een nauwe en intensieve samenwerking tussen de verschillende betrokken partijen noodzakelijk is. Deze aanpak is beschreven in A5.1 en komt overeen met de reactie.

D4.22 Reactie 31

Reactie XXX op interprovinciale ganzenplan

x juicht samenwerking tussen faunabeheereenheden en provincies in principe toe, maar alleen als het proces goed is ingericht. Het hele plan, inclusief de onderzoeken, lijkt nu toegeschreven naar het massaal doden van ganzen.

Zoals het interprovinciale Ganzenplan terecht aangeeft (p9) is de manier waarop onze samenleving het landelijk gebied heeft ingericht ideaal voor zowel stand- als trek ganzen: een zeer groot voedselaanbod in de vorm van agrarische graslanden en akkers met vollegrondsgroenten, met in de omgeving daarvan ook nog de - voor ganzen eveneens aantrekkelijke - overvloedig aanwezige open wateren en moerasachtige natuurgebieden. (zie hoofdstuk B4). Voor ganzen is dit een ideale combinatie van voedselrijk kortgrazig grasland (foerageergebied, ook voor de jongen), ruigte (nestplaatsen) en open water (veiligheid, deels ook foerageergebied vanwege riet).

Door het huidige agrarische grondgebruik zijn de populaties van een aantal ganzensoorten dan ook enorm groot geworden, en veroorzaken veel (en toenemende) schade aan diezelfde landbouw (graslanden en akkers).

In 2023 werd in de vijf provincies (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht, Zeeland en Zuid-Holland) tezamen een bedrag van € 18.981.206,- uitgekeerd als tegemoetkoming in de gewasschade. Voor heel Nederland ging het om een nog twee keer zo hoog bedrag van € 36.034.562,- (p10). Het gaat hier om de uitgekeerde tegemoetkoming voor schade, de werkelijke schade ligt (vermoedelijk) nóg hoger. Daarnaast is er schade aan flora en fauna en zijn grote hoeveelheden ganzen ook een risico voor de vliegveiligheid (zie hoofdstukken B7 en B8).

Die enorme landbouwschade kan niet verbazen. De ganzen worden aangetrokken door een vrijwel doorlopend rijkelijk voedselaanbod ('gedekte tafels') waaraan ze zich tegoed kunnen doen, waar ze op af komen en die gunstig is voor hun voortplanting en nageslacht.

Ter indicatie aantallen van de meest voorkomende grauwe gans (B6.3, p131):

Geschatte broedpopulatie 100.000 tot 165.000 broedvogels in 2018 - 2020, met toename van meer dan 5% per jaar tussen 1990 en 2010 (in 15 jaar tijd verdubbeld - rond 1990 waren het circa 100 paren). Sindsdien toename met gemiddeld minder dan 5% per jaar.

Geschatte winterpopulaties variëren van 420.000 tot 450.000 (2020) en 550.000 tot 670.000 (2016-2021), voornamelijk in Noord-Holland, de Oostvaardersplassen in Flevoland, het noordelijk deltagebied en het rivierengebied. Ook de winterpopulatie nam toe met meer dan 5% per jaar tussen 1980 en 2010 en verdubbeling in 15 jaar tijd. Sindsdien toename met gemiddeld minder dan 5% per jaar.

Dat die landbouwschade 'groter dan maatschappelijk aanvaardbaar' wordt genoemd, is dan ook op zijn best naïef, en op zijn slechtst ronduit cynisch te noemen.

Het Ganzenplan behandelt het bestaande grondgebruik in het landelijk gebied (in zijn huidige vorm en omvang) als een gegeven, terwijl de aanwezigheid en omvang van de – door dat grondgebruik aangetrokken – populaties ganzen worden behandeld als een optionele keuze. In de optiek van XX is dat precies andersom. Noordelijk en westelijk Nederland zijn van nature geschikt leef-, foerageer- en trekgebied voor ganzen en zijn door de vele uitgestrekte agrarische graslanden alleen nog maar geschikter geworden – dát is een natuurlijk gegeven. Landgebruik en landschapsinrichting daarentegen zijn een maatschappelijke keuze – die kunnen dus niet buiten beschouwing blijven, zeker niet als die alleen overeind kunnen worden gehouden met enorme schades, enorme kosten van schadetelemoetkomingen en een enorm intensief beheer om aantallen ganzen verder te decimeren. Dat is de omgekeerde wereld. Niet alles kan overal.

Conclusie

Als je de torenhoge en nog toenemende kosten voor schadetelemoetkomingen wilt terugdringen, en landbouwschades effectief en structureel wilt verminderen én als het vertrekpunt daarbij daadwerkelijk bescherming van ganzen is (B3.4.) dien je die schades bij de bron aan te pakken (de bron droog te leggen), in plaats van de symptomen nog intensiever te gaan bestrijden dan tot nu toe al gebeurt.

Antwoord

De Nederlandse combinatie van veel open water, moerasachtige natuurgebieden en een zeer groot voedselaanbod in de vorm van agrarische graslanden en akkers met vollegrondsgroenten is ideaal voor ganzen. Nederland is daarmee niet alleen aantrekkelijk voor ganzen die hier jaarrond verblijven (standganzen) maar ook voor ganzen die in Noord- en Noordoost Europa broeden en hier alleen overwinteren (trekganzen), zie hoofdstuk B4.

Het rijk, provincies en gemeenten kunnen maatregelen nemen om schade aan landbouw en natuur te voorkomen en om risico's voor de vliegveiligheid te beperken. Zo kunnen zij sturen op de inrichting van het landschap, om het minder aantrekkelijk te maken voor ganzen.

Ook kunnen grondgebruikers (agrariërs) kiezen voor de teelt van minder aantrekkelijke gewassen. De mogelijkheden voor dit soort maatregelen zijn echter beperkt. Dat komt omdat vrijwel alle voedselgewassen aantrekkelijk zijn voor ganzen en op sommige gronden alleen het telen van gras een optie is.

Aanvullend kan een Faunabeheereenheid bijdragen aan het beperken van schade en risico's, binnen de grenzen van haar wettelijke taak: het maken van faunabeheerplannen. Daarin staat welke maatregelen op welke manier een bijdrage kunnen leveren aan het beperken van maatschappelijke schade en risico's. In eerste instantie gaat het altijd om preventieve maatregelen (weren en verjagen). Pas als die onvoldoende effectief zijn, wordt het doden van ganzen ingezet (afschot, ruivangsten en nestbehandeling).

Daarnaast kan een Faunabeheereenheid het rijk, de provincies en gemeenten adviseren over de inzet van instrumenten die buiten haar invloedssfeer liggen, zoals de inrichting van het landschap en het minder aantrekkelijk maken daarvan voor ganzen (zie B9.1)

In het ganzenbeheer tot nu toe worden populaties Grauwe ganzen in de vijf provincies gedecimeerd met honderdduizenden per jaar (B10.3., p271, fig. 62), Brandganzen, Canadese ganzen en Nijlganzen elk met tienduizenden per jaar. En nog altijd niet met het gewenste resultaat – populaties stabiliseren hooguit en de schades nemen niet af.

In het in dit Ganzenplan voorgestelde beheer zullen genoemde populaties nog intensiever bejaagd en verder gedecimeerd worden met als doel alsnog uit te komen op de aantallen van nogal willekeurig gekozen referentie jaren 2005 voor grauwe ganzen (omdat de getaxeerde schade door BIJ2 na dat jaar aanzienlijk toenam) en 2009 ZH en overige provincies 2011 voor brandganzen.

Deze aantallen van genoemde referentie jaren werden eerder nagestreefd en dat is ondanks de enorme afschotcijfers nog nooit gerealiseerd, laat staan dat de daadwerkelijke of gerapporteerde schades daarmee zijn teruggedrongen. Het hele plan is dus gestoeld op onrealistische en verouderde doelen.

Antwoord

Dit faunabeheerplan gaat niet (meer) uit van doelstanden en/of streefstanden. De wet gaat uit van de maatschappelijke schade. De relatie tussen het aantal ganzen en de omvang van de schade is namelijk niet rechtlijnig (zie A4, inzicht 2 en B7.1). De monitoring zal zich dan ook op richten op de schade-ontwikkeling. Het benodigde beheer zal daarop worden afgestemd via de principes van adaptief beheer, waarbij elk jaar het beheer zal worden bijgesteld op basis van de meest recente inzichten. Om de Staat van Instandhouding te blijven borgen zal ook het aantal ganzen gemonitord worden (zie A7.1).

De meest effectieve preventieve maatregel (naast werende en verjagende maatregelen, en nestbehandeling) wordt in dit Ganzenplan buiten beschouwing gelaten. Randvoorwaarde voor het effectief terugdringen van ganzenschade is een verantwoorde en zorgvuldige transitie van de grootste bron (en slachtoffer) van de grootste schades, het landelijk gebied met zijn uitgestrekte voedselrijke graslanden. Zolang dit punt buiten beschouwing blijft en hier geen helder advies over gegeven wordt aan de betrokken provincies (en Rijk) nemen de betrokken FBE's hiermee een onmogelijke en onhaalbare taak op zich.

Antwoord

Zie eerder antwoord hierboven m.b.t. de mogelijkheden voor overheden en grondeigenaren tot sturing op inrichting en gebruik van het landschap. Deze vallen buiten de wettelijke taak van een Faunabeheereenheid.

Behalve dat xx het voorgestelde beheer beoordeelt als ineffectief, kostbaar, arbeidsintensief en uitermate dieronvriendelijk, zou de xx schades willen beperken vanuit het vertrekpunt bescherming van ganzen, en dus met een principieel andere insteek: nee, tenzij, in plaats van ja, mits. Een aantal voorgestelde maatregelen passen daar wat betreft XX sowieso niet in, vanwege het veroorzaakte lijden.

Antwoord

Ganzen zijn bij wet beschermd. Dat betekent per definitie 'nee, tenzij'. Dit is verwoord in de uitgangspunten van het Ganzenplan (A2).

Ruivangen is voor XX niet geaccepteerd, verhongering van jongen op het nest omdat ouderdieren zijn gedood ook niet. Pullen binnen een raster houden waardoor ze sterven en de ouderdieren daar dan lering uit moeten trekken – gebied niet geschikt voor grootbrengen jongen, is voor ons niet acceptabel. Het huidige concept interprovinciale ganzenplan is wat betreft xx dan ook teleurstellend.

Antwoord

Geen van de hierboven geschetste situaties is onderdeel van het Ganzenplan. De opmerkingen worden dan ook niet herkend.

D4.23 Reactie 32

Reactie op concept van het Interprovinciale Faunabeheerplan Ganzen

XXX komt op voor de belangen van in het wild levende vogels in de regio XX en XX, een gebied waar veel ganzen voorkomen. Ons werkgebied ligt tevens geheel binnen de zogenaamde veiligheidszones rond Schiphol. Vandaar dat we groot belang hechten aan een zorgvuldig ganzenbeleid. We maken dan ook graag gebruik van de gelegenheid om te reageren op het concept van het nieuwe faunabeheerplan.

Uitgangspunten en samenvatting reactie

Dat we de laatste decennia te maken hebben met grote en, voor enkele soorten, nog steeds groeiende aantallen ganzen vindt zijn oorzaak vooral in de huidige industriële manier van boeren. Ganzen profiteren van het grote aanbod van zeer eiwitrijk gras (en van de waterrijke omgeving) in ons land. Maatschappelijk gezien hebben we deze ontwikkeling in belangrijke mate zelf veroorzaakt. Deze constatering moet nadrukkelijk een basis vormen van het beleid.

Antwoord

De Nederlandse combinatie van veel open water, moerasachtige natuurgebieden en een zeer groot voedselaanbod in de vorm van agrarische graslanden en akkers met vollegrondsgroenten is ideaal voor ganzen. Nederland is daarmee niet alleen aantrekkelijk voor ganzen die hier jaarrond verblijven (standganzen) maar ook voor ganzen die in Noord- en Noordoost Europa broeden en hier alleen overwinteren (trekganzen), zie hoofdstuk B4.

Het rijk, provincies en gemeenten kunnen maatregelen nemen om schade aan landbouw en natuur te voorkomen en om risico's voor de vliegveiligheid te beperken. Zo kunnen zij sturen op de inrichting van het landschap, om het minder aantrekkelijk te maken voor ganzen.

Ook kunnen grondgebruikers (agrariërs) kiezen voor de teelt van minder aantrekkelijke gewassen. De mogelijkheden voor dit soort maatregelen zijn echter beperkt. Dat komt omdat vrijwel alle voedselgewassen aantrekkelijk zijn voor ganzen en op sommige gronden alleen het telen van gras een optie is.

Aanvullend kan een Faunabeheereenheid bijdragen aan het beperken van schade en risico's, binnen de grenzen van haar wettelijke taak: het maken van faunabeheerplannen. Daarin staat welke maatregelen op welke manier een bijdrage kunnen leveren aan het beperken van maatschappelijke schade en risico's. In eerste instantie gaat het altijd om preventieve maatregelen (weren en verjagen). Pas als die onvoldoende effectief zijn, wordt het doden van ganzen ingezet (afschot, ruivangsten en nestbehandeling).

Daarnaast kan een Faunabeheereenheid het rijk, de provincies en gemeenten adviseren over de inzet van instrumenten die buiten haar invloedssfeer liggen, zoals de inrichting van het landschap en het minder aantrekkelijk maken daarvan voor ganzen (zie B9.1)

Alle wilde ganzen (met uitzondering van boerenganzen en exoten) zijn op grond van de Europese en Nederlandse wetgeving beschermde dieren. Expliciet doel van het beleid moet zijn om zo min mogelijk beschermde ganzen te moeten doden, mede omdat de jacht onvermijdelijk met dierenleed gepaard gaat (nee, tenzij). Voor zover jacht onvermijdelijk is, dient beperking van dierenleed expliciet doel zijn van de uitvoering. Deze doelen dienen prominent in het plan te worden verwoord en toegepast.

Antwoord

Verondersteld is dat met jacht hierboven 'schadebestrijding' en 'populatiereductie' worden bedoeld. Dit zijn wezenlijk verschillende begrippen.

Met uitzondering van (invasieve) exoten, hybriden en boerenganzen zijn ganzen inderdaad beschermd volgens de Europese Vogelrichtlijn, die ook is geïncorporeerd in de Omgevingswet (zie hoofdstuk B1). Doden is dus verboden. De wet biedt echter onder strikte voorwaarden mogelijkheden tot uitzonderingen op dit verbod. Dierenwelzijn vormt een van de belangrijke randvoorwaarden daarbij (A2.3).

Voor zover het doden van ganzen wel nodig blijkt, dienen de wettelijke eisen strikt te worden gevolgd. De rechtbank Den Haag heeft deze eisen in haar uitspraak van 6 augustus 2024 op belangrijke onderdelen nader geconcretiseerd. Deze eisen vormen ten onrechte nog geen expliciete leidraad voor dit beleidsplan (zie hierna onder de punten 3, 4, 6 en 7).

Antwoord

Relevantie jurisprudentie inclusief de uitspraak waarnaar verwezen wordt is uiteraard betrokken bij het maken van het faunabeheerplan. Het maakt onderdeel uit van het wettelijk kader (zie o.a. A1.2 en A2.3). Overigens heeft de uitspraak van de rechtbank Den Haag met name betrekking op het beleid van de provincie en niet zo zeer op het faunabeheerplan zelf. De provincies zullen hun beleid indien nodig moeten aanpassen. Dit kan niet gecorrigeerd worden met een faunabeheerplan omdat het geen bevoegdheid is van een Faunabeheereenheid. Een Faunabeheereenheid dient een faunabeheerplan op te stellen binnen de wet en het beleid van de provincie.

Wij constateren dat het voorliggende plan nog niet of onvoldoende invulling geeft aan deze uitgangspunten. In de navolgende punten werken we dit nader uit voor verschillende deelaspecten.

1. Onoverzichtelijk/onduidelijk plan dat onvoldoende helder communiceert
2. Het concept van het nieuwe Faunabeheerplan is een indrukwekkend document dat in de delen B en C moeite doet om recent onderzoek en inzichten in het beleid te verwerken. De conclusies zijn echter verspreid/versnipperd vermeld en daardoor voor de lezer moeizaam toegankelijk.
3. Deel A zou o.i. deze conclusies samenvattend helder moeten weergeven en daarmee een overzicht bieden van de hoofdlijnen van het voorgestane nieuwe beleid. Helaas doet deel A dat niet concreet, alleen in algemene en daardoor vage termen. Juist voor de communicatie met de heldere communicatie van groot belang, anders ontstaat er in het vervolgtraject veel spraakverwarring.

Antwoord

Het schrijven van een faunabeheerplan voor vijf provincies en vijf Faunabeheereenheden, in samenwerking met vele andere betrokken partijen is een grote uitdaging gebleken. Deel B en C zijn mede daardoor zeer omvangrijk geworden. Er is daarom gekozen om deel A per Faunabeheereenheid te schrijven, waardoor het beter leesbaar en meer herkenbaar is voor de elke provincie. Ook is de tekst op basis van de feedback flink herzien.

- o Ook missen we in de stukken informatie over de procedurestappen voor de vaststelling van dit plan en het vervolgtraject (concretisering beleid per provincie, ontheffingsprocedures).

Antwoord

De communicatie over de vaststelling van het faunabeheerplan en de vervolgstappen verlopen via de website www.ganzenplan.nl en de nieuwsbrieven. In deel D wordt het hele participatietraject nog beschreven.

1. **Helder onderscheid noodzakelijk in beleid ganzensoorten**

Het beleidsplan gaat in beginsel over alle in de betrokken provincies voorkomende ganzensoorten. Doelstellingen, beheer- en beschermingsmaatregelen verschillen echter sterk per soort. Wij denken daarbij in de eerste plaats aan het onderscheid tussen: Standganzen (die in aantallen toenemen en de meeste schade veroorzaken)

Winterganzen (die nauwelijks schade veroorzaken en veelal extra bescherming verdienen)

Exoten (die wettelijk niet zijn beschermd)

In het plan komt dit onderscheid onvoldoende duidelijk uit de verf. Dat geldt in het bijzonder voor deel A.

- o Zo wordt in deel A (maar geregeld ook in de andere delen) herhaaldelijk gesproken over 'de ganzen' of zelfs over 'de toename van de ganzen in Nederland'. Dat laatste is ronduit onjuist. Slechts bij twee soorten standganzen – Grauwe Gans en Canadese Gans (eigenlijk een exoot) – neemt de populatie toe. Bij de ganzensoorten die vooral in de winter in ons land verblijven, is juist sprake van een stabilisatie of afname (ook te zien in B6.3): Kolgans: afname: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/1590>
- o Kleine Rietgans: forse afname: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/1580>
- o Toendrarietgans: afname: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/1574>
- o Taigarietgans: vrijwel verdwenen uit ons land: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/1571>
- o Dwerggans: afname <https://stats.sovon.nl/stats/soort/1600>
- o Rotgans: afname: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/1680>
- o Brandgans: afname als broedvogel en stabilisatie als overwinteraar: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/1574>

Antwoord

Het klopt dat in de eerste hoofdstukken van deel A wordt gesproken over 'ganzen'. Als daar direct onderscheid wordt gemaakt tussen de verschillende ganzensoorten en ook nog een onderverdeling trek- en standvogels worden de teksten onleesbaar. Vanaf A5 is consequent onderscheid gemaakt tussen standganzen en trekvogelpopulatie en de verschillende soorten.

Voor wat betreft de ontwikkeling van de aantallen wordt gerefereerd aan de periode vanaf 2005, niet de periode van de huidige beheerperiode.

De genoemde afname van soorten is een reden tot zorg, temeer daar ons land een bijzondere verantwoordelijkheid heeft voor kwetsbare ganzensoorten. Dat dient in het plan veel duidelijker tot uiting te komen en worden vertaald in concreet beleid. Dit te meer daar deze soorten weinig tot geen schade veroorzaken (zie C14, p.373). Het doden van deze soorten dient dan ook te worden voorkomen (zie ook onder punt 7). Temeer daar vaak verschillende ganzensoorten (waaronder Taigarietgans/Grauwe Gans/Kolgans en Dwerggans/Kolgans) in gemengde groepen foerageren en jagers in de praktijk geen onderscheid kunnen maken tussen kwetsbare en minder kwetsbare soorten.

Antwoord

In hoofdstuk BI is beschreven hoe de het behoud en beheer van zowel afnemende als groeiende ganzenpopulaties (rietgans, kleine rietgans, taigarietgans, grauwe gans en brandgans) internationaal en nationaal wordt afgestemd.

Volgens internationale en Europese regelgeving mag er geen afbreuk worden gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige Staat van Instandhouding (Svl) te laten voortbestaan. Indien de Svl niet geborgd kan worden is het voorkomen van schade door populatiereductie niet mogelijk. Dit gegeven krijgt ruime aandacht in het Ganzenplan.

1. Veel onduidelijkheid over de landbouwschade van standganzen
2. De sterk toegenomen schade-uitkeringen voor de landbouw door standganzen vormt in het plan het belangrijkste motief voor een versterkt populatiebeheer van deze soorten. Over de gepresenteerde gegevens van de landbouwschade bestaat echter veel onduidelijkheid.
3. In de eerste plaats is de geregistreerde landbouwschade de afgelopen jaren veel sterker toegenomen dan het aantal vogels van de betrokken ganzensoorten. Ook de bedragen per aanvraag zijn sterk toegenomen. Het plan biedt daar geen overtuigende verklaring voor. Een verklaring is echter noodzakelijk om geloofwaardig beleid hierop te kunnen baseren.

Antwoord

In B7.1 paragraaf 'factoren van invloed op landbouwschade' wordt hier uitgebreid aandacht aan besteed.

Tussen de verschillende provincies blijken er in dat opzicht ook grote verschillen te zijn. Zo blijkt de schade-uitkering per brandgans in Noord-Holland meer dan een factor 2 hoger te liggen dan in Zuid-Holland (zie p. 71).

1. Door de onverklaarbaar grote toename van schade-uitkeringen ontstaat de indruk dat de provincies te weinig kritisch kijken naar de vraag of vergoeding van schade in deze mate echt noodzakelijk is. En naar de vraag of boeren, al dan niet geholpen door adviesbureaus, niet te veel de kans grijpen om onevenredige vergoedingen te vragen.
2. De rechtbank Den Haag stelt in haar uitspraak van 6 augustus 2024 terecht dat landbouwschade door dieren deels ook een ondernemersrisico is. Alleen belangrijke schade kan volgens de rechtbank een motief zijn voor het bestrijden van ganzen. Uit het plan wordt onvoldoende duidelijk of en op welke wijze dit criterium uit de uitspraak van de rechtbank schade wordt uitgekeerd (en slechts 5% van de schade als ondernemersrisico geldt) niet overeenkomt met de eisen van de rechtbank.

Antwoord

Faunabeheereenheden hebben geen taak bij het bepalen van de regels rondom schadetegemoetkomingen. Dit valt onder de bevoegdheden van de provincies. De aanbevelingen zullen worden doorgegeven aan de provincies.

In het plan geldt schade aan 'kwetsbare teelten' als een specifieke categorie van landbouwschade. Wij zijn van mening dat boeren zich in het beheer van hun gronden – dus ook de teeltkeuze – mede moeten aanpassen aan de aanwezigheid van wilde dieren. Een keuze voor 'kwetsbare teelten' in een gebied met veel ganzen past daar niet bij en kan geen reden zijn voor extra hoge schadevergoedingen en het extra doden van ganzen.

Antwoord

Het rijk, provincies en gemeenten kunnen maatregelen nemen om schade aan landbouw en natuur te voorkomen en om risico's voor de vliegveiligheid te beperken. Zo kunnen zij sturen op de inrichting van het landschap, om het minder aantrekkelijk te maken voor ganzen.

Ook kunnen grondgebruikers (agrariërs) kiezen voor de teelt van minder aantrekkelijke gewassen. De mogelijkheden voor dit soort maatregelen zijn echter beperkt. Dat komt omdat vrijwel alle voedselgewassen aantrekkelijk zijn voor ganzen en op sommige gronden alleen het telen van gras een optie is.

Aanvullend kan een Faunabeheereenheid bijdragen aan het beperken van schade en risico's, binnen de grenzen van haar wettelijke taak: het maken van faunabeheerplannen. Daarin staat welke maatregelen op welke manier een bijdrage kunnen leveren aan het beperken van maatschappelijke schade en risico's. In eerste instantie gaat het altijd om preventieve maatregelen (weren en verjagen). Pas als die onvoldoende effectief zijn, wordt het doden van ganzen ingezet (afschot, ruivangsten en nestbehandeling).

Daarnaast kan een Faunabeheereenheid het rijk, de provincies en gemeenten adviseren over de inzet van instrumenten die buiten haar invloedssfeer liggen, zoals de inrichting van het landschap en het minder aantrekkelijk maken daarvan voor ganzen (zie B9.1)

Onduidelijkheid over schade aan natuurwaarden

1. In het plan wordt herhaaldelijk de schade aan natuur als reden aangevoerd om (met name) standganzen te bestrijden. Nergens wordt echter meer concreet uitgewerkt welke specifieke schade ganzen aan natuur aanrichten. Men verwijst naar wetenschappelijke studies (p.115), echter zonder deze te noemen.

Antwoord

Gerefereerd wordt aan de tekst van B5.3. In hoofdstuk 5 wordt aangegeven van welke data gebruik wordt gemaakt en hoe deze wordt verzameld. Dit hoofdstuk bevat daarom geen onderbouwing. Deze is te vinden in hoofdstuk B7, specifiek voor flora en fauna B7.2.

2. Duidelijk is dat ganzen zeker niet alleen schadelijk zijn voor de natuur. In het plan wordt dit op p. 87 zeer terecht als volgt verwoord: *'Ganzen horen bij ons land. Ze zijn niet alleen prachtig om te zien, ze vervullen ook een belangrijke functie in ons ecosysteem. Zo voorkomen ze bijvoorbeeld met hun graas gedrag op veel plekken dat open water dichtgroeit.'* Onduidelijk blijft echter in welke biotopen er toch schade van zo'n omvang optreedt dat ganzenjacht en bijbehorende verstoring gerechtvaardigd kan zijn.

Antwoord

Verondersteld is dat met jacht hierboven 'schadebestrijding' en 'populatiereductie' worden bedoeld. Dit zijn wezenlijk verschillende begrippen.

In B7.2 is terug te lezen wanneer ganzen een belangrijke bijdrage leveren aan biotopen en ook wanneer dit doorslaat in schade.

3. Kortom, we missen in het plan een heldere analyse ten aanzien van de schade aan natuur en heldere doelen voor de bestrijding daarvan. Zonder heldere doelen kan schade aan de natuur volgens de uitspraak van de rechtbank Deen Haag geen reden zijn voor populatiebeheer van ganzen.

Antwoord

Zie beantwoording van voorgaande twee reacties.

Gebrekkige evaluatie huidig populatiebeheer

1. Het plan erkent weliswaar dat het huidige populatiebeheer onvoldoende succesvol was, vooral omdat het doel – het beperken van maatschappelijke schade, in het bijzonder de schade voor de landbouw – niet is gehaald. Een evaluatie ten aanzien van het belang van de beschermde vogels wordt echter node gemist. Ook de oorzaken van het falende beleid worden nauwelijks uitgewerkt.
2. Een meer kritische evaluatie achten wij echter noodzakelijk om aan de wettelijke eisen te voldoen. Het huidige populatiebeheer van standganzen is dweilen met de kraan open ten koste van grote aantallen beschermde vogels. Ondanks intensieve beheerinspanningen – het doden van zeer grote aantallen wilde vogels, landelijk meer dan 300.000, alleen al in Noord-Holland jaarlijks 80.000 – neemt de populatie nog steeds in lichte mate toe, zelfs rond Schiphol. Het met een dermate groot bloedbad 'beperkt houden' van de populatie, achten wij moreel verwerpelijk en in strijd met de wet.

Antwoord

Mede naar aanleiding van deze reactie is geconstateerd dat uit het Ganzenplan onvoldoende duidelijk blijkt dat faunabeheer (weren, verjagen en populatiebeheer) slechts een bijdrage kan leveren aan het voorkomen van schade. De wijze van schrijven in met name B10 doet voorkomen dat er een 1-op-1 relatie is tussen de gestelde doelen en de bijdrage van faunabeheer. Die is er echter niet. Zo is de maatschappelijk geaccepteerde schade bepaald op basis van het budget dat een provincie daarvoor beschikbaar wil stellen. Daarnaast dient er duidelijker uit de tekst van het Ganzenplan naar voren te komen dat meerdere factoren van invloed zijn op het wel of niet bereiken van het doel. De tekst zal hierop aangepast worden.

In paragraaf 11.3 wordt uitvoerig stilgestaan bij de factoren die van invloed zijn op het (niet) behalen van resultaten.

3. De huidige werkwijze achten wij ook in strijd met randvoorwaarde 3 (p. 14) van het plan betreffende beperking dierenleed! Doordat afschot lang niet altijd succesvol is en veel gewonde vogels met hagelkorrels in hun lijf achterblijven ('crippling') ontstaat veel dierenleed. Uit onderzoeken/ steekproeven (o.a. Noer et al., 2007 en S. Moonen 2021) blijkt dat dit geen randverschijnsel is (Brandgans: 17% en Grauwe Gans: 22%). Kortom, de huidige aanpak gaat gepaard met dierenleed op grote schaal. Het plan gaat hier ten onrechte niet op in en licht ook niet toe hoe dierenleed kan worden beperkt.

Antwoord

Ondanks de grondige jachtopleiding is het percentage aangeschoten ganzen (crippling rate) inderdaad te hoog. De Faunabeheereenheden streven ernaar dat geen enkele gans met hagel in het lijf rondvliegt. Het blijkt mogelijk te zijn om deze 'crippling rate' sterk te verminderen. De jagersvereniging in Denemarken heeft een succesvol opleidingsprogramma ontwikkeld om crippling zoveel mogelijk te voorkomen. De Faunabeheereenheden zullen het initiatief nemen om eenzelfde soort programma te (laten) ontwikkelen.

Dit is al in het Ganzenplan verwoord, zie hoofdstuk B9.

4. De oorzaak van het falende beleid moet naar ons oordeel vooral worden gezocht in het zogenaamde draagkrachtconcept zoals beschreven door Sovon, enigszins verborgen ook genoemd in deel B van het plan (p 215). Wanneer de draagkracht van een gebied gelijk blijft (voedselaanbod, slaapplaatsen en geschikte nestlocaties) dan gaan de ganzen bij een intensieve jacht juist voor extra broedsucces zorgen om de 'opengevallen plekken' als gevolg van de jacht weer in te vullen. Omgekeerd neemt het broedsucces af als de draagkracht van een gebied is bereikt, zie <https://stats.sovon.nl/stats/soort/1610>

Doel en noodzaak populatiebeheer onvoldoende onderbouwd

1. De rechtbank Den Haag stelt in haar uitspraak van 6 augustus 2024 terecht dat het doel en de noodzaak van populatiebeheer van wettelijk beschermde vogels goed moeten worden onderbouwd, anders is er sprake van strijd met de wet.
2. Doel van het voorliggende plan is de populatie van standganzen, met name Grauwe Ganzen, terug te brengen naar het vele malen lagere niveau van 2005. De vereiste onderbouwing van deze ingrijpende en ogenschijnlijk subjectieve keuze ontbreekt echter.

Antwoord

Dit faunabeheerplan gaat niet (meer) uit van doelstanden en/of streefstanden. De wet gaat uit van de maatschappelijke schade. De relatie tussen het aantal ganzen en de omvang van de schade is namelijk niet rechtlijnig (zie A4, inzicht 2 en B7.1). De monitoring zal zich dan ook op richten op de schade-ontwikkeling. Het benodigde beheer zal daarop worden afgestemd via de principes van adaptief beheer, waarbij elk jaar het beheer zal worden bijgesteld op basis van de meest recente inzichten. Om de Staat van Instandhouding te blijven borgen zal ook het aantal ganzen gemonitord worden (zie A7.1).

Daarnaast wordt herhaaldelijk de term gebezigd van een 'maatschappelijk aanvaardbaar niveau (mbt schade)'. Ook dat is een subjectieve term die niet wordt onderbouwd.

Antwoord

Elke provincie heeft een groot aantal verschillende opgaven. Van het aanleggen en onderhouden van wegen, het zorgen voor openbaar vervoer tot een goede ruimtelijke inrichting. Voor het uitvoeren van die taken is jaarlijks een bepaalde hoeveelheid middelen (geld en menskracht) beschikbaar, die over al die opgaven worden verdeeld. Omdat de middelen niet oneindig zijn moet een provincie keuzes maken; ook over de hoeveelheid geld die zij wil besteden aan tegemoetkoming in de schade veroorzaakt door wilde dieren. Dit bedrag wordt de 'maatschappelijk geaccepteerde schade' genoemd.

3. Juist de Grauwe Gans heeft in het verleden flink en langdurig te lijden gehad van vervolging en habitatverlies waardoor er nog maar een kleine relict-populatie in Noord Nederland over was. Door onder andere het ontstaan van de Oostvaardersplassen in Flevoland herstelde de populatie - ook na 2005! - en heeft de soort inmiddels ons land weer veroverd. Sterker nog: de Oostvaardersplassen zijn uitgegroeid tot een internationaal vermaard natuurgebied juist doordat de Grauwe Ganzen, vooral in de jaren '90, het gebied open hebben gehouden. Deze achtergrond vinden wij in het plan onvoldoende terug.
4. De laatste jaren lijkt in de populatieontwikkeling een 'verzadiging' op te treden. Met het huidige niveau lijkt zo'n beetje een natuurlijk maximum (draagkracht, zie onder punt 5) te zijn bereikt voor ons land. Je kan dus net zo goed stellen dat de huidige aantallen het referentiekader moeten bepalen (en niet het subjectieve niveau van 2005). En dat grootschalige afschot helemaal niet nodig is.

5. In het plan wordt een dergelijk scenario van hoofdzakelijk natuurlijke regulering door verzadiging/draagkracht – dus zonder grootschalig bloedbad door afschot – ten onrechte niet in overweging genomen.

Antwoord

Beschreven is in het plan dat ganzen het goed hebben in Nederland. Er zijn veel natte (natuur) gebieden waar ganzen kunnen broeden. Bovendien is onze landbouw ingericht op hoge opbrengsten van eiwitrijke gewassen, en ganzen profiteren daarvan. Er is meer dan genoeg te eten. Het gevolg is dat er heel veel ganzen in ons land zijn.

Rijk, provincies en gemeenten bepalen hoe Nederland landschappelijk is ingericht en wordt gebruikt. Sommige wilde dieren, zoals de ganzen, gedijen heel goed onder dit beleid. Ganzen hebben een belangrijke ecologische waarde, maar ze zorgen ook voor schade aan landbouw en natuur. Ook kan de vliegveiligheid in gevaar komen.

Provincies bepalen elk voor zich welke schade aan landbouwgewassen zij 'maatschappelijk acceptabel' vinden. Ook stelt elke provincie doelen als het gaat om natuur; deze doelen zijn beschreven in natuurvisies en -plannen. Voor veel bijzondere gebieden bestaan ook nog zogenaamde Natura 2000-aanwijzingsbesluiten en -beheerplannen waarmee invulling wordt gegeven aan nationale en internationale afspraken over het behoud van de natuur. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat bepaalt de doelen als het gaat om vliegveiligheid.

Elke provincie heeft een groot aantal verschillende opgaven. Van het aanleggen en onderhouden van wegen, het zorgen voor openbaar vervoer tot een goede ruimtelijke inrichting. Voor het uitvoeren van die taken is jaarlijks een bepaalde hoeveelheid middelen (geld en menskracht) beschikbaar, die over al die opgaven worden verdeeld. Omdat de middelen niet oneindig zijn moet een provincie keuzes maken; ook over de hoeveelheid geld die zij wil besteden aan tegemoetkoming in de schade veroorzaakt door wilde dieren. Dit bedrag wordt de 'maatschappelijk geaccepteerde schade' genoemd.

De voorgestelde aanpak om uit te gaan van een natuurlijke regulering past niet bij de door de overheid gestelde doelen.

Ernstige twijfels over haalbaarheid doelen Grauwe Gans

1. Ook het oude faunabeheerplan had als doelstelling om de populatie standganzen terug te dringen. Ondanks de intensieve beheerinspanningen van de afgelopen jaren is deze doelstelling geenszins gehaald, integendeel! De vraag moet dan ook worden gesteld of het nieuwe doel – het uitzonderlijk sterk terugdringen van de populatie Grauwe Ganzen naar een niveau van 2005, in Noord-Holland volgens bijlage CII (p. 366) een verlaging met ruim 85%! – enige kans van slagen heeft. Waarom zou het nu ineens wel lukken de populatie dermate sterk terug te dringen als het in voorgaande jaren, ondanks de grote beheerinspanningen van vele jaren, niet eens is gelukt om de populatie in geringe mate te verlagen? Helaas beantwoordt het plan deze essentiële vraag niet.

Antwoord

Uit deel B van het Ganzenplan (gegevensbasis) komt duidelijk naar voren waarom de beheerinspanningen de afgelopen jaren onvoldoende hebben geleid tot het beperken van schade en risico's, en waarom de beoogde populatiereductie niet behaald is. Juist vanuit die inzichten en feitenbasis is een goed onderbouwd nieuw maatregelenpakket ontwikkeld, deel A. Daarbij wordt ingezet op intensievere en effectievere maatregelen én op een betere coördinatie en samenwerking tussen alle betrokken partijen.

2. Het plan stelt op grond van een theoretische 'modelberekening' – waarvan de ins en outs niet worden toegelicht – dat het gestelde ambitieuze doel met een 'extra beheerinspanning' binnen enkele jaren zou kunnen worden bereikt. De daadwerkelijke uitvoerbaarheid in de praktijk van een dergelijke 'extra beheerinspanning' wordt echter nergens aangetoond, rekening houdend met het effect van de dan ongetwijfeld weer sterk toegenomen broedactiviteiten van de Grauw Ganzen (draagkracht). Ook ontbreekt een uitvoeringsplan waaruit duidelijk wordt wat de 'extra beheerinspanning' betekent, welke concrete maatregelen worden ingezet om de gestelde ambitieuze doelen wel te halen en welke ethische doelstellingen worden gevolgd om onnodig dierenleed te voorkomen. Wij vrezen een ongekend nieuw bloedbad met veel dierenleed, zonder het gewenste effect. Doordat de haalbaarheid niet is onderbouwd, achten wij deze aanpak in strijd met de wet.

Antwoord

In Bijlage C15 wordt een toelichting gegeven op het model dat voor de berekening is gebruikt. Zodra de Wageningse rapportage hierover klaar is wordt die ook gedeeld. Dat de vereiste grotere inspanning kan worden bereikt is aangetoond in de Pilot op Texel. Het is correct dat met een afnemende populatieomvang de overlevingskansen van jongen ganzen toeneemt; een algemeen ecologische wetmatigheid. De focus van het beheer ligt mede om die reden op koppelafschot waarmee aanwas zo veel mogelijk wordt voorkomen. Elke inzet van maatregelen moet navolgbaar zijn op het aspect dierenwelzijn en is daarmee een uitgangspunt voor het opstellen van het maatregelenpakket (A2). Dat wil zeggen dat dieren en hun natuurlijke habitat zo min mogelijk worden verstoord, dat onnodig lijden zoveel mogelijk wordt voorkomen (zoals het verlagen van de crippling rate A7.5) en dat zo min mogelijk dieren worden gedood om de doelen te behalen.

3. Wij missen in dit plan nadrukkelijk ook aandacht voor de toenemende maatschappelijke onrust en weerstand die verbonden is aan het stelselmatig, steeds opnieuw weer doden van dergelijk grote aantallen vogels met bijbehorend dierenleed, geregeld zelfs tot in de woonomgeving van mensen aan toe. Bij een sterk geïntensiveerde jacht zoals in dit plan wordt voorgesteld, zal de maatschappelijke weerstand alleen maar verder toenemen en daarmee ook de uitvoerbaarheid van het plan gaan belemmeren.

Antwoord

In hoofdstuk B3 wordt aandacht besteed aan de verschillende visies die bestaan over de rol en positie van de mens in de natuur. Ethische afwegingen over hoe we omgaan met de natuur en dieren worden binnen wettelijke kaders gemaakt door overheden. De wettelijke kaders en beleid zijn voor de Faunabeheereenheid een gegeven. Om binnen die kaders keuze te maken baseren wij ons op wetenschappelijk onderzoek. Het plan is getoetst door juristen en ecologen op juridische en wetenschappelijk juistheid.

Bezwaar tegen populatiebeheer van de Kolgans

1. Wij maken ernstig bezwaar tegen het voornemen om ook de populatie Kolganzen als niet-broedvogel door afschot terug te dringen (zie C11, p. 367). De noodzaak hiervan wordt in het plan niet/nauwelijks onderbouwd.
2. Nederland heeft een specifieke verantwoordelijkheid voor de instandhouding van deze soort. De laatste jaren is al van nature sprake van een stabilisatie of geringe afname van de populatie. Als broedvogel nemen de aantallen zelfs al jaren significant af met circa 5% per jaar, zie <https://stats.sovon.nl/stats/soort/1590>
3. Kolganzen verlaten Nederland doorgaans al vroeg in het jaar en veroorzaken daardoor, zoals ook in het plan wordt vermeld, maar weinig schade voor de landbouw.

Antwoord

CII geeft een overzicht van de bekende GRP's van broedvogelpopulaties. Dit overzicht geeft niet aan of er wel of geen beheer wordt uitgevoerd. Deze worden in deel A benoemd. Hierin is te lezen dat kolganzen (zowel de niet-broedvogelpopulatie als de broedvogelpopulatie) geen onderdeel uitmaken van het maatregelenpakket, met uitzondering van de 0-10 km Schipholzone en op kwetsbare gewassen.

Nader beleid nodig wáár intensieve jacht op standganzen plaats kan vinden

1. Een belangrijk aandachtspunt voor de uitvoerbaarheid van het plan vormt de vraag wáár een (al dan niet geïntensiveerde) jacht op standganzen verantwoord kan plaatsvinden. Ook op dat punt missen we in het plan een heldere evaluatie van de tot nu gevolgde praktijk en nadere uitgangspunten voor het nieuwe beleid.

Specifieke aandachtsgebieden waar rekening moet worden gehouden met specifieke belemmeringen voor de jacht zijn onder meer: Weidegebieden in de directe nabijheid van woongebieden waar jachtactiviteiten door bewoners als hinderlijk en zelfs bedreigend worden ervaren.

Natuurgebieden (o.a. weidevogelgebieden) waar de jacht tot ernstige versterking van natuurwaarden leidt.

Natuur- en recreatiegebieden waar knelpunten ontstaan voor de recreatie.

Antwoord

Verondersteld is dat met jacht hierboven 'schadebestrijding' en 'populatiereductie' worden bedoeld. Dit zijn wezenlijk verschillende begrippen.

In paragraaf 11.3 zijn de genoemde belemmeringen/beperkingen in de uitvoering opgenomen.

Beleid vliegveiligheid/Schiphol

1. Tot onze teleurstelling zien we in het plan vrijwel niets terug als antwoord op onze eerdere reactie op het eerder gepubliceerde concepthoofdstuk vliegveiligheid (B8), zie onze brief van 19 september 2024. Vandaar dat we onderstaand de hoofdpunten uit deze brief hier herhalen.
2. Ook voor wat betreft het specifieke ganzenbeleid rond Schiphol ontbreekt in het plan een heldere evaluatie van het beleid van voorgaande jaren. Nog meer dan elders geldt dat het beleid rond Schiphol heeft gefaald en, gezien de uitspraak van de rechtbank Den Haag van 6 augustus 2024, in strijd is met de wet. De werkelijke aantallen ganzen binnen de veiligheidszones liggen thans een factor 10 à 20 boven de gestelde doelen. Met ook hier nog steeds een licht stijgende tendens. Dus geen enkel vooruitzicht op het behalen van de doelen. Gelukkig heeft dit niet geleid tot een groter aantal aanvaringen met vliegtuigen. Alle redenen dus om het beleid/ de aanpak te herzien.

Antwoord

De evaluatie is in opdracht van het Ministerie van I&W door Voordeman uitgevoerd. Hier wordt naar verwezen in het Ganzenplan, en is daarmee uitdrukkelijk onderdeel van dit plan.

1. Dat het beleid rond Schiphol actualisering behoeft en dat niet alleen maar moet worden ingezet op populatiebeheer, wordt gelukkig ook in het plan erkend. Een concrete doorvertaling naar nieuw beleid ontbreekt echter nog in het plan, afgezien van vrijblijvende suggesties in deel B, en nog vager in deel A (A6.3). Het voorstel om de 20 km-zone af te schaffen ondersteunen we van harte. Binnen de 10 km-zone is voorts nadere differentiatie

- noodzakelijk. Het bevreemdt ons dat het voorstel van een 3 km-zone uit het eerdere concepthoofdstuk vliegveiligheid in het voorliggende conceptplan is komen te vervallen.
2. In een zone waar men de ganzen geheel wil weren (op korte afstand rond Schiphol, 3 km-zone?) dient naar ons oordeel in de eerste plaats het landgebruik zodanig te worden aangepast dat het gebied onaantrekkelijk is voor de vogels. Waar dat niet mogelijk is, is intensief verjagen (bv middels drones en/of lasers) met ondersteunend afschot de eerste keuze. Om verjaging succesvol te maken dienen – op iets grotere afstand van het vliegveld – foerageer- en rustgebieden voor de ganzen te worden aangewezen waar niet wordt gejaagd. Zie ook <https://www.bij12.nl/onderwerp/faunaschade/schade-voorkomen/ganzen/>

Antwoord

In hoofdstuk B9 wordt uitgebreid stilgestaan bij de verschillende vormen van preventieve maatregelen. De teelt van gewassen met een minder aantrekkende werking voor ganzen, minder open landschappen en grote open waterpartijen zullen een bijdrage leveren aan verlaging van de risico's voor vliegveiligheid en tegelijkertijd aan het beperken van de landbouwschade. Deze maatregelen zijn echter een keuze van grondeigenaren, grondgebruikers en/of een bevoegdheid van de overheden. Zo kan het Ministerie van I&W een aanwijzingsbesluit nemen en kan de provincie via haar Omgevingsverordening bepalen hoe de gronden gebruikt kunnen worden. Ditzelfde geldt voor gemeenten. Een gemeente kan via haar Omgevingsvisie en daarmee samenhangend haar Omgevingsplannen een bijdrage leveren aan het minder aantrekkelijk maken van de 0-10 km zone rondom Schiphol door beperkingen op te leggen voor het gebruik van gronden. Een Faunabeheereenheid heeft deze bevoegdheid niet.

Naar aanleiding van de evaluatie van het Convenant 'Reduceren vogelaanvaringen Schiphol' en de inbreng van de Faunabeheereenheden hebben overheden afgesproken om via het NOVEX-programma steviger invulling te geven aan het ruimtelijk spoor. NOVEX is het programma waarin overheden samenwerken rond specifieke vraagstukken bij de inrichting van Nederland. Ook de gemeente kan via dit spoor bijdragen aan het bevorderen van vliegveiligheid.

De convenantpartners hebben aangegeven dat zij op korte termijn beperkt invulling kunnen geven aan de vereiste ruimtelijke inpassing om de veiligheidszone onaantrekkelijk te maken voor ganzen. Aan de Faunabeheereenheden Flevoland, Noord-Holland, Utrecht, Zeeland en Zuid-Holland is daarom gevraagd welke aanvullende beheermaatregelen kunnen worden genomen om een bijdrage te leveren aan het doel (100% veiligheid). De Faunabeheereenheden hebben dit onderzocht en verwoord in het Ganzenplan. Faunabeheereenheden hebben namelijk de wettelijke taak om een faunabeheerplan vast te stellen. Provincies hebben de wettelijke taak om dit goed te keuren.

Een faunabeheerplan maakt het mogelijk om een vergunning (opdracht) te verstrekken voor het doden van dieren ter bevordering van de vliegveiligheid door middel van ondersteunend afschot en/of door verminderen van het aantal ganzen door middel van populatiereductie. Het is aan de provincie om deze vergunning (opdracht) te verstrekken.

De aanbeveling om vooral in te zetten op de ruimtelijke aanpassingen wordt van harte gesteund door de Faunabeheereenheden. Omdat de Faunabeheereenheden hier geen bevoegdheid toe hebben, zal deze aanbeveling worden overgebracht aan de provincies en het Ministerie van I&W.

De aanbeveling om op de korte termijn vooral in te zetten op verjaging maakt het

Ganzenplan inderdaad mogelijk. Om dit effectief te kunnen doen, is vaak ondersteunend afschot noodzakelijk. Het is aan de overheden om de daadwerkelijke uitvoering ter hand te nemen of daarvoor anderen in te schakelen. Vooralsnog gebeurt dit met schadebestrijders (jagers) die dit vrijwillig doen. De Faunabeheereenheden kunnen binnen haar rol en taak en afhankelijk van de verantwoordelijkheden in opdracht van die overheid deze uitvoering op onderdelen faciliteren. Op dit moment bestaat deze verantwoordelijkheid uit het zorgdragen voor een systeem waarin schadebestrijders de gedode dieren naar aantal en soort moeten registreren, het rapporteren daarover en het uitvoeren van ruivangsten.

Wij zien uw reactie en verwerking van deze aandachtspunten in het definitieve plan met belangstelling tegemoet. Wij verzoeken u in dat kader ook helderheid te verschaffen over de vervolgstappen voor de vaststelling en de uitvoering van dit plan.

D4.24 Reactie 33

Goedemiddag,

Tot onze grote verbazing hebben wij kennis genomen van het concept ganzenplan, waarin vermeld staat dat blijvend grasland in sommige gebieden tot opvang/rustgebied voor ganzen wordt aangewezen.

Bij deze willen wij hier bezwaar tegen indienen !!

Wij zijn in het bezit van grasland in Zaanstreek, dit grasgewas hebben wij nodig voor het voederen van onze dieren, het zal toch wel heel vreemd zijn als dit land zal worden gebruikt als fourage en opvang/rustgebied voor ganzen.

Antwoord

Deze alinea geeft slechts een voorbeeld van hoe de theorie van verjagen met opvanggebieden er in de praktijk uit zou kunnen zien als een polder overwegend bestaat uit (blijvend)grasland. Het is aan de grondgebruikers in een gebied om te bepalen of dit meerwaarde heeft voor hun situatie. De plaatsnamen zijn verwijderd uit de tekst, om verwarring daarover te voorkomen.

Wij hopen dat dit plan heel snel van tafel zal worden gehaald.

Graag horen wij hoe een en ander verder zal verlopen.

D4.25 Reactie 34

Beste faunabeheereenheden,

Hierbij ontvangt u de zienswijze van XX op het concept Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen.

Algemeen

- o De uitgangspunten van het IFG voldoen in grote mate aan de uitgangspunten van het beleid van XX.
- o De rust voor trekganzen blijft een belangrijk uitgangspunt voor natuurorganisaties. Er wordt in het plan ruimte geboden voor pilots voor het beheer van trekganzen en daar zijn we kritisch op. We werken zelf niet mee aan populatiebeheer van trekganzen in onze gebieden, bij uitzondering wel aan verjaging als natuurdoelen in het geding zijn.
- o Populatiebeheer van trekganzen is geen onderdeel van het pakket aan maatregelen.

- Ook blijven we kritisch volgen of er voldoende wordt ingezet op preventie en verjaging met opvang, maar we erkennen dat deze maatregelen beperkt effect hebben bij de huidige populatie omvang.
- Meer dan voorheen zal het beheer plaatsvinden op basis van bewezen effectiviteit, betrouwbare data en samenwerking in gebiedsgerichte aanpak. Dit is waar we altijd voor hebben gepleit en wat we zelf ook zoveel mogelijk doen. Dat dit een uitdaging is erkennen we ten volle: zet in op professionele coördinatie en monitoring in de uitvoering.
- Om de standganzen populatie grauwe gans naar het gewenste niveau te krijgen, is via een model berekend dat er 2x zoveel inspanning nodig is dan nu het geval is. Dit vergt een extra inzet van FBE, WBE, vrijwillige jagers, maar ook van onze faunabeheerders (beheer, begeleiding) en boswachters ecologie (implementeren van passende beoordeling of actuele beoordeling wat wel en niet kan in verband met verstoring etc.). Er zitten beperkingen aan de capaciteit die we als XX daarvoor in kunnen zetten. Het is cruciaal om daarin samen op te trekken.
- Hoe groot die inzet van elke partij is, moet worden bepaald via een gebiedsgerichte aanpak. Daar zal indien nodig ook moeten worden ingezet op beroepsmatige beheerteams van buiten de XX. We zullen als XX duidelijk aangeven waar de grens ligt van onze capaciteit en daarbij onder voorwaarden gelegenheid bieden voor de inzet van professionele beheerteams.
- Een randvoorwaarde is het voorkomen van schade (verstoring) aan natuur door het ganzenbeheer. Hierbij moet een XX altijd de mogelijkheid hebben om een (eigen of extern) team te sturen in tijd en ruimte.
- Dit vergt ook een flexibiliteit van de vergunningen: langer door op die plekken waar het kan, maar ook eerder stoppen als het moet.
- Dit vergt daarnaast een vertrouwensbasis tussen XX en uitvoerder, waarbij de XX altijd de regie houdt op de uitvoering.
- Nestbehandeling wordt beëindigd/afgebouwd en alleen toegepast in specifieke populaties, conform ons beleid. Benoem onder welke concretere voorwaarden het nog wel effectief is.
- Communicatie zal bij de provincies (FBE) belegd worden en gaat volgens het principe one-text. Belangrijk is dat de XX hierin worden ontzorgt.

Antwoord

De reactie komt overeen met de inhoud van het Ganzenplan.

Inhoudelijke opmerkingen

Pag. 11: Wat is de maximale termijn qua geldigheidsduur per provinciale Omgevingsverordening?

Antwoord

Voor bijna alle faunabeheereenheden is dit zes jaar. Alleen in Zuid-Holland kan een langere termijn gelden.

Pag. 17: meetlatten uit de Kaderrichtlijn water à moet zijn maatlatten

Antwoord

Aangepast.

Pag. 21: Wel lijkt schade op grasland met intensieve ganzenbegrazing naar verhouding wat lager uit te vallen dan bij minder intensieve begrazing à We nemen aan dat dit gaat over de schade per gans? Graag duidelijker formuleren.

Antwoord

De tekst moet inderdaad duidelijker. Mede op basis van deze reactie is de tekst aangepast.

Pag. 23: Een laatste kanttekening hierbij is dat er voor het huidige aantal ganzen onvoldoende voedsel beschikbaar is in natuurgebieden. → Daarnaast neemt door verjaging van ganzen van landbouwgebied naar N2000 gebieden de kans op natuurschade toe.

Antwoord

Is toegevoegd.

Pag. 27: *De provinciegrenzen worden daarbij losgelaten: er wordt gekeken naar gebieden binnen het grotere geheel.*

We zien dat er bestuurlijk nog te weinig over de grenzen heen gekeken wordt. Dit moet beter. Het betekent ook intensieve samenwerking en coördinatie tussen FBE's en WBE's. Hoe gaat dit vorm krijgen?

Antwoord

De samenwerking tussen de deelnemende Faunabeheereenheden wordt voortgezet waarbij een agenda met onderwerpen zal worden gemaakt. De praktische afstemming tussen de bureaus is door de samenwerking geïntensiveerd. Dit zal worden voortgezet.

Pag. 28: *Daar waar nodig worden WBE's ondersteund bij het uitvoeren van hun coördinerende taak en zullen programma's worden opgestart met WBE's die zich daarin verder willen ontwikkelen.*

We zijn kritisch op de rol van WBE's als coördinerende partij. We vragen ons af of we de WBE's niet overvragen, gezien het feit dat deze beperkte capaciteit in menskracht en organiserend vermogen hebben. Dit zou kunnen betekenen dat een FBE of ander uitvoerend orgaan de taak van coördinatie op zich neemt.

Antwoord

Tijdens de belangentafels hebben de vertegenwoordigers van de jacht, de agrarische sector en terreinbeherende organisaties aangegeven dat de benodigde extra inzet in sommige gebieden méér is dan van vrijwillige jagers kan worden gevraagd. En ook, dat hiervoor meer organisatie en coördinatie nodig is, die uitstijgt boven de coördinerende taak van individuele WBE's. De Faunabeheereenheden zullen daarom waar nodig de vrijwillige inzet aanvullen met beroepsmatige inzet. Dit kan betrekking hebben op coördinatie, kennisoverdracht of uitvoering van het beheer.

Of aanvullende inzet nodig is zal blijken uit de gesprekken die met de partijen uit een regio zullen worden gevoerd. Uit die gesprekken zal duidelijk worden welke problemen er zijn en welke oplossingen beschikbaar zijn. De gebiedspartners die de schade of risico's hebben zijn daarin leidend. Ook zal worden gekeken wat eenieder kan en wil bijdragen.

Pag. 28: *...waar vrijwillige schadebestrijders (jagers) gedode ganzen kunnen afleveren, voor zover alternatieve verwerkingsmethoden ontbreken.*

Hier kan meer nadruk op gelegd worden. De ervaring leert dat bij onvoldoende afzet, het aantal geschoten ganzen dramatisch afneemt.

Antwoord

De faunabeheereenheden zullen in samenwerking met de provincies, agrarische sector en terreinbeherende organisaties zorgen dat er voorzieningen beschikbaar komen waar schadebestrijders (jagers) gedode ganzen kunnen afleveren, voor zover alternatieve verwerkingsmethoden ontbreken (zie hoofdstuk A5 in samenhang met B13).

Pag. 36: *1 februari t/m 30 februari alleen koppels. à 28/29 februari*

Pag. 36: *1 februari t/m 30 februari alleen koppels*

1 maart t/m 31 oktober ongericht →

We nemen aan dat ook na februari het is toegestaan om koppels te schieten (zolang er geen onaanvaardbare verstoring van natuurwaarden plaatsvindt). In dat licht is de term 'onggericht' mogelijk verwarrend, omdat hier ook gericht koppelafschot onder valt.

Antwoord

Dit is inderdaad verwarrend en *de tekst is verduidelijkt.*

Pag. 36: *Kleine lokale populaties of pas beginnende populaties* à Zijn er richtlijnen te formuleren voor wat er onder een kleine lokale populatie verstaan wordt?

Antwoord

Het uitgangspunt is dat een maatregel effectief moet bijdrage een reductie van de schade. Het criterium voor nestbehandeling is daarvoor dat alle nesten worden gevonden en ook alle legsel worden behandeld. In de praktijk komt dat neer op beginnende populaties en/of kleine overzichtelijke broedgebieden in een stedelijke omgeving, zoals een stadspark. Alleen dan kan populatiegroei worden voorkomen.

Pag. 38: Waarom is er voor het belang flora en fauna geen uitwerking van de benodigde maatregelen per periode in tabelvorm? Hoeft er voor dit belang geen vergunning voor de Omgevingswet aangevraagd te worden?

Antwoord

De tabel is bij de vormgeving van het concept helaas weggefallen. In het definitieve Ganzenplan zal een schema terugkomen voor alle maatschappelijke belangen gezamenlijk.

Pag. 38: *Flora en fauna*

Het is van belang te benadrukken dat verjaging of populatiereductie vanuit het oogpunt van landbouwschade niet mag leiden tot meer (onacceptabele) natuurschade. Dit onderschrijft het belang van een gebiedsgerichte aanpak.

Antwoord

Dit komt overeen met de inhoud van het Ganzenplan.

Pag. 42: *Een jaarlijkse analyse van de monitoringsgegevens ten aanzien van de natuurdoelen...*

Niet alle natuurdoelen worden jaarlijks gemonitord en deze jaarlijkse analyse zal dus niet elk jaar op nieuwe monitoringsgegevens gebaseerd kunnen worden.

Pag. 42: *Een jaarlijkse analyse van de monitoringsgegevens ten aanzien van de natuurdoelen...*

Wie bepaalt op basis van die jaarlijkse analyse of de natuurdoelen behaald zijn? Hoort dit wel thuis bij de FBE's? Zou dit geen informatie moeten zijn die door de provincies moet worden aangeleverd?

Antwoord

Inderdaad. Dit is geherformuleerd en aansluiting is gezocht bij de evaluatie van de beheerplannen.

Pag. 45-47: Aanbevelingen

We missen hierin een meer sturend advies voor de aanpak van de landschappelijke inrichting en teeltkeuzes, om te komen tot lagere vestigingskansen en grootte van populaties in kwetsbare en risico gebieden.

Antwoord

Er komt een apart document met aanbevelingen voor beleid. Deze suggestie wordt daarin opgenomen.

D4.26 Reactie 35

Beste opstellers van het ganzenplan,

XX heeft kennisgenomen van het concept Interprovinciaal faunabeheerplan ganzen, en wil als x en daarmee stakeholder zijn waardering uitspreken over het voorliggende geheel.

Het basisdocument, is een goed onderbouwd geheel, waarin de beschikbare informatie en recente wetenschappelijke resultaten op een overzichtelijke manier zijn samengebracht. Meerdere openstaande vragen zijn door de onderliggende onderzoeken van de laatste stand van kennis voorzien. Dit vormt een stevige basis voor handelen in een context waar maatschappij en rechters steeds kritischer meekijken met het faunabeheer.

X is positief over de afstemming die al heeft plaatsgevonden tussen de vijf betrokken provincies en hun FBE's. Wanneer het gaat om mobiele soorten zoals ganzen is dit van groot belang om effectief schade te beperken.

Ook voor wat betreft de maatregelen is de grensoverschrijdende aanpak waardevol; hoe meer de maatregelen tussen provincies worden afgestemd, hoe effectiever de aanpak.

Ook is x als landelijke organisatie voorstander van het streven naar eenduidigheid van de beschikbare maatregelen. Dat de maatregelen nog per FBE doorvertaald zullen worden naar een toegesneden geheel en dat daarbij een weging van de verschillende belangen gemaakt zal worden doet hier niets aan af. Wel maakt dit dat er in verschillende provincies een ander tempo is in het proces. De benodigde capaciteit en financiën zullen in de uitvoering nog wel aandacht vragen.

Antwoord

De reactie bevestigt hetgeen is opgenomen in het Ganzenplan. Geen beantwoording of aanpassingen nodig.

D4.27 Reactie 36

**Ingediend op 13 november 2024*

Met afschuw heb ik de plannen van het ganzen plan gelezen. Het is schoontijd, dat betekent dat ze niet bejaagd mogen worden. Wat doen ze aan de schade welke de wolf alle agrarische bedrijven aandoen. Of bij de hobby boeren. De wolf zorgt voor meer overlast en schade dan de ganzen. En ze notabene van het nest schieten heeft niets met weidelijk jagen te maken. Misselijk makend is dit bericht.

Antwoord

Het idee dat het doden van vogels tijdens het broedseizoen verboden zou zijn is een verklaarbaar misverstand. In principe is het doden van alle vogels in elk stadium van hun leven verboden (art 1 Europese Vogelrichtlijn). Er zijn grofweg twee uitzonderingen daarop toegestaan:

- o Voor de jacht (art. 7) op een aantal benoemde soorten maar nooit in de periode van broeden en grootbrengen van jongen
- o Indien er een noodzaak is voor specifiek benoemde belangen, zonder voorwaarden over de periode (art. 9).

Omdat dit faunabeheerplan niet over de jacht gaat is punt 2 aan de orde en daar dient dit Ganzenplan voor. De specifieke belangen zijn benoemd in de Omgevingswet. In dezelfde wet is ook bepaald onder welke voorwaarden van het verbod in Artikel 1 van de Europese Vogelrichtlijn mag worden afgeweken. Zo dient de Staat van Instandhouding niet in het geding te zijn en dienen maatregelen noodzakelijk en effectief te zijn.

D4.28 Reactie 37

**Ingediend op 16 november 2024*

Geacht Ganzenplan.

Hierbij een reactie van een praktijkman, jager in ganzenland en binnen Schiphol 10-20 km. Waarom dit afschaffen nu we eindelijk een instrument hebben zodat we 7 dagen per week kunnen optreden.

Dit rapport staat vol met zogenaamde ambtelijke adviezen, bijbehorende bedachte wetenschappelijke onderbouwing en andere sturende argumenten. De praktijk is mijnsinziens weer eens buitenspel gelaten.

Ik zet mijn wensen/ eisen op een rij;

1. Schiphol 10-20 km in tact laten.

Antwoord

Uit de evaluatie van het Schipholconvenant blijkt dat het aantal ganzen in de verschillende zones is toegenomen, ondanks alle inspanningen om de aantallen juist te verkleinen.

Het aantal grauwe standganzen in het westen en midden van Nederland blijft te groot, waardoor influx naar de 0-10 km veiligheidszone rondom Schiphol niet alleen kan worden voorkomen door intensieve maatregelen in de 10-20 km zone. Om de influx naar de veiligheidszone daadwerkelijk te verminderen, is sterke populatiereductie in alle omliggende provincies (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland) noodzakelijk. Dit noemen we de 10+ km zone. Om die reductie te bereiken moet de inzet worden vergroot en effectiever worden ingezet in de periode februari tot en met oktober. Daarnaast is een duidelijkere sturing en facilitering van de uitvoering nodig door de convenantpartners. In het Ganzenplan staat beschreven hoe dat kan worden bereikt.

De maatregelen uit het faunabeheerplan zijn aanvullend op de sturing die verschillende overheden moeten geven aan de inrichting en het grondgebruik in de veiligheidszone. Een voor ganzen onaantrekkelijke inrichting en grondgebruik geven de beste garantie op het voorkomen van vogelaanvaringen.

Hoewel de 10 km+ zone in B8 is opgenomen, bleek deze in het maatregelenpakket (deel A) te zijn weggevallen is. Dit is hersteld.

2. Jagers moeten een redelijke vergoeding krijgen voor al hun werk en inspanning.

Antwoord

Een faunabeheerplan omvat geen financiële afspraken. Deze kunnen wel tot stand komen bij de afspraken die voortkomen uit 'Iedereen draagt bij' (A5.2).

3. Geef de jagers een geluiddempers

Dat geeft een beter resultaat qua geschoten aantallen en is beter voor de jager, zijn honden en de omgeving.

En hoort gewoon binnen de wettelijke normen van een gezonde werkomgeving.

Antwoord

In de wetgeving is er een onderscheid in het mogen gebruiken van een geluiddemper en het in bezit mogen hebben van een geluiddemper.

- o Het mogen gebruiken van een geluiddemper kan worden geregeld via een vergunning (voorheen ontheffing). Via de nog lopende ontheffingen is dit al toegestaan. In bijlage C13 is te zien dat voor de aankomende vergunningsperiode dit middel weer zal worden aangevraagd.
- o Voor het in bezit hebben van een geluiddemper is een vergunning nodig van Justis. Dit is de overheidsorganisatie die aanvragen voor een geluiddemper beoordeelt. Per definitie wordt deze niet verstrekt aan vrijwillige schadebestrijders (jagers), maar alleen aan beroepsmatige faunabeheerders in dienstverband. De Faunabeheereenheden hebben geen invloed op het afgeven van deze vergunning aan vrijwillige schadebestrijders (jagers).

Tenslotte wens ik u allen veel wijsheid bij het waarderen en implementeren van de vele bezwaarschriften die u heeft binnengekregen op uw concept.

met vriendelijke groet,

D4.29 Reactie 38

**Ingediend op 15 november 2024*

Opmerking 1;

Wat opvalt de vele zienswijze van mensen die meegewerkt hebben aan dit plan, het meest zijn studies en plannen gemaakt vanuit kantoren, hier ontbreekt de werkelijkheid. bijna geen mensen die dagelijks de last ervaren van de overvloed aan ganzen, het lijkt wel of die niet belangrijk zijn. Maar dit zijn juist de praktijkmensen en die weten het, niet al die interessante mensen met hun theorieverhalen. Het doel moet zijn het terugbrengen van de populatie ganzen tot een gering niveau, in uw plannen betwijfel ik of dat gaat lukken.

Antwoord

In het faunabeheerplan is zowel gebruik gemaakt van (wetenschappelijk) onderzoek als van praktijkervaringen van een brede groep belanghebbenden.

Opmerking 2;

Boer op deze plek vanaf 1983 en altijd zelfvoorzienend geweest wat betreft ruwvoer voor het vee, 3 kuil platen vol. Helaas, door vele malen meer ganzen is de ruwvoer productie nu 2 kuil platen vol en moeten we aanzienlijk veel ruwvoer aankopen om het vee te eten te geven. Het plaatselijke ruwvoer moet worden aangevuld door voer van ver wegens een te kort veroorzaakt door Faunashade, te gek voor woorden. En het kabinet wil juist dat we zelfvoorzienend zijn en worden, goed voor Natuur en milieu. Dus reduceren de hoeveelheid ganzen, ze dragen nergens toe bij.

Antwoord

De schade aan landbouwgewassen kan inderdaad hoog zijn. De analyse laat zien dat met name het aantal grauwe ganzen zorgen voor schade aan landbouwgewassen en flora en fauna. Advies is om het aantal grauwe ganzen in een zo kort mogelijke termijn te verlagen. Ganzen zullen er overigens altijd zijn, en dus zal er altijd een bepaalde hoeveelheid schade zijn. Elke provincie bepaalt voor haarzelf welke mate van schade als 'maatschappelijk acceptabel', wordt beschouwd.

Opmerking 3; onderzoeken tot het vangen van volwassen ganzen buiten de rui tijd, net als met het systeem eendenkooi maar nu dus voor ganzen. Er zijn zoveel onderzoekers, mooi klusje.

In afwachting van uw reactie

Antwoord

Met deze maatregel is nog geen ervaring opgedaan. Wij nemen contact op met een ervaren kooiker en jager. Indien daar aanleiding toe is, kunnen wij overwegen de effectiviteit en uitvoerbaarheid van deze maatregel verder te onderzoeken.

D4.30 Reactie 39 en 40

**Ingediend op 14 en 13 november 2024*

Geachte Faunabeheereenheid Noord-Holland,

Hierbij wil ik als grondgebruiker bezwaar maken tegen het voorgestelde Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen. Dit plan schiet tekort in het effectief beperken van de groeiende ganzenpopulatie en de daarbij horende schade aan mijn landbouwgewassen. Kort en goed luidt mijn bezwaar als volgt:

1. Directe Schade aan Gewassen

De groeiende ganzenpopulatie veroorzaakt bij mij aanzienlijke schade aan gewassen zoals grasland en mais. Ondanks diverse maatregelen om schade te voorkomen, wordt een groot deel van mijn oogst jaarlijks opgegeten of vertrapt door ganzen. Dit leidt tot hoge kosten door het noodgedwongen opnieuw zaaien en het verlies aan productiviteit. Het plan erkent deze schade onvoldoende en biedt geen werkbare oplossingen om het aantal ganzen op mijn land onder controle te houden.

Antwoord

Deze conclusie komt overeen met de conclusies in het Faunabeheerplan Ganzen.

2. Ineffectieve Beheermaatregelen

Het huidige voorstel stelt dat afschot niet effectief is en legt meer nadruk op rustgebieden. Echter, afschot blijkt in de praktijk wel degelijk te helpen om het aantal ganzen te reduceren, waardoor schade aan mijn gewassen kan worden beperkt. Ik vind dat het plan onvoldoende inspeelt op de noodzaak om de populatie ook door het jaar heen actief te beheren, zeker na het broedseizoen wanneer de schade op mijn land het grootst is.

Antwoord

Het faunabeheerplan Ganzen stelt juist dat populatiereductie noodzakelijk is.

In deel A is opgenomen welke maatregelen geschikt zijn om de populaties te verkleinen: koppel-/broedparenafschot, ruivangsten en zomerafschot.

Ruivangsten zijn een effectieve maatregelen om populaties te verkleinen, omdat er per actie veel ganzen tegelijk worden gedood. Er is echter geen capaciteit beschikbaar om deze maatregel intensiever in te zetten dan nu.

De snelste manier om de populatie te verkleinen is koppel-/broedparenafschot in het voorjaar. Daarbij worden ganzenkoppels gedood voordat ze een nest bouwen en tot broeden komen. Op deze manier wordt dus het aantal ganzen verkleind én wordt nieuwe aanwas voorkomen.

Met de huidige aantallen grauwe ganzen blijft aanvullend zomerafschot noodzakelijk. Deze maatregel is iets minder effectief omdat een groot deel van de zomerpopulatie uit jonge ganzen bestaat. De kans is dus groot dat er vooral veel jonge ganzen geschoten worden, ook omdat deze nog geen ervaring met jagers hebben. Jonge ganzen zijn nu juist de ganzen die pas op langere termijn zouden hebben bijgedragen aan nieuwe aanwas. Ganzen starten namelijk vaak pas rond hun derde of vierde levensjaar met broeden, soms zelfs nog later (B4.8).

Op korte termijn remt zomerafschot de groei van de populatie dus niet, maar op langere termijn vermindert het natuurlijk wel toekomstige broedparen.

Al met al is een combinatie van koppel-/broedparenafschot, ruivangsten en zomerafschot noodzakelijk om een bijdrage te leveren aan het verlagen van de schade aan landbouwgewassen en flora en fauna en aan de risico's voor de vliegveiligheid.

3. Economische Last en Gebrek aan Compensatie

De economische schade door de ganzen is een terugkerend probleem dat mijn bedrijfsvoering ernstig onder druk zet. Zonder effectieve maatregelen zie ik jaarlijks mijn kosten stijgen. Het plan biedt geen adequate compensatieregeling voor de schade die ik lijd, terwijl de populatiebeheermaatregelen ook op mijzelf zijn terug te voeren. Dit leidt tot een oneerlijke situatie waarin ik enerzijds te maken heb met schade en anderzijds zelf moet investeren om mijn land te beschermen.

Antwoord

Faunabeheereenheden hebben geen taak bij het bepalen van de regels rondom schadetegemoetkomingen. Dit valt onder de bevoegdheden van de provincies.

4. Winterrust, Schipholzone en Schade aan Gewassen:

De voorgestelde winterrust en het intrekken van de 10/20 km-zone rond Schiphol zijn problematisch voor ons grondgebruikers. Deze periodes brengen veel schade met zich mee door het foerageren, vertrappen en de grote hoeveelheden mest van ganzen, die het grasland zwaar belasten. Ook in de herfst, wanneer gras nog groeit, ontstaat schade die het herstel van grasland hindert. In november is er zelfs nog grasgroei die door de ganzen populatie wordt bedreigd.

Antwoord

Met betrekking tot winterrust:

Een faunabeheerplan dient binnen de wet en het beleid van de provincies te worden opgesteld. Het uitgangspunt van de wet is dat ganzen beschermd zijn: doden is dus verboden. Voor afwijken van het beschermingsregime moet een goede motivatie bestaan én aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Zo moet bewezen worden dat de maatregelen noodzakelijk en effectief genoeg zijn om het doel te bereiken. Het doel is de schade terug te brengen.

Bij afschot van grauwe ganzen in de periode november-januari zouden naast standganzen ook veel trekganzen worden gedood. Momenteel gaat het naar schatting om ca. 60% standganzen en 40% trekganzen. De trekvogels verlaten ons land in het voorjaar weer. Voor deze trekvogelpopulatie kan niet in voldoende mate worden aangetoond dat er een relatie is met schade.

Bovendien zou bij winterafschot slechts een deel van de bovengenoemde 60% standganzen gedood worden. Dat is veel te weinig om het aantal ganzen te doen dalen, omdat dit in het voorjaar meteen weer wordt aangevuld met nieuwe aanwas.

Winterafschot is dus wettelijk niet toegestaan omdat 1) onvoldoende kan worden aangetoond dat trekvogels schade veroorzaken en 2) omdat de maatregel onvoldoende effectief is in het kader van populatiereductie. Daarom kan afschot vanaf januari (of eerder) niet opgenomen worden in een faunabeheerplan.

Met betrekking tot de Schipholzone:

Uit de evaluatie van het Schipholconvenant blijkt dat het aantal ganzen in de verschillende zones is toegenomen, ondanks alle inspanningen om de aantallen juist te verkleinen.

Het aantal grauwe standganzen in het westen en midden van Nederland blijft te groot, waardoor influx naar de 0-10 km veiligheidszone rondom Schiphol niet alleen kan worden voorkomen door intensieve maatregelen in de 10-20 km zone. Om de influx naar de veiligheidszone daadwerkelijk te verminderen, is sterke populatiereductie in alle omliggende provincies (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland) noodzakelijk. Dit noemen we de 10+ km zone. Om die reductie te bereiken moet de inzet worden vergroot en effectiever worden ingezet in de periode februari tot en met oktober. Daarnaast is een duidelijkere sturing en facilitering van de uitvoering nodig door de convenantpartners. In het Ganzenplan staat beschreven hoe dat kan worden bereikt.

De maatregelen uit het faunabeheerplan zijn aanvullend op de sturing die verschillende overheden moeten geven aan de inrichting en het grondgebruik in de veiligheidszone. Een voor ganzen onaantrekkelijke inrichting en grondgebruik geven de beste garantie op het voorkomen van vogelaanvaringen.

Hoewel de 10 km+ zone in B8 is opgenomen, bleek deze in het maatregelenpakket (deel A) te zijn weggevalen is. Dit is hersteld.

5. Kostenvergoeding voor Vrijwillige Jagers.

Vrijwillige jagers zetten zich actief in voor het beheer van de ganzenpopulatie, maar ontvangen geen vergoeding voor hun inzet en maken aanzienlijke kosten (munitie, brandstof, materialen). In tegenstelling tot betaalde krachten is er geen compensatie, wat demotiverend werkt en het faunabeheer bemoeilijkt. Gezien hun cruciale bijdrage vraagt dit bezwaar om een vergoeding voor deze jagers.

Antwoord

Een faunabeheerplan omvat geen financiële afspraken. Deze kunnen wel tot stand komen bij de afspraken die voortkomen uit 'ledereen draagt bij' (A5.2).

Conclusie en Verzoek

Gezien de voortdurende schade aan mijn gewassen en de beperkte steun vanuit het plan, verzoek ik u dringend om een herziening van het Faunabeheerplan Ganzen. Het is van belang dat effectieve maatregelen, zoals afschot, worden toegestaan om de populatie te beperken en de economische last voor grondgebruikers zoals ikzelf te verminderen.

Met vriendelijke groet,